

A II. 7

18928.

~~11~~

Landesbibliothek
Coburg

0117

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ.

ΑΝΩΝΥΜΟΥ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ.

ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ
ΠΕΡΙ ΚΑΚΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙ-
ΜΕΝΩΝ ΑΡΕΤΩΝ Θ.

CONIUNCTA EDIDIT

ET ADNOTATIONEM ADIECIT

CAROLUS GOETTLINGIUS.

IENAE 1830.

SUMPTIBUS C. H. WALZII

ACADEMIAE BIBLIOPOLAE.

Landesbibliothek
Coburg

LVDOVICO DOEDERLINO

VETERI AMICO

D.

C. G.

P R A E F A T I O.

Omnis morum accurata cognitio, quam in universum dicimus practicam philosophiam, derivanda est a philosophia Atheniensium, quorum primus Socrates, ut Cicero ait, in urbibus collocavit philosophiam et in domus etiam introduxit. Ex huius disciplina prodiit Xenophon, qui pro ingenii sui ratione, paullulum admodum sentiens de disciplinarum philosophicarum cohaerentia partiumque singularum convenientia, argumenta quaedam ethica tractavit et populari modo magis extenuavit verbis quam explanavit. Ex eius libris memorabilia Socratis quasi totum ethicae Socraticae ambitum declarare conantur, Cyri disciplina partem quamdam politices persequitur et oeconomicus locum politicae subiectum haud ineleganter perpurgat. Sed ex his conatibus non conflatur philosophus. Ut enim quisque magis perspicit quid in re quaque prima ratio possit ita propius accedit ad philosophiam.

Omnes igitur antecessores suos ita superavit Plato, ut, quum tres animae humanae vires et quasi elementa esse docuisset, rationem, animum, appetitionem, his unice regi debere ethicam doctrinam demonstraret, atque sic regi ut ratio imperaret ceteris et hoc imperium ad ideas recti et pulchri dirigeret. Hanc philosophiae partem practicam summatim comprehendit uno volumine de civitate conscripto, eoque officia hominis, civis et patrisfamilias strenue persecutus est. Civitatem inscripsit eum librum, quod nec hominem nec patremfamilias inveniri posse persuasum erat, nisi idem civis esset. Hinc illud rationis imperium in suam de ethica doctrinam recepit Aristoteles; recepit etiam politicen quasi parentem ethicae et oeconomicae, ut (Magn. Mor. I, 1.) omnem philosophiam practicam diceret politicen; sed primus particulatim peculiaribus libris tractavit ethicam, politicam et oeconomica *) et pro idearum intuitu mediocritatem quandam sequendam esse affirmavit, quae quasi medium sit inter nimium et parum. Ita ethicam virtutem metitur medio, quod est inter nimium ardorem animi et abiectionem, optimam vero rempublicam esse eorum dicit,

*) Inprimis huc pertinet locus Diogenis Laert. V, 28. ex Aristotele: τοῦ πρακτικοῦ τὸν τε ἡθικὸν καὶ πολιτικόν. οὗ τὰ τε περὶ τὴν πόλιν καὶ τὰ περὶ οἶκον ὑπογράφει.

qui quum ipsi re familiari modica utantur (Polit. III, 9.) civitatem suam temperent institutis et legibus (Polit. III, 6. 7.); atque huic rei aptissimos esse Graecos, quod medii sint inter barbaros septentrionis et meridiei. Dixi de hac re in praefatione ad Aristotelis Politica p. XXIII. Praeterea hoc est Aristotelis peculiare, quod, quum locum aliquem philosophiae pertractaturus est, a partibus rei subiectis ad totum transit atque ita summam rei complectitur: eaque ratio ab eo dicitur *ἡ ὑφηγημένη μέθοδος*.

Quem nunc edimus Aristotelis oeconomicum, utpote tertiam philosophiae practicae partem, vere prae se ferre Aristotelis placita minimeque abhorrere ab huius doctrina ethica, eo brevioribus verbis demonstrari poterit, quo explanatius singula iam persecuti in adnotatione sumus.

Ac primum quidem dixit differre eo oeconomicam a politica quod haec quidem sit vel plurium imperantium, oeconomica vero ad principatum unius pertineat. Idem eisdem vere verbis docuit politicis (V. p. 67 adnot.; adde III, 10. p. 103, 2.). Deinde, methodum suam (*τὴν ὑφηγημένην μέθοδον*) secutus, ad partes singulas transit domus (*ἐν τοῖς ἐλαχίστοις θεωρεῖται ἡ φύσις ἐκάστου*. V. adnot. p. 69.), homines et rem familiarem, atque in hanc rem utitur Hesiodi versiculo prorsus eodem sensu, quem in-

nuit Politic. I. p. 3, 2. Ἐκ μὲν οὖν τούτων τῶν δύο κοινωνιῶν οἰκία πρώτη καὶ ὁρθῶς Ἡσίοδος εἶπε ποιήσας· οἶκον μὲν πρότιστα γυναῖκά τε βοῦν τ' ἀροτῆρα· ὁ γὰρ βοῦς ἀντ' οἰκέτου τοῖς πένησιν ἐστίν. Commentitium est enim quod protulit Franciscus Iavaronius praefat. ad Volum. Hercul. III. §. 23., abhorrere hanc Aristotelis sententiam in libris politicis declaratam ab ea interpretatione versus hesiodii, quam auctor oeconomici protulerit p. 4, 10. ὥστε κατ' Ἡσίοδον δέοι ἂν ὑπάρχειν· οἶκον μὲν πρότιστα γυναῖκά τε βοῦν τ' ἀροτῆρα. τὸ μὲν γὰρ τῆς τροφῆς πρῶτον, τὸ δὲ τῶν ἐλευθέρων. Primum enim animadvertendum est familiam (οἶκον, v. Polit. p. 3, 7), quae duarum est societatum, unius naturalis, mariti et uxoris, alterius necessariae propter salutem, heri et servi, prorsus differre apud Aristotelem a domo (οἰκία), quae non solum has societates comprehendit, sed etiam rei familiaris necessariam possessionem quam oecon. p. 4, 12. (Cf. loca e politicis laudata p. 70 adnot., quibus adde Polit. p. 119, 21) τροφήν dicit. Sed hanc distinctionem ab Aristotele excogitatam Hesiodum non curasse non mirum est. Is enim οἶκον dicit, quae est κτήσις Aristoteli in oeconomicis p. 4, 7. et Polit. p. 6, 8., γυναῖκα vero quae Aristoteli in politicis audit κοινωνία τῆς γενέσεως ἕνεκεν, tandem βοῦν ἀροτῆρα quae Aristoteli dicitur κοινωνία διὰ σωτηρίας. Ad politicam quum proprie non pertineat illa κτητική,

quae vere est oeconomiae quaedam subiecta pars, alia etiam distinctione in oeconomico recte usus est Aristoteles atque in politicis (v. I, 5), quae est hominum, tam ingenuorum quam servorum, et rerum quae necessariae sunt ad sustentandam familiam. Ex quo intelligitur ea, quae Aristoteles docuit politic. p. 2, 13. 19. 20. p. 3, 2. et quae primo loco posuit oecon. p. 4, 7. non contraria sibi esse, sed proficisci necessario e discrimine quod intercedit inter politicam et oeconomiam.

Sequuntur p. 4, 15. laudes agriculturae, quae plurimum confert ad solidam rem familiarem (*κτῆσιν*). Atque haec quidem prorsus consentanea sunt eis, quae leguntur Polit. I, 3. p. 13, 2 sq. p. 19, 16 sq. III, 3. p. 119, 21. VI, 2 p. 201, 20. Unum est in his laudibus quod abhorrere quis dixerit ab Aristotelis doctrina politica. In oeconomico p. 4, 24 sq. docetur agriculturam etiam propterea esse optimum rei familiaris tuendae genus, quod corpora faciat robustiora ad molestias belli perferendas; in politicis contra monitum ab Aristotele erat, non debere qui coloni sint eosdem etiam milites esse (V. Polit. VII, 9.). Sed ad quod reipublicae genus hoc pertineat apud Aristotelem probe attendendum est; non loquitur illic de quavis reipublicae forma, sed de ea quam optimam omnium condere forsitan contigerit.

Eius vero non decebat memorem esse Aristotelem quum summatim de oeconomia scriberet, non de eo oeconomiae genere, quod optimae fuerit reipublicae sive politiae proprie sic dictae.

Quae deinceps adiiciuntur (p. 5, 3 sq.) de matrimonio, plane conspirare cum Aristotelis placitis comprobavi adnotatione. Unum addam. Verbis (p. 5, 26,): *διείληπται γὰρ τῷ μὴ ἐπὶ ταῦτα πάντα χρήσιμον ἔχειν τὴν δύναμιν, ἀλλ' ἓνια μὲν ἐπὶ τὰναντία ταῦτὸ δὲ συντείνοντα· τὸ μὲν γὰρ (ἀνδρῶν γένος) ἰσχυρότερον, τὸ δὲ (τῶν γυναικῶν) ἀσθενέστερον ἐποίησεν, ἵνα τὸ μὲν φυλακτικώτερον ἦ διὰ τὸν φόβον, τὸ δ' ἀμυντικώτερον διὰ τὴν ἀνδρίαν* quid aliud innuit noster quam hac temperatione ardoris virilis et timoris feminei vere virtutem effici oeconomiam? De nutriendis et educandis liberis nihil addidit Aristoteles praeter illud generale *τῶν μὲν γὰρ (γυναικῶν) τὸ θρέψαι, τῶν δὲ (ἀνδρῶν) τὸ παιδεῦσθαι ἐστίν.* Haec enim nec proprie sunt oeconomiae et uberius pertractata ab Aristotele erant duobus libris, politicis et *περὶ παιδονομίας* libro (v. Polit. VII, 14, p. 252, 6.). Pergit (p. 7, 1 sq.) ad expositionem de servis, quae item concordat cum ethica doctrina Aristotelis de mediocritate (*γένη δ' ἂν εἴη πρὸς τὰ ἔργα βέλτιστα μήτε δειλά, μήτε ἀνδρεῖα ἄγαν*) et ad verbum pene conspirat cum praeceptis in Politicis datis. (Cf. adnot. ad p. 8, 4. et 8, 6.). Atque hae sunt tres primariae partes oecono-

mices, in quibus facile agnoscas rationem, animum et appetitionem. Maritus enim ratione regit uxorem, quae animi partes quodammodo subit, et servos, in quibus appetitionem haud difficulter videas, ut haec fere redeant ad illud Aristotelicum apud Diogenem Laërtium (V. 30): *τῶν ἡθικῶν τῶν περὶ πόλιν καὶ περὶ οἶκον καὶ περὶ νόμους τὸν νοῦν τὸ κριτήριον εἶναι*. Tandem p. 8, 13 sq. sequuntur praecepta particularia ipsi oeconomo data, quae ut non abhorrent ab Aristotelis doctrina, ita non possunt in politicis inveniri his similia, utpote quae propria sunt tertiae partis practicae philosophiae.

Hactenus igitur dubium esse non poterat, quin haec commentatio esset Aristotelis, quem de oeconomia scripsisse testatur praeter Diogenem Laërtium etiam M. Varro de R. R. I, 17. Sermo, praecepta, aristotelia omnia. Accedebant duo loca, ex quibus certo demonstrari poterat hanc commentationem profectam esse ab auctore Politicorum. Alter est p. 5, 5 oecon.: *ὁ πόκεται γὰρ ἡμῖν ἐν ἄλλοις, ὅτι πολλὰ τοιαῦτα ἢ φύσις ἐφίεται ἀπεργάζεσθαι ὥσπερ καὶ τῶν ζώων ἕκαστον*: haec enim dicta sunt propter Polit. I, 1. p. 2, 13 sq. *Ἀνάγκη δὴ πρῶτον συνδυάζεσθαι τοὺς ἄνευ ἀλλήλων οὐ δυναμένους εἶναι οἷον θῆλυ καὶ ἄρρεν, τῆς γενέσεως ἕνεκεν καὶ τοῦτο οὐκ ἐκ προαιρέσεως, ἀλλ' ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις καὶ φυτοῖς φυσικὸν τὸ ἐφίεσθαι οἷον αὐτὸ τοιοῦτον*

καταλιπεῖν ἕτερον. Alter locus est oecon. p. 8, 4 sq. χρῆ δὲ καὶ τέλος ὠρίσθαι πᾶσιν· δίκαιον γὰρ καὶ συμφέρον τὴν ἐλευθερίαν κειῖσθαι ἄθλον. Βούλονται γὰρ πονεῖν, ὅταν ἢ ἄθλον καὶ ὁ χρόνος ὠρισμένος. Atque de hac re alio loco se dicturum esse Aristoteles promiserat Polit. VII, 9. p. 237, 9. τίνα δὲ δεῖ τρόπον χρῆσθαι δούλοις καὶ διότι βέλτιον πᾶσιν τοῖς δούλοις ἄθλον προκειῖσθαι τὴν ἐλευθερίαν ὕστερον ἐροῦμεν. Cf. dicta de hac societate, quae est Politicorum cum Oeconomicis, praef. ad Aristot. p. XVI.

Quae quanquam ita sint in promptu ut res disputatione non egere videatur, tamen denovo et sollerter excuti ut debeant fecit tertium volumen Herculanensium papyrorum, anno MDCCCXXVII Neapoli editum. Atque hoc quidem volumine duo libri continentur a Philodemio Gadarenfi, Epicureo, Ciceronis coaetaneo seniori, conscripti, alter περὶ κακιῶν καὶ τῶν ἀντικειμένων ἀρετῶν καὶ τῶν ἐν οἷς εἶσι καὶ περὶ ἄ, qui nonus *) est in librorum numero, quos de hoc argumento composuit Philodemus, alter vero hoc titulo insignitus: περὶ κακιῶν ι. Atque superior ille quum pro ratione Epicureorum, qui non particulatim res oeconomicas tractarunt ut Xenophon, Aristoteles, Xenocrates, Antisthenes alii, sed summatim simul cum ethica

*) Nonum dixit editor Neapolitanus, quum Θ numerus videatur octonarius esse. V. Aristophan. schol. Plut. 277.

doctrina, quum de liberalitate et parsimonia exponit etiam libros oeconomicos examinatur, qui a variis philosophis scripti sunt atque prae ceteris Xenophontis oeconomicum et eum, quem cum Aristotelis nomine omnes codices manuscripti circumferebant, sed hunc ita ut merito te dubitare arbitrere, num vere Aristotelis fuerit iste liber, quum Theophrasti potius esse videatur. Atque hanc quidem alteram sententiam amplexi sunt duo viri, quorum magna est auctoritas apud omnes, Niebuhrius *Histor. Rom.* I. p. 22. (ed. tert.) et Brandisius *Muse. Rhen.* I. p. 260. Sed ipsum audiamus Philodemum, cuius priorem librum adiecimus ut ipsi lectores eo facilius iudicare possint. Verum enim invenire volumus, non convincere aliquem tanquam adversarium. Philodemus igitur p. 45, 8 nostr. edit. *Δῆλον δὴ διότι καὶ πρὸς τὰ πλεῖστα τῶν Θεοφράστου διαλεγόμεθα ταῖς δυνάμεσιν ἐνεῖθεν κεκεφαλαιωμένοι, μᾶλλον δὲ καὶ τὰ τῶν ἄλλων· ἅπαντες γὰρ ὥς ὑπὲρ τούτου μετηλλεύκασιν ὁπότε καὶ Θεόφραστος ἀποψομένοις αὐτοῖς διαλλάττει:* *Apertum est cur disputandum nobis sit etiam adversus Theophrasti placita, secundum artes philosophicas ad res primarias ea redigentibus, vel potius non Theophrasti, sed aliorum. Omnes enim de hoc libro quasi is esset Theophrasti disputarunt, etiam in iis locis, ubi facile intelligere poterant, si comparare res voluissent, Theophrastum ipsum dissentire cum doctrina huius libri. Vides statim*

ipsum Philodemum dubitare de auctore libri, quem dicit plerosque pro Theophrasti fetu habere, quum appareat longe diversum abire Theophrastum a sententiis illius. Atque in verbis Epicurei nostri illud *μᾶλλον δέ* inprimis animadvertendum est: eo enim uti solent critici graeci quum alius esse arbitrantur auctoris librum quendam atque vulgo putant. Sic Proculus praef. ad Hesiodi opera et dies p. 7. ed. Gaisf. Lips. *Ἀριστοτέλης γὰρ ὁ φιλόσοφος, μᾶλλον δὲ οἶμαι ὁ τοὺς πέπλους συντάξας, ἐν τῇ Ὀρχομενίων πολιτείᾳ Στησίχορον τὸν μελοποιὸν εἶναί φησι υἱὸν Ἡσιόδου.* Dissentire autem Theophrastum cum placitis auctoris nostri prudenter monitum a Philodemo est, modo conferas enunciatum nostri p. 5, 17 sq. *καὶ ἡ τῶν τέκνων κτήσις οὐ λειτουργίας ἐνεκεν τῇ φύσει μόνον οὔσα τυγχάνει, ἀλλὰ καὶ ὠφελίας. ἃ μὲν γὰρ ἂν δυνάμενοι εἰς ἀδυνατάτους πονήσωσι, πάλιν νομίζονται παρὰ δυναμένων, ἀδυνατοῦντες ἐν τῷ γήρᾳ· ἅμα δὲ καὶ ἡ φύσις ἀναπληροῖ ταύτῃ τῇ περιόδῳ (τῆς τῶν τέκνων κτήσεως) τὸ ἀεὶ εἶναι ἐπεὶ κατ' ἀριθμὸν οὐ δύναται, ἀλλὰ κατὰ τὸ εἶδος.* Prorsus contrarium scripserat Theophrastus de nuptiis apud Hieronymum advs. Iovinian. I, 47. p. 315. Maff. *Porro liberorum causa uxorem ducere, ut vel nomen nostrum non intereat, vel habeamus senectutis praesidia et certis utamur haeredibus stolidissimum est. Quid enim ad nos pertinet receden-*

tes e mundo, si nomine nostro alius nominetur: quum et filius non statim patris vocabulum referat et innumerabiles sint, qui eodem appellantur nomine? Aut quae senectutis auxilia sunt, enutrire domi qui aut prior te forte moriatur aut perversissimis sit moribus? Aut certe quum ad maturam aetatem venerit tarde ei videaris mori? Idem eodem libro alia tradidit de matrimonio, quae prorsus abhorrent a doctrina Aristotelis, qui sapienti et amore frui et liberis operam dare et matrimonium inire non permit modo, sed suavit etiam; quae omnia secus Theophrastus (Cf. Diogen. L. vit. Phil. V, 51.). Ex quo efficitur ad Theophrastum non pertinere eum oeconomicum, quem edidimus. Quid vero? Num commentitia res est, quam tradit Philodemus, omnes pro Theophrasti libro habuisse hunc oeconomicum? Minime vero. In epitomen redegisse scripta quaedam Platonis et Aristotelis Theophrastum testatur Diogenes Laërtius V, 43. 49. In his quanquam non a Diogene numerantur scripta ethica, politica et oeconomica Aristotelis, probari tamen potest, etiam in his scriptis excessus quosdam exsecasse Theophrastum tum ut discipulis suis ad morem praeceptoris sui facilem ad eius libros aditum pararet, tum ut etiam ceterorum hominum vitam praeceptorum aristotelicorum gravitate roboret. In eum finem politicis Aristotelis usum esse dubium non est e loco quodam Dionysii

Halicarnassensis. Aristoteles enim quum Polit. III, 9. p. 101, 21 de regno dixisset: δύο μὲν οὖν εἶδη ταῦτα μοναρχίας. Ἐτερον δὲ, ὅπερ ἦν ἐν τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν, οὓς καλοῦσιν αἰσυνμήτας· ἔστι δὲ τοῦτο, ὥς ἀπλῶς εἰπεῖν, αἰρετὴ τυραννὶς, διαφέρουσα δὲ τῆς βαρβαρικῆς οὐ τῷ μὴ κατὰ νόμον ἀλλὰ τῷ μὴ πατριος εἶναι μόνον: atque deinceps exemplum Pittaci addidisset, ut totam rem magis declararet, mirere apud Dionys. Halic. Ant. Rom. V, 73. haec legi: Ἔστι γὰρ αἰρετὴ τυραννὶς ἢ δικτατορία· δοκοῦσι δὲ μοι καὶ τοῦτο παρ' Ἑλλήνων οἱ Ῥωμαῖοι τὸ πολίτευμα λαβεῖν· οἱ γὰρ αἰσυνμῆται καλούμενοι παρ' Ἑλλήσι τὸ ἀρχαῖον, ὥς ἐν τοῖς περὶ βασιλείας ἱστορεῖ Θεόφραστος, αἰρετοὶ τινες ἦσαν τύραννοι: quae sequitur locus de Pittaco pene ad verbum desumptus e politicis Aristotelis. Putarim igitur verba ἐν τοῖς περὶ βασιλείας non significare *in libris, quos scripsit de regno*, sed *ibi, ubi de regno loquitur*. Pertinent enim haec verba ad epitomen ex Aristotelis politicis factam *). Probabile est igitur, etiam oeconomium Aristotelis eo modo, quo nunc utimur, brevialle Theophrastum, ut eo facilius praeceptis uterentur cives.

*) Scripsit Theophrastus περὶ βασιλείας et πρὸς Κάσανδρον περὶ βασιλείας, sed singulis libris. Apud Plutarch. Themist. 25 legendum esse Θεόφραστος ἐν τοῖς περὶ βίων pro Θ. ἐν τοῖς περὶ βασιλείας alio loco demonstrare conabor.

Atque epitomen nos habere oeconomici Aristotelis tum ipsa mira commentationis brevitate, tum abrupta saepius sententiarum serie, (cuius rei exempla quaedam posui adnot. ad p. 6, 16. 7, 9. 8, 22. 9, 19. 47, 2.), tum eo comprobari potest, quod Dionysius Cassius Uticensis et M. Varro haec omnia uberius disputata et fusius legisse videntur. Censuit idem iam Schneiderus comment. in Varron. de R. R. I, 17. p. 300 sq. Sic Dionysium vel Varronem integriora habuisse oeconomica, verba illa Aristotelis: καὶ μὴ κατὰ θάλασσαν ὁμοεθνεῖς πολλοὺς (δούλους) ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν testantur. Ita enim Varro l. I. *neque eiusdem nationis plures parandos esse, ex eo enim potissimum solere offensiones domesticas fieri.* Porro quod apud Aristotelem est: δεῖ δὲ καὶ ἐξομηρεύειν ταῖς τεκνοποιίαις ita profert Varro ex Cassio: *praefectos alacriores faciundum praemiis dandaque opera, ut habeant peculium et coniunctas conservas, e quibus habeant filios, eo enim fiunt firniores ac coniunctiores fundo. Itaque propter has cognationes epiroticae familiae sunt illustriores ac cariores.* Possum et alia uberius expositionis vestigia e Varrone legere, sed sentio esse longiora.

Aristotelis oeconomico adiunximus ignoti cuiusdam auctoris oeconomica, quae in codicibus manuscriptis quos vidi omnibus ut liber

secundus oeconomici Aristotelis circumferuntur, quanquam materia et consilio admodum diversa. Neque Diogenes Laërtius plures uno libros Aristotelis de oeconomia conscriptos laudat. Haec igitur oeconomica non esse Aristotelis primus, ni fallor, viderat Iacobus Faber Stapulensis. Hic enim ita in praefatione ad oeconomias publicas Aristotelis [Parisi. 1506 ex offic. H. Stephani fol. 168 verso]: *Plutarchus* *) *in vita Aristotelis Economicorum duos duntaxat libros illi ascribit. Quare cum duo credantur a Leonardo traditi, qui supra recogniti sunt [dicit Aristotelis oeconomicum cum Leonardi supplementis], nolui hunc quasi tertium illis adiicere, quamvis etiam in codice greco hic secundi locum obtineat; verum malui calci operis illum reservare, quod minorem reliquis dignitatem (maxime ubi subintratur historia) retinere visus est. Neque opus esse commentario etiam visum est, tum quod satis ex se pateat, tum quod machinamenta et ad numerorum aucupia tyrannicos astus plurimos contineat. Quapropter (ut in principio admonet Aristoteles), qui hanc publicam dispensandi suscipit provinciam, oportet naturam ingeniosum esse, laborum patientem atque iustum. Nam quaecun-*

*) Innuit Leonardi Aretini (vel potius Guarini Veronensis) librum de vita atque gestis Aristotelis, qui Plutarcho adscribitur in versionibus antiquis latinis Plutarchi.

que harum partium (ut recte inquit) defuerit complura peccabit. Titulus publicarum oeconomiarum i. e. dispensationum (quo vocabulo hic frequenter utitur Aristoteles) libro praefixus est, ne (ut dictum est) tres oeconomicorum libri videantur. Qui igitur legent, eo id faciant ingenio, ut bona sequantur et probent, tyrannica vero et que his erunt similia cautius devitent et damnent cognita. Hac via progressus C. Prosper Cyriacus, editionis latinae Hervagianae [Basil. 1563.] curator, haec adiecit supplementis Leonardi Aretini: *De libro, qui apud Graecos hodie secundus Oeconomicorum inscribitur, iudicium. Plutarchus in vita Aristotelis duos tantum libros oeconomicorum adscribit, qui sint aristotelici, quos supra ex interpretatione Aretini adposuimus eo ordine quo vides. Est tamen advertendum, qui apud Aretinum est secundus, eum apud Graecos hodie, ut sunt excusi codices, desiderari *)*: atque sub appellatione secundi sub.

*) Haec supplementa Leonardus Aretinus ad Cosmum Medicem miserat ut in latinum a se conversa e graecis. Scilicet Leonardus quum rescisset Aristotelem singulis libris scripsisse *περὶ συμβιώσεως ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς* et *νόμους ἀνδρὸς καὶ γαμετῆς* ipse sibi argumentum suum composuit. In quibus supplementis haec legimus: *ob quae omnia multo magis decet virum in honore habere nec illum contemnere, si sacra pudicitia et opes animositatis filiae secundum Orpheum non sequantur.* Unde ex interpretatione graeca Iaco-

iungitur alius ab eo quem ipse inscribit. Quapropter siue omnia, quae praecessere, ad unum librum pertineant, quem Plutarchus primum oeconomicum dicat, quamvis Aretinus ab eo separet atque proprium librum faciat quem inscribit secundum, et is tandem secundus sit, quem graeca exemplaria habent, siue recte facta sit ab Aretino divisio, sequens vero locum habere non debeat inter oeconomica: nobis certe operae pretium fuit Aretini partitionem sequi. Nam illi praeterquam quod magnam partem praeceptorum continent, quae ad privatam institutionem pertinent, ut et titulus ipse rei privatae est, ac qui sequitur publicus quispiam sit liber, dignitate etiam ac maiestate longe inferior esse videtur, quam superiores. Quare illum non adponimus in hunc locum, sed post eam institutionem moralium, quae ad Eudemum inscribitur, locatum reperiēs. Titulus est Oeconomicorum publicorum, cum adiectione ne tres libri Oeconomicorum videantur esse. Videtur profecto indignus esse, qui locum habeat post tam sancta praecepta, quibus est plenus uterque oeconomicus. Insuper etiam ordo eius magnopere pugnat cum

bi Tusani inter Orphica recepit Lobeckius Aglaoph. p. 949. Sed in editione Veneta anni 1507, in edit. Basil. 1542, Venet. 1550 pro secundum Orpheum legitur secundum Herculem, in Basil. 1563. et Lugd. 1578 secundum Orpheum, Herculem non sequantur. Fuit quum arbitrabar μέγανορα πλούτον Pindaricum significare voluisse Leonardum.

ratione docendi, qua utitur Aristoteles, iuxta quam universalia praecepta praemittit singularium rerum contemplationi, quemadmodum in Ethicis licet videre, si ad politica fiat comparatio. Hinc summam sententiae recepit Sylburgius in notationem diversae lectionis p. 299. Secutus est Gerh. Vossius de natura artium V, §. 10. Eorum, inquit, (oeconomicorum Aristotelis) unum duntaxat librum agnoscit Laërtius. Hodie duos habemus. Sed non possum mihi persuadere, posteriorem ab eodem fonte esse. Nec enim verisimile fit Aristotelem tot voluisse congerere exempla, quibus tyranni possent cives expilare. Respondent, adferre ea, non ut imitentur principes viri, sed ut doceat alios, quid fieri soleat. Verum non est aristotelici moris in tam brevi libello tot condensare exempla: praesertim rei foedae quam qui narrat docet. Haec Vossius.

Novissime hunc locum perpurgavit Niebuhrius Opusc. philol. I. p. 412 sq. collat. supplem. Ephem. litt. Ien. MDCCCXIII. p. 77 sq. Ac recte monuit Niebuhrius posse demonstrari ex arte et subtilitate differendi, e sermone, ex historia, hunc librum non esse Aristotelis, sed scriptum post Theophrasti tempora in Asia minori; atque scriptum quidem satrapis, non Graecis liberis. Quae hic proferantur ab auctore prorsus differre argumento ab oeconomia, qualis haec definiatur ab Aristotele Politicis. Primum

enim haec exempla omnia non esse doctrinae oeconomicae, sed chrematisticae, quam dicat Aristoteles, quaque immorari philosopho indignum esse iudicet (Polit. p. 20, 31.): ipsa consilia minime honesta, sed turpia, quibus qui uti homines iubeat (*ἔστι γὰρ τούτων ἃ τις ἐφαρμόσει τοῖς οἷα ἂν αὐτὸς πραγματεύηται* p. 15, 24. 25.), eum improbum vehementer abhorrere ab honestate aristotelica. Porro sermonem esse indignum Aristotele, quod praeter alia multa *ἀγήοχα* inveniatur perfectum, *πέπραγα* vero et *πραγματεύεσθαι* transitivo sensu legantur apud nostrum. Denique ab Aristotele, cui superstes fuerit Philoxenus Cariae satrapa, non profecta esse verba: *Φιλόξενός τις Μακεδὼν Καρίας σατραπεύων*, neque Ophellae mentionem, qui Ol. 118, 1. necatus sit, consentaneam esse aetati Aristotelis, si memineris oeconomicorum auctorem eorum tantum exempla proferre voluisse, qui mortui ante aliquod tempus essent (p. 15, 20. 21).

Quamvis cum his etiam atque etiam consentiam, duo tamen sunt, quae moneam. Unum est quod Niebuhrius dicit haec exempla chrematistica abhorrere omnino a doctrina Aristotelis. Quod si ita dictum est, quod hanc collectionem ad imitationem propositam esse appareat, verissime dictum est. Sin vero innuit, haec eo quod turpia sint ne utilia quidem esse, aliter iudicasse Aristotelem e loco Polit. I, 4. p. 21,

8. comprobari potest. Dicit enim, etiam chrematistica exempla, quae passim legantur, debere colligi. "Ἐτι δὲ καὶ τὰ λεγόμενα σποράδην, δι' ὧν ἐπιτετυχήκασιν ἔνιοι χρηματιζόμενοι, δεῖ συλλέγειν πάντα γὰρ ὠφέλιμα ταῦτ' ἔστι τοῖς τιμῶσι τὴν χρηματιστικὴν. Alterum arctissime cum hoc cohaeret. Puto enim iniuriam fecisse virum honestissimum auctori nostro, quod his verbis ἔστι γὰρ ὅτε τούτων ἐφαρμόσει τι οἷς ἂν αὐτὸς πραγματεύῃ suasisse eum quodammodo ut haec exempla imitarentur homines opinatur *). Qui si scribit: *collegi haec exempla ut in suum usum quisque convertat nihil suadet nisi: utere in rebus tuis si quid est salutare consilium, et cave tibi ne a vafriis hominibus circumveniriare**).* Ita expilationes istas effugere qui volet adhibebit diligentiam. Ipsa enim exempla turpia eorum, qui scelere pascuntur et maleficio, ne semel quidem laudibus prosequutus est, imo vero p. 13, 3. 4. expressis verbis dixit: τὸν οἰκονομεῖν μέλλοντα δεῖ τῇ φύσει εὐφυνῇ εἶναι καὶ τῇ προαιρέσει φιλίπονόν τε καὶ δίκαιον. De sermone hominis dixi in adnotatione.

Praeterea hunc librum ab aliquo compositum esse arbitror qui Aristotelis scripta gustarat et locum politices supra laudatum legerat, quo alii ad congerenda exempla rei chrematisticae ex-

*) Cf. Schneideri praef. p. XIII.

**) Haec non valde differunt a dictis Thucydidis I, 22. II, 48.

suscitantur; atque hinc factum esse, ut postea Aristoteli adscriberetur. Videtur autem auctor noster sine ullo artis ornamento cum magna linguae debilitate primum ex variis libris exempla sua convasavisse, ne distinctis quidem singulis secundum materiei dissensionem, et postea praefationem huic centoni addidisse. Hinc factum est, ut nec ad genera illa oeconomiae quae dicit (p. 13, 9) propositi sui rationem institueret. Quod si voluisset primum exempla regiae oeconomiae posuisset cap. 2. 3. 5. 14. 16. 21. 28. 42., deinde satrapicae 15. 25. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 39. 40. 41, denique politicae 4. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 17. 18. 19. 20. 22. 24. 26. 27. 37. 38. Mirum auctorem nostrum ne unum quidem posuisse exemplum quarti generis, quod est privatae chrematisticae (p. 13, 9.), quum Hieronymus Rhodius eiusmodi multa videatur collegisse. V. Diogen. Laert. vit. Thalet. c. 5. cf. Aristot. Polit. p. 22, 11. 31; mirum etiam eum, qui omnium oeconomiae generum definitiones et terminos dedit, satrapicae definitionem praetermisisse p. 13, 10; quae si recte video sic definiri poterat: *μεγίστη καὶ ποικιλωτάτη ἡ βατραπικὴ*. Nisi haec omnia diiudicanda sunt ex incredibili hominis levitate. Quod Niebuhrius monuit videri hunc libellum in Asia minori scriptum, verissime monitum esse arbitror. Nam reperiuntur in codicibus optimae notae satis frequentia Ionismi vestigia. Sic p. 16, 4. p. 36, 25. *κεῖνον*, p. 16, 6. p. 31, 27. *ἐκτῆσθαι*, p. 16, 9. *ἀπόδοτο*,

p. 22, 9 *χρέη*, p. 37, 3. *Ξεινολογίαν*, p. 37, 14. *ἀργυρῆν* p. 37, 22. *περιτίθει*, al. Ab Aristotelis aetate abhorret *παραβόλιον* p. 22, 13. V. adnot. p. 114. 145.

Sit iam huius loci finis. Restat iam tertia pars disputationis, expositionem dico codicum manuscriptorum et editionum, quibus usus sum.

P est MS Bibliothecae Reg. Parisiensis N. 2023. Hunc codicem quum egregia praestare in Politicis (V. praef. nostr. ad Polit. p. XXVIII) vidissem etiam hic in optimis habendum esse putabam. Sed librarius in oeconomicis alio exemplari usus esse videtur, alio in Politicis. Quanquam vel sic tamen non est in deterioribus numerandus. Cf. adnot. ad p. 22, 13, 34. 26. Collationem fecit vir doctus quidam Gallus, cui C. B. Hasius, vir doctissimus, hanc provinciam tradiderat. Uno loco (p. 15, 5) quid codex praebeat non certo scio.

F est Florentinus Plut. 87. cod. 21, pergam. Seculi XIII.

V est Venetus St. Marci class. IIII, cod. III. scriptus anno 1494. fol. papyr. Hunc et superiorem ipse contuli.

L est Lipsiensis collegii Paullini. Hunc contulit Schneiderus. Videtur ex eodem fonte flu-

xisse, ex quo etiam V haufit. Sed abfunt a Lipfienfi ionicae dialecti veftigia, quae item reperiuntur in F.

A 1. eft Aldina prior. Venet. MIID. fol.

A 2. eft Aldina altera Venet. MDLII. octon. curata ab B. Camotio.

CAM. Politicorum et Oeconomicorum Aristotelis interpretationes et explicationes accuratae, nunc primum a filiis in lucem editae. Autore Ioach. Camerario Bapenbergensi. Francof. 1581. quat.

S et SYLB. Sylburgii editio et adnotationes. Francof. 1587. quat.

SCHN. *ANONTMOR OIKONOMIKA*. E libris fcriptis et verfione antiqua emendavit et enarravit Io. Gottl. Schneider Saxo. Lipf. 1815. octav.

Vetus verfio, quae paffim laudatur, eft ea, quae a Schneidero cum aliis Guilelmo de Morbeka Brabantino, archiepifcopo Corinthi, tribuitur. Is enim Aristotelis fcripta de rerum natura, de metaphyfica et morali philofophia, monente S. Thoma, feculo decimo tertio in latinum convertit [edit. Venet. 1483. fol.]. Cf. *Berardelli**) catal. cod. gr. et lat. bibl. Sanctorum Ioh. et Paulli typis exfcript. in: Nuova

*) Huius libri me admonuit *Petrus Bettius* bibl. Marcianae praefectus meritiffimus.

raccolta di opuscoli Vol. XXXVII. Venet. 1782.
[Cod. CCCCXXVIII. saec. XIII.]

Raphaelis Maffei Volaterrani commentariorum rerum urbanarum libri XXXVI. [Paris. 1511. fol.] multa habent ex antiquo codice Oeconomicorum publicorum petita.

Philodemi librum de vitiis et virtutibus contrariis ita edidi ad *Herculanensium voluminum quae supersunt Tomum III*, Neapoli MDCCCXXVII. fol. emissum a Carolo Maria Rosinio, ut eorum tantum admonerem lectorem, in quibus necessario a supplementis neapolitanis desciscere debebam. De quibus nihil moneo, pertinent ad editionem Neapolitanam (N) omnia. Atque ut desciscerem, causae plerumque erant grammaticae, quas si ab editoribus bene meritis atque merentibus minus quam par est negligi etiam nunc dicerem deserto defungerer negotio. Enimvero si quid sane in adnotatione de sribiginibus dixi acerbius, quod scio quam sit paucum, iam nollem factum, ne magis etiam excitem animos contra officiosissimam nationem philologorum transmontanorum. Quod dixi, propter Camerarium nostrum dixi, magni nominis virum, de quo iactata sunt ab editoribus istis, quae obtrectationis videbantur simillima esse. Sed expromant modo thesauros suos doctissi-

mi Neapolitani, etiam incondite sine supplementis, ut desinant tandem ceterae nationes arbitrari eos propterea adeo in expoliendis doctis carbonibus cunctari et tergiversari, ne carbonarii nominis labem sibi aspergant.

Dab. Ienae mense Ianuario MDCCCXXX.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ.

Ἡ οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ διαφέρει, οὐ μόνον το-
σοῦτον ὅσον οἰκία καὶ πόλις· ταῦτα μὲν γὰρ αὐταῖς
ἐστὶ τὰ ὑποκείμενα· ἀλλ' ὅτι καὶ ἡ μὲν πολιτικὴ ἐκ
πολλῶν ἀρχόντων ἐστίν, ἡ οἰκονομικὴ δὲ μοναρχία·
ἐνταῦθα μὲν οὖν τῶν τεχνῶν διήρηνται, καὶ οὐ τῆς 5
αὐτῆς ἐστὶ ποιῆσαι καὶ χρήσασθαι τῷ ποιηθέντι,
ὥσπερ λύρα καὶ αὐλοῖς· τῆς δὲ πολιτικῆς ἐστὶ καὶ
πόλιν ἐξ ἀρχῆς συστήσασθαι καὶ ὑπαρχούσῃ χρήσα-
σθαι καλῶς· ὥστε δῆλον ὅτι καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἂν
εἴη καὶ κτήσασθαι οἶκον καὶ χρήσασθαι αὐτῷ. Πό- 10
λις μὲν οὖν οἰκιῶν πλῆθος ἐστὶ καὶ χώρας καὶ χρη-
μάτων, αὐταρκες πρὸς τὸ εὖ ζῆν· φανερόν δέ· ὅταν
γὰρ μὴ δυνατοὶ ᾧσι τούτου τυγχάνειν, διαλύεται

καὶ ἡ κοινωνία· ἔτι δὲ ἔνεκα τούτου συνέρχονται·
 οὗ δὲ ἔνεκα ἑκαστόν ἐστι καὶ γέγονε, καὶ ἡ οὐσία
 αὐτοῦ τυγχάνει αὕτη οὕσα· ὥστε δῆλον ὅτι πρότε-
 ρον [γενέσκει] ἢ οἰκονομικὴ πολιτικῆς ἐστι. Καὶ γὰρ
 5 τὸ ἔργον· μόνον γὰρ οἰκία πόλεώς ἐστι· διεπτόν
 οὖν περὶ τῆς οἰκονομικῆς καὶ τί τὸ ἔργον αὐτῆς.

II. Μέρη δὲ οἰκίας ἀνδρωπός τε καὶ κτησίς
 ἐστίν· ἐπεὶ δὲ πρῶτον ἐν τοῖς ἐλαχίστοις ἢ φύσιν
 ἑκάστου θεωρεῖται, καὶ περὶ τῆς οἰκίας ἂν ὁμοίως
 10 ἔχοι· ὥστε κατ' Ἡσίοδον δεοὶ ἂν ὑπάρχειν

Οἶκον μὲν πρῶτιστα, γυναῖκά τε βοῦν τ' ἀροτῆρα·

τὸ μὲν γὰρ τῆς τροφῆς πρῶτον, τὸ δὲ, τῶν ἐλευ-
 θέρων· ὥστε δεοὶ ἂν τὰ περὶ τὴν τῆς γυναικὸς
 ὁμιλίαν οἰκονομήσασθαι καλῶς· τοῦτο δὲ ἐστι τὸ
 15 ποίαν τινὰ δεῖ ταύτην εἶναι παρασυνεῦδαι. Κτή-
 σεως δὲ πρώτη ἐπιμέλεια ἢ κατὰ φύσιν· κατὰ φύσιν
 δὲ γεωργικὴ προτέρα· καὶ δεύτεραι, ὅσαι ἀπὸ τῆς
 γῆς, οἷον μεταλλευτικὴ καὶ εἴ τις ἄλλη τοιαύτη· ἢ
 δὲ γεωργικὴ μάλιστα, ὅτι διμαία· οὐ γὰρ ἀπ' ἀν-
 20 θρώπων, οὐδ' ἐκόντων, ὥσπερ καπηλεία καὶ αἱ μι-
 σθαρνίαι, οὐτ' ἀκόντων, ὥσπερ αἱ πολεμικαί· ἔτι τε
 καὶ τῶν κατὰ φύσιν· φύσει γὰρ ἀπὸ τῆς μητρὸς ἢ
 τροφῇ πᾶσιν ἐστίν, ὥστε καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἀπὸ
 τῆς γῆς· πρὸς δὲ τούτοις καὶ πρὸς ἀνδρίαν συμβάλ-
 25 λεται μέγала· οὐ γὰρ ὥσπερ αἱ βάνανθοι τὰ σώμα-
 τα ἀχρεῖα ποιοῦσιν, ἀλλὰ δυνάμενα θυμαυλεῖν καὶ
 πονεῖν, ἔτι δὲ δυνάμενα κινδυνεύειν πρὸς τοὺς πολε-

μίους· μόνων γὰρ τούτων τὰ κτήματα ἔξω τῶν ἐρυμάτων ἐστίν.

III. Τῶν δὲ περὶ τοὺς ἀνθρώπους ἢ κατὰ γυναῖκα πρώτη ἐπιμέλεια· κοινωνία γὰρ φύσει τῷ θήλει καὶ ἄρρενι μάλιστα ἐστίν· ὑπόκειται γὰρ ἡμῖν 5 ἐν ἄλλοις, ὅτι πολλὰ τοιαῦτα ἢ φύσις ἐφίεται ἀπεργάζεσθαι, ὥσπερ καὶ τῶν ζώων ἑκάστον· ἀδύνατον δὲ τὸ θῆλυ ἄνευ τοῦ ἄρρενος ἢ τὸ ἄρρεν ἄνευ τοῦ θήλεος ἀποτελεῖν τοῦτο· ὥστ' ἐξ ἀνάγκης αὐτῶν ἢ 10 κοινωνία συνέστηκεν. Ἐν μὲν οὖν τοῖς ἄλλοις ζώοις ἀλόγως τοῦτο ὑπάρχει καὶ, ἐφ' ὅσον μετέχουσι τῆς φύσεως, ἐπὶ τοσοῦτον, καὶ τεκνοποιίας μόνον χάριν· ἐν δὲ τοῖς ἡμέροις καὶ φρονιμωτέροις διήρθρωται 15 μᾶλλον· φαίνονται γὰρ μᾶλλον βοήθειαι γινόμεναι καὶ εὐνοιαί καὶ συνεργίαι ἀλλήλοις. ἐν ἀνθρώπῳ δὲ μάλιστα ὅτι οὐ μόνον τοῦ εἶναι, ἀλλὰ καὶ τοῦ εὖ εἶναι 20 σύνεργα ἀλλήλοις τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν ἐστί. Καὶ ἢ τῶν τέκνων κτήσις οὐ λειτουργίας ἕνεκεν τῇ φύσει μόνον οὔσα τυγχάνει, ἀλλὰ καὶ ὠφελίας· ἃ γὰρ ἂν δυνάμενοι εἰς ἀδυνάτους πονήσωσι, πάλιν 25 νομίζονται παρὰ δυναμένων, ἀδυνατοῦντες ἐν τῷ γήρα· ἅμα δὲ καὶ ἢ φύσις ἀναπληροῖ ταύτη τῇ περιόδῳ τὸ αἰεὶ εἶναι· ἐπεὶ κατ' ἀριθμὸν οὐ δύναται, ἀλλὰ κατὰ τὸ εἶδος. οὕτω προωκονόμηται ὑπὸ τοῦ 30 θείου ἑκατέρου ἢ φύσις, τοῦ τε ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς, πρὸς τὴν κοινωνίαν. Διείληπται γὰρ τῷ μὴ ἐπὶ ταῦτά πάντα χρήσιμον ἔχειν τὴν δύναμιν, ἀλλ' ἑνια μὲν ἐπὶ τὰναντία εἰς ταῦτό δὲ συντείνοντα· τὸ

μὲν γὰρ ἰσχυρότερον, τὸ δ' ἀσθενέστερον ἐποίησεν,
 ἵνα τὸ μὲν φυλακτικώτερον ἢ διὰ τὸν φόβον, τὸ
 δ' ἀμυντικώτερον διὰ τὴν ἀνδρίαν, καὶ τὸ μὲν πορί-
 ζῃ τὰ ἔξωθεν, τὸ δὲ σῶζῃ τὰ ἔνδον· καὶ πρὸς τὴν
 5 ἐργασίαν τὸ μὲν δυνάμενον ἐδραῖον εἶναι, πρὸς δὲ
 τὰς ἔξωθεν θυραυλίας ἀσθενές, τὸ δὲ πρὸς μὲν τὰς
 ἡσυχίας χειρόν, πρὸς δὲ τὰς κινήσεις ὑγιεινόν· καὶ
 περὶ τέκνων, τὴν μὲν γένεσιν κοινήν, τὴν δὲ ὠφε-
 λίαν ἴδιον· τῶν μὲν γὰρ τὸ θρέψαι, τῶν δὲ τὸ
 10 παιδεῦσθαι ἐστίν.

III. Πρῶτον μὲν οὖν νόμοι πρὸς γυναῖκα καὶ
 τὸ μὴ ἀδικεῖν· οὕτως γὰρ ἂν οὐδ' αὐτὸς ἀδικοῖτο·
 τοῦθ' ὑφηγεῖται δὲ καὶ ὁ κοινὸς νόμος, καθάπερ οἱ
 Πυθαγόρειοι λέγουσιν, ὥσπερ ἰκέτιν καὶ ἀφ' ἐστίας
 15 ἡγμένην ὥς ἡκιστα δεῖν δοκεῖν ἀδικεῖν· ἀδικία δὲ
 ἀνδρὸς αἰ θύραζε συνουσία γινόμεναι. Περὶ δὲ
 ὁμιλίας μήθ' ὥστε δεῖσθαι ἴσως παρόντος, μήθ' ὥς
 ἀπόντος ἀδυνατεῖν ἡσυχάζειν, ἀλλ' οὕτως ἐδίξειν,
 ὥστε ἱκανῶς ἔχειν παρόντος καὶ μὴ παρόντος. Εὖ
 20 δ' ἔχει καὶ τὸ τοῦ Ἡσιόδου

Παρθενικὴν δὲ γαμεῖν, ἵνα ἡθεα κεδνὰ διδάξῃς.

αἰ γὰρ ἀνομοιοότητες τῶν ἡθῶν ἡκιστα φιλικόν· περὶ
 δὲ κοσμήσεως, ὥσπερ οὐδὲ τὰ ἡθῆ δεῖ ἀλαζονευομέ-
 νους ἀλλήλοις πλησιάζειν, οὕτως οὐδὲ τὰ σώματα·
 25 ἢ δὲ διὰ τῆς κοσμήσεως οὐδὲν διαφέρουσά ἐστι τῆς
 τῶν τραγωδῶν ἐν τῇ σκευῇ πρὸς ἀλλήλους ὁμιλία.

V. Τῶν δὲ κτημάτων πρῶτον μὲν καὶ ἀναγ-
 καιότατον καὶ τὸ βέλτιστον καὶ ἡγεμονικώτατον
 τοῦτο δὲ ἦν ἄνθρωπος. Διὸ δεῖ πρῶτον δούλους
 παρασκευάζεσθαι σπουδαίους. Δούλων δὲ εἶδη δύο,
 ἐπίτροπος καὶ ἐργάτης· ἐπεὶ δὲ ὁρῶμεν ὅτι αἱ παι- 5
 δεῖαι ποιοῦς τινὰς ποιοῦσι τοὺς νέους, ἀναγκαῖον
 καὶ παρασκευαζόμενον τρέφειν οἷς τὰ ἐλευθέρια τῶν
 ἔργων προδτακτέον· ὁμιλίαν δὲ πρὸς δούλους ὥς
 μήτε ὑβρίζειν ἔαν, μήτε ἀνιέναι καὶ τοῖς μὲν ἐλευ-
 θεριωτέροις τιμῆς μεταδιδόναι, τοῖς δ' ἐργάταις 10
 τροφῆς πληθός. Καὶ ἐπειδὴ ἡ τοῦ οἴνου πόσις καὶ
 τοὺς ἐλευθέρους ὑβρισταὺς ποιεῖ, καὶ πολλὰ ἔθνη ἀπ-
 ἔχεται, καὶ τῶν ἐλευθέρων, οἷον Καρχηδόνιοι ἐπὶ
 στρατιᾶς, φανερόν ὅτι τούτου ἢ μηδὲν ἢ ὀλίγον με-
 ταδοτέον. Ὅντων δὲ τριῶν, ἔργου καὶ κολάσεως καὶ 15
 τροφῆς, τὸ μὲν μήτε κολάζεσθαι, μήτ' ἐργάζεσθαι
 τροφήν δ' ἔχειν, ὑβριν ἐμποιεῖ, τὸ δὲ ἔργα μὲν ἔχειν
 καὶ κολάσεις τροφήν δὲ μὴ, βίαιον καὶ ἀδυναμίαν
 ποιεῖ. Λείπεται δὴ ἔργα παρέχειν καὶ τροφήν ἱνα-
 νήν· ἀμίσθων γὰρ οὐχ οἷόν τε ἄρχειν· δούλῳ δὲ μι- 20
 σθὸς τροφή· ὥσπερ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ὅταν μὴ γίνη-
 ται τοῖς βελτίοσι βέλτιον μηδὲ ἄθλα ἢ ἀρετῆς καὶ
 κακίας, γίνονται χείρους, οὕτω καὶ περὶ οἰκέτας.
 Διόπερ δεῖ ποιεῖσθαι σκέψιν καὶ διανέμειν τε καὶ
 ἀνιέναι κατ' ἀξίαν ἑκάστα, καὶ τροφήν, καὶ ἐθῆτα, 25
 καὶ ἀργίαν, καὶ κολάσεις, λόγῳ καὶ ἔργῳ μιμουμέ-
 νους τὴν τῶν ἱατρῶν δύναμιν ἐν φαρμάκου λόγῳ,
 προδθεωροῦντας ὅτι ἡ τροφή οὐ φάρμακον διὰ τὸ

συνεχές· γένη δὲ ἂν εἴη πρὸς τὰ ἔργα βέλτιστα μήτε
 δειλά, μήτε ἀνδρεῖα ἄγαν. Ἀμφοτέρω γὰρ ἀδικοῦ-
 σι. Καὶ γὰρ οἱ ἄγαν δειλοὶ οὐχ ὑπομένουσιν, καὶ
 οἱ θυμοειδεῖς οὐκ εὐαρχοί. Χρὴ δὲ καὶ τέλος ὠρί-
 5 σθαι πᾶσιν. Δίκαιον γὰρ καὶ συμφέρον τὴν ἐλευ-
 θερίαν κτεῖσθαι ἄθλον. Βούλονται γὰρ πονεῖν, ὅταν
 ἢ ἄθλον καὶ ὁ χρόνος ὠρισμένος. Δεῖ δὲ καὶ ἐξο-
 μηρεῦν ταῖς τεκνοποιαῖς· καὶ μὴ κτεῖσθαι ὁμοε-
 θνεῖς πολλοὺς ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν. Καὶ τὰς
 10 θυσίας καὶ τὰς ἀπολαύσεις μᾶλλον τῶν δούλων
 ἔνεκα ποιεῖσθαι, ἢ τῶν ἐλευθέρων· πλείονα γὰρ ἔχου-
 σιν οὗτοι οὐπὲρ ἔνεκα τὰ τοιαῦτα ἐνομίσθῃ.

VI. Εἶδη δὲ τοῦ οἰκονόμου τέτταρα, ἃ δεῖ ἔχειν
 περὶ τὰ χρήματα. Καὶ γὰρ τὸ κτεῖσθαι δυνατόν
 15 χρὴ εἶναι καὶ φυλάττειν· εἰ δὲ μή, οὐδὲν ὄφελος
 τοῦ κτεῖσθαι· τῷ γὰρ ἡθμῷ ἀντλεῖν τοῦτ' ἔστιν καὶ
 ὁ λεγόμενος τετρημένος πίθος. Ἔτι δὲ καὶ εἶναι
 κοσμητικὸν τῶν ὑπαρχόντων καὶ χρηστικόν· τούτων
 γὰρ ἔνεκα κἀκείνων δεόμεθα. Διηρῆσθαι δὲ δεῖ
 20 τῶν κτημάτων ἕκαστον, καὶ πλείω τὰ κάρπιμα εἶναι
 τῶν ἀκάρπων, καὶ τὰς ἐργασίας οὕτω νενεμῆσθαι,
 ὅπως μὴ ἅμα κινδυνεύσωσιν ἅπανσι. Πρὸς δὲ
 φυλακὴν τοῖς τε περσικοῖς συμφέρει χρῆσθαι καὶ
 τοῖς λακωνικοῖς. Καὶ ἡ ἀττικὴ δὲ οἰκονομία χρήσι-
 25 μος· ἀποδιδόμενοι γὰρ ὠνοῦνται, καὶ ἡ τοῦ τα-
 μείου θέσις οὐκ ἔστιν ἐν ταῖς μικροτέραις οἰκονο-
 μίαις. Περσικὰ δὲ ἦν τὸ πάντα ἐπιτάττειν καὶ
 πάντ' ἐφορᾶν αὐτόν· καὶ ὃ ἔλεγε Δίων περὶ Διο-

νυσίου· οὐδεὶς γὰρ ἐπιμελεῖται ὁμοίως τῶν ἄλλο-
 τρίων καὶ τῶν οἰκείων, ὥστε ὅσα ἐνδέχεται δι' αὐ-
 τοῦ ποιεῖσθαι χρή τὴν ἐπιμέλειαν. Καὶ τὸ τοῦ Πέρ-
 σου καὶ τὸ τοῦ Λίβυος ἀπόφθεγμα εὖ ἂν ἔχοι· ὁ
 μὲν γὰρ ἐρωτηθεὶς τί μάλιστα ἵππον πιαίνει, ὁ τοῦ 5
 δεσπότου ὀφθαλμός, ἔφη· ὁ δὲ Λίβυς ἐρωτηθεὶς,
 ποία κόπρος ἀρίστη, τὰ τοῦ δεσπότου ἔχνη, ἔφη.
 Ἐπιβλεπτέον οὖν τὰ μὲν αὐτὸν, τὰ δὲ τὴν γυναῖκα,
 ὥς ἐνατέροις διαιρεῖται τὰ ἔργα τῆς οἰκονομίας. Καὶ
 τοῦτο ποιητέον ἐν μικραῖς οἰκονομίαις ὀλιγάκις, ἐν 10
 δ' ἐπιτροπευομέναις πολλάκις· οὐ γὰρ οἷόν τε μὴ
 καλῶς ὑποδεικνύντος καλῶς μιμεῖσθαι, οὔτ' ἐν τοῖς
 ἄλλοις, οὔτ' ἐν ἐπιτροπείᾳ, ὥς ἀδύνατον μὴ ἐπι-
 μελῶν δεσποτῶν ἐπιμελεῖς εἶναι τοὺς ἐφεστῶτας.
 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα καὶ καλὰ πρὸς ἀρετὴν καὶ ὠφέλιμα 15
 πρὸς οἰκονομίαν, ἐγείρεσθαι χρή πρότερον δεσπότας
 οἰκετῶν καὶ καθεύδειν ὕστερον· καὶ μηδέποτε ἀφύ-
 λαντον οἰκίαν εἶναι, ὥσπερ πόλιν· ὅσα τε δεῖ ποιεῖν
 μήτε νυκτὸς μήτε ἡμέρας παριέναι· τό τε διανίστα-
 σθαι νύκτωρ· τοῦτο γὰρ καὶ πρὸς ὑγίειαν καὶ οἰκο- 20
 νομίαν καὶ φιλοσοφίαν χρήσιμον. Ἐν μὲν οὖν ταῖς
 μικραῖς κτήσεσιν ὁ ἀττικὸς τρόπος τῆς διαθέσεως
 τῶν ἐπικαρπιῶν χρήσιμος, ἐν δὲ ταῖς μεγάλαις δια-
 μερισθέντων καὶ τῶν πρὸς ἐνιαυτὸν καὶ τῶν κατὰ
 μῆνα δαπανωμένων. Ὅμοίως δὲ καὶ περὶ βιευῶν 25
 χρήσεως τῶν κατ' ἡμέραν καὶ τῶν ὀλιγάκις, ταῦτα
 παραδοτέον τοῖς ἐφεστῶσιν· ἐπὶ τούτοις καὶ τὴν ἐπί-
 σκεψιν αὐτῶν διὰ τινὸς χρόνου ποιητέον, ἵνα μὴ

λανθάνη τὸ σωζόμενον καὶ τὸ ἐλλεῖπον. Οἰκίαν δὲ
πρὸς τε τὰ κτήματα ἀποβλέποντα κατασκευαστέον
καὶ πρὸς ὑγίειαν καὶ πρὸς εὐημερίαν αὐτῶν· λέ-
γω δὲ κτήματα μὲν οἶον καρποῖς καὶ ἐσθῆτι ποῖα
5 συμφέρει· καὶ τῶν καρπῶν ποῖα ξηροῖς καὶ ποῖα
ὕγροῖς· καὶ τῶν ἄλλων κτημάτων, ποῖα ἐμψύχοις καὶ
ποῖα ἀψύχοις, καὶ δούλοις καὶ ἐλευθέροις, καὶ γυ-
ναιξὶ καὶ ἀνδράσι, καὶ ξένοις καὶ ἄδοτοῖς. Καὶ πρὸς
εὐημερίαν δὲ καὶ πρὸς ὑγίειαν δεῖ εἶναι, εὐπνουν
10 μὲν τοῦ θέρους, εὐήλιον δὲ τοῦ χειμῶνος· εἴη δ' ἂν
ἢ τοιαύτη κατὰ βορρῶς οὐσα καὶ μὴ ἰσοπλατῆς. Δο-
κεῖ δὲ καὶ ἐν ταῖς μεγάλαις οἰκονομίαις χρήσιμος
εἶναι θυρωρὸς ὃς ἂν ἦ ἄχρηστος τῶν ἄλλων ἔργων
πρὸς σωτηρίαν τῶν εἰσφερομένων καὶ ἐκφερομέ-
15 νων· πρὸς εὐχρηστίαν δὲ σκευῶν τὸ λακωνικόν· χρή
γὰρ ἐν ἑναστῶν ἐν τῇ αὐτοῦ χώρᾳ κεῖσθαι· οὕτω
γὰρ ἂν, ἔτοιμον ὄν, οὐ ζητοῖτο.

ΑΝΩΝΥΜΟΥ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ.

ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ.

Ι. Τὸν οἰκονομεῖν μέλλοντά τι κατὰ τρόπον
τῶν τε τόπων, περὶ οὓς ἂν πραγματεύηται, μὴ
ἀπείρως ἔχειν, καὶ τῇ φύσει εὐφυῇ εἶναι, καὶ
τῇ προαιρέσει φιλόπονόν τε καὶ δίκαιον· ὃ τι γὰρ
ἂν ἀπῇ τούτων τῶν μερῶν, πολλὰ διαμαρτήσεται 5
περὶ τὴν πραγματείαν, ἣν μεταχειρίζεται. Οἰκονο-
μίαι δέ εἰσι τέσσαρες, ὥς ἐν τύπῳ διελέσθαι (τὰς
γὰρ ἄλλας εἰς τοῦτο ἐμπιπτούσας εὐρήσομεν)· βασι-
λική, σατραπικὴ, πολιτικὴ, ἰδιωτικὴ. Τούτων δὲ
μεγίστη μὲν καὶ ἀπλουστάτη ἡ βασιλική· ποικιλωτά- 10
τη δὲ καὶ ῥάστη ἡ πολιτικὴ· ἐλαχίστη δὲ καὶ ποικι-
λωτάτη ἡ ἰδιωτικὴ. Ἐπικοινωνεῖν μὲν τὰ πολλὰ ἀλ-
λήλαις ἀναγκαῖόν ἐστιν· ὅσα δὲ μάλιστα δι' αὐτῶν
ἐνάσθη συμβαίνει, ταῦτα ἐπισηεπτέον ἡμῖν ἐστιν.

Πρῶτον μὲν τοίνυν τὴν βασιλικὴν ἴδωμεν. Ἔστι δὲ
 αὕτη δυναμένη μὲν τὸ καθόλου, εἶδη δὲ ἔχουσα
 τέτταρα, περὶ νόμισμα, περὶ τὰ ἐξαγώγιμα, περὶ
 τὰ εἰσαγώγιμα, περὶ τὰ ἀναλώματα. Τούτων δὲ
 5 κράτιστον μὲν περὶ τὸ νόμισμα, λέγω ποῖον καὶ
 πότε τίμιον ἢ εὖωνον ποιητέον· περὶ δὲ τὰ ἐξαγώ-
 γιμα καὶ εἰσαγώγιμα, πότε καὶ τίνα παρὰ τῶν βα-
 τραπῶν ἐν τῇ ταγῇ ἐκλαβόντι αὐτῷ λυσιτελήσει
 διατίθεσθαι· περὶ δὲ τὰ ἀναλώματα, τίνα περιαιρε-
 10 τέον, καὶ πότε· καὶ πότερον δοτέον νόμισμα εἰς τὰς
 δαπάνας ἢ ἂν τῷ νομίσματι ὄνια. Δεύτερον δὲ τὴν
 βατραπικὴν· ἔστι δὲ ταύτης εἶδη ἕξ τῶν προσόδων,
 ἀπὸ τῆς γῆς, ἀπὸ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ἰδίῳν γινομένων,
 ἀπὸ ἐμπορίων, ἀπὸ τελῶν, ἀπὸ βοσκημάτων, ἀπὸ
 15 τῶν ἄλλων. Αὐτῶν δὲ τούτων πρώτη μὲν καὶ κρα-
 τίστη ἡ ἀπὸ τῆς γῆς· αὕτη δὲ ἐστίν, ἣν οἱ μὲν ἐκ-
 φόριον, οἱ δὲ δεκάτην προσαγορεύουσι· δευτέρα δὲ
 ἡ ἀπὸ τῶν ἰδίῳν γινομένη, οὗ μὲν χρυσίου, οὗ δὲ
 ἀργυρίου, οὗ δὲ χαλκοῦ, οὗ δὲ ὅποσα δύναται γίνε-
 20 σθαι· τρίτη δὲ ἡ ἀπὸ τῶν ἐμπορίων· τετάρτη δὲ ἡ
 ἀπὸ τῶν κατὰ γῆν τε καὶ ἀγοραίων τελῶν γινομένη·
 πέμπτη δὲ ἡ ἀπὸ βοσκημάτων, ἐπικαρπία καὶ δεκά-
 τη καλουμένη· ἕκτη δὲ ἡ ἀπὸ τῶν ἄλλων, ἐπικεφά-
 λαιόν τε καὶ χειρωναχίον προσαγορευομένη. Τρίτον
 25 δὲ τὴν πολιτικὴν· ταύτης δὲ κρατίστη μὲν πρόσοδος
 ἡ ἀπὸ τῶν ἰδίῳν ἐν τῇ χώρᾳ γινομένων· εἴτα ἡ
 ἀπὸ τῶν ἐμπορίων καὶ δι' ἀγώνων· εἴτα ἡ ἀπὸ τῶν
 ἐγκυκλίων. Τέταρτον δὲ καὶ τελευταῖον τὴν ἰδιωτι-

κῆν. Αὕτη δὲ ἐστὶν ἀνώμαλος μὲν, διὰ τὸ δεῖν μὴ
 πρὸς ἓνα σκοπὸν οἰκονομεῖν· ἐλαχίστη δὲ διὰ τὸ καὶ
 τὰς προσόδους καὶ τὰ ἀναλώματα βραχέα γίνεσθαι.
 Αὐτῆς δὲ ταύτης κρατίστη μὲν πρόσοδος ἡ ἀπὸ γῆς
 γινομένη, δευτέρα δὲ ἡ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐγκλημά- 5
 των· τρίτη δὲ ἡ ἀπὸ ἀργυρίου. Χωρὶς δὲ τούτων
 ὁ πάσαις μὲν ἐπικοινωνεῖται ταῖς οἰκονομίαις καὶ
 προδῆκει σκοπεῖν αὐτὸ μὴ παρέργως, μάλιστα δὲ
 ταύτῃ, τὸ τὰναλώματα μὴ μείζω τῶν προσόδων γί-
 νεσθαι. Ἐπεὶ τοίνυν τὰς διαιρέσεις εἰρήκαμεν, μετὰ 10
 τοῦτο πάλιν νοητέον ἡμῖν, ἡ βατραπεία, περὶ ἣν ἂν
 πραγματευώμεθα, ἡ πόλις, πότερον ἅπαντα, ἢ ἄρτι
 διειλόμεθα, ἢ τὰ μέγιστα τούτων δυνατὴ φέρειν
 ἐστὶ, [τούτοις χρηστέον.] Μετὰ δὲ τοῦτο ποῖαι τῶν
 προσόδων ἢ τὸ παράπαν οὐκ εἰδὶ, δυνατὰ δ' εἰδὶ 15
 γίνεσθαι, ἢ μικρὰ νῦν οὔσαι μείζους οἶαί τινες κα-
 τασκευασθῆναι· ἢ τῶν ἀναλωμάτων τῶν νῦν ἀνα-
 λουμένων τίνα τε καὶ πόσα περιαιρεθέντα ὅλα μη-
 δὲν βλάψει. Τὰ μὲν οὖν περὶ τὰς οἰκονομίας τε
 καὶ τὰ μέρη τὰ τούτων εἰρήκαμεν· ὅσα δὲ τινες τῶν 20
 πρότερον πεπράγαθιν εἰς πόρον χρημάτων ἢ τεχνι-
 κῶς τι διώκησαν, ἃ ὑπελαμβάνομεν ἀξιόλογα αὐτῶν
 εἶναι, συναγρόχαμεν· οὐδὲ γὰρ ταύτην τὴν ἱστορίαν
 ἀχρεῖον ὑπολαμβάνομεν εἶναι· ἐστὶ γὰρ ὅτε τούτων
 ἐφαρμόσει τι οἷς ἂν αὐτὸς πραγματεύῃ. 25

II. Κύψελος ὁ Κορίνθιος, εὐξάμενος τῷ Διὶ,
 ἂν κύριος γένηται τῆς πόλεως, τὰ ὄντα Κορινθίοις
 πάντα ἀναδήσειν, ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἀπογράψασθαι·

ἀπογραψαμένων δὲ τούτων, τὸ δέκατον μέρος παρ' ἐνάστου ἔλαβε, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐκέλευσεν ἐργάζεσθαι. Περιελθόντος δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ, τὸ αὐτὸ τοῦτο ἐποίησεν· ὥστε συνέβαινεν ἐν δέκα ἔτεσιν ἐνεῖνόν τε
 5 ἅπαντα ἔχειν, ἅπερ ἀνιέρωσεν, τοὺς τε Κορινθίους ἕτερα κεντῆσθαι.

III. Λύγδαμις Νάξιος ἐμβαλὼν φυγάδας, ἐπειδὴ τὰ κτήματα αὐτῶν οὐδεὶς ἠθέλησεν ἀλλ' ἢ βραχέος ἀγοράζειν αὐτοῖς τοῖς φυγάσιν ἀπέδοτο· τὰ τε
 10 ἀναθήματα, ὅσα ἦν αὐτῶν ἐν τισὶν ἐργαστηρίοις ἡμίεργα ἀνακείμενα, ἐπώλει τοῖς τε φυγάσι καὶ τῶν ἄλλων τῷ βουλομένῳ, ὥστ' ἐπιγραφῆναι τὸ τοῦ πριαμένου ὄνομα.

III. Βυζάντιοι δὲ δεηθέντες χρημάτων τὰ τεμέ-
 15 νη τὰ δημόσια ἀπέδοντο, τὰ μὲν κάρπιμα [χρωμένοις] χρόνον τινὰ, τὰ δὲ ἄκharπα ἀεννάως· τὰ τε Διασωτικὰ καὶ τὰ πατριωτικὰ ὡσαύτως, καὶ ὅσα ἐν χωρίοις ἰδιωτικοῖς ἦν· ὧνούντο γὰρ πολλοῦ ὧν ἦν καὶ τὸ ἄλλο κτήμα. Τοῖς δὲ Διασώταις ἕτερα,
 20 τὰ δημόσια ὅσα ἦν περὶ τὸ γυμνάσιον ἢ τὴν ἀγορὰν ἢ τὸν λιμένα, τοὺς τε τόπους τοὺς ἀγοραίους, ἐν οἷς ἐπώλει τίς τι· καὶ τῆς θαλάττης τὴν ἀλιείαν, καὶ τὴν τῶν ἁλῶν ἀλατοπωλίαν, τῶν τ' ἐργαζομένων θαυματοποιῶν καὶ μάντεων καὶ φαρμακοπω-
 25 λῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιουτοτρόπων τὸ [γένος τὸ] τρίτον μέρος τοῦ ἐργαζομένου ἀποτελεῖν ἔταξαν· τῶν τε νομισμάτων τὴν καταλλαγὴν ἀπέδοντο μιᾷ τραπέζῃ· ἑτέρῳ δὲ οὐκ ἦν οὐδενὶ οὔτε ἀποδόσθαι

ἐτέρῳ οὔτε πρίασθαι παρ' ἐτέρου· εἰ δὲ μὴ, στέρη-
 σις ἦν. Ὅντος δὲ νόμου αὐτοῖς, μὴ εἶναι πολίτην
 ὅς ἂν μὴ ἐξ αὐτῶν ἀμφοτέρων ἦ, χρημάτων δεη-
 θέντες ἐψηφίσαντο τὸν ἐξ ἐνὸς ὄντα ἀστυῶ καταβα-
 λόντα μναῖς τριάκοντα εἶναι πολίτην. Ἐν σιτοδείᾳ 5
 δὲ γενόμενοι καὶ ἀποροῦντες χρημάτων κατήγαγον
 τὰ πλοῖα τὰ ἐκ τοῦ Πόντου· χρόνου δὲ γενομένου,
 τῶν ἐμπόρων ἀγανακτοῦντων, ἐτέλουν αὐτοῖς τόκους
 ἐπιδεδικάτους· τοῖς δ' ὠνούμενοις τι ἔταξαν χωρὶς
 τῆς τιμῆς διδόναι τὸ ἐπιδέκατον. Μετοίκων δὲ τι 10
 νῶν ἐπιδεδανεικότες ἐπὶ κτήμασιν, οὐκ οὔσης αὐτοῖς
 ἐγκτήσεως, ἐψηφίσαντο τὸ τρίτον μέρος εἰσφέροντα
 τοῦ δανείου τὸν βουλούμενον κυρίως ἔχειν τὸ κτῆμα.

V. Ἰππίας ὁ Ἀθηναῖος τὰ ὑπερέχοντα τῶν ὑπερ-
 ῶων εἰς τὰς δημοσίας ὁδοὺς, καὶ τοὺς ἀναβαθμοὺς, 15
 καὶ τὰ προφράγματα, καὶ τὰς θύρας τὰς ἀνοιγομέ-
 νας ἔξω ἐπώλησεν· ὠνοῦντο οὖν ὧν ἦν τὰ κτήματα,
 καὶ συνελέγη χρήματα οὕτως συχνά. Τό τε νόμι-
 σμα τὸ ὃν Ἀθηναίοις ἀδόκιμον ἐποίησεν· τάξας δὲ τι-
 μὴν, ἐκέλευσε πρὸς αὐτὸν ἀνακομίζειν· συνελθόντων 20
 δὲ ἐπὶ τῷ κόψαι ἕτερον χαρακτῆρα, ἐξέδωκε τὸ αὐτὸ
 ἀργύριον· ὅσοι τε τριηραρχεῖν ἢ φυλαρχεῖν ἢ χορη-
 γεῖν ἢ τινα εἰς ἑτέραν τοιαύτην λειτουργίαν ἡμελλον
 δαπανᾶν, τίμημα τάξας μέτριον ἐκέλευσε τὸν βου-
 λόμενον ἀποτίδαντα τοῦτο ἐγγράφεσθαι εἰς τοὺς λε- 25
 λειτουργηκότας. Τῇ τε ἱερείᾳ τῇ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς
 ἐν ἀκροπόλει ὑπὲρ τοῦ ἀποθανόντος φέρειν χοίνικα

κριθῶν, καὶ πυρῶν ἑτέραν καὶ ὀβολόν· καὶ ὅτῳ ἄν
παιδάριον γένηται, τὸ αὐτὸ τοῦτο.

VI. Ἀθηναῖοι δὲ οἱ ἐν Ποτιδαίᾳ οἰκοῦντες δεό-
μενοι χρημάτων εἰς τὸν πόλεμον ἀπογράψασθαι ἅπα-
5 σι συνέταξαν τὰς οὐσίας μὴ ἀθρόας εἰς τὸν αὐτοῦ
δῆμον ἕκαστον, ἀλλὰ κατὰ κτῆμα ἐν ᾧ τόπῳ ἕκα-
στον εἴη, ἵνα οἱ πένητες δύνωνται ὑποτιμᾶσθαι, ὅτῳ
δὲ μὴ ἦν κτῆμα μηδέν, τὸ σῶμα διμναῖον τιμήσα-
σθαι. Ἀπὸ τούτων οὖν εἰσέφερον τὸ ἐπιγραφέν ἕκα-
10 στος σῶον τῇ πόλει.

VII. Ἀντισθαῖος δεηθείσης τῆς πόλεως χρημά-
των, εἰδιωμένων δὲ αὐτῶν λαμπρῶς ἄγειν Διονύσια,
ἐν οἷς ἄλλα τε πολλὰ ἀνήλυσκον ἐξ ἐνιαυτοῦ παρα-
σκευάζοντες καὶ ἱερεῖα πολυτελῆ, ὑπεγγύου δὲ οὐ-
15 σης ταύτης τῆς ἑορτῆς, ἔπεισεν αὐτοὺς τῷ μὲν Διο-
νύσῳ εὐξασθαι ἐς νέωτα ἀποδώσειν διπλάσια, ταῦτα
δὲ συναγαγόντας ἀποδίδοσθαι. Συνελέγη οὖν αὐ-
τοῖς χρήματα οὐκ ὀλίγα πρὸς τὴν χρεῖαν.

VIII. Λαμψακηνοὶ δὲ, προσδοκίμων οὐδῶν τρι-
20 ἥρων πολλῶν πρὸς αὐτοὺς, ὄντος μεδίμνου τῶν ἀλ-
φίτων τετραδράγμου προσέταξαν τοῖς ἀγοραίοις πω-
λεῖν ἑξαδράγμου, καὶ τοῦ ἐλαίου τὸν χοᾶ ὄντα
δραχμῶν τεττάρων καὶ τριωβόλου, τοῦ τε οἴνου καὶ
τῶν ἄλλων ὥσαύτως. Τὴν μὲν οὖν ἀρχαίαν τιμὴν
25 ἐλάμβανεν ὁ ιδιώτης, τὸ δὲ πλεόν ἢ πόλις, καὶ εὐ-
πόρησε χρημάτων.

VIII. Ἡρακλεῶται πέμποντες ναῦς τετταράκοντα
ἐπὶ τοὺς ἐν Βοσπόρῳ τυράννους, οὐκ εὐπορούμενοι

χρημάτων, παρὰ τῶν ἐμπόρων συνηγόρασαν τὸν τε
 σῖτον πάντα καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον καὶ τὴν
 ἄλλην ἀγοράν· χρόνου δὲ ἰσταμένου, ἐν ᾧ ἔμελλον
 ἀποδώσειν τὴν τιμὴν, τοῖς τε δὴ ἐμπόροις καλῶς
 εἶχε μὴ κοτυλίζειν, ἀλλ' ἀθρόα τὰ φορτία πεπραῖ- 5
 σθαι· ἐκεῖνοί τε διδόντες δι' ἄλλην, οὐ μισθὸν πα-
 ρῆγον, ἀλλὰ τὴν ἀγοράν ἐν ὀλκᾷ, καὶ ἄνδρα τα-
 μίαν ἐπέστησαν ἐφ' ἐκάστη τῶν νεῶν· ἀφικομένων
 δ' εἰς τὴν πολεμίαν αὐτῶν ἡγόραζον οἱ στρατιῶται
 παρὰ τούτων· ἅπαν τε πρότερον συνελέγη τὰργύ- 10
 ριον ἢ ἐδίδοσαν οἱ στρατηγοὶ πάλιν τὸν μισθόν.
 ὥστε συνέβαινε ταῦτ' ἀργύριον δίδοσθαι ἕως εἰς
 οἶκον ἀπῆλθον.

X. Λακεδαιμόνιοι, Σαμίων δεηθέντων χρήματα
 αὐτοῖς εἰς τὴν κἀθοδὸν δοῦναι, ἐψηφίσαντο μίαν 15
 ἡμέραν καὶ αὐτοὺς καὶ τοὺς οἰκέτας καὶ τὰ ὑποζύ-
 για νηστεῦσαι, ὅσον δὲ ἐδαπάνᾳ ἕκαστος, τοσοῦτον
 δοῦναι τοῖς Σαμίοις.

XI. Καλχηδόνιοι δὲ, ξένων ἐν τῇ πόλει συχνῶν
 παρ' αὐτοῖς γινομένων, ὀφείλοντες αὐτοῖς μισθὸν 20
 οὐκ ἠδύναντο διαλῦσαι· ἀνήγγειλαν οὖν, εἴ τις τῶν
 πολιτῶν ἢ μετοίκων σῦλαν ἔχει κατὰ πόλεως ἢ ἰδιώ-
 του ἢ βούλεται λαβεῖν, ἀπογράψασθαι. Ἀπογραφα-
 μένων δὲ συχνῶν τὰ πλοῖα τὰ πλέοντα εἰς τὸν Πόν-
 τον ἐσύλων μετὰ προφάσεως εὐλόγου. Ἔταξαν δὲ 25
 χρόνον, ἐν ᾧ λόγον ὑπὲρ αὐτῶν ἔφασαν ποιήσασθαι.
 Συλλεγέντων δὲ χρημάτων συχνῶν, τοὺς μὲν στρα-
 τιώτας ἀπήλλαξαν, ὑπὲρ δὲ τῶν συλῶν διεδικάσαντο·

τοῖς δὲ μὴ δικαίως συληθεῖσιν ἡ πόλις ἀπὸ τῶν προσόδων ἀπεδίδου.

XII. Κυζικηνοὶ δὲ στασιάσαντες πρὸς ἀλλήλους, ἐπικρατήσαντος τοῦ δήμου, τῶν δὲ πλουσίων συνει-
 5 λημμένων, ὀφείλοντες χρήματα στρατιώταις ἐψηφί-
 σαντο μὴ θανατῶσαι τοὺς συνειλημμένους, ἀλλὰ
 χρήματα πραξαμένους φυγαδεῦσαι.

XIII. Χῆοι δὲ, νόμου ὄντος αὐτοῖς ἀπογράφε-
 σθαι τὰ χρέα εἰς τὸ δημόσιον, δεηθέντες χρημάτων
 10 ἐψηφίσαντο τοὺς ὀφείλοντας μὲν ἀποδοῦναι τῇ πό-
 λει τὰ δάνεια, τὴν δὲ πόλιν ἐκ τῶν προσόδων τοὺς
 τόκους τοῖς δεδανεικόσι καταφέρειν, ἕως ἂν καὶ τὸ
 ἀρχαῖον εὐπορήσῃ.

XIIII. Μαύσωλος, ὁ Καρίας τύραννος, πέμπον-
 15 τος βασιλέως πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τῷ τοὺς φόρους
 δοῦναι, συναγαγὼν τοὺς εὐπορωτάτους ἐν τῇ χώρᾳ
 ἔλεγεν ὅτι ὁ βασιλεὺς αἰτεῖ τοὺς φόρους, αὐτὸς δὲ
 οὐκ εὐπορεῖται. Κατασπνευστοὶ δ' ἄνδρες αὐτῷ εὐ-
 θέως ἐπηγγέλλοντο ὅσον εἰσοίσει ἕκαστος· τούτων δὲ
 20 τοῦτο πράξαντων οἱ εὐπορώτεροι τὰ μὲν αἰσχυνό-
 μενοι τὰ δὲ φοβούμενοι πολλῷ τούτων πλείῳ ἐπηγ-
 γέλλοντο καὶ εἰσέφερον. Πάλιν δεηθεὶς χρημάτων
 ἐξεκκλησιάσας τοῖς Μυλασβεῦσιν ἔλεγεν ὅτι μητρό-
 πολις οὐδα ἡ πόλις αὐτοῦ αὕτη ἀτείχιστός ἐστιν, ὁ
 25 δὲ βασιλεὺς ἐπ' αὐτὸν στρατεύει. Ἐκέλευσεν οὖν
 τοὺς Μυλασβεῖς φέρειν ἕκαστον ὅτι πλεῖστα χρήμα-
 τα, φάσκων αὐτοὺς τοῖς νῦν εἰσενεχθεῖσι καὶ τὰ λοι-
 πὰ σώζειν. Εἰσενεχθέντων δὲ πολλῶν τὰ μὲν χρή-

ματα εἶχε, τὸ δὲ τεῖχος οὐκ ἔφη τὸν θεὸν ἐν τῷ παρόντι οἰκοδομεῖν.

XV. Κόνδαλος Μαυσώλου ὑπαρχος, ὁπότε διαπορευομένῳ αὐτῷ διὰ τῆς χώρας προσενέγνοι τις πρόβατον ἢ ὕν ἢ μόσχον, ἀπογραψάμενος τὸν δόντα 5 καὶ τὸν χρόνον, ἀπαγαγόντα εἰς οἶκον ἐκέλευσε τρέφειν ἕως ἂν ἐπανέλθοι· ὁπότε δὲ δοκοίη χρόνος ἱκανὸς εἶναι, αὐτό τε τὸ τραφέν καὶ τὴν ἐπικαρπίαν λογισάμενος ἀπῆτει. Τῶν τε δένδρων τὰ ὑπερέχοντα ἢ πίπτοντα εἰς τὰς ὁδοὺς τὰς βασιλικὰς ἐπώλει [ὥς] 10 ἐπικαρπίας. Τῶν δὲ στρατιωτῶν εἴ τις τελευτήσῃ, διαπύλιον ἐπώλει δραχμὴν τοῦ σώματος· ἅμα τε οὖν ἐντεῦθεν καὶ ἀργύριον ἐλάμβανεν, ἅμα τε οἱ ἡγεμόνες οὐ παρεκρούοντο αὐτὸν, πότε τετελεύτησεν ὁ στρατιώτης. Τοὺς τε Λυκίους ὁρῶν ἀγαπῶντας 15 τὸ τρίχωμα φορεῖν ἔφησε γράμματα ἥκειν παρὰ βασιλέως, νόμας ἀποστεῖλαι εἰς προνόμια· προστετάχθαι οὖν αὐτῷ ὑπὸ Μαυσώλου ἀποιεῖραι αὐτοὺς. Ἐφησεν οὖν, εἰ βούλονται ἐπικεφάλαιον τακτὸν αὐτῷ δοῦναι, μεταπέμψασθαι ἐκ τῆς Ἑλλάδος κόμην· οἱ 20 δὲ ἀσμένως ἔδοσαν ὃ ἥτει, καὶ συνελέγη χρήματα πολλὰ ἀπὸ πολλοῦ ὄχλου.

XVI. Ἀριστοτέλης Ρόδιος, ἄρχων Φωκαίας, ἀπορῶν χρημάτων ὁρῶν στάσεις οὖδας δύο τῶν Φωκαέων, λόγους ἐποιήσατο πρὸς τὴν ἐτέραν στάσιν ἐν 25 ἀπορρήτοις, φάσκων αὐτῷ διδόναι χρήματα τοὺς ἐτέρους, ἐφ' ᾧ αὐτοῖς τὰ πράγματα ἐγκλῖναι, αὐτὸς

δὲ μᾶλλον βούλεσθαι παρὰ τούτων λαβεῖν, καὶ τὰ
 περὶ τὴν πόλιν τούτοις διοικεῖν παραδοῦναι. Ἀκού-
 σαντες δὲ ταῦτα εὐθέως τὰ χρήματα οἱ παρόντες,
 πορίσαντες ὅσα ἐκέλευσεν, ἔδωκαν. Ὁ δὲ τοῖς ἐτέ-
 5 τοῖς πάλιν ἔδειξεν ἃ εἰληφώς εἶη παρὰ τῶν ἐτέρων·
 οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ ἔφασαν οὐκ ἐλάττω δώσειν· λαβὼν
 δὲ παρ' ἀμφοτέρων κατήλλαξεν αὐτοὺς πρὸς ἀλλή-
 λους. Τοῖς τε πολίταις κατιδὼν οὖσας δίκας πολλὰς
 καὶ μεγάλας ἐκ πολλοῦ χρόνου ἀδικίας, τούτοις διὰ
 10 τὸν πόλεμον τὸν ἐμπεσόντα δικαστήριον καθίσας
 προεῖπεν, ὅσοι ἂν μὴ δικάζωνται (χρόνον δ' ἔθηκε),
 μηνέτι ἔσεσθαι ὑπὲρ τῶν προτέρων ἐγκλημάτων κρί-
 σεις. Τότε δὴ παραβόλιον πολλῶν δικῶν καὶ τὰς
 ἐκκληήτους μετ' ἐπιτιμίων ἐφ' αὐτὸν ποιούμενος καὶ
 15 παρ' ἐκατέρων ἀργύριον δι' ἐτέρων λαμβάνων συν-
 ἡγάγεν οὐκ ὀλίγα χρήματα.

XVII. Κλαζομένιοι δ' ἐν σιτοδείᾳ ὄντες χρημά-
 των τε ἀποροῦντες ἐψηφίσαντο, παρ' οἷς ἔλαιόν ἐστι
 τῶν ἰδιωτῶν δανεῖσαι τῇ πόλει ἐπὶ τόκῳ· γίνεται δὲ
 20 πολὺς οὗτος ὁ καρπὸς ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν· δανεισάν-
 των δὲ, μισθωσάμενοι πλοῖα ἀπέστειλαν εἰς τὰ ἐμπό-
 ρια ὅθεν αὐτοῖς ἦκε σῖτος, ὑποθήκης γενομένης τῆς
 τοῦ ἐλαίου τιμῆς. Ὀφείλοντες στρατιώταις μισθὸν
 εἴκοσι τάλαντα καὶ οὐ δυνάμενοι, τόκον ἔφερον τοῖς
 25 ἡγεμόσι τέτταρα τάλαντα τοῦ ἐνιαυτοῦ· ἐπεὶ δὲ τοῦ
 μὲν ἀρχαίου ἀπέκοπτον οὐδέν, ἀεὶ δὲ μάτην ἔδαπά-
 νων, νόμισμα ἔκοψαν σιδηροῦν εἰς ἀργυρίου λόγον
 εἴκοσι ταλάντων, εἶτα διδόντες τοῖς εὐπορωτάτοις ἐν

τῇ πόλει κατὰ λόγον ἐνάστῳ ἀργύριον παρ' ἐκείνων
 ἔλαβον ἴσον. Οἳ τε οὖν ἰδιῶται εἶχον εἰς τὰς καθ'
 ἡμέραν χρείας ἀναλίσκειν, καὶ ἡ πόλις τοῦ χρέους
 ἀπηλλάγη. Δεύτερον δὲ ἐκ τῶν προσόδων ἐκείνοις τὸν
 τε τόκον κατέφερον, αἰεὶ τε διαιροῦντες ἐνάστῳ πρὸς 5
 μέρος διεδίδοσαν, τοὺς δὲ σιδηροῦς ἐκομίζοντο.

XVIII. Σηλυμβριανοὶ δὲ δεηθέντες χρημάτων,
 νόμου ὄντος αὐτοῖς σῖτον μὴ ἐξαγαγεῖν ἐν λιμῷ γε-
 νομένοις, ἐκείνοις δὲ ὑπάρχοντος σίτου παλαιοῦ, ἐψη-
 φίσαντο τῇ πόλει παραδοῦναι τοὺς ἰδιώτας τὸν σῖ- 10
 τον τῆς τεταγμένης τιμῆς, ὑπολειπόμενον ἑναετον
 ἐνιαυτοῦ τροφήν· εἴτα ἐξαγωγὴν ἔδωκαν τῷ βουλο-
 μένῳ τάξαντες τιμὴν, ἣν ἐδόκει καλῶς ἔχειν αὐτοῖς.

XVIII. Ἀβυδηνοὶ δὲ διὰ στασιασμὸν τῆς χώρας
 ἀργοῦ γενομένης καὶ τῶν μετοίκων οὐ προΐεμένων 15
 αὐτοῖς οὐδὲν διὰ τὸ καὶ ἔτι ὀφείλειν, ἐψηφίσαντο
 τὸν βουλόμενον τοῖς γεωργοῖς δανείζειν ὥς ἐργάσων-
 ται, ὥς πρῶτοις αὐτοῖς ἐδομένης τῆς κομιδῆς ἐκ
 τοῦ καρποῦ, τοῖς δὲ ἄλλοις ἐκ τῶν λειπομένων.

XX. Ἐφέσιοι δεηθέντες χρημάτων νόμον ἔθεντο 20
 μὴ φορεῖν χρυσὸν τὰς γυναῖκας, ὅσον δὲ νῦν ἔχουσι,
 δανεῖσαι τῇ πόλει· τῶν τε κιώνων τῶν ἐν τῷ νεῷ τά-
 ξαντες ἀργύριον, ὃ δεῖ καταβαλεῖν, εἴων ἐπιγράφεσθαι
 τὸ ὄνομα τοῦ δόντος τὸ ἀργύριον ὥς ἀνατεθεινότος.

XXI. Διονύσιος Συρακούσιος βουλόμενος χρή- 25
 ματα συναγαγεῖν, ἐκκλησίαν ποιήσας ἔφησεν ἑώρα-
 κέναι τὴν Δήμητραν κελεύειν τὸν τῶν γυναικῶν νό-
 σμον εἰς τὸ ἱερὸν ἀποκομίζειν· αὐτὸς μὲν οὖν τῶν

παρ' αὐτῷ γυναικῶν τὸν κόσμον τοῦτο πεποιηκέναι·
 ἡξίου δὲ καὶ τοὺς ἄλλους, μή τι μήνιμα παρὰ τῆς
 Θεοῦ γένηται· τὸν δὲ μὴ τοῦτο ποιήσαντα ἔνοχον
 ἔφησεν ἱεροβουλίας ἔσεσθαι. Ἀνενεγκάντων δὲ πάν-
 5 τῶν ἃ εἶχον διὰ τε τὴν Θεὸν καὶ δι' ἐκεῖνον θύσας
 τῇ Θεῷ τὸν κόσμον ἀπηνέγκατο ὥς παρὰ τῆς Θεοῦ
 δεδανεισμένος. Προελθόντος δὲ χρόνου καὶ τῶν γυ-
 ναικῶν πάλιν φορουσῶν, ἐκέλευσε τὴν βουλομένην
 χρυσοφορεῖν τάγμα τι ἀνατιθέναι ἐν τῷ ἱερῷ. Τρι-
 10 ἡρεῖς δὲ ναυπηγεῖσθαι μέλλων ἦδει ὅτι δεήσοιτο χρη-
 μάτων· ἐκκλησίαν οὖν συναγαγὼν ἔφη πόλιν αὐτῷ
 τινα προδίδοσθαι, εἰς ἣν δεῖσθαι χρημάτων· ἡξίου
 τε αὐτῷ τοὺς πολίτας εἰσενέγκαι δύο στατῆρας ἑκα-
 στον· οἱ δ' εἰσήνεγκαν. Διαλιπὼν δὲ δύο ἢ τρεῖς
 15 ἡμέρας, ὥς διημαρτηκῶς τῆς πράξεως ἐπαινέσας
 αὐτοὺς ἀπέδωκεν ἑκάστῳ ὃ εἰσήνεγκαν· ποιήσας δὲ
 τοῦτο ἀνεκτήσατο τοὺς πολίτας· εἶτα πάλιν οἰόμενοι
 ἀπολήψεσθαι εἰσήνεγκαν· ὁ δὲ λαβὼν εἶχεν εἰς τὴν
 ναυπηγίαν. Οὐκ εὐπορῶν δὲ ἀργυρίου νόμισμα
 20 ἔκοψε καττιτέρου, καὶ συναγαγὼν ἐκκλησίαν πολλὰ
 τοῦ κεκομμένου νομίσματος ὑπερεῖπεν, οἱ δὲ ἐψηφί-
 σαντο καὶ μὴ βουλόμενοι ἑκάστος ὃ ἀνείλετο ἔχειν
 ὥς ἀργυροῦν, ἀλλὰ μὴ καττιτέρινον. Πάλιν τε δεη-
 θεῖς χρημάτων ἡξίου τοὺς πολίτας εἰσενεγχεῖν αὐτῷ.
 25 οἱ δ' οὐκ ἔφασαν ἔχειν· ἐξενέγκας οὖν τὰ σκεύη τὰ
 παρ' αὐτῷ ἐπώλει, ὥς δὴ δι' ἀπορίαν τοῦτο ποιῶν·
 ἀγοραζόντων δὲ τῶν Συρακουσίων ἀπεγράφετο, τί
 ἑκάστος ἀγοράσειεν· ἐπεὶ δὲ τὴν τιμὴν κατέβαλον,

ἐκέλευσε τὸ σκεῦος ἀναφέρειν ἕκαστον δ' ἡγόρασεν. Τῶν δὲ πολιτῶν διὰ τὰς εἰσφορὰς οὐ τρεφόντων βοσκήματα εἶπεν, ὅτι ἱκανὰ ἦν αὐτῷ πρὸς τοσοῦτον, τοὺς οὖν νῦν κτησαμένους ἀτελεῖς ἔσεσθαι· πολλῶν δὲ ταχὺ κτησαμένων πολλὰ βοσκήματα, ὥς ἀτελῆ 5 ἐξόντων, ἐπεὶ καιρὸν ὦτο εἶναι τιμήσασθαι κελεύσας ἐπέβαλε τέλος. Οἱ οὖν πολῖται, ἀγανακτήσαντες ἐπὶ τῷ ἐξηπατηθῆσαι, σφάζοντες ἐπώλουν· ὥς δὲ πρὸς τοῦτο ἔταξε σφάζεσθαι ὅσα δεῖ τῆς ἡμέρας, οἱ δὲ πάλιν ἱερόθυστα ἐποιοῦν· ὁ δὲ ἀπεῖπε, θῆλυ μὴ 10 θύειν. Πάλιν τε δεηθεῖς χρημάτων ἐκέλευσεν ἀπογράψασθαι χρήματα πρὸς αὐτὸν, ὅσοι οἴκοι εἰδὶν ὀρφανικοί· ἀπογραψαμένων δὲ πολλῶν τὰ τούτων χρήματα ἀπεχρᾶτο, ἕως ἕκαστος εἰς ἡλικίαν ἔλθοιεν. Ῥήγιον τε καταλαβὼν, ἐκκλησίαν συναγαγὼν εἶπε, 15 διότι δικαίως μὲν ἂν ἐξανδραποδισθεῖεν ὑπ' αὐτοῦ, νῦν μέντοι τὰ εἰς τὸν πόλεμον ἀνηλωμένα χρήματα νομισάμενος καὶ ὑπὲρ ἑκάστου σώματος τρεῖς μναῖς ἀφήσειν αὐτούς. Οἱ δὲ Ῥηγῖνοι ὅσα ποτ' ἦν αὐτοῖς ἀποκειρυμμένα ἐμφανῆ ἐποιοῦν, καὶ οἱ ἄποροι 20 παρὰ τῶν εὐπορωτέρων καὶ παρὰ τῶν ξένων δανειζόμενοι ἐπόρισαν ἃ ἐκέλευε χρήματα. Λαβὼν δὲ ταῦτα παρ' αὐτῶν τὰ τε σώματα πάντα οὐδὲν ἦτον ἀπέδοτο, τὰ τε σκεύη, ἃ τότε ἦν ἀποκειρυμμένα, ἐμφανῆ ἅπαντα ἔλαβε. Δανεισάμενός τε παρὰ 25 τῶν πολιτῶν χρήματα ἐπ' ἀποδόσει, ὥς ἀπῆτουν αὐτὸν, ἐκέλευσεν ἀναφέρειν ὅσον ἔχει τις ἀργύριον πρὸς αὐτόν· εἰ δὲ μὴ, θάνατον ἔταξε τὸ ἐπιτίμιον.

ἀνενεχθέντος δὲ τοῦ ἀργυρίου ἐπιπόψας χαρακτῆρα
 ἐξέδωκε τὴν δραχμὴν δύο δυναμένην δραχμὰς τό-
 τε ὀφειλόμενον πρότερον [ὃ] ἀνήνεγκαν πρὸς αὐτόν.
 Εἰς Τύρρηνίαν τε πλεύσας ναυσὶν ἑκατὸν ἔλαβεν ἐν
 5 τοῦ τῆς Λευκοθέας ἱεροῦ χρυσίον τε καὶ ἀργύριον
 πολὺ καὶ τὸν ἄλλον κόσμον οὐκ ὀλίγον· εἰδὼς δὲ,
 ὅτι καὶ οἱ ναῦται πολλὰ ἔχουσι, κήρυγμα ἐποιήσατο,
 τὰ ἡμίσεα ὧν ἔχει ἑκάστος ἀναφέρειν πρὸς αὐτόν,
 τὰ δ' ἡμίσεα ἔχειν τὸν λαβόντα· τῷ δὲ μὴ ἀνενέγ-
 10 κанти θάνατον ἔταξε τὸ ἐπιτίμιον. Ὑπολαβόντες δὲ
 οἱ ναῦται ἀνενεγκόντες τὰ ἡμίσεα τὰ κατάλοιπα
 ἔξεν ἀδεῶς ἀνήνεγκαν· ὁ δ' ἐπείπερ ἑκείνα ἔλαβεν,
 ἐκέλευσε πάλιν τὰ ἡμίσεα ἀναφέρειν.

XX. Μενδαῖοι δὲ τὰ μὲν ἀπὸ λιμένων καὶ τῶν
 15 ἄλλων τελῶν αὐτοῖς προσπορευόμενα ἔχρῳντο εἰς
 διοίκησιν τῆς πόλεως, τὰ δὲ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ οἰκιῶν
 τέλη οὐκ ἔπραττον, ἀλλ' ἀνέγραφον τοὺς ἔχοντας·
 ὁπότε δὲ δεηθεῖεν χρημάτων, ἀπεδίδοσαν οἱ ὀφεί-
 λοντες· ἐκέρδαινον οὖν τὸν παρεληλυθότα χρόνον
 20 ἀτόκοις τοῖς χρήμασιν ἀποκεχρημένοι. Πολεμοῦντές
 τε πρὸς Ὀλυνθίους καὶ δεόμενοι χρημάτων, ὄντων
 αὐτοῖς ἀνδραπόδων, ἐψηφίσαντο καταλειπομένων ἐνὶ
 ἑκάστῳ θήλεος καὶ ἄρρενος, τὰ ἄλλα ἀποδόσθαι
 τοὺς ιδιώτας τῇ πόλει ὥς ἐκδανεῖσθαι χρήματα.

25 XXI. Καλλίστρατος ἐν Μακεδονίᾳ πωλουμένου
 τοῦ ἐλλιμενίου ὥς ἐπιτοπολὺ εἴκοσι ταλάντων ἐποί-
 ησεν εὐρεῖν τὸ διπλάσιον· κατιδὼν γὰρ ὠνούμενους
 τοὺς εὐπορωτέρους αἰεὶ, διὰ τὸ δεῖν ταλαντιαίους

καθιστάναι τοὺς ἐγγύους τῶν εἴκοσι ταλάντων, προ-
 κήρυξεν ὠνεῖσθαι τὸν βουλόμενον, καὶ τοὺς ἐγγύους
 καθιστάναι τοῦ τρίτου μέρους καὶ καθ' ὁπόσον ἕκα-
 στος δύνηται πείθειν.

XXII. Τιμόθεος Ἀθηναῖος πολεμῶν πρὸς Ὀλυν- 5
 θίους καὶ ἀπορούμενος ἀργυρίου, νόψας χαλκὸν διε-
 δίδου τοῖς στρατιώταις· ἀγανακτούντων δὲ τῶν στρα-
 τιωτῶν ἔφη αὐτοῖς τοὺς ἐμπόρους τε καὶ ἀγοραίους
 ἅπαντας ὥσάύτως πωλήσειν· τοῖς δ' ἐμπόροις προσ-
 εῖπεν, ὃν ἂν τις λάβῃ χαλκὸν, τούτου πάλιν ἀγορά- 10
 ζειν τὰ τ' ἐκ τῆς χώρας ὄνια καὶ τὰ ἐκ τῶν λειῶν
 ἀγόμενα· ὅς δ' ἂν περιλειφθῇ αὐτοῖς χαλκός, πρὸς
 αὐτὸν ἀναφέροντας ἀργύριον λαμβάνειν. Περὶ Κέρ-
 κυραν δὲ πολεμῶν καὶ ἀπόρως διακείμενος καὶ τῶν
 στρατιωτῶν αἰτούντων τοὺς μισθοὺς καὶ ἀπειθούν- 15
 των αὐτῷ, καὶ πρὸς τοὺς ὑπεναντίους φασιόντων
 ἀποπορεύεσθαι, ἐκκλησίαν συναγαγὼν ἔφησεν οὐ δύ-
 νασθαι διὰ τοὺς χειμῶνας παραγενέσθαι αὐτῷ ἀρ-
 γύριον· ἐπεὶ τοσαύτην εἶναι περὶ αὐτὸν εὐπορίαν,
 ὥστε τὴν προδεδομένην τρίμηνον βιταρκίαν δωρεὰν 20
 αὐτοῖς διδόναι· οἳ δὲ ὑπολαβόντες οὐκ ἂν ποτε προ-
 ἔσθαι αὐτὸν τοσαῦτα χρήματα [τὸν Τιμόθεον] αὐ-
 τοῖς, εἰ μὴ τῇ ἀληθείᾳ προσδόκιμα ἦν τὰ χρήματα
 πρὸς αὐτὸν, ἡδυσχίαν εἶχον ὑπὲρ τῶν μισθῶν, ἕως
 ἐκεῖνος διωκθήδατο ἃ ἐβούλετο. Σάμον δὲ πολιορκῶν 25
 τοὺς καρποὺς καὶ τὰ ἐπὶ τῶν ἀγρῶν ἀπεδίδοτο
 τοῖς Σαμίοις· ὥστε εὐπόρησε χρημάτων εἰς μισθοὺς
 τοῖς στρατιώταις. Τῶν τε ἐπιτηδείων ἐπεὶ σπάνις

ἦν ἐν τῷ στρατοπέδῳ διὰ τοὺς ἀφικνουμένους ἀπη-
 γόρευσε μὴ πωλεῖν σῖτον ἀληλεσμένον, μηδὲ μέτρον
 ἔλασσον ἢ μέδιμνον, μηδὲ τῶν ὑγρῶν μηθὲν ἔλαττον
 ἢ μετρητήν. Οἱ μὲν οὖν ταξιάρχαι καὶ λοχαγοὶ
 5 ἀγοράζοντες ἀθρόα διεδίδοσαν τοῖς στρατιώταις, οἱ
 δὲ εἰσαφικνούμενοι ἦγον αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια καὶ
 ὁπότε ἀπαλλάττοντο, εἴ τι περίλοιπον ἦν αὐτοῖς,
 ἐπώλουν· ὥστε συνέβαινε εὐπορεῖσθαι τοὺς στρα-
 τιώτας τῶν ἐπιτηδείων.

10 XXIII. Δατάμης Πέρσης ἔχων στρατιώτας τὰ
 μὲν κατ' ἡμέραν πορίζειν ἐδύνατο ἐκ τῆς πολεμίας
 αὐτοῖς, νόμισμα δὲ οὐκ ἔχων διδόναι, ἀπαιτούμενος
 δὲ, χρόνου γενομένου οὗ ὥφειλε τεχνάζει τοιόνδε.
 Ἐκκλησίαν συναγαγὼν ἔφη οὐκ ἀπορεῖσθαι χρημά-
 15 των, ἀλλ' εἶναι αὐτῷ ἐν χωρίῳ τινὶ, λέγων ἐν ᾧ
 εἴη· καὶ ἀναζεύξας ἐβάδιζεν ἐπ' αὐτό· εἶτα ὡς ἐγ-
 γὺς τοῦ χωρίου ἐγένετο, προελθὼν εἰς αὐτὸ ἔλαβεν
 ἐκ τῶν ἐνόντων ἱερῶν ὅσος ἐνῆν κοῖλος ἄργυρος·
 εἶτ' ἐπισκευάσας τὰς ἡμιόλους ὡς ἀγούσας ἀργύ-
 20 ριον, παραφαινούσας τε ταῦτα, ἐβάδιζεν. Ἰδόντες
 δὲ οἱ στρατιῶται καὶ νομίσαντες ἅπαντα εἶναι ἄρ-
 γυρον τὰ ἀγόμενα, ἐθάρρηνσαν ὡς νομιούμενοι τὸν
 μισθόν. Ὁ δ' ἔφη δεῖν εἰς Ἀμισον ἐλθόντα ἐπισημή-
 νασθαι· ἦν δ' εἰς τὴν Ἀμισον ὁδὸς πολλῶν τε ἡμε-
 25 ρῶν καὶ χειμέριος· τὸν δὲ χρόνον τοῦτον ἀπεχρᾶτο
 τῷ στρατοπέδῳ τὰ ἐπιτήδεια μόνον διδοῦς.

Τοὺς δὲ τεχνίτας τοὺς ἐν τῷ στρατοπέδῳ αὐ-
 τὸς εἶχε καὶ τοὺς καπήλους τοὺς μεταβαλλομέ-

νους τι ἄλλω δὲ οὐκ ἦν οὐθενὶ οὐδέν τούτων ποιεῖν.

XXIII. Χαβρίας Ἀθηναῖος Ταῦ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεῖ ἐκστρατεύοντι καὶ δεομένῳ χρημάτων συνεβούλευε τῶν τε ἱερῶν τινὰ καὶ τῶν ἱερέων τὸ πλη- 5
θος φάναι πρὸς τοὺς ἱερεῖς δεῖν παραλυθῆναι διὰ τὴν δαπάνην· ἀκούσαντες δὲ οἱ ἱερεῖς, καὶ τὸ ἱερὸν παρ' αὐτοῖς ἕκαστοι βουλόμενοι εἶναι, καὶ ἴδια αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς ἐδίδοσαν χρήματα· ἐπεὶ δὲ παρὰ πάντων εἰλήφει, προστάξαι αὐτοῖς ἐκέλευσεν εἰς μὲν τὸ 10
ἱερὸν καὶ εἰς αὐτὸν τῆς δαπάνης ἥς πρότερον ἐποι- οὔντο τὸ δέκατον μέρος ποιεῖσθαι, τὰ δὲ λοιπὰ αὐτῷ δανεῖσθαι, ἕως ὁ πόλεμος ὁ πρὸς βασιλέα διαλυθῇ. Ἀπ' οἰκίας δὲ ἑκάστης ἐκέλευσεν ἅπαντας εἰς- 15
ενέγκαι τάξαντα δ' δεῖ, καὶ ἀπὸ τοῦ σώματος ὥς- αὐτῶς· τοῦ σίτου τε πωλουμένου χωρὶς τῆς τιμῆς διδόναι τὸν πωλοῦντα καὶ ὠνούμενον ἀπὸ τῆς ἀρτά- βης τὸν ὀβολόν· ἀπὸ τῶν πλοίων τε καὶ ἐργαστη- ρίων καὶ τῶν ἄλλην τινὰ ἐργασίαν ἐχόντων τῆς ἐρ- 20
γασίας μέρος τὸ δέκατον τέλος ἀποτελεῖν. Ἐκστρα- τεύειν δ' αὐτῷ μέλλοντι ἐν τῆς χώρας, εἴ τις τι ἔχοι ἄσσημον ἀργύριον ἢ χρυσίον κελεῦσθαι ἐνέγκαι πρὸς αὐτόν· ἐνεγκάντων δὲ τῶν πλείστων, ἐκέλευσε 25
τούτῳ μὲν ἐκεῖνον χρῆσθαι, τοὺς δὲ δανείσαντας συστῆσαι τοῖς νομάρχοις, ὥστ' ἐν τῶν φόρων αὐτοῖς ἀποδοῦναι.

XXV. Ἰφικράτης Ἀθηναῖος, Κότυος συναγαγόν- τος στρατιώτας, ἐπόρισεν αὐτῷ χρήματα τρόπον

τοιοῦτον· ἐκέλευσε τῶν ἀνθρώπων ὧν ἦρχε προστά-
 ξαι κατασπεῖραι αὐτῷ γῆν τριῶν μεδίμνων· τούτου
 δὲ πραχθέντος, συνελέγη βίτου πολὺ πλῆθος· κατ-
 αγαγὼν οὖν ἐπὶ τὰ ἐμπόρια ἀπέδοτο καὶ εὐπόρησε
 5 χρημάτων.

XXVI. Κότυς Θράξ παρὰ Περινθίων ἐδανείζε-
 το χρήματα εἰς τὸ τοὺς στρατιώτας συναγαγεῖν· οἱ
 δὲ Περίνθιοι οὐκ ἐδίδοσαν αὐτῷ. Ἠξίωσε γοῦν
 αὐτοὺς ἄνδρας γε τῶν πολιτῶν φρουροὺς δοῦναι
 10 εἰς χωρία τινὰ, ἵνα τοῖς ἐκεῖ στρατιώταις νῦν φρου-
 ροῦσι σχῇ ἀποχρήσασθαι· οἱ δὲ τοῦτο ταχέως ἐποί-
 ησαν, οἰόμενοι τῶν χωρίων κύριοι ἔσεσθαι. Ὁ δὲ
 Κότυς τοὺς ἀποσταλέντας εἰς φυλακὴν ποιήσας τὰ
 χρήματα αὐτοὺς ἐκέλευσεν ἀποστείλαντας, ἃ ἐδανεί-
 15 ζετο παρ' αὐτῶν, νομίζεσθαι.

XXVII. Μέντωρ υἱὸς Ἑρμείαν συλλαβὼν καὶ
 τὰ χωρία αὐτοῦ κατασχὼν, τοὺς ἐπιμελητὰς εἶαθε
 κατὰ χώραν τοὺς ὑπὸ Ἑρμείου καθεσθηκότας· ἐπεὶ
 δὲ ἐθάρρῃσαν τε ἅπαντες, καὶ εἴ τι ποτ' ἦν αὐτοῖς
 20 ἀποικευρυσμένον ἢ ὑπεικείμενον μεθ' αὐτῶν εἶχον,
 συλλαβὼν αὐτοὺς πάντα παρείλετο ἃ εἶχον.

XXVIII. Μέμνων Ῥόδιος κυριεύσας Λαμψάκου,
 δεηθεὶς χρημάτων ἐπέγραψε τοῖς πλουσιωτάτοις αὐ-
 τῶν πλῆθος τι ἀργυρίου· τούτοις δὲ τὴν κομιδὴν
 25 ἔσεσθαι παρὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν ἔφησεν· ἐπεὶ δὲ
 οἱ ἄλλοι πολῖται εἰδὴνεγκαν, ἐκέλευσε καὶ ταῦτα
 αὐτῷ δανεῖσαι ἐν χρόνῳ διειπάμενος, ἐν ᾧ πάλιν
 αὐτοῖς ἀποδώσει. Πάλιν τε δεηθεὶς χρημάτων ἡξίω-

θεν αὐτοὺς εἰσενέγκαι, νομίσασθαι δὲ ἐκ τῶν προσ-
 όδων· οἱ δ' εἰσήνεγκαν, ὥς διὰ ταχέων αὐτοῖς ἐβο-
 μένης τῆς νομιδῆς. ἐπεὶ δὲ καὶ αἱ καταβολαὶ τῶν
 προσόδων παρῆσαν, ἔφησεν ἐπ' αὐτῷ χρεῖαν εἶναι
 καὶ τούτων, ἐκείνοις δὲ ὕστερον ἀποδώσειν σὺν τόκῳ. 5
 Τῶν τε στρατευομένων παρ' αὐτῷ παρηρεῖτο τὰς
 βιταρσίας καὶ τοὺς μισθοὺς ἕξ ἡμερῶν τὸν ἐνιαυτὸν,
 φάσκων ταύταις ταῖς ἡμέραις οὔτε φυλακὴν αὐτοῖς
 οὐδεμίαν οὔτε πορείαν οὔτε δαπάνην ποιεῖσθαι, τὰς
 ἐξαιρεσίμους λέγων, Τὸν τε πρὸ τοῦ χρόνον διδοὺς 10
 τοῖς στρατιώταις τῇ δευτέρᾳ τῆς νουμηνίας τὰς βι-
 ταρσίας, τῷ μὲν πρώτῳ μηνὶ παρέβη τρεῖς ἡμέρας,
 τῷ δ' ἐχομένῳ πέντε· τοῦτον δὲ τὸν τρόπον προῆγεν,
 ἕως εἰς τὴν τριακάδα ἦλθεν.

VIII. Χαρίδημος Ὀρεΐτης ἔχων τῆς Αἰολίδος 15
 τινὰ χωρία, ἐπιστρατεύοντος ἐπ' αὐτὸν Ἀρταβάζου,
 χρημάτων ἐδεῖτο εἰς τοὺς στρατιώτας. Τὸ μὲν οὖν
 πρῶτον εἰσέφερον αὐτῷ, εἶτα οὐκέτι ἔφασαν ἔχειν,
 ὁ δὲ Χαρίδημος, ὃ ᾤετο χωρίον εὐπορώτατον εἶναι,
 ἐκέλευσε καὶ εἴ τι νόμισμα ἔχουσιν ἢ τι ἄλλο σκεῦος 20
 ἀξιόλογον, εἰς ἕτερον χωρίον ἀποστέλλειν, παραπομ-
 πὴν δὲ δώσειν· ἅμα δὲ καὶ αὐτὸς τοῦτο ποιῶν φα-
 νερὸς ἦν. Πεισθέντων δὲ τῶν ἀνδρώπων προαγα-
 γὼν αὐτοὺς τῆς πόλεως μικρὸν καὶ ἐρευνήσας ἃ
 εἶχον, ἔλαβεν ὅσων ἐδεῖτο, ἐκείνους δὲ πάλιν εἰς τὸ 25
 χωρίον ἀπῆγε. Κήρυγμα τε ποιησάμενος ἐν ταῖς
 πόλεσιν, ᾧν ἦρχε, μηδένα μηδὲν ὄπλον κεντῆσθαι
 ἐν τῇ οἰκίᾳ, εἰ δὲ μὴ, ἀποτίσειν ἀργύριον ὃ ἐπεκῆ-

ρυξεν, ἡμέλει καὶ οὐδεμίαν ἐπιστροφὴν ἐποιεῖτο·
 τῶν δὲ ἀνθρώπων οἰομένων τὸ κήρυγμα μάτην
 αὐτὸν πεποιῆσθαι, εἶχον δ' ἔτυχον ἑκάστοι κεκτημέ-
 νοι κατὰ χώραν. Ὁ δ' ἔρευναν ἐξαίφνης ποιησάμε-
 5 νος τῶν οἰκιῶν, παρ' οἷς εὔρεν ὄπλον τι ἐπράττετο
 τὸ ἐπιτίμιον.

XXX. Φιλόξενός τις Μακεδῶν, Καρίας βατρα-
 πεύων, δεηθεὶς χρημάτων Διονύσια ἔφασκε μέλλειν
 ἀγειν, καὶ χορηγοὺς προέγραψε τῶν Καρῶν τοὺς
 10 εὐπορωτάτους, καὶ προσέταττεν αὐτοῖς ἃ δεῖ παρα-
 σκευάζειν. Ὅρῶν δ' αὐτοὺς δυσχεραίνοντας, ὑπο-
 πέμπων τινὰς ἡρώτα, τί βούλονται δόντες ἀπαλλα-
 γῆναι τῆς λειτουργίας· οἱ δὲ πολλῶ πλέον ἢ ὅσον
 ᾧοντο ἀναλώσειν ἔφασαν δώσειν τοῦ μὴ ὀχλεῖσθαι
 15 καὶ ἀπὸ τῶν ιδίῶν ἀπεῖναι. Ὁ δὲ παρὰ τούτων
 λαβὼν δ' ἐδίδοσαν, ἑτέρους κατέγραψεν, ἕως ἔλαβε
 παρὰ τούτων ἃ ἐβούλετο καὶ προσῆν παρ' ἑκάστοις.

XXXI. Εὐαίδης Σύρος, Αἰγύπτου βατραπεύων,
 ἀφίστασθαι μελλόντων τῶν νομαρχῶν ἀπ' αὐτοῦ
 20 αἰσθόμενος, καλέσας αὐτοὺς εἰς τὰ βασίλεια ἐκρέμα-
 σεν ἅπαντας· πρὸς δὲ τοὺς οἰκείους ἐκέλευσε λέγειν,
 ὅτι ἐν φυλακῇ εἰσιν· ἑκάστος οὖν τῶν οἰκείων ἔπρατ-
 τον ὑπὲρ ἑκάστου καὶ χρημάτων ἐξεωνοῦντο τοὺς
 συνειλημμένους· ὁ δὲ διομολογησάμενος ὑπὲρ ἑκά-
 25 στου καὶ λαβὼν τὰ ὁμολογηθέντα ἀπέδωκεν ἑκά-
 στοις τὸν νεκρόν.

XXXII. Κλεομένης Ἀλεξανδρεὺς, Αἰγύπτου βα-
 τραπεύων, λιμοῦ γενομένου ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις τό-

ποῖς σφόδρα, ἐν Αἰγύπτῳ δὲ μετρίως, ἀπέκλεισε τὴν
 ἐξαγωγὴν τοῦ σίτου. Τῶν δὲ νομαρχῶν φαυλόν-
 των, οὐ δυνήσεσθαι τοὺς φόρους ἀποδοῦναι τῷ μὴ
 ἐξάγεσθαι τὸν σῖτον, ἐξαγωγὴν μὲν ἐποίησε, τέλος
 δὲ πολὺ τῷ σίτῳ ἐπέβαλεν, ὥστε συνέβαινεν αὐτῷ 5
 εἰ μὴ ἐξαγομένου ὀλίγου πολὺ τέλος λαμβάνειν,
 αὐτοὺς τε τοὺς νομάρχας πεπαῦσθαι τῆς προφά-
 σεως. Διαπλέοντος δ' αὐτοῦ τὸν νομὸν, οὗ ἔστι
 θεὸς ὁ κροκόδειλος, ἡρπάσθη τις τῶν παίδων αὐτοῦ.
 καλέσας οὖν τοὺς ἱερεῖς ἔφη πρότερος ἀδικηθεὶς 10
 ἀμύνασθαι τοὺς κροκοδείλους, καὶ προσέταξε θη-
 ρεύειν αὐτούς· οἱ δὲ ἱερεῖς, ἵνα μὴ ὁ θεὸς αὐτῶν
 καταφρονηθῇ, συναγαγόντες ὅσον ἠδύναντο χρυσίον
 ἔδωκαν αὐτῷ, καὶ οὕτως ἐπαύσατο. Ἀλεξάνδρου
 τοῦ βασιλέως ἐντειλαμένου αὐτῷ οἰκίσαι πόλιν πρὸς 15
 τῷ Φάρῳ, καὶ τὸ ἐμπόριον τὸ πρότερον ὃν ἐπὶ τοῦ
 Κανώβου ἐνταῦθα ποιῆσαι, καταπλεύσας εἰς τὸν
 Κάνωβον πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς κτήματα ἔχοντας
 ἐκεῖ, ἐπὶ τούτῳ ἦκειν ἔφη, ὥστε μετοικίσει αὐτούς.
 Οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ οἱ κᾶτοιχοι εἰσενέγκαντες χρήματα 20
 ἔδωκαν, ἵν' ἔᾳ κατὰ χώραν αὐτοῖς τὸ ἐμπόριον. Ὁ
 δὲ λαβὼν τότε μὲν ἀπηλλάγη· εἶτα δὲ καταπλεύσας,
 ἐπεὶ ἦν εὐτρεπὴς αὐτῷ τὰ πρὸς τὴν οἰκοδομίαν, ἥτει
 αὐτοὺς χρήματα, ὑπερβαλὼν τῷ πλήθει· τοῦτο γὰρ
 αὐτῷ τὸ διάφορον εἶναι, τὸ αὐτοῦ εἶναι τὸ ἐμπόριον 25
 καὶ μὴ ἐκεῖ. Ἐπεὶ δ' οὐκ ἂν ἔφασαν δύνασθαι
 δοῦναι, μετῴκισεν αὐτούς. Ἀποστείλας τέ τινα ἐπ'
 ἀγοράσματα καὶ αἰσθόμενος ὅτι εὐώνων ἐπιτετύχη·

κεν, αὐτῷ δὲ μέλλει ἐντετιμημένα λογίζεσθαι, πρὸς
 τοὺς συνήθεις τοῦ ἀγοραστοῦ ἔλεγεν ὅτι ἀκηκοὼς
 εἶη τὰ ἀγοράσματα αὐτὸν ὑπερτίμια ἡγορακῆναι·
 αὐτὸς οὖν οὐ προσέξειν· καὶ ἅμα τὴν ἀβελτηρίαν
 5 αὐτοῦ ἐλοιδόρει μετ' ὀργῆς προσποιήτου· οἱ δὲ ταῦτα
 ἀκούσαντες οὐκ ἔφασαν δεῖν πιστεύειν αὐτὸν τοῖς
 λέγουσί τι κατ' ἐκείνου, ἕως αὐτὸς παραγενόμενος
 τὸν λόγον αὐτῷ δῶ. Ἀφικομένου δὲ τοῦ ἀγορα-
 στοῦ, ἀπήγγειλαν αὐτῷ τὰ παρὰ τοῦ Κλεομένους· ὁ
 10 δ' ἐκείνοις τε βουλόμενος ἐνδείξασθαι καὶ τῷ Κλεο-
 μένῃ ἀνήνεγκε τὰς τιμὰς ὥνπερ ἦν ἡγορακῶς. Τοῦ
 τε σίτου πωλουμένου ἐν τῇ χώρᾳ δεκαδράχμου, κα-
 λέσας τοὺς ἐργαζομένους ἡρώτα, πόσου βούλονται
 αὐτῷ ἐργάζεσθαι· οἱ δ' ἔφασαν ἐλάσσονος ἢ ὅσου
 15 τοῖς ἐμπόροις ἐπώλουν. Ὁ δ' ἐκείνον μὲν ἐκέλευσεν
 αὐτῷ παραδιδόναι ὅσουπερ ἐπώλουν τοῖς ἄλλοις·
 αὐτὸς δὲ τάξας τριάκοντα καὶ δύο δραχμὰς τοῦ σί-
 του τιμὴν οὕτως ἐπώλει. Τοὺς τε ἱερεῖς καλέσας
 ἔφησε, πολὺ τὸ ἀνάλωμα ἐν τῇ χώρᾳ γίνεσθαι εἰς
 20 τὰ ἱερά· δεῖν οὖν καὶ τῶν ἱερῶν τινα καὶ τῶν ἱερέων
 τὸ πλῆθος καταλυθῆναι. Οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ ἰδίᾳ ἕκα-
 στος καὶ κοινῇ τὰ ἱερά χρήματα ἐδίδοσαν, οἰόμενοί
 τε αὐτὸν τῇ ἀληθείᾳ μέλλειν τοῦτο ποιεῖν, καὶ ἕκα-
 στος βουλόμενος τό τε ἱερὸν τὸ αὐτοῦ εἶναι κατὰ
 25 χώραν καὶ αὐτὸς ἱερεὺς.

XXXIIII. Ἀντιμένης Ῥόδιος, ἡμιόδιος γενόμενος
 Ἀλεξάνδρου περὶ Βαβυλῶνα, ἐπόρισε χρήματα ὧδε.
 Νόμου ὄντος ἐν Βαβυλωνίᾳ παλαιοῦ δεκάτην εἶναι

τῶν εἰσαγομένων, χρωμένου δ' αὐτῷ οὐθενὸς, τηρή-
 σας τοὺς τε βατράπας ἅπαντας προσδοκίμους ὄντας
 καὶ στρατιώτας, οὐκ ὀλίγους τε πρέσβεις καὶ τεχνί-
 τας κλητοὺς ἄλλους ἄγοντας καὶ ἰδίᾳ ἐπιδημοῦντας,
 καὶ δῶρα πολλὰ ἀναγόμενα, τὴν δεκάτην ἔπραττε 5
 κατὰ τὸν νόμον τὸν κείμενον. Ὡς πάλιν τε πορίζων,
 τὰνδράποδα τὰ ἐπὶ τῷ Στρατοπέδῳ ὄντα ἐκέλευσε
 τὸν βουλόμενον ἀπογράφεσθαι, ὁπόσου θέλοι, τελεῖν
 δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ ὁκτὼ δραχμὰς ἀποτίσαι, ἂν δὲ
 ἀποδράσῃ τὸ ἀνδράποδον, κομίζεσθαι τὴν τιμὴν, ἣν 10
 ἀνεγράψατο· ἀπογραφέντων οὖν πολλῶν ἀνδραπό-
 δων, οὐκ ὀλίγον συντελεῖ ἀργύριον. Εἰ δέ τι ἀπο-
 δρῶν ἀνδράποδον ἐκέλευε τὸν βατράπην τῆς ,
 ἐν ᾗ ἐστὶ τὸ Στρατόπεδον, ἀνασώζειν ἢ τὴν τιμὴν
 τῷ κυρίῳ ἀποδοῦναι.

15

XXXVI. Ὀφέλας Ὀλύνθιος καταστήσας ἐπιμελη-
 τὴν ἐπὶ τὸν νομὸν τὸν Ἀθριβίτην, ἐπεὶ προσελθόντες
 αὐτῷ οἱ νόμαρχοι οἱ ἐκ τοῦ τόπου τούτου ἔφασαν βού-
 λεσθαι πλείω αὐτοὶ πολὺ φέρειν, τὸν δ' ἐπιμελητὴν
 τὸν νῦν καθεστηνότεα ἀπαλλάξαι αὐτὸν ἡξίου, ἐπ- 20
 ερωτήσας αὐτοὺς εἰ δυνήσονται συντελεῖν ἅπερ ἐπ-
 αγγέλλονται· φησάντων αὐτῶν, τὸν μὲν ἐπιμελητὴν
 κατὰ χώραν εἶα, τοὺς δὲ φόρους πράττεσθαι ἐκέ-
 λευεν, ὅσους αὐτοὶ ὑπετιμήσαντο. Οὔτε οὖν αὐτὸν
 ὃν κατέστησεν ἀτιμάσαι ἐδόκει, οὔτ' ἐκείνοις πλείους 25
 φόρους ἐπιβαλεῖν, ἢ αὐτοὶ ἔταξαν, χρήματα δὲ πολ-
 λαπλάσια αὐτὸς ἐλάμβανεν.

XXXVII. Πυθουκλῆς Ἀθηναῖος Ἀθηναίοις συνε-
 βούλευσε τὸν μόλυβδον τὸν ἐκ τῶν Τυρίων παρα-
 λαμβάνειν παρὰ τῶν ιδιωτῶν τὴν πόλιν ὥσπερ ἐπώ-
 λουν δίδραχμον, εἴτα τάξαντας αὐτοὺς τιμὴν ἑξα-
 5 δράχμου οὕτω πωλεῖν.

XXXVIII. Χαβρίας, πληρωμάτων τε κατειλεγ-
 μένων εἰς ἑκατὸν καὶ εἴκοσι ναῦς, τῷ δὲ Ταῷ ἐξή-
 κοντα μόνων οὕσης χρείας, προσέταξε τοῖς ἐκ τῶν
 ἐξήκοντα νεῶν αὐτοῦ τῶν ὑπομενουσῶν τοὺς πλέον-
 10 τας εἰς δίμηνον σιτηρεσιάσαι, ἢ αὐτοὺς πλέειν· οἱ δὲ
 βουλόμενοι ἐπὶ τῶν ιδίων εἶναι ἔδωκαν, ἃ προσ-
 ἔταξεν.

XXXVIII. Ἀντιμένης τοὺς τε θησαυροὺς τοὺς
 παρὰ τὰς ὁδοὺς τὰς βασιλικὰς ἀναπληροῦν ἐκέλευε
 15 τοὺς σατράπας κατὰ τὸν νόμον τὸν τῆς χώρας· ὅπό-
 τε δὲ διαπορεύοιτο στρατόπεδον ἢ ἕτερος ὄχλος ἀνευ
 τοῦ βασιλέως, πέμψας τινὰ παρ' αὐτοῦ ἐπώλει τὰ
 ἐκ τῶν θησαυρῶν.

XXXIX. Κλεομένης προσπορευομένης τε τῆς νου-
 20 μηνίας καὶ δέον τοῖς στρατιώταις σιταρκίαν δοῦναι,
 κατέπλευσεν ἐξεπίτηδες, προσπορευομένου δὲ τοῦ μη-
 νός, ἀναπλεύσας διέδωκε τὴν σιταρκίαν, εἴτα τοῦ
 εἰσιόντος μηνός διέλιπεν ἕως τῆς νουμηνίας. Οἱ μὲν
 οὖν στρατιῶται, διὰ τὸ νεωστὶ εἰληφέναι τὴν σιταρ-
 25 κίαν, ἡσυχίαν εἶχον, ἐκεῖνος δὲ παραλλάξας ἓνα
 μῆνα παρὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἀφήρει μισθὸν αἰεὶ μηνός.

XXXXI. Σταβέλβιος ὁ Μυσὸς στρατιώταις μι-
 σθὸν [ὀφείλων] συγκαλέσας ἔφησεν αὐτῷ τῶν μὲν

ιδιωτῶν οὐδεμίαν χρείαν εἶναι, τῶν δὲ ἡγεμόνων, ὅταν δέηται στρατιωτῶν, ἐκείνων ἐκάστῳ δούς ἀργύριον ἀποστέλλειν ἐπὶ ξενολογίαν, τοὺς τε μισθοὺς, οὓς δεῖ ἐκείνοις δοῦναι, τοῖς ἡγεμόσιν ἂν ἥδιον διδόναι. Ἐκέλευεν οὖν αὐτοὺς ἀποστέλλειν ἕναστον 5 τοὺς αὐτῶν καταλόγους ἐκ τῆς χώρας· τῶν δὲ ἡγεμόνων ὑπολαβόντων, χρηματισμὸν αὐτοῖς ἔσεσθαι, ἀπέστειλαν τοὺς στρατιώτας, καθάπερ ἐκεῖνος προσέταξε. Διαλιπὼν δὲ ὀλίγον χρόνον καὶ συναγαγὼν αὐτοὺς, οὔτε αὐλητὴν ἄνευ χοροῦ οὔτε ἡγεμόνας 10 ἄνευ ιδιωτῶν οὐδὲν ἔφη χρησίμους εἶναι· ἐκέλευεν οὖν αὐτοὺς ἀπαλλάττεσθαι ἐκ τῆς χώρας.

XXXII. Διονύσιος τὰ ἱερὰ περιπορευόμενος, εἰ μὲν τράπεζαν ἴδοι παρακειμένην χρυσοῦν ἢ ἀργυρᾶν, ἀγαθοῦ δαίμονος κελεύσας ἐγχεῖν, ἐκέλευεν 15 ἀφαιρεῖν. Ὅσα δὲ τῶν ἀγαλμάτων φιάλην εἶχε προτετακότα, εἶπας ὅτι δέχομαι, ἐξαιρεῖν ἐκέλευε· τὰ δ' ἱμάτια τὰ τε χρυσοῦ καὶ τοὺς στεφάνους περιήρει τῶν ἀγαλμάτων, φάσκων αὐτὸς καὶ κουφότερα καὶ εὐωδέστερα δοῦναι, εἶτα ἱμάτια μὲν λευκὰ, στε- 20 φάνους δὲ λευκοῖνους περιετίθει.

ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΚΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ

ΑΡΕΤΩΝ ΕΝ ΟΙΣ ΕΙΣΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙ Α. Θ.

OLAH MO

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ ΠΕΡΙ ΚΛΙΚΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝ-
ΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ ΑΡΕΤΩΝ ΕΝ ΟΙΣ ΕΙΣΙ ΚΑΙ
ΠΕΡΙ Α. Θ.

I.

[Εἰ γὰρ μὴ εἶπε τῆς] οἶκον[ομία]ς ὅ[τι πρῶτον]
ἔργον τὸ εὖ οἰκεῖν τ[ὸν ἴ]διον οἶκον καὶ τὸ
[π]οιεῖν τὸν ἀλλότριον εὖ οἰκε[ῖσθαι], λαμβανομένου
που ἐκ τοῦ μεγαλωστί συμφέροντος καὶ μακαρίως, 5
ἀλλὰ τὸ πορίζειν πολλὰ χρήματα καὶ φυλάττειν,
πῶς διαμένει τ[ὰ] ποριζθέντα καὶ προϋπάρχοντα καὶ
κα[τὰ] τοῦ[το] τὸ εὖ οἰκεῖν τὸν ἴδιον οἶκον καὶ
π[οι]εῖν οἰκεῖσθαι τὸν ἀλλότρι[ον], [ὅ] τε σύνηθες
ἦν τιθέναι [οὔτε δ]ὲ καιν[όν] ἐστίν· οὐκ ἂν φθονῇ- 10
σαί τις ε[ἴχ]ε κατὰ τοῦ προλε[χ]θέν[τος· ἀλλ'] οὐκ
ἂν συ[γ]χωρ[ήσαιμεν]

II. . . [ὅτι δεῖ κατὰ και]ρὸν μανθάνειν καὶ [κατὰ
τι]νάς ἡλικίας, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ γαμετὰς γυναῖκας
ἐνίους ἔχειν συνέ[ρ]γως εἰς χρηματισμὸν, τοὺς δὲ

πάνυ βλαπτικῶς, οὐκ ἠγνόει Κριτόβουλος ἐν μέσῳ
 κείμενον. Εἰ δ' ἀναγκαῖόν ἐστι γαμετὴ καὶ λυσι-
 τελὲς εἰς τὴν φιλόσοφον οἰκονομίαν καὶ καθόλου τὸν
 εἰρηναῖον βίον, ἔτι δ' εἰ πᾶσα δύναται γυνὴ τὰ
 5 προσήκοντα διδάσκεισθαι καὶ πάντων δεῖ τῶν ἀ[μα]ρ-
 ταν[ο]μένων τὸν ἄνδρα τὴν αἰτίαν ἔχ[ειν] ἢ τινῶν,
 οὐκ ἴσως ἥδει καὶ [παρ]ὰ [Σωκ]ράτους ὁρθῶς ἂν
 ἠξί[ου μ]α[ν]θάνειν. Ὁ δ' Ἀσπασίαν αὐτῷ συνι-
 στάν[αι φησὶν ὥς ἐπισ]τημονέστερον αὐτ[ῷ] ταῦτα
 10 πάντα ἐ[πι]δείξουσιν· ὁ δ' αὐτὸ[ς Σωκ]ράτης ἔτι
 νομίζει [γυναῖκα κ]οινω[νὸ]ν ἀγα[θὴν οὖσαν οἴκ]ου
 πάν[υ] ἀντ[ί]ρροπον ἐπὶ τὸ ἀγ[αθόν] εἶν[αι] τῷ ἀνδρί.
 Καὶ ἔρχ[εται] μὲ[ν] εἰς τὴν οἰκίαν ὥ[ς] ἐπὶ τὸ πο[λὺ]
 τ]ὰ κτή[ματα δι]ὰ τῶν τὰ[ν]δρὸς πρά[ξεων, δ]απα-
 15 νᾶται δὲ [τὰ] πλεῖ[στα διὰ] τῶν τῆς γυναικ[ὸς τα]-
 μιε[υμάτων], καὶ τούτων μ[ὲ]ν καλῶς γιν[υ]νομένων
 [αὖξονται οἱ οἴ]κοι, κακῶς δ[ὲ] μ[ει]ο[ῦ]νται . . .

III. [Καὶ γὰρ] δὴ λέ[γ]ω [γ]ε ὅτι αἱ ἐπιμέ-
 λειαι ἐ[πι]στήμονος [γυναικὸς κα]ὶ μάλιστα πάντων
 20 [γαμετῆς ἄλλ]ας ὠφελίας αὐτῷ [παρασκευ]άζουσιν,
 ὥστε, καὶν [αὐτὸν τ]ὸν οἰκονόμον λέ[γ]ωμεν τῷ
 κτημάτων [καὶ τὴν γ]αμετὴν περὶ [πολλὰ χρήσιμον
 εἶν]αι καὶ ταύτας ἐν [τοῖ]ς κτήμ[ασι] καὶ χρήμασιν
 [ἀρετὰς] οἰκονο[μ]εῖ[ν], καὶ ὑπάρχειν [ἐρ]γον αὐ-
 25 τ[ο]ῦ τὸ μακα[ρί]ω[ς οἴ]κον οἰκεῖν καὶ διδάσκειν
 [αὐτὴ]ν τερπνότερα πράγματα [ἢ] δὲ ζητῶν οὐκ
 ἂν τις εὖρο[ι διατάξαι], ὃ ἐπιθau[μ]άζων ἄ[ν] τις
 ὅτι μωρ[ὸς] ὁ το[ιοῦ]τος λέγ[ο]ι . . .

.

 : [καὶ θαυμαστὸν τοῦτ' ἔσ-
 τιν] εἰ οἱ μὲ[ν] ἐχθροὶ χρήματά εἰσιν ἐπιστη]μόν[ων
 τῆς ὥς ἀληθῶς οἰκονομίας (III) ὥς οὐδέποτε τῆς 5
 συνηθεία[ς] κ]αλούσης, ἐξ ᾧν παρακόψας [ο]ὔτος
 αὐτὴν πειρᾶται, συλλο[γ]ίζεσθαι καὶ δεσπότας
 ἔχειν [τιν]ὰ[ς], τὰς κωλυούσας κα[κίας], καὶ
 πονηροτάτους, ἀργία[ν] ψ]υχῆς καὶ ἀμελίαν καὶ
 κυβε[ία]ν καὶ καχομειλί[α]ν καὶ τ[ούτους] ἐρ- 10
 [γ]αζομένους [κ]αὶ μη[χανω]μένους προσ[όδους]
 κατατ]ρί[βο]ντας δὲ τ[οὺς] οἷ]κ[ους] ἔνεκα τῆς
 τῶν] δεσποτῶν [λαγνείας καὶ λι]χν[εί]ας κ[αὶ οἰνο-
 φλογ]ίας καὶ φιλο[τιμί]ας, οἷς [χρῆ] μάχεσθαι
 μᾶ[λλον ἢ π]ο[λε]μ[ίοι]ς, [ταῦτα] μέντ[αν] περιτ- 15
 τὰ εἶη

ἔστι δὲ οὐ μόνον παραδόξως εἰρημένον τὸ πλου-
 (V) τοῦντα προσα]γορεύειν τόνδε μ[ὴ] ἱκανῶ]ς,
 ὥς καὶ πτωχόν, ἀλλὰ δοξαστικῶς οὐ προληπτικῶς 20
 κατὰ συνήθειαν· τὸ μὲν οὖν οὐ πραγματικὸν ἀεὶ
 Σωκράτης εἶχε· [τ]ὸ δ' ἱκανὸν αὐτῷ πέντε μ[ν]ᾶς
 εἶναι πρὸς ἀναγκαῖα [κ]αὶ τὰ φυσικὰ τῶν ἀν-
 θρώπων ἐπιζητήματα, κεν[ὴν δ' εἶναι] τὴν ἐν τῷ
 ζῆν εὐετηρίαν καὶ μηδὲν προσ[δ]εῖσθαι τ[ῶ]ν πλειό- 25
 [νων] ἐπ' αὐ[τὸ] τὸ εὐπ]ορον, [γελοῖον] καὶ τ[ῷ]
 τρόπ]ῳ μαχ[όμ]ενον. ἀλλὰ δὴ καὶ [τ]οῖς ὑπ' [ἰσχο]-
 μάχου λελέχθαι καὶ ὑπὸ Σ[ωκρ]άτους προσω[ποπε]-

ποι[ῆσθαι γ]εγραμμένοις παρ[ὰ τὴν οἰκο]νομίαν κα[ὶ]
τῇ[ν γυναικοκομί]αν ἐμάνθανον

VI. [οὐκ ἂν ἐπαινῆσαιμι δὲ καὶ τὸ εἰρημένον
τὸ ἀμφὶ τὴν γαστέρα καλῶς πεπαιδεῦσθαι αὐ]τὴν
5 ὥς οὐ[κ ἄξιον ἀνδρὸς καὶ ταῦτα περί]φρονος ὧ]ς
Ἰ[σχύ]μαχος ἦν, δν [ῆ]θοποιοῦμενος οὐ μόνον οἰκο-
νομικόν, ἀλλὰ καὶ καλὸν κ'αγαθὸ[ν] Ξενοφῶν εἰς-
ἤγεν καὶ Σωκ[ρά]τους ἀμφοτέρω[ν] διδάσ[κα]λον.
Ἄλλ' ὑπὲρ μὲν τῶν Ἰσ[χυ]μάχου μετὰ ταῦτ[α θ]εω-
10 ρ[ήσο]μεν, τοῖς δ' ἐπεσθ[ε]μμέ[νοισι αὐθι]ς ὁ Σω-
κράτ[ης διαλεγούμενος] Κριτόβουλον π[ειράται] δι-
δάξαι τὴν οἰκο[ν]ο[μικὴν ἐ]πιστήμην ὥς μαθήσ[ε]-
ται] διὰ μιᾶς ἀκροάσε[ως, οὕσαν τη]λικαύτην, εἰ
μὴ

VII. . . . ἄλλων ὄφελος οὐκ εἶναι [πεποι]θέναι
15 μωροῦ νομίζω. Ζητ[ῶ δ']ὄντινα τὰ ῥηθέντα ἐπαί-
δευεν, εἰ μὴ τὸν ταῦτ' ἐγνωκότα; Καὶ μὴν ἃ γε
λέγει περὶ τοῦ ἄρχειν καὶ παιδεύε[ιν τ]ὰ διδασκώ-
μενα ὧσα παρατιθεῖς μακρὰ τ' ἐστὶν καὶ ὑπὸ τῶν
20 γεωργούντων θεωρούμενα καὶ ἐπιτηδευόμενα. Π[ῶς
δ'] ἀνεκτά, φαίνεσθ[αι] καὶ ὑπὸ φιλοσόφου κελεύό-
μενα ποιεῖν τὸν ἐπίτροπον καὶ ὑπ' αὐτοῦ συντελού-
μενα; τὰ παραπλήσια δ' ἐμοὶ δοκεῖ καὶ [πε]ρὶ τοῦ
διδάσκειν ἀπέχεσθαι τῶν δεσποδύνων καὶ μὴ κλε-
25 πτειν, εἰ καὶ τραγωδεῖται μετὰγειν [λ]έγοντος ἐκ
[τιν]ῶν νομικῶν Δράκοντος καὶ Σόλωνος καὶ τῶν
βασιλικῶν. εἰ δὲ κα[ὶ] δικαίους δυνατόν εἶναι ποιεῖν
[ἡξι]ουν, τὸν ἐπίτροπον διδάσκειν τοῖς [καθ'] ὕπνον

[λαλεῖ]ν ἡγοῦμαι δο[ξαζο]μέ[ν]οις ὅμοια λέγειν.
 Ἀλλὰ γὰρ οὐδὲν ἔτι δεῖ προσδιατρίβειν [τ]οῖς Ξε-
 ν[ο]φῶντος οἰκονομικοῖς τῶν ἐφεξῆς γεωργι[κὴν]
 τέχνην περιεχόντων, [ἀ] ἀπ' ἰδίας ἐμπειρίας οὐκ
 ἀπὸ [φι]λοσ[ο]φίας γίνεσθαι συμβαί[νε]ι, προσέτι 5
 δ' οὐτ' ἀναγ[κ]αῖα γι[νώ]σκει[ε]σθαι τοῖς φιλοσόφοις
 [ταῦτ' ἔστιν] οὐτ' οἰκεῖα τὰ κατ' αὐ[τοὺς πάντα]
 συντελεῖσθαι δι' αὐ[τῶν. Δ]ῆλον δὲ διότι καὶ πρὸς
 [τὰ πλεῖ]στα τῶν Θεοφράστου [διαλεγό]μεθα ταῖς
 δυνάμε[σιν] ἐκεῖθεν κεκεφαλαι[ω]μέ[νοι, μ]ᾶλ- 10
 λον δὲ καὶ τὰ τῶν ἄλ[λων]. ἅπαντες γὰρ ὥς ὑπὲρ
 [τούτου] μετηλλεύουσιν, ὁπότε [καὶ] Θεόφραστος
 ἀποφομέ[νοις αὐτ]οῖς διαλλάττει. Περίερ[γα τ]οί-
 νυν [ἀ] προέθην[ε]ν· οὐδὲν γὰρ εἰς οἰκο[ν]ομικὴν
 (VIII) τὸ διαφέρειν τῆς πο[λειτικῆς], καὶ εἰ ψευ- 15
 δός ἐστιν τὸ τὴν πολεμικὴν πάντως μὴ μοναρ-
 χίαν εἶναι καὶ τὸ τὴν οἰκονομικὴν πάντως μοναρ-
 χίαν [κ]αὶ μήποτε ἀναλογοῦντ' εἶ[ν]αι περὶ ἐκατέ-
 ραν· οὐδὲ τὸ τῶν [τ]εχνῶν τινὰς μὲν οἷς χρῶνται
 ποιεῖν, τινὰς δὲ μή. Βλεπόμενον δ' ἄλλως πᾶσιν, 20
 ὅτι τῶν εἰρημένων ἐστὶ συστήσασθαι καὶ χρῆσθαι,
 καὶ τὸ τί πόλις ἐστὶν ἀποδιδόναι, [κ]αὶ ταῦτ' ἐνερ-
 γέστατον ὑπάρχον, καὶ τὸ πρότερον οἰκίαν πόλεως
 συστήναι, διὸ [καὶ] τὴν οἰκονομικὴν τῆς πολεμικῆς.
 τῶν δ' ὑπὲρ τῆς οἰκονομι[κῆς] ἴδιον τὸ μέρη λέγειν 25
 τῆς οἰ[κ]ίας ἄνθρωπον καὶ κτηῆσιν· ἴδι[ο]ν δ[ὲ] καὶ
 τὸ τὴν ἐκάστου φύσιν ἐν τοῖς ἐλα[χίσ]τοις θεωρεῖ-
 σθαι, διὸ καὶ τῆς οἰ[κ]ονομικῆς. Καὶ ἄξιον ἐπιζη-

τεῖν [πῶ]ς [ἐπέ]ζευνται τοῦτό[γε], ὥστε καὶ Ἡσίο-
 δον δέοι ἂν ὑπάρ[χει]ν· οἶκον μὲν πρ[ώτ]ιστα [γυ-
 ν]αῖκά τε· τὸ μὲν γὰρ τῆς [τροφ]ῆς πρῶτον, τὸ δὲ
 τῶν ἐ[λευ]θέρων εἰ μὴ κτησίς, ὥς γ[ε] καὶ τροφή,
 5 γαμετή, καὶ ταῦ[τα μὲ]ν οἰκονομοῦσα. Καὶ πῶ[ς]
 τὸ μὲν τῆ[ς] τροφῆς πρῶτο[ν] κα[ὶ] πῶς γ]υνή τῶν
 ἐλευθέρω[ν μόν]ον; καὶ π[ῶς] δέχετα[ι] γα]μετήν
 ὑφ' Ἡσιόδου λέγε[σθ]αι τὴν γυναῖκα, πολλῶν κα[ὶ]
 φ]ασ[κ]όντων αὐτὸν γεγραφέν[αι] ἕκτην οὐ γα-
 10 μετήν; καὶ τ[ί] τ[ὸ] κατὰ φύσιν ἐ[ῖν]α[ι] τὴν γεωρ-
 γικὴν, διὸ πρώτην ἐπ[ι]μέλειαν αὐτῆς; καὶ πῶς τὴν
 μεταλλευτικὴν καὶ πᾶ[σαν τ]ὴν ὁμοίαν σπουδαίων [οἰ]-
 κείαν ὑπολαμβ[άνει]; καὶ [διὰ τί] τῶν περὶ ἀνδρ[ώ-
 που]ς (VIII) [τ]ὴν περὶ γαμετήν πρῶτ[ην] γ[ί]νεσθαι,
 15 δυναμένης εὐδαίμονος ζωῆς καὶ χωρὶς αὐτῆς; κα[ὶ]
 πῶς τὸ τίνα τρόπον γαμετῇ δεῖ προσφέρεσθαι τοῦ
 περὶ τῆς σ[υν]ήθως νοουμένης οἶκον[ο]μίας λόγῳ προσ-
 ῆκειν; ὥστε καὶ διὰ τί πάντως δεῖν παρθένον γαμεῖν;
 καὶ πῶς τῶν κτημάτων πρῶτον καὶ ἀναγκαιότατον
 20 πρὸς οἰκονομίαν τὸ βέλτιστον ὥστ' ἀνθρωπος; καὶ π[ῶς]
 δούλους πρότερον παρασκευαστέον, ὧν Ἡσίοδος παρ-
 αγγέλλει πρώτων; καὶ π[ῶς] δο[ύλο]υ δὴ εἶδη φησὶν,
 τ[ὸν] ἐπίτροπον καὶ τὸν ἐργάτ[ην], ἀμφοτέρων καὶ
 ἐλευθέρων εἶναι δυναμένων; καὶ δι[ὰ τί] παῖδας
 25 κελεύει [π]αρασκευ[α]σάμενον τρέφειν καὶ παιδεύειν
 οἷς τὰ ἐλευθ[έρι]α τῶν ἔργων προστατέον μ[ᾶλλο]ν
 ἢ πεπαιδευμένους ὑπ' [ἄλ]λων ἡγμένους; τ[ὸ] δὲ

[μήθ'] ὑβρίζειν ἔαν τοὺς δ[ο]ύ[λους μή]τε [μαλακί]-
 ζειν καὶ τοῖ[ς μὲν ἀ]ληθινωτέροις τιμῇ[ς] με[τα]διδό-
 ναι, τοῖς δ' ἐργάται[ς τ]ροφῆς πλε[ίο]νος, ἀνέκτ[ως]
 εἴρηται. Σκληρῶς μὲν τάττειν τοῦ ο[ἴ]νου πόσιν
 κοιν[ῶς] ἀ[πέχεσθαι, ὅτ]ι τοῦ πλείονος καὶ τοῦ[ς] 5
 ἐ]λευθέρους [ὑβρ]ιστὰ[ς] ποιε[ῖ]ν, διὸ παρὰ πο[λ]-
 λο]ῖς ἔθνεσιν ἀπέχεσθαι, καὶ τούτοις φανε[ρ]ὸν λέ-
 γειν ὅτι δεῖ δούλοις ἢ μηδὲν ἢ ὀλιγάκις μεταδιδό-
 ναι, φανεροῦ μάλλο[ν] ὄντος ὥς ἡ ποσὴ δύναμί[ν]
 τ' ἐμποιεῖ τῇ εὐθυμίᾳ καὶ χορηγεῖται παρὰ τοῖς 10
 ἐργαστικωτ[έ]ροις· κοινὰ δὲ κ[αὶ οὐκ ἔ]δια φιλο-
 σόφου τὰ περ[ὶ ἔργου] καὶ τ[ρ]οφῆς καὶ κολάσ[εως]
 (X), ὥς] ὑπὸ τῶν μετριοτέρων [φυ]λαττόμενα·
 τὸ δ' ἀλόγῳ κολάσει μὴ χρῆσθαι καὶ ὁμοίως λόγῳ
 καὶ ἔργῳ προσῆκον μὲν, ἀλλ' εἰ παραληπτέον, ἦν 15
 ἐνταῦθα περὶ οἰκετῶν χρήσεως· ἢ διὰ τί τοῦτο μό-
 νον; μάλλον δὲ καὶ τὰ συναφῇ, διότι γένη δεῖ πρὸς
 τὰ ἔργα μήτ' ἄγαν δειλὰ μήτε θυμικά, καὶ τῶν
 πόνων ἄθλον προκεῖσθαι, εἰ καὶ τὸ πᾶσιν καὶ τὸ
 χρόνον ὀρίζειν πάντως οὐ[κ] ἀναγκαῖον, καὶ τὸ μὴ 20
 πολλοὺς ὁμοεθνεῖς. τὸ δ' ἐξομηρεῦεν ταῖς τεκνοποι-
 [ί]αι[ς] εἴρηκέναι κοινῶς χεῖρο[ν] εἶναι δοκεῖ τοῦ
 παρὰ Ξενο[φῶ]ντι κελεύειν τρέφειν [ἐ]κ τῶν ἀγα-
 θῶ[ν] οὐκ ἐκ τῶν πονηρῶν κελεύοντι, καὶ τὸ τὰ[ς]
 εὐθυσίας δὲ καὶ τὰς ἀπολαύσεις ποιεῖσθαι τῶν δ[ο]ύ- 25
 λων ἔνεκα μάλλον ἢ τῶ[ν] ἐλευθέρων, βιαίτερον
 ἅμα τῇ πίστει διότι πλέον [ἔχ]ουσι[ν], οὐ χάριν τὰ
 το[ι]α[ῦτ' ἂν] νομισθ[εῖ]η. Καὶ [μὴ]ν τ[ὸ] τ[έττα]-

ρα δ[εῖν] εἶναι τ[ο]ῦ συ[ν]ήθω[ς] ο[ἰ]κο[νό]μου εἶδη
 π]ορευομέν[ο]υ π[ρὸς] τὰ χ]ρήμ[ατα, τό τ]ε κ[τ]ητι-
 [κὸν κ]αὶ τὸ φ[υ]λ[ακτικὸν κ]αὶ [τὸ κοσ]μητικ[ὸν]
 καὶ τ[ὸ χρηστικόν], παρ[ὰ] πολλ[ῶν] νοοῦ[μενον, οὗ]
 5 κατὰ δ[έον,] δ' τὰ π[εριτ]τὰ τέ[μνει, τοῦ σχ]ολά-
 [ζε]ιν αὐτο[μα]θῶς [τοῦτ'] ἔχοντ[ο]ς, [εἶναι νομίζο]-
 μεν, οὐδὲ κατὰ τὴν τέχνην, το[ῦ γε] κοσμητικοῦ
 παρὰ τὸ [κ]ητικὸν καὶ φυλακτ[ι]κὸν [οὗ]κ ὄντος,
 εἶγε τὸ τάττειν ὥς δεῖ καὶ ἔνθα δεῖ τοῦτο [λαμ]βά-
 10 νεται καθάπερ ἔοικεν. ἔστω δ', εἰ θέλει, κα[ὶ τέρ]-
 ψιν ἐπιφέρουσα [παρὰ τὴν ὠφελίαν ἢ] (XI) διακό-
 σμησις ὑπὸ τὸν ο[ἰ]κο[νο]μικόν, ἣν ἀντιδιαίρειν ἡξίου
 τοῖς ἀναγκαιοτάτοις. Φιλοχρημάτου δὲ τὸ παραινεῖν
 τῶν ὑπαρχόντων πλείω τὰ κάρπιμ[α] τῶν ἀνάρπων,
 15 εἰ γε τὰ προσοδικὰ καὶ ἀπρόσοδα ταῦτ' ἔλεγεν· εἰ
 γὰρ τὰ χρήσιμα, [καὶ ἄ]χρηστα κοινῶς· πάν[τα γὰρ]
 δεῖ χρήσιμα κελεύειν καὶ μηδὲν ἄχρηστον· τὸ μέντοι
 τὰς ἐργασίας οὕτω νενεμῆσθαι προ[σ]ήκειν, ὅπως μὴ
 ἄμα [κ]ινδινεύῃ πᾶσιν, ιδιώτῃ [μὲ]ν παραινούμενον
 20 λόγον ἔχει, φιλόσοφος δ' οὕτ' ἐργάζεται, κυρίως εἰ-
 πεῖν, οὕτ', ἂν ἐργάσῃται ποτε, πᾶσι μαίνεται[ι κιν]-
 δυνεύειν ὥστε παρα[κελε]ύσεως τοῦ μὴ ποεῖν [φ]εί-
 σε[σθαι]· τῇ[ς] δὲ φυλακῆς, ἣν [γ]ε ἀττικὴν φησιν
 εἶναι πωλοῦντας ὠνεῖσθαι δυσχερ[ής, τ]άχα δὲ καὶ
 25 ἀλυσιτελής. Καὶ [τ]ῆς περσικῆς τὸ πάντ' αὐ[τὸν]
 ἐφορᾶν· γνωστὸν δὲ καὶ πᾶσιν τὸ δεῖν ἐπιβλέπειν
 αἰεὶ [αὐτὸν ἐ]ν οἰκονομίᾳ μικρᾷ, [ὀλιγ]άνις δ' ἐν ἐπι-
 τροπευ[ομένῃ]· ταλαίπωρον δὲ καὶ ἀνο[ίκε]ιον φιλο-

σόφου τὸ πρό[τερ]ον τῶν οἰκετῶν ἐγε[ίρεσθ]αι κα-
 θεύδειν δ' ὕστερο[ν· φα]νερόν δὲ καὶ το[ῖς] τυχοῦσ[ιν]
 τὸ μ]ηδέποθ' ὅλην οἰκίαν ἀφ[ύλα]κτον εἶναι, πάνυ
 δ' ἐ[π]ίπονον τὸ δι[αν]ίστασθαι νύκτωρ εἰωθέναι·
 Ζ[η]τῶ δ' ε[ἰ] καὶ πρὸς ὑγίειαν καὶ φιλοσοφ[ί]α[ν] 5
 ἐν ταῖς μικραῖς συμφέρει νυξί· εἰ δὲ καὶ π[ερὶ] τοῦ
 φ]ρουροῦ τὸν φιλόσοφον [δ]εῖ παραγγέλλειν πρὸς
 τί [λέγεται τ]ὸ σωτηρίας ἕνεκα [τῶν εἰς]φερομένων
 καὶ ἐκ[φερομέ]νων καὶ τὸ τοῦτον [ἄχρηστ]ον εἶναι
 τῶν ἄλλων (XII) [ἐργατ]ῶν, καὶ τοῦτο θεματ[ιζό- 10
 μενον]; τὰ μὲν οὖν πρὸς τούτους ἱκανῶς ἐπιβεδή-
 μανται, τὰ δ' ἡμῖν ἀρέσκοντα συντόμως ὑπο[γρ]α-
 πτέον. διαλεξόμεθα τ[οί]νυν οὐχ ὥς ἐν οἴκῳ κα-
 λ[ῶς] ἐστὶν βιοῦν, ἀλλ' ὥς ἴστασθαι δεῖ περὶ χρημά-
 των κτήσεώς τε καὶ φυλακῆς περὶ [ἃ] τὴν οἰκονο- 15
 μίαν καὶ τὸν οἰκονομικὸν ἰδίως νοεῖσθαι συμβέβη-
 κεν οὐδὲν διαφερόμενοι πρὸς τοὺς ἕτερα τοῖς ὀν[ό]-
 μασιν ὑποτάττειν προαιρ[ο]υμένους· καὶ περὶ τῆς
 φιλοσόφῳ δεούσης κτήσεως [αὐ]τῆς ο[ὕτ]ω [δῆ]ποτε.
 φι[λοσό]φῳ δ' ἐστὶ πλούτου μ[ικρ]ὸν, ὃ παρεδῶκα- 20
 μεν [πάντα καθ]ῶς τοῖς καθηγε[μόσι δοκεῖ] ἐν τοῖς
 περὶ π[λού]του [λόγ]οις ὥστε τὴν οἰκο[νομία]ν τῆς
 τε τούτου κ[τή]σε[ως] καὶ τῆς τούτου φυλ[ακ]ῆς
 [παραδ]ίδοσθαι. Κεῖται τοίνυν ἐ]ν τῷ περὶ π[λο]ύ-
 του Μητρ]οδώρου τοιαῦ[τ]α πρὸς τ[ὸν τρόπον] ἐν 25
 τῷ λόγῳ τῷ π[ρὸς τ]οὺς ἐροῦντας ἴσως ὅ[τι πο]λὺ
 κουφοτάτην καὶ ῥάσ[την] οἱ κυνικοὶ διαγωγὴν [ποι-
 οῦν]ται πᾶν αὐτῶν περι[φέρων]τες εἰς τὸ δυνατόν,

δ μ[έν] α[μ]ελῆ παρέχει βίον εἰρη[νικόν τ]ε καὶ μά-
 λιστ' ἀθόρυβον, [φροντίδα δ' ὥ]ς ἐλαχίστη[ν] μ[ό]-
 νο]ν [κ]αὶ πραγματείαν.

XIII. καὶ εἰρήνη καὶ [ἐλα]χίστη πα-
 5 ρενοχλοῦσα φροντίς· οὐ μὴν οὕτωγε φαίνεται τοῦτο
 γίνεσθαι τὸ τέλος, ἂν πάντα φύγωμεν, ὧν ὑπαρ-
 χ[όν]των καὶ πράγματά ποτε [σ]χοίημεν καὶ ἀγω-
 νιάσαιμεν. Πολλὰ γὰρ τῶν πραγμάτων ἐνποεῖ μέν
 τινας λύπας ὑ[π]άρχοντα, πλείω δ' ὀχλεῖ μὴ πα-
 10 ρόντα. τὸ δ' οὖν ὑγιαίνειν τῷ σώματι φροντίδα μὲν
 ἔχει τινὰ καὶ πόνον, ἀπλάττω μέντοι μᾶλλον ὅταν
 ἀ[ρχῇ] χειμάζειν· πα[ρα]πλησίως [δ]ὲ κα[ὶ] ὁ βέ-
 βαιος φίλο[ς] ἐνποιῶν [τ]ινας ὑπ[άρχων] οὐ[κ] ἐν-
 οχλεῖ, π]λείω μὴ ὑπ[άρχων] ἐνοχλ[ήσει] ὁ τοιοῦτος.
 15 [κ]αὶ δῆλον ὥς [ὁ σ]πουδ[αῖος] οἷο[ς] π]ολλὰ τῷ
 συμφ[έ]ροντι κα[ὶ] ἀ]συμφόρῳ διορ[ίζων] αἰρήσεται
 μᾶ]λλο[ν] ἑτέ[ρω]ν ἑτε[ρα καὶ] δὴ τοι[οῦτ]ο ποιῶν
 οὐ δο[κεῖ τῷ τετ]υχότ[ι] καλῶς ζῆν δύνασθαι κα[ὶ]
 20 πρ]οσδεῖσθαι [γ]ε πολλῶν, ἀ μ[ὴ] κ]εκτημένος [βι]ώ-
 σεται [κακοπα]θεστέρως [ὥστ' ἀδύνατον ὥ]ς μ[ὴ]
 πρὸ]ς ἐνίω[ν] ὀχλεῖ[σθ]αι. Π]άντα [μὲ]ν οὖν οὐ
 φευ[κ]τέον ὧν ὑπα[ρχό]ντων καὶ πρ[άγ]ματα ἔχει[ν]
 ἔστιν καὶ φροντίδ[ας] κα[ὶ] ἀγ]ωνίας οἷαςδήποτε, ὥς
 ὁ[λίγοις] π]ροείπαμεν, τίνα δὲ δεῖ, κ[αὶ] εἰ τούτ]ων
 25 καὶ τὸν πλοῦτον, [κα]ί τι βάρος ἔχοντα δέον ὅτ[α]ν
 [παρῇ, μᾶλλον πρὸς ὅλον [βί]ον, ἀλλὰ μὴ πρὸς
 τ[ινὰ] καιρ[ὸ]ν, τὸ δ' αὐτῷ [χρ]ῆσθαι κανόνι τῷ
 [π]όνους [φεύγειν], ο[ὐ]κ ἀσφαλές. Καὶ γὰρ τῷ

[γλισχρο]νω τὸ καθημέραν [ἐνοχλεῖ] καὶ ποτε [ὀ]χλή-
 σεις τινὰς ὁ δαψ[ιλῆς] ὧν ἔχει, [ὥστ' ἐκείνῳ] δὲ
 πλού[σ]ι[ος] [ἐστὶ] καὶ τῷ τὰ[ναγναῖα μὴ κ]εκτημέ-
 νῳ δίκ[αιον εἶναι] (XIII) ταῦτ' ἀποδοκιμάσαι δι[ὰ
 τὴν] τοιαύτην συντυ[χί]αν, τὸ δ' ὥς ἐπιτοπολὺ συν- 5
 εργοῦν πρὸς τὴν ἀκροτάτην δι[α]γωγὴν, τοῦτο βε-
 πτέον. Οὐ φαίνεται δ' ὁ πλοῦτος ἐπιφέρειν ἀλυσι-
 τελεῖς δυσχερείας παρ' αὐτόν, ἀλλὰ παρὰ τῇ[ν] τῶν
 χρωμένων κακίαν. Ἡ γὰρ ἐπιμέλεια καὶ τήρησις,
 ὅση πρέπει τῷ κατὰ τρόπον αὐτοῦ προεστῶτι, πα- 10
 ρέχει μὲν τιν' ἐνίο[τ'] ὀχλήσιν, οὐ μὲν πλείω γε τοῦ
 κατὰ τὸν ἐφήμερον π[ο]ρισμόν, ἂν δὲ καὶ πλείω,
 τῶν ἄ[λλ]ων ὧν ἀπαλλάττει δυσχερῶν [ο]ὐ πλείον,
 ἂν μ[ὴ] δείξῃ τις ὥς οὐκ ἀποδί[δω]σιν ὁ φυσικὸς
 πλοῦτος π[ολλ]ῷ μείζους τὰς ἐπικαρπίας ἢ τοὺς πό- 15
 [ν]ους τῆς ἀπ' [ὀ]λίγων ζωῆς, ὃ πολλοῦ δεήσε[ι]
 ὑφ[ιστάν]αι· ἐγ[ὼ] γὰρ μὴ διὰ πόνον τινὰ πα[ρα]-
 πολλύμε[νον] μηδὲ διὰ τὴν ἀκρατον σ[που]δὴν περὶ
 τὸ πλεόν καὶ τὸ[ν] πλοῦτ[ον] ὑφ' αὐ[τ]οῦ ζητεῖ[σθαι]
 καὶ τῷ ἐ[ν]ερ[γάδε]σθαι τοῦτ[ο] εὐνό[ως] οἰκο[νο]- 20
 με[ῖ]σθαι νομίζω τὸν πλοῦ[το]ν· ὁ [γ]ὰρ κατὰ τῇ[ν]
 φύσιν π[λοῦτ]ος [οὐ] τῷ προ[σ]επ[αν]έ[λ]κειν ἐα[υ]-
 τοῖς γίν[οιτ'] ἂν, τῷ περὶ τῶν ἐλαττωμάτων ἀγω-
 νιᾶν ὥς εὐθέ[ως] τὴν ἀ[λ]γηδόν[α] πα[ρ]αστησο[μέ]-
 νων ἢ παροῦσαν ἢ προσ[δ]οκωμένην· ἂν δέ τις 25
 περ[ιέ]λῃ αὐτοῦ τὰς τοι[α]ύτας [δυσ]χερείας καὶ μὴ
 [σ]ωρεύειν ἐ[πι]βάλλ[η]ται καὶ ποεῖν τὴν οὐσίαν ὅτι
 μεγίστην, μηδ' ἦν ὁ πλο[ῦτ]ος ἐξουσίαν παρέχοι

τ[αύ]την παρασκευάζη[τ]αι τῷ [πλεονεκτεῖν αὐξή-
 σαι, οὗ]τος [τ]ὰ χρήματα φυλάττειν ποιήσεται παρ'
 οἷς ἀπ[αρ]άλλα(XV)κτος γίνοιτ' ἂν δια[γωγῇ ἢ] ἐτοι-
 μότης τῆς κτήσεω[ς] τῇ καὶ δι' αὐτοῦ κοινωνούσῃ.
 5 Διοικεῖν γὰρ οὕτω ταῦτα τῷ κερτῆσθαι καὶ κτᾶ-
 σθαι τὸν σο[φ]ὸν φίλους ἀκόλουθον· προσέτι δὲ μὴ
 δια[χ]έηται τὸν τρόπον τοῦτον ὥς ἂν ἀναλωθῇ ταῦ-
 τ' ἄλλων οὐχ εὐρεθησομένων πολλή τις γίνεται ραβτώ-
 νη περὶ τὴν οἰκονομίαν ἄλλως τε καὶ τοῖς κοινωνήμα
 10 λόγων, δεομέ[νω]ν πολλῶν ἀγώνων, ἂν δέ που καὶ πε-
 ριπέσωσι· τοιοῦτῳ γὰρ δυνάμενοι μηδέ[ν]α φιλο-
 νεικεῖν πλὴν θορύ[βο]υ κερδαίνοντας ἐλαττοῦ[σθ]αι
 τ[ὰ] λυσιτελεῖν πρὸς τὸ τέλος, οὗ χάριν καὶ πλ[ε]ονε-
 [κ]τεῖν βουλόμενοι. λέγειν γὰρ [οὐκ ἔχουσι]ν ὥς ὁ
 15 τοιοῦτος ἔ[χει μᾶλλον τὴν κτ]ῆσιν ἐφήμερον οὕτως
 [ἀνειμ]ένος ὢν πρὸς τὰ ῥηθέ[ντα] τοῦ μηδὲν ἐφόδιον
 ἔχον[τος]. οὐ γὰρ ἐν ὅσῳ μὲν τὰς [τῶ]ν τοι-
 ούτων οὐσ[ί]ας σωζο[μέ]νας ἢ τὰς τῶν ε[ἶ]
 δὲ μή γ' οὐχ οὕτ[ω] εἰς φ μένας οὐδ[ὲ]
 20 τὰ]ς ἀκροσ[φαλ]εῖς οὐσας.

Ἐνδεθήσεται[αι μ]ὲν οὖν οὐδέποθ' οὕτως [ὑπὸ
 π]λούτου σοφὸς ἀνὴρ ὥς [οὐκ] ἀ[ξ]ίου δι[ὰ τὸ] σώ-
 ζειν αὐτὸν μεγάλους ὑπομένειν πό[ν]ους καὶ πρὸς
 οὐδὲν πληθ[ύ]ο[ς ἀ]λλακτούς· το[ῦ]το γὰρ δε[ῖ], καὶ
 25 ποιεῖν τὴν χρεῖαν ἄλυ[π]ον καὶ τὸ διὰ ταύτης τέρ-
 πον ἀκέραιον τὸ μὴ προσεῖναι τῇ πλούτου κτήσει
 τοῖς σοφοῖς φροντίδα βα[ρ]εῖαν πῶς δυνήσεται σώ-
 ζεσθαι μη[δ'], ὅταν οἱ σφαλερ[ώτ]ατοι κ[αιρ]οὶ

[κ]α[θ]ε[στ]ήκω[σ]ιν ἡκον[τε]ς, ἔ]δρας χαλᾶ σώφρων
 ἀ\XVI)νήρ καὶ πρὸς τὸ μέλ[λον] ἐστ' εὐή]ρης τῇ τα-
 πεινῇ καὶ πενιχρᾶ διαίτῃ, τὸ φυσικὸν εἰδὼς καὶ
 ὑπὸ ταύτης διοικούμενον. ῥέπει δὲ τῇ βουλήσει
 μᾶλλον ἐπὶ τὴν ἀφθονωτέραν οὔτε κ[α]κὸς εὐρέσθαι 5
 τὰ πρὸς αὐτὸν ἱκανὰ ᾧ καὶ βίος μέτριός τε καὶ
 κοινὸς καὶ λόγος ὑγιῆς καὶ ἀληθινὸς, εἰ καὶ μὴ ῥα-
 δίως τὸν τυχ[ό]ντα προβαγόμενος. Τίνος ἂν οὖν ἔνεκα
 τηλιμᾶντ' ε[ἴ]εν ἐφόδια πρὸς τὸ ζῆν καλῶς ἐν πολ-
 λῇ ῥαβ[τῶ]νῃ; κἂν πλοῦτον ἀποβάλλῃ πέρα τοῦ με- 10
 τρίου κακοπαθήσει σωτηρίας ἔνεκ[α χ]ρ[η]μάτων;
 οὐ μὲν [τοι]. ἀλλ' οὐδ' [ἀκ]ροσφα[λ]ῶς αὐτῷ διακεί-
 σ[ε]ται τὰ ὑπάρχονθ' ο[ἷ]ω π[ρο]είπαμεν ὄντι· καὶ
 γὰρ οὐδὲ [κ]ακὸν οἰκονόμον ἐρεῖ τις εἶναι κατὰ τὴν
 χρεῖαν αὐτὸν οὐδὲ [κατὰ τ]ὴν [δι]οίκησίν τε καὶ 15
 φυλακῇ[ν. ἀβέ]λτερον γὰρ ἐ[σ]τι τὸ μὴ [φυλάττειν]
 ἐφ' [ὅ]σον μήτε πόνος [π]αρά τὸ προσῆκον γίνεται
 μήτε τῶν δεόντ[ων] ἀναλωθῆναί τι παραλε[ίπε]ται,
 φυσικῶν ἡμῖν ἐνόν[τω]ν πρὸς τὰ πλείον' ἐπιτ[ί]μων
 [καὶ] οὐ[δεῖς] ἴδιο[ς ο]ἰκονό[μος], ὅ[ς], μ[ὴ] μετὰ 20
 [πλ]ούτου [ὑπερβολή]ν, δι' αὐτοῦ [τ]οῦ λό[γ]ου κ[α]-
 λεῖται, τ]ῇ[ς] ἐμπει[ρ]ίας τῆς ἱκανῆς π[ρὸς τὴν οἰ]-
 κονομίαν τ[ῶ]ν ὑπαρχόν[των] καὶ μὴ π[ρὸς] ὑπέρμε-
 τρο[ν] χρηματισμὸν ὑστερήσει· ῥάδιον γὰρ ἰδεῖν παντὶ
 τὰ κα[τὰ τ]οῦτο χρήσιμα καὶ ἐν μέσῳ κείμενα, μὴ 25
 σωρευταῖς ἀνθρώ[ποις] ἀ[λλ'] αὐτὴν τὴν ὑπάρ-
 χουσ[αν] κτῆσ[ιν] οἰκονομοῦσιν· τὸ [δὲ π]λεῖον ἄν
 ἀ]βλ[α]βῶς [κ]αὶ [εὐ]πόρως γίνηται, δέχ[εται οὐ]-

δὲ (XVII) κακοπαθ[εῖ] ἐν [τοῖς κα]τ[ὰ] τοῦτο μὴ προειρημένοις.

Τεχνίτης μὲν οὖν ἅμα καὶ ἐργάτης [κτ]ήσεως πολλῆς καὶ ταχέως συναγομένης οὐκ ἴσως ῥητέος
 5 ὁ σοφός· ἔστι γὰρ δὴ τις ἐμ[π]ειρία καὶ δύναμις καὶ περὶ χρηματισμόν, ἥς οὐ κοινωνήσκει σπουδαῖος ἀ[ν]ήρ οὐδὲ τοὺς καιροὺς παρατηρήσει μεθ' ὧν καὶ ἢ τοιαύτη δύναμις χρησίμ[η], μὴ γίνοιτο φιλοχρημάτου παρὰ πάντα τοιαῦτα. Οὐ μὲν ἀλλὰ φαίνε-
 10 ταί γε καθάπερ [καὶ] ἐπ' ἄλλων πλειόνων, ἐν οἷς, ἀγαθῶν ὄντων δημιουργῶν, τό γε [πρ]ὸς τὴν χρεῖαν [εἶναι δο]κοῦν ἕκαστος ἡμῶν, [ὥς] εἰπεῖν, οὐ κακῶς ἐπιτελώη, οἷον ὁρῶμεν καὶ [περ]ὶ τὴν τοῦ βίτου κατεργασίαν ἢ τὴν τῶν ὄψων σκε[υ]ασίαν· πᾶς γάρ
 15 τις ἱκανὸς α[ὐ]τῷ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν μέχρι τῆ[ς] ἀ]ρμούσης χρεῖα[ς] οὕτῃ[ς περ]ὶ αὐτὰ καὶ ἐμπειρίας ἐ[ντέ]χνου. Καὶ ἐπὶ [κ]τήσεως οὖν [καὶ φυ]λακῆς [τ]ῶν χρημάτων φαί[νε]ται τ[ὸ τ]οιοῦτον εἶναι· [καὶ] γὰρ μὴ [έσμ]έν τεχνεῖται, καθάπερ τινές, συναγωγῇ[ς]
 20 καὶ τηρήσεως καὶ φροντιστὰ[ι σ]ύντονοι καὶ ἐνδελεχεῖς, [ἀλλὰ] μέχρι γε τοῦ τὰ πρὸς τὴν [χρ]εῖαν ἐξευρίσκειν καὶ ταῦ[τα μὲν] μὴ διαπίπτειν εἰς καὶ τ[αχέως], ὥς εἰκόνασι πολλοὶ τινες, ο[ὕτως φάσ]κοντες κακ[ιστο]ν καὶ τὸν σ[πο]υδα[ῖ]ον ἄνδρα [λεκτ]έον·
 25 τί γάρ; καὶ αὐτὸν ἀπ[είργω]σι τοιοῦτον ὑπάρχειν, ἀλλ' οὐ κατὰ γε τὸ δια[πο]κρίνον κα[ὶ] τὸ παραμετρητι[κ]ὸν τῷ φ[υσ]ικῷ τέλει τοῦ δέον[τος, φαίνον-
 ται] εἶναι [οἷδε ὧ]δέ πῶ[ς μι]σθά[ρ]ναι καὶ μηθὲν

ἔ[ξ]ω τοῦ χρη(XVIII)σίμου πεσε[ῖν] ἑῶντες· καὶ τ]ὸ
 πᾶν διαφέρειν τῶν ἄλλων ῥητέον; ἔτι δὲ κατὰ τὸ
 παραστατικὸν ἀνθρώπων ἀπὸ τοῦ πρὸς τὰ δμὰ θάρ-
 βους διὰ τῶν τοῦ σοφ[οῦ] λόγων εἰς τὸ παντὸς μετα-
 δότας γίνεσθαι. Μὴ δὴ λέγωμεν, ὥς εἰ περιαιρήσομεν 5
 τὸ βάρος αὐτοῦ κατὰ τὴν κτηῆσιν ἀφελούμεθα καὶ
 τὸ πλουτεῖν· ἔστι γὰρ μὴ προσόντος ἐκείνου τοῦτο
 καταλείπειν· οὐδὲ γὰρ τοῖς συντονωτάτοις παρὰ τὴν
 περὶ τὸ πρᾶγμα ταλαιπωρί[α]ν σώζεται μόνως, ἀλλ'
 αὕτῃ μὲν τὰ πολλὰ συνπαρ[έ]πεται αὐτοῖς; ἢ δὲ σω- 10
 τηρία δύν[ατ]αι γίνεσθαι καὶ χωρὶς τῶ[ν μ]αταίων
 πόνων. οὕτω γὰρ εἰ περιαίρηκέ τις ἑαυτο[ῦ τὸ] τε
 πρὸς μηδὲν ἄλογον κακοπαθεῖν ἐν ταῖς ἐπιμελείαις
 καὶ τὴν δυσχερῇ φροντίδα περ[ὶ τ]ῶν ὑπαρχόν-
 τ[ω]ν ο[ὐ κατ]αλέλο[ι]πεν τοσοῦ[τ]ον ἑαυτῷ τὸ δια- 15
 φέρον ἐν τῷ σώζεσθαι τὴν κτηῆσιν ἢ μὴ σώζ[εσθαι]
 ὃ γενήσεθ' ἱκανὸν πρ[ὸς τ]ὴν σωτηρίαν το[ῦ] πλού-
 το[υ ἢ φυ]λακῆν· οἷον μὲν γὰρ τὸ[ν ἀ]γαθὸν ἐρ-
 γάτην καὶ φύ[λα]κα κτήσεως οἱ πολλ[οὶ] λέγο[υσιν]
 οὐδὲ τὸ φιλανθρωπ[ικὸν καὶ] μεταδοτικὸν πρὸς τῷ 20
 τ[οι]αῦτ' ἀγνοεῖν ὧν οὐκ εἰσὶν ἀ[ρε]τ[αί] τινες. Οὐ
 γὰρ ῥάδιον τ[ὸ]ν τοιοῦτον ἐξ ὀλίγων πο[λλ]ὰ ποιεῖν
 οὐδὲ ποιήσαντ[α σώζ]ειν· μετρήσει μὲν οὖν ἴσω[ς τὸ]
 συμφέρον καὶ κτήσει καὶ φυλακῇ πολὺ βέλτισθ'
 οὗτος ὥστε μὴ πλείω φρονεῖν διὰ τὰ χρήματ' ἢ περ 25
 εὐπαθεῖν. οὕτε γὰρ ὁ πόνος ὁ καθ' ὁποιοοῦν κτηῆσιν
 [ἀ]δηλος αὐτῷ . . . ονως οὐδ' ἢ τέρψις ἢ δι(XVIII)ὰ
 τῇ[ν κτηῆσι]ν· οὕτ' ἀμείνων ἄλλος τὴν ὑπεροχὴν αὐ-

τῶν πρὸς ἄλληλα θεωρῆσαι καὶ μνημονεύειν. Κτᾶσθαι
 μέντοι που δυνήσεται πλεῖστα καὶ τάχιστα καὶ δια-
 θ[ε]ωρεῖν ὅθεν ἂν μάλιστα τὸ πλεῖον αὖξο[ιτο], μη-
 δὲν ἀπομετ[ρῶ]ν πρὸς τὸ τέλος ἀλλὰ πρὸς τὸ πλεόν
 5 καὶ τοῦλαττον, καὶ τὰ προὔπαρχοντ' ἀ[ε]ὶ φυλάττειν
 ἐντόνως· πολὺς γὰρ ὁ πόνος ἤδη περὶ τοῦτο καὶ
 μετὰ φροντίδος σκληρᾶς γιγνόμενος καὶ πᾶν τιθε[ί-
 σης] ἐν πενίᾳ τὸ δυσχερές, ἐναργῶς τῆς φύσε[ως]
 δει]κνυούσης ἂν τις αὐτῇ προ[σ]έχ[η], διότι καὶ τοῖς
 10 ὀλίοις εὐνόπ[ω]ς χρήσεθ' [ὁ] δὲ πλοῦτος μέτ[ρ]ον τι
 φροντίδος κ[ατέχω]ν οὐ πρὸς τὴν δι' αὐτὸν ἐπικου-
 ρίαν ἀλλα[κτ]ὸν ποιεῖ. Ἄλλον μὲν οὖν ἐνίο[τ]ε το[ι]-
 οῦτον ὑπάρχειν, ὥσπερ [ὑ]πη[ρ]έτη[ν], οὐκ ἄχαρι
 καθάπερ καὶ τὸν ἄκρον περὶ τὴν τοῦ σίτου κατερ-
 15 γασίαν, αὐ[τ]ὸν δ' [ἐργά]την τῶν το[ι]ούτων οὐκ [ἐπι-
 τ]ήδειον εἶναι· οὐ [γὰρ] ἔτι λ[υσ]ιτελεῖ πρὸς τὴν κα-
 νοπάθ[εια]ν ἀναμετρούμενη [κτ]ῆσις τ[ο]ιαύτη. Τοι-
 οῦτον οὖν ὄντα τὸν σοφὸν περὶ τὴν [ἐ]πιμέ[λεια]ν
 καὶ τὴν φυλακὴν τῶν χ[ρ]η[μ]άτων οὐκ ἐνοχλήσει
 20 π[λοῦ]τος ὑπάρχων, οὐδ' ἐφ' ὅσον ἂν ἐνοχλῇ ἐπὶ
 πλεόν τοῦτο ποιήσει ἢ τὰς χάριτας [ἀ]ποδώσει κατὰ
 τ[ὴν] κτῆσιν· ὥσαύτως [τὸ] συμφέρον ἀκολουθήσει
 τ[ῷ] σοφῷ, χρηματισμόν τε ἀγαθὸν αὐ[τὸ] οὐδὲν
 μὲν [ἴ]σως δε[ή]σει π[ρο]σπειεῖν, ἐπειδὴ κατὰ τὸ συμ-
 25 φέρ[ον] μάλιστα[α] καὶ κτᾶται καὶ χρῆται καὶ ἐπιμε-
 [λεῖται (XX)] τοῦ πλούτ]ου. Οὐ μὲν ἀλλ' οὐδὲ πα-
 ρα]βια[στ]έον γε τοῦτ' ἔστιν διὰ τῶν κατὰ τὰς ἐρ-
 μηνείας σ[ημ]είων καὶ ταῦτα μηδὲν ἐνδεικνυμένους

περὶ τῆς τοῦ σοφοῦ [κ]τήσεώς τε καὶ χρήσεως ὥσπερ
 οἱ σοφισταὶ ποιοῦσιν, ἀλλ' ἀνάγοντας ἐπὶ τὴν ὑπάρ-
 χουσαν ἡμῖν πρόληψιν [ν] περὶ ἀγαθοῦ χρημα[τιστ]οῦ·
 σκεπτέον τε ἐν τίνι τὸ προειλημμένον καὶ τῷ πῶς
 χρηματιζομένῳ καὶ οὗ ἂν ἐκεῖν' ἐπιμαρτυρῇται κα- 5
 τηγορητέον [πλού]του χρηματιστὴν ἀγαθόν· διόπερ εἰ
 μὲν βουλόμεθα λέγειν ἐν προλήψει τοῦτον ἀγαθόν
 χρηματιστὴν [ν] τὸν κα[τὰ] τὸ συμφέρον κτώμενον [κα]ὶ
 ἐπιμελούμενον π[λο]ύτου, τὸν σοφὸν μάλιστα το[ι]οῦτον
 εἶναι ῥητέον· εἰ [δὲ] μᾶλλον ἐπὶ τὸν δυνατῶς καὶ 10
 ἐντέχνως πολλὰ πορι[ζ]όμενον, καὶ μήτε αἰσχροῦς ἐν-
 νό[μω]ς τε, φέρομεν ἐν προλήψει τὸν ἀγαθόν χρημα-
 τιστ[ή]ν καὶ ὅτι μάλιστα πλέ[ον] κακ[ο]παθῇ κτώμενος
 [πολλὰ] ἢ περ ἡδῆται μᾶλ[λο]ν ἄλλο[υ]ς τῶν σοφῶν
 φατέον· οὐδὲ [ν γ]ὰρ ἀφαιρουμένη τοῦ σοφ[οῦ] ἡ 15
 τοιαύτη κατ[ηγο]ρία [βλάπτ]ει, ἂν μόνον α . . . νθ . .
 ας ἡ γιγνο[μ]ένη κατὰ τ[ὸ σ]υμφέρον κτησίς
 τε καὶ ο[ικ]ονομία πλο[ύ]του· τῷ γ[ὰ]ρ μὴ ὁρᾶν περὶ
 τοῦ ὅπως [π]ρο[εσ]τώτας χρημάτων ἀκ[ο]λ[ου]θεῖ τὸ
 συμ[φέρ]ον δηλοῦ[μ]εν τοὺς πολλὰ καὶ ταχέως κτω- 20
 μένους ἢ [γ]ούμενοι τούτοις ὑπάρχ[ει]ν [τὸν] λυσιτε-
 λῇ τῷ βίῳ χρημ[ατ]ισμόν· οἱ δὲ φιλοσοφε[ῖν] φά-
 σκοντες, ἐξὸν λέγειν ἡμῖν παρ' ἃς α[ι]τίας ὁ σοφὸς
 ἐπ' ὧ[φελίᾳ] μάλιστα κ[αὶ] κτή(XXI)σεται καὶ κυ-
 ριε[ύσει] χρημ[ατ]ῶν καὶ ὅλως ἐμφαίνειν ποία ἡ βελ- 25
 τίστη οἴκησις, τοῦτο μὲν οὐ ποιοῦσιν, μόνον δὲ ἐφαρ-
 μόσαι ζητοῦσιν ἐπὶ τὸν σοφὸν τὴν τοιαύτην κατηγο-
 ρίαν καὶ ταῦτ' οὐκ ἐπὶ πρόληψιν ἀνάγοντες, ἣν ἔχο-

μεν ὑπὲρ ἀγαθοῦ χρηματιστοῦ ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς
 τῶν λέξεων ὁμιλίας ἀποβιαζόμενοι. Τὸ παράπαν
 γὰρ οὐτ' ἐν τοῖς ἄλλοις εἰκασιν ἐθέλειν [κα]τὰ τὸ
 προει[ρ]ημένον αἰεὶ τοὺς λόγους ὑπὲρ τῶ[ν] ἀγνοου-
 5 μένων ποιεῖσθαι οὐτ' ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ν[ῦν] ἐνεστῶ-
 [τ]ος, ἀλλὰ δεινο[ί] εἰσὶν ὑπὸ [τ]ῶν κατὰ τὰς λέξεις
 συ[νη]θε[ι]ῶν [ἐ]λκυσθῆναι πρὸς [τὰς] περὶ τῶν
 πραγμάτων ἀποφάσεις καὶ περὶ δ' ας ἔχειν ὥς
 τοὺς τε πολλοὺς ἐξελέγχο[ν]τε[ς] ἐνθ' ἂν ἐναντίως [τι
 10 αὐτοῖς] κατηγο[ρῶ]σιν ὑπὲρ τῶν αὐτῶν, καὶ τῶν
 ἀγ[νο]ουμένων τι διδά[σ]κοντες, ὅ[π]ερ Ἀριστοτέ-
 λ[ης] ἔπαθεν [κατὰ] τὸν ἐν τῷ περ[ὶ] π[ολιτικῆς] λό-
 γον ὑπὲρ τοῦ τὸν [μ]ὲν [ἀγα]θὸν ἄνδρα καὶ χρη-
 μ[ατιστὴ]ν ἀγαθὸν εἶναι, τὸν δ[ὲ] φ[αῦλ]ον καὶ
 15 χρηματιστὴν [φαῦ]λον, ὥς ὁ Μητρόδωρος [ἀ]πέ-
 [δ]ειξεν. Ἐκ δὴ τούτων ἔσ[τι] μὲν [δι]αλαμβά[ν]ειν
 προ[αι]ρο[υμ]ένοις καὶ τὸ πόσης κτ[ή]σεω[ς] ἐπιμελη-
 τέον καὶ τίν[α] καὶ [ὅπο]ίαν οἰκονομίαν ἐν τῷ λ[ό]-
 γῳ λαμβάνομεν καὶ πῶς οἰκονόμον ἀγαθὸν ἔστιν
 20 εἰπεῖν τὸν σοφὸν καὶ πῶς οὐκ ἔστιν, ὥσαύτως δὲ
 καὶ χρ[η]ματιστὴν, καὶ τίς οἰκονομία, τίς τέχνη καὶ
 [τίνες] αὐ[τῆς] αἱ] δυνάμεις. [Ἔτι δὲ εἰ ὥσ]περ
 ὑπ[ὸ] πολλῶν οὕτω καὶ ὑπὸ [τοῦ] σοφο[ῦ] δεῖ κρ[ί]-
 ν[ε]σθαι καὶ δι(XXII)ότι σ[υμφέρουσα] καὶ λυσιτελὴς
 25 ἢ τοι[αύτη] πρὸς ἄκραν εὐετηρίαν, ἐκείνη δὲ ἀλυ-
 σιτελὴς καὶ ταλαίπωρος, καὶ πῶς διακείμενον χρή
 ποιεῖσθαι τὰ[ς] ἐπιμελείας.

Ἔστιν δ' ἀνελέσθαι τι[νὰ] καὶ πρὸς τὸ πόθεν
 καὶ πῶς πορίζεσθαι δεῖ καὶ φυλάττειν. Ἡ συνέ-
 χουσα μέντοιγ' ἀνάτασις αὐτῷ γέγονεν πρὸς τὸ μα-
 κρῷ μᾶλλον λυσιτελεῖν τὰς ποτὲ γινομένας ὀχλήσεις
 καὶ φροντίδας καὶ πραγματείας τῆς ἐναντίας αἰρέ- 5
 [ς]εως εἰς διαγωγὴν τὴν ἀρίστην. Ἡμε[ῖς] δὲ [λ]έ-
 γωμεν ἀκολουθοῦντε[ς δεῖν] μὲν [ν]ο[μί]ζεσθαι πο-
 ρισμὸν ἀ[ρ]είων εἶναι τὸν δορίκτητον, κα[ὶ] χρῆσιν,
 οἷαν ἐποίησατο [Γε]λλίας ὁ Σικελιώτης καὶ Σινόπας
 ὁ Θετταλὸς καὶ Κίμων καὶ Νικίας οἱ Ἀθηναῖοι, δο- 10
 ξοκόπων ἀνθρώπων εἶναι κατὰ σοφίαν οὐδετέραν ὥς
 καὶ [αὐ]τοὶ μαρτυρήσαιεν οἱ βίοι τῶν τὰ τοιαῦτα
 γραφόντων. Ὅλω[ς] δ' ἐφαίνονται ξεῖς
 ἔοι[κ]όσιν εἰ[ς] τοὺς πολ[ι]τι[κ]οὺς ἀνατιθέναι καὶ
 τ[οὺς] πρακτικοὺς ὥστε πολ[λ]άκις [ἀ]ν [ἐ]περωτῇ- 15
 σα[ι τί]να ποτὲ περίεστιν τοῖς σ[χολά]ζουσι περὶ τὴν
 ἀλήθειαν, [εἰ μὴ π]άντα ταῦτ' ἐπικρίν[ο]υσιν; ο[ὐ]
 γὰρ εἰκόνασιν οἱ αὐτοὶ κατὰ τ[οὺς] τοιο[ύτους] ἐργά-
 τα[ι μὲν] εἶναι τ[ῶν] καλῶν ὅσα πρὸς [τ]ὴν ἐκ τ[ῶν]
 κ[υ]ριωτάτων ἀταραξία[ν σ]υντείν[ει] καὶ θεω[ρεῖ]- 20
 ται. Ἀλλ' ἡμ[ᾶς] δεῖν τὸ τέλος τοῦτ' ἐ[πι]φέ[ρ]ου-
 σαν ἀρετ[ὴν], φ[η]σούσι δῆλον ὅτ[ι] τοὺς περὶ τὴν
 ἀλήθ[ε]ιαν δε[ι]νοὺς, ἢ μηδὲν ἀπ' αὐτῆς [ἀξί]όλογο[ν]
 σ[υ]ντελεῖσθαι [ἢ, τινὸς πό]λεως ἢ δυνάμεως ἡγουμέ-
 [ν]ων τῶν ἐν σ[οφ]ίᾳ περὶ [πάντων ὄντων (XXIII), 25
 μηδὲν κινεῖν.] Γελοι[ότατον] δὲ καὶ τὸ πορίζειν [ἀ]φ'
 ἱππικ[ῆς] καλὸν οἶεσθαι τὸ διὰ πο. ικῆς,
 δούλων ἐρ[γα]ζομέν[ων], οὐκ [ε]ὐκληρον, τὸ δ' ἐξ

ἀμφοτέρων αὐτὸν ἐνεργοῦντα μανικόν· ταλαίπωρον
 δὲ καὶ τὸ γεωργο[ῦν]τ' αὐτὸν οὕτως ὥστε αὐτουρ-
 γεῖν, τὸ δ' ἄλλων ἔχοντα γῆν κατὰ σπουδαῖον. Ἦμι-
 στα γὰρ ἐπιπλοκάς ἔχει πρὸς ἀ[νθ]ρώπους, ἐξ ὧν
 5 ἀηδίαι πολλαὶ παρακολουθοῦσι, καὶ διαγωγὴν ἐπι-
 τερπῇ καὶ μετὰ φίλων ἀναχώρησιν εὐσχολον καὶ
 παρὰ τοῖς [εὐσχήμοσι]ν εὐσχημονεστάτην π[ρ]όσοδον.
 Οἱ γὰρ εὐ[σ]χ[ή]μον[ες] οὐδὲ ἀπὸ συνοικίας καὶ
 10 δοι ν ἐμπειρίας ἢ καὶ τέχνας ἐχόντων μηδα-
 μῶ[ς] ἀπρεπεῖς. [Ἀ]λλὰ ταῦτα δεύτερα καὶ τρίτα·
 πρῶτον δὲ καὶ κάλλιστον ἀπὸ λό[γ]ων φιλο[σό]φων
 ἀνδράσιν δεκτικοῖς μεταδιδόμεν[ον] ἀντιμεταλαμβάνειν
 εὐχάριστο[ν] (ἃ μετὰ σεβασμοῦ παντ[ε]λῶ[ς]
 ἐγένετ' Ἐπικο[ύρ]ω) λό[γ]ων δὲ ἀλη[θ]ινῶν καὶ ἀφι-
 15 λο[νεύ]κων καὶ, [συλ]λήβδη[ν] εἰπεῖν, [ἀ]ταράχων,
 [ὅτι] τό γε διὰ σοφι[σ]τικῶν καὶ ἀγ[ω]νιστικῶν
 οὐδέν] ἐστι βέλτιον τοῦ διὰ δη[μοκ]οπικῶν καὶ συ-
 νοφαντικῶ[ν]. ὧν δ' ἐπιτηδευτέον εἰς π[ρ]όσοδον
 καὶ τήρησιν ταύτ[η]ς τε καὶ τῶν προὑπαρχόν[τ]ων.
 20 τὸ μὲν συνε[τ]ὸν ἡγητέον ἐν τῇ τῶν ἐ[π]ιδυμιῶν
 εὐσταλείᾳ καὶ τῶν ὁ[ργ]ῶν· οὐ[δ]έν γὰρ ἐκχεῖν
 [κ]α[ὶ] ἀ[να]τρέ[π]ειν εἰ λαμ[π]ροτατ
 οὐσ κίς [π]ολυτέλ[εια τῆς] δι[αί]της κα[ὶ] λα-
 γν[εία ἢ πε](XXIII)ριβλέψε[ια] κα α μοῖς
 25 καὶ τὰ τούτοις ὁμοιό[τ]ροπα κα[ὶ] πάλ[ι]ν ἐκστα-
 τ[ι]κ[ῇ] φ[ρίκη] θεῶν [κ]αὶ θανάτου καὶ [ἀλ]γηδό-
 νων καὶ τῶν ταύτας παρασκε[υ]άζειν δοξαζομένων
 ὥστε, ἂν ζῆλον ἀζήλων καὶ φόβον ἀφόβων, ἐφ' ὃν

ἐνδέχεται, περιαιρῇ τις αὐτοῦ, καὶ ποριστικὸς ἔσται
 καὶ φυλακτικὸς ὥς προσῆκε· καὶ ἀδικία δὲ νομίζε-
 ται μὲν ἐκότερον ποιεῖν, στερίσκει δ' [ἐπ]εὶτα τὸ
 πλεῖστον οὐ μόνον τῶν κ[ερ]δανθέντων ἀλλὰ καὶ
 τῶν προὔπαρχόντων ὥστε, ἂν καὶ δικαιοσύνην ἀσκήῃ, 5
 τό γ' ἐπὶ τα[ύτ]ην [ἀ]κινδύνως καὶ ποριεῖ καὶ φ[υ-
 λ]άξει. Καὶ μὴν ἀφιλία δοκεῖ μὲν ἀναλωμάτων
 κουφί[ζε]ιν ἀ]συνεργήτους δὲ ποιεῖ [κ]αὶ ὑπὸ παν-
 τὸς καταφρονουμένους καὶ [ὑ]π' εὐνοίας ἀπολυωρή-
 τους, ἐξ ὧν οὔτε πρόσδος ἀξιόλογος οὔτε τήρ[η]- 10
 σις ἀσφαλῆς, ὥστε, ἂν φιλίαν περιποι[ῇ]ται καθ'
 ἐκότε[ρον] εὐτυχή[σ]ει. Καὶ ἀφιλανθ[ρω]πία δὲ
 [κ]αὶ ἀνημερότης ζημιοῖ πολ[λὰ] καὶ ἀβοη[θ]ήτου[ς]
 ποιεῖ, πολ[λὰ]ν δ' ἄρα [κ]ἂν [ἀρπ]άζεσθαι [τ]ὴν
 οὐσία[ν. Α]ἱ δ' ἐν[α]ντίαι δι[α]θέσεις τάναν[τία 15
 παρα]σκειυ[ά]ζουσιν, οἷμαι δὲ [καὶ] πᾶσαν [ἀ]πλῶς
 κακίαν ἐνπο[δί]ζειν πρὸς ἐπιτερπῇ συν[αγ]ωγὴν κ[α]ὶ
 τῶν ὑπαρχόντ[ων] ἐπιμέλειαν, τὰς δ' ἀντικ[ειμ]ένας
 ἀρετὰς συνεργεῖν ἀ[να]λόγως, ὥς δ' ἰδιώτερον εἰπεῖν
 αἱ φίλοις καὶ τῶν ἄλλων τοῖς οὐ[κ] ἀτόποις γινόμε- 20
 ναι μεταδόσεις, ἀφαιρέσεις [κ]αὶ τῆς ὑπάρξεω[ς]
 μειώ]σεις ἐνίοις εἶν[α]ν δο[κο]ῦ[σιν]. Εἰσὶ δὲ κτήσε[ις]
 λ]υσιτελέστεραι (XXV), κα[τὰ] τὸν Ἑρμαρχον, ἐπιμέ-
 λειαι τ[ο]ιούτων ἀνδρῶν ἥπερ ἀγρῶν καὶ πρὸς τύ-
 χην ἀσφαλέστατοι θησαυροί.

25

Δεῖ δὲ τὸν μέλλοντα καὶ συνάξειν τι καὶ τὸ
 συναχθὲν φυλάξειν μὴ τὸ παρ ὄνευ ποιεῖν κατ'
 Ἐπίχαρμον οὐ μόνον δαπά[ν]ης ἀλλὰ καὶ τοῦ προ-

φανέντος κέρδους ἀρπαστικὸν γινόμενον, προνοεῖν
 δὲ καὶ τοῦ μέλλοντος. Καὶ γὰρ νῦν εὐέλπιδας ποιεῖ
 καὶ παρὸν γινόμενον εὐφρ[αί]νει, καὶ μὴ μόνον
 τοῦτο ποιεῖν ἀλλὰ καὶ τῶν ιδίων προΐε[σ]θαί τι
 5 πολλάν[ις] , ὥ[σ]περ οἱ τὴν γῆν σπείροντες. Ἐξ
 ὧν πρα[γμ]άτων (περὶ γὰρ ἄνθρώπων ε[ἶ]παμεν)
 πολλαπ[λάσι]α καρπίζεσθαι γίνεται. [Φ]ειδομένοις
 [δ'] ὀ[λ]ίγον ὑπεριδεῖν οὐ γίνεται καὶ κατὰ τὰς
 ὑπάρξεις ἀναλίσκειν, μὴ τῷ πολλοῦ καὶ ὀλίγ[ο]υ νο-
 10 μίσματος ὠνεῖσθαι κανονίζοντ[α]ς ὅ[περ] τῷδε τί-
 μιον τῷδ' [ε]ὕω[νον] καὶ ὃ [τῷ]δε μεμπτὸν πρί[α]-
 σθαι, [ὥς] ταχὺ συνελ[εῖ]ν [τὴ]ν ὑπαρ[ξι]ν ἐὰν συν-
 εχ[ί]ζη, τ[ῷ]δε ἄ[μεμ]πτον. Ἀτ[οπ]ον [δ', ὥς] προ-
 ε[ἶ]παμεν, καὶ τὸ διατ[άτ]τεσθ[αι] κατὰ μῆνα καὶ
 15 κα[τά] γε [τὸ ὅλον] ἔτος ἴσον ἐνά[στω], ἀνάγ[κης]
 γὰρ γ[ι]νομένης ἔστιν ὅτε πο[λλῷ] πλεῖον δαπαν[ᾷ],
 καὶ τὸ [τῶν] προσγινομένων, ὥστ' ἐν[ιοι Ρ]ωμαίων
 ποιοῦσιν τὸ [μὲν] εἰς δαπάνην τὸ δ' εἰς κα[τα]σκευὴν
 [τὸ] δ' εἰς ἀ[ναπλήρωσιν], τὸ δ' ε[ἰς] θησαυρισμὸν
 20 μερίζειν ὥ[σπερ] οὐχὶ τῶν καιρῶν ἀνα[γν]αζόντων
 καὶ τῆς καλο[κἀγ]αθείας ἐνίοτε μήτε κατα[σ]κευά-
 [ζει]ν μήτε θησαυρ[ί]ζειν ἀλλὰ παραμετρεῖν [τοῖς]
 πράγ[μ]ασιν καὶ ταῖς ἡδε[ῖ]αῖς ἐπι(XXVI)φοραῖς.
 Χρὴ δὲ, καθάπερ πλειόνων προσπεσόντων χαρίζεσθαι
 25 ταῖς ἀβλαβέσι τῶν ὀρέξεων αὐτοῖς καὶ φίλοις, οὕτω,
 συμβάσης ἀδράς κοιλότητος, ἀναμάχεσθ[αι] ταῖς μὴ
 ἀνελευθέροις συστολαῖς, κα[ὶ] μᾶλλον γε ταῖς εἰς
 αὐτοὺς ἢ ταῖς εἰς φίλου[ς], καὶ προσεπιδικέψεις καί

παρεδρείας ἐνίοις καὶ συλλογισμῶν συνθέσεις κατα-
 τίθεσθαι τινὰς χρόνους μήτε αἰσχύ[ν]εσθαι μήτε φι-
 λοσοφίας δοκεῖν ἀφαιρεῖν· τὸ γὰρ πλεονάζον αἰσχρὸν
 ἐστίν, ἀλλ' ἐφ' ὅσον χρήσιμον εὐσχημον, αἰσχρὸν δὲ
 πάλιν τὸ μὴ δ[έο]ν. Καὶ περὶ τὰς ἐγλογὰς [τῶν] ἐπι- 5
 τηδείων ἐπιτρόπων [τ]ε καὶ ὑποτεταγμένων καὶ κτη-
 μάτων καὶ συναλλαγμάτων καὶ παντὸς τοῦ πρὸς οἰ-
 κονομία[ν] μὴ μονογνωμονεῖν ἀλ[λὰ] συνπαρα-
 λ[α]μβάνειν καὶ φίλους τοὺς μ[ά]λιστ' εὐθέτους καὶ
 τοὺς κατ' ἑκάστον ἐμπείρο[υς]. Κ[α]ὶ [ἰ]πολλά[κ]ις καὶ 10
 κτ[ῆ]σίν τε καὶ χ[ρῆσ]ιν ἐπιτήδ[ει]ον εἰς προσό[δου]ς
 καὶ τηρ[ή]σεις ἐκ τῆς [τῶν] οἰκετῶν [ἀπ]αλ[λάξε]ως
 ἐξ[έσ]ται μετα[φέ]ρειν, τὸ δ' ἐντα[ῦ]θα προσκα[ρ]τε-
 ρεῖν οὐ[κ] ἀ[να]γκαῖον. Δοκοῦσιν δὲ αἱ [ποι]κίλαι
 κτ[ῆ]σεις τῶν μονοειδ[ῶ]ν ἥ[ς]ον ὁ[μαλῶς] διαψεύ- 15
 [δε]ιν, ἐκεῖν[αι δ'] ἐστίν ὅτε ποιο[ῦσι τ]ῶν ἐσχάτ[ων]
 ἀπορεῖν καὶ τ[αύτης] ἀπὸ κτήσ[ε]ως ὁ λεγόμεν[ος]
 ἐπιβ[ρ]εῖ[σθαι] πλοῦτος οὐκ εἶναι χείρων ἀλλ' ἀσφαλέ-
 στερος ἐ[νίο]τε καὶ μετ' εὐελπι[στ]ίας· ὅτι δ' οὐ δεῖ
 πειθομέν[ο]υς ἐνίων ἐπαγγελίαις ἀμελεῖν ὧν αὐτὸς 20
 τις δύναται πορίζειν ἢ φυλάττειν μηδ' ἀναπλ[ά]τ-
 (XXVII)τοντα κενὰ καὶ κατε[πείγον]τα δαπανᾶν,
 ὑγροτέρ[ως δια]κειμένου, δυσχερές [ἐ]σ[τι] λέγειν. Πά-
 σχουσι δ' αὐτὰ [κ]αὶ τῶν φιλοσόφων πολλοί. Φίλων
 μὲν τοίνυν ὑπαρχό[ν]των φειστέον μᾶλλον ἢν' [ἐ]χω- 25
 σι[ν] καὶ τελευτήσαντος [φίλ]ο[υ] καὶ οἷα τ[έ]κνα θέ-
 τέον, οὐχ [ὑ]παρχόντων δὲ καὶ τῆ[ς ἀ]κ[ρ]ιβεστεράς
 οἰκονομίας [μ]ε[λητέ]ον οὐχ ὅτι τ[ῆ]ς φειδοῦς. [Ὅτ]ι

δέ τινα καὶ τῶν παρὰ Ξε[νοφῶν]τι καὶ Θεοφράστῳ
 συν[ε]χωροῦμεν οὐκ ἀδόκιμα κ[αὶ] φιλοσόφοις εἶναι
 προῖκτοιμα καὶ ἀνεῖναι, μά[λλον] αἰσ[χ]υν[ομέ]νους εἶ
 τι πα[ραπ]έμπομεν ὠφέλιμον ἢ τ[ινα] μεταφέρομεν
 5 παρ' ἄλλων, εἰ δὴ καταμέμφεται τις ἡμῶν περὶ οἰκονο-
 μίας ἀναγρ[α]φ[όν]των, ἡμῖν μὲν ἱκανὸς μετ' Ἐπικού-
 ρου Μητρόδωρος ἐπιστέλλων καὶ παραινῶν καὶ διοι-
 κῶν ἐπ[ι]μελέστερον καὶ μέχρι μικροτέρων καὶ ποιῶν
 αὐτὸς εἰ καὶ μὴ τὸ πρῶ[γμ]α [δ]ή π[ου] λυσιτελεῖς
 10 [γ]ίνεται. Τοὺς δ' ἀπ' ἄλλης ἀγωγῆς ἀναστελλέτω-
 σ[αν] οἱ καὶ σα[τρα]πικώτεροι τ[ῶν] φιλοσό[φω]ν,
 οὓς ἀπεθε[ωρή]σαμεν. [ἔστι δὲ] τοιαῦτα λόγο[υ] π[ο]λ-
 λοῦ [οὐκ ἄξια καὶ] ὥ[ς] αὐτομαθῇ οἷ]α δὴ καὶ [ὁ πι-
 θ]ανώτερος ἂν [εἰδέν]αι δόξ[ει]εν ο[ὕ]παντελῶ[ς] ὁλί-
 15 γα φήσ[ασθαι] ἡμᾶς περὶ πρά[γμ]ατος [με]ιζόνως
 ὠφελ[ήσ]οντος. [ἀλλ'] οὐδ' αὐτὸν φο[βη]σόμε[θα] τὸ
 μὴ πλείονο[ς] ὑπ[ε]ρορεία[ς] δεῖσ[θαι] τὴν ἀτά[ρα]χον
 οἰκονομίαν καὶ τὸ μακρ[ὸν] εἶναι τὴν πλ[ο]ύτου πρὸς
 πενίαν ὑπεροχὴν ἐν[ν]οοῦντες, ἅμα δ' οὐδὲ δυνατοῦ
 20 καθεστῶτος ὀρίζειν [π]αραγραφαῖς τὰς ἐπιμελείας
 ἀλλ' ὁλ[ο]σχερεστέρω[ν] ἀ[νάγ] (XXVIII) κην εἶναι ποι-
 ε[ῖν] τ[ὰς] παρα[δόσεις] καὶ πολλὰ κατα[χεῖν], καὶ
 ἀ[πο]γράφειν διεξόδο[υς] κατ' ἐπι[μέλειαν] καὶ φυλα-
 κὴν [χρη]μάτων καὶ [π]άλιν τὴν τή[ρησιν] τοῦ πλού-
 25 το[υ] καὶ πενίας κα[ταφυγὴν καὶ] τέ[χνην] τῆς πολι-
 τείας [ἄλλως] τε καὶ [ἀρχ]ῆς, καὶ τὴν πε[ρὶ] αἰρέ-
 σεω[ν] καὶ φυγῶν καὶ εἰ τινὲς εἰσιν ἄλλαι τοιαῦται.

A D N O T A T I O
AD ARISTOTELIS OECONOMICUM.

ADNOTATIO AD ARISTOTELIS OECONOMICUM.

P. 3. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ. Sic P F sed addito α. Ἀριστοτέλους οἰκονομικῶν βιβλία δύο. Βιβλίον α. V. Ἀ. οἰκονομικῶν τὸ α. A 2 S Ἀ. οἰκονομικῶν α A 1. Sic etiam praeter Xenophontem Antisthenes oeconomicum scripsit, teste Diog. Laert. VI, 1, 9.

P. 3, 1. ἡ οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ διαφέρει] Eodem modo Aristoteles Polit. I, 1. p. 1, 9. ὅσοι μὲν οὖν οἰκονομικὸν — καὶ οἰκονομικὸν — εἶναι τὸν αὐτὸν οὐ καλῶς λέγουσι.

P. 3, 2. αὐταῖς ἐστὶ τὰ ὑποκείμενα] αὐταῖς [sc. τῇ οἰκονομικῇ καὶ πολιτικῇ, nam τὰ ὑποκείμενα sunt notiones quas Cicero dicit *subiectas*. Cf. Or. I, 12.

P. 3, 3. ὅτι καὶ] Sic F V. ἀλλὰ καὶ ὅτι vulgo cum P. A. 1. 2. S.

P. 3, 4. ἡ οἰκονομικὴ δὲ μοναρχία] Sic Aristoteles Polit. I, 1. p. 11, 21. καὶ ἡ μὲν οἰκονομικὴ, μοναρχία· μοναρχεῖται γὰρ πᾶς οἶκος· ἡ δὲ πολιτικὴ ἐλευθέρων καὶ ἴσων ἀρχή. Adde Polit. III, 10, p. 103, 2. ὥσπερ γὰρ ἡ οἰκονομικὴ βασιλεία τῆς οἰκίας ἐστὶ κ. τ. ε. Ethic. N. VIII, 10. p. 147, 20. Sylb. Pro οἰκονομικῇ F οἰκονομία, quod minus recte habere laudatus ex Politicis locus demonstrat.

P. 3, 5. ἐνιαί — διήρηται] F ἐνια — διήρηται.
Male.

P. 3, 6. χρήσασθαι] καλῶς addit P, sed in litura
Adiectum est ex v. 8. 9., ubi χρήσασθαι καλῶς.

P. 3, 7. λύρα καὶ αὐλοῖς] P λύρα κ. α. F V λύρα
καὶ αὐλοί. Ceterum res ipsa pene iisdem verbis dicta
est ab Aristotele Polit. I, 3. p. 19, 5.

P. 3, 11. χρημάτων] Sic P margo. Vulgo κτημά-
των. Sed κτήματα pertinent ad οἰκίαν, χρήματα ad πόλιν.
Cf. p. 4, 7. et Polit. II, 1. p. 28, 7, imprimis VII, 7.
p. 231, 14. διὸ κτήσεως μὲν δεῖ ταῖς πόλεσιν, οὐδὲν δ' ἐστὶν ἢ
κτῆσις μέρος τῆς πόλεως. Adde p. 232, 2.

p. 3, 12. αὐταρκες πρὸς τὸ εὖ ζῆν] Aristot. Polit.
I, 1. p. 3, 24. sq. ἡ δ' ἐκ πλειόνων κωμῶν κοινωνία τέλειος
πόλις ἡ δὴ πάσης ἔχουσα πέρας τῆς αὐταρκειᾶς ὥς ἔπος μὲν εἰπεῖν,
γινομένη οὖν τοῦ ζῆν ἐνεκεν, οὓσα δὲ τοῦ εὖ ζῆν. Cf. III, 1.
p. 72, 31 sq. VII, 4. p. 226, 15. VII, 7. p. 232, 10.

P. 4, 2. ἐνεκα ἑκαστον] F ἐνεκα καὶ ἑκ.

P. 4, 3. αὕτη οὓσα] Sic V F. αὕτη τ. οὓσα A. 1.
2. S. Vulgo αὕτῃ τ. οὓσα male.

P. 4, 3. πρότερον] V πρῶτον.

P. 4, 4. γενέσει] Hoc vocabulum deest in V F
et defuisse videtur in exemplari Philodemi. Et recte
quidem, si γενέσει ita explices, ut de notione rei cogite-
tur. Nam ipsa πόλεως notio prior est notione οἰκίας se-
cundum Aristotelem Polit. I. 2. p. 4, 22. καὶ πρότερον δὴ
τῇ φύσει πόλις ἢ οἰκία καὶ ἑκαστος ἡμῶν ἐστι· τὸ γὰρ ὅλον πρότερον
ἀναγκαῖον εἶναι τοῦ μέρους et ibid. v. 29. ὅτι μὲν οὖν ἡ πόλις
καὶ φύσει καὶ πρότερον ἢ ἑκαστος κ. τ. ε. Verum aliter res se
habere videtur. Differunt φύσει apud Aristotelem in poli-
ticiis et γενέσει apud nostrum; illo vocabulo ipsam rei no-
tionem intellexisse videtur, hoc vero historicam ratio-
nem, ut recte intellexit Camerarius. Evincitur loco
Aristotelico I, 1. p. 3, 2. ἐκ μὲν οὖν τούτων τῶν δύο κοινο-

νιῶν οἰκία πρώτη. Ethic. Nic. VIII, 12. ἀνδρὶ δὲ καὶ γυναικὶ Φιλία δοκεῖ κατὰ φύσιν ὑπάρχειν· ἄνθρωπος γὰρ τῇ φύσει συνδυαστικὸν μᾶλλον ἢ πολιτικόν· καὶ ὅσω πρότερον καὶ ἀναγκαιότερον οἰκία πόλεως καὶ τεκνοποιία κοινότερον ζώοις.

p. 4, 6. καὶ τί τὸ ἔργον αὐτῆς] Aristoteles Polit. I, 3. p. 18. init. Conf. Ethic. Nic. I, 4. ὁ πλοῦτος τὸ ἔργον τῆς οἰκονομίας. Quod si animadvertisset Philodemus superfedere poterat verbis p. 45, 22. ἐναργέστατον ὑπάρχον καὶ τὸ πρότερον οἰκίαν πόλεως συστήναι.

P. 4, 7. Μέρη δὲ] Μέρη μὲν ex corr. V. Idem postea pro δὲ πρῶτον, τὸ πρῶτον. Pro κτήσις V F κτίσις et sic F p. 4, 15. κτίσεως ex itacismo.

P. 4, 8. ἐπεὶ δὲ πρῶτον ἐν ἐλαχίστοις] His ὁ ὑφηγημένος τρόπος Aristotelis significatur, qui in eo consistit ut ad minimas rei partes recurramus, quum ipsam rem declarare volumus. Sic Polit. I, 1. p. 2, 5. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ σύνθετον μέχρι τῶν ἀσυνθέτων ἀνάγκη διαίρειν· ταῦτα γὰρ ἐλάχιστα μόρια τοῦ παντός· οὕτω καὶ πόλιν κ. τ. ε. Cf. I, 2. p. 5, 18. ἐπεὶ δ' ἐν τοῖς ἐλαχίστοις πρῶτον ἑκάστον ζητητέον κ. τ. ε. et sic saepius. Vere hoc esse Aristotelis evincitur etiam e verbis Philodemi p. 45, 26. ἰδίου δὲ καὶ τὸ τὴν ἑκάστου φύσιν ἐν τοῖς ἐλαχίστοις θεωρεῖσθαι διὸ καὶ τῆς οἰκονομικῆς.

p. 4, 9. θεωρεῖται] V θεωρεῖται. —

τῆς οἰκίας] Sic V. Articulus vulgo abest.

p. 4, 10. ἔχοι] V F P ἔχει.

P. 4, 11. De hoc Hesiodi versiculo disputavimus ad vs. 408 Oper. Hesiodi. Pro βοῦν τ' F βοῦν.

p. 4, 12. τὸ μὲν γὰρ τῆς τροφῆς πρῶτον, τὸ δὲ τῶν ἐλευθέρων.] Primum de hoc loco audiamus Camerarium: in primo libro politicorum domesticam rem constare ait duabus communitatibus, una coniugii altera dominatus, sed hae requirunt et tectum et cibum, id est victum atque cultum. Ita erit prima quaedam et simplicissima constitutio rei domesticae victus et cultus ne-

cessaria copia et coniunctio maris atque feminae. Iurisconsultus autem ait: verbo victus continentur quae esui, potui cultuique corporis quoque ad vivendum homini necessaria sunt. Haec igitur erit τροφή. Atque sic rectissime quidem Camerarius; sed τροφή ita anguste descripta ad κτήσιν proprie sic dictam pertineret, de qua post (v. 15) moniturus erat Aristoteles. Quocirca hic τῇ τροφῇ Aristoteles id solum intellexisse putandus est, quod ab Hesiodo dicitur οἶκος. Sed cur tandem τροφή? Erat quum corrigere mallet τὸ μὲν γὰρ τῆς τροφῆς πρῶτον; sed Philodemi locus, in quo diserte legitur τροφή p. 46, 6. me avocavit a proposito. Et recte quidem; nam τροφή non solum tectum est apud Aristotelem, sed etiam ager, unde te nutrias. V. Polit. I, 3. p. 14. VII, 6. p. 231, 29. πρῶτον μὲν οὖν ὑπάρχειν δεῖ τροφήν. Hunc igitur quasi locum, in quo degendum est familiae, intellexit philosophus. Etiam Philodemus in hoc vocabulo non nihil haesit propterea, quod inde a versu 15 de κτήσει, a p. 5. 3 vero de liberis familiae hominibus locutus est Aristoteles, unde sponte patere videbatur versus 12 — 15 non satis apte praemissos esse. Atque hoc quidem indicare voluit Philodemus verbis: πῶς ἐπέξευκται τοῦτο γὰρ ὥστε καὶ Ἡσίοδον δεῖν ἂν ὑπάρχειν οἶκον μὲν πρῶτιστα γυναῖκά τε· τὸ μὲν γὰρ τῆς τροφῆς πρῶτον τὸ δὲ τῶν ἐλευθέρων, εἰ μὴ κτήσις, ὥς γὰρ καὶ τροφή, γαμετή, καὶ ταῦτα μὲν οἰκονομοῦσα;

p. 4, 14. οἰκονομήσασθαι] F οἰκονομίσασθαι et postea τοῦτο δ' ἔστι.

P. 4, 15. ποίαν] V A 1., 2 ποῖαν. P ποίαν.

P. 4, 16. ἢ κατὰ φύσιν· κατὰ φύσιν δέ] F ἢ κατὰ φύσιν δὲ γεωργική.

P. 4, 17. δευτέραι, ὅσαι] V δευτέρα ὅσα.

P. 4, 18. εἴ τις] F ἢ τις.

p. 4, 19. 20. δικαία — ἀπ' ἀνθρώπων] F δίκαια — ἀπανθρώπως. In eodem codice verba οὗτ' ἐκόντων —

μισθαρνίαι defunt. Oculus librarii ab ἐκόντων ad ἀκόντων aberraverat. Pro καπηλεία A 1. 2. καπηλεία. Mirus est Sylburgius ita differens: quidam particulam ὅτι (v. 19) putant omittendam; sed retineri quoque potest, si μάλιστα ὅτι per transpositionem accipiatur pro ὅτι μάλιστα; non enim potest ista tanquam ἀντιλογία accipi: inquit Camerarius. Contra vero sensus est: *prae ceteris vero agricultura, quod haec est omnium iustissima.*

P. 4, 21. ἔτι τε] Sic P V F A 1. 2. Vulgo ἔτι δέ.

P. 4, 24. ἀνδρίαν] F ἀνδρείαν. V. adnot. ad p. 5, 14.

P. 4, 25. ὥσπερ αἱ βάνανσοι τὰ σώματα ἀχρεῖα ποιοῦσιν] Etiam hoc est aristotelicum. V. Polit. VIII, 2. p. 258, 30. βάνανσον δ' ἔργον εἶναι δεῖ τοῦτο νομίζειν καὶ τέχνην ταύτην καὶ μάθῃσιν, ὅσαι πρὸς τὰς χρήσεις καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς ἀρετῆς ἀχρηστον ἀπεργάζονται τὸ σῶμα τῶν ἐλευθέρων. Cf. Polit. VIII, 7. p. 275.

P. 5, 1. μόνων] Sic V F. Ceteri μόνον.

III. p. 5, 3. ἡ κατὰ] P ἡ πρὸς γ. Sed in margine ἡ κατὰ. Philodemus p. 46, 14 περὶ γαμετὴν legisse videtur.

P. 5, 3. ἐπὶ οὐκ εἶται γὰρ ἡμῖν ἐν ἄλλοις ὅτι] Dicta sunt haec in Polit. 1, 1. p. 2. 14. ἀνάγκη δὲ πρῶτον συνδυάζεσθαι τοὺς ἀνευ ἀλλήλων μὴ δυναμένους εἶναι οἷον θῆλυ μὲν καὶ ἄρρεν τῆς γενέσεως ἐνεκεν καὶ τοῦτο οὐκ ἐκ προαιρέσεως, ἀλλ' ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις καὶ φυτοῖς φυσικὸν τὸ ἐφίεσθαι, οἷον αὐτὸ, τοιοῦτο καταλιπεῖν ἕτερον.

P. 5, 5. καὶ ἄρρενι] A 1 καὶ τῷ ἄ. A 2 καὶ τὸ ἄ. Postea μάλιστ' ἔστι V.

P. 5, 9. ἡ κοινωνία] V F ἐν κοινωνίᾳ.

P. 5, 11. ἀλόγως] F ἀλόγοις.

P. 5, 12. διήρθρωται] F A 1. 2. διήρθωται. Illud verbum est vere aristotelicum. Cf. Physic. II, 8. p. 40. 10. Sylb. καὶ τὸ οὐλοφυές δὲ πρότερον σπέρμα ἦν· ἔτι καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς ἐνεστι τὸ ἐνεκὰ τοῦ ἥττον δὲ διήρθρωται. I Polit. II, 7. p. 60,

10. τὰ δὲ πλεῖστα τῶν ἀρχαίων ἤττον διήρθωνται τῶν νεωτέρων. *Ethic.* N. I, 7. p. 10, 9. Sylb. δόξεις δ' ἂν παντὸς εἶναι προαγαγεῖν καὶ διαρ-
θῶσαι τὰ καλῶς ἔχοντα τῇ περιγραφῇ. *Iacobs ad Phil.* p. 581.

P. 5. 14. βοήθειαι.] Ne quis miretur, me nunc codices secutum esse scripto βοήθεια, qui ad Aristotelis *Politica* p. 287 demonstrare conatus sim βοηθία rectius scribi secundum analogiae regulas, dicam nunc, quod sentio. Nempe noli credere me edoctum esse meliora a Poppone, qui corrig. ad *Thucyd.* III. p. 419 ita: „De terminatione *ία* et *εια* in nominibus nuper disputa-
vit Goettlingius ad *Aristot. Polit.* p. 287., qui eo usque progreditur, ut βοηθία scribat, quod nomen quum sex-
centies apud *Thucydidem* legatur, constanter ibi βοήθεια exaratur, id quod satis docet, non temere regulas exco-
gitandas esse.“ In his primum hoc satis mirum est, quod vituperio me perstrinxit, qui in *Aristotelis* libris scripserim βοηθία, quum *Thucydidis* codices praebeant βοήθεια; deinde Popponis erat veriore regulam propo-
nere, quam ea est, quam ego proposui, non ex solis co-
dicibus suis me profligare, quorum doctrinam caecam esse dico, nisi via accedat et ratio. Atque hanc viam me recte aperuisse etiam nunc arbitror; nam et rem ipsam satis apertam et antiquos grammaticos habeo consentientes. V. praeter alios iam alibi a me laudatos *Favorin.* p. 442,
10. κανὼν· τὰ διὰ τοῦ *ια* θηλυκὰ μονογενῇ πρὸ μιᾶς τὸν τόνον ἔχοντα ὑπὲρ δύο συλλαβὰς, μὴ ὄντα ἀπὸ τῶν εἰς υς ὀνομάτων, ἢ ἀπὸ τῶν διὰ τοῦ ευω ῥημάτων μήτε σύνθετα ἀφ' ἀπλοῦ ἔχοντα τὴν εἰ δίφθογγον, μήτε λεγόμενα καὶ εἰς ον οὐδέτερα μήτε ἀπὸ παροξυ-
τόνου κατὰ κρᾶσιν γινόμενα, μήτε κατὰ διάστασιν εὐρισκόμενα μήτε ἀττικῶς ἐντείνοντα τὸ *α* καὶ παροξυνθέντα διὰ τοῦ *ι* γράφεται οἶον ἀνία, ἀξία, μανία, ἡρεμία. πρόσκειται μονογενῇ διὰ τοῦ πολυδευκεία χεῖρ, ἀγαμεμνονεία· ὁ ἀγαμέμνειος γὰρ καὶ τὸ ἀγαμεμνόνειον· πρόσ-
κειται πρὸ μιᾶς τὸν τόνον ἔχοντα διὰ τὸ εὐσέβεια. πρόσκειται ὑπὲρ δύο συλλαβὰς διὰ τὸ μνεῖα καὶ χρεῖα· πρόσκειται μὴ ἀπὸ τῶν εἰς

υς μήτε ἀπὸ τῶν διὰ τοῦ εὖω ῥημάτων διὰ τὸ ταχύς ταχεῖα, δου-
 λεύω δουλεία. πρόσκειται μὴ σύνθετα ἄφ' ἀπλοῦ ἔχοντα τὴν εἰ δί-
 φθογγον· ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ δεία τοῦ σημαίνοντος τὴν ἔνδειαν γέγονε σι-
 τόδεια· πρόσκειται μὴ λεγόμενα εἰς οὐ οὐδέτερα διὰ τὸ ἐλεγεῖον ἐλέ-
 γεια· πρόσκειται μὴ κατὰ διάστασιν διὸ τὸ ἀνδρεία ἢ ἀνδρία, τὸ ἐπὶ
 ἀρετῆς· ὅπερ ὁ μὲν Ἀπολλώνιος διὰ τοῦ ι γράφει, ὁ δὲ Ὡρος διὰ
 διφθόγγου· εὗρηται γὰρ κατὰ διάστασιν ἀνδρεῖα (ἀνδρηίη?). πρόσκειται
 μὴ ἀττικῶς ἐκτείνοντα τὸ α καὶ παροξυνθέντα, ἐπειδὴ τὸ ἰέρεια καὶ εὐκλεια
 ἀττικῶς καταβιβάζουσι τὸν τόνον καὶ τὸ α ἐκτείνουσι. τοιοῦτον καὶ
 τὸ θυεῖα, ὃ σημαίνει τὴν ἰγδην ἀττικῶς· οἱ γὰρ Ἀττικοὶ ἐκτείνοντες
 τὸ α καὶ καταβιβάσαντες τὸν τόνον καὶ τὴν αὐτὴν γραφὴν ἐφύλαξαν·
 τὸ δὲ νωθεῖα ἢ ἀργία οὐκ ἔστιν ἀπὸ τοῦ νοθεύω· ἐνεῖνο γὰρ διὰ τοῦ
 ο μικροῦ ἀλλ' ἴσως ἀπὸ τοῦ νωθρὸς νωθρεύω καὶ κατὰ ἀποβολὴν
 τοῦ ρ νωθεῖα. Sed quum sermo non ita regulis et legibus
 se circumscribi patiatur, ut ne unum quidem vocabu-
 lum, illis legibus alioquin adscribendum, libere eva-
 getur, et quum regulae nullae sint, nisi si etiam exce-
 ptiones inveniantur malui nunc codices sequi scribendo
 βοήθεια, non quod codices quidam ita ferunt, sed quod
 inveniri ratio potest, cur in hoc vocabulo male, male
 inquam, a regula aberraverint Graeci. Atque ipsam er-
 roris causam l. l. aperui his verbis: „factum enim βοή-
 θεια ad analogiam substantivorum [ab ἡθος derivandorum]
 συνήθεια, εὐήθεια, ἀλήθεια, quorum prorsus diversa ratio est.“
 Pro ἀνδρία igitur non ἀνδρεῖα habemus disertum Apollonii
 grammatici testimonium, cui accedit Suidae locus f. v.
 p. 189. Adde Schaef. Dem. I. p. 539. Ἀτυχία et εὐτυχία cet.
 vereor, ne ab ἄτυχος, εὐτυχος derivarint Graeci, non ab ἀτυχής,
 εὐτυχής. Pro ὠφελία, quod sustentatur οἰνωφελίη, homerico vo-
 cabulo, Odyss. XIV, 223., Aristophanes Thesm. 183 habet
 ὠφέλεια. Manuscriptum Philodemi Herculansense p. 60, 5
 praebet ἀηδία ab ἀηδής, ὑπερόρεια (ut videtur) ab ὑπερόριος
 p. 64, 17. Sed neque huius auctor certam regulam or-
 thographiae secutus est. Ceterum cf. de his vocabulis

Boeckhium gr. trag. princ. p. 264. Sylburg. ad Arist. Eth. M. p. 264. et de vit. et virt. p. 295. Utilis est etiam Popponis farrago ad Thuc. III. p. 153 sq.

p. 5, 13. συνεργίαι] V F συνεργεῖται.

p. 5, 16. ἀλλὰ καὶ] In F deest καί. Postea habet συνεργά, ut activa significatio etiam accentu praeluceat. Sic vult Arcadius p. 88, 17. Cf. Ethic. Nic. I, 9. p. 13, 19.

P. 5, 18. ἕνεκεν τῇ φύσει κ. τ. ἐ.] F ἕ. τῆς φύσεως μόνον ἀλλὰ καὶ ὠφελείας. V ἕνεκεν τῆς φύσει, reliqua ut nos. Atque haec lectio optima mihi videtur, quam non debebam posthabere vulgatae. Nam ἡ λειτουργία ἡ φύσει coniuncta sunt atque propterea μόνον a negatione sua adeo remotum est, quod ferri aliter vix possit.

P. 5, 20, αὖ] Deest in F. Porro pro δυνάμενα εἰς ἀδυνάτους idem habet δυναμένοις ἀδυνάτως.

P. 5, 22. φύσις] A 2 φύσιν.

P. 5, 24. ἀλλὰ κατὰ] Sic V F P. Ἀλλὰ καὶ κατὰ A 1. 2. ἀλλά γε κατὰ ex coniectura, ut videtur, reposuit S. Nam ita: „I. et C., inquit, ἀλλὰ καὶ pro ἀλλά γε, minus apte.“

P. 5, 24. προωκονόμηται] F προωκοννόμεται. Vereor, ne προωκονενόμηται scribere voluerit. V. quae diximus ad Theodof. p. 217. Participio προωδοπεποιημένα praeter Polit. etiam Probl. IV, 12. usus est. Apud Aeschin. p. 49, 2. H. St. est πεπαρώνηκα. Simile est εὐτετύχηκεν, quod notavit Schaeferus app. ad Demosth. II. p. 487. Apud Eustathium ad II. p. 7. legitur ἐμεθώδευσεν Cf. Buttm. Gr. ub. I. p. 345. Ἦσ', ἐπαρεμυθήσατο, ut videtur, est apud Athen. p. 571, simile eis exemplis, quae ad Theodosium protuli, ἐπροσφασίζομένην et ἐπροέταξε.

P. 5, 26. τῷ μὴ] F τὸ μὴ. A 1. τῷ μὴ.

P. 5, 28. ταὐτό] P V F ταυτόν et hoc debebam praeferre; postea A 1. 2. F V ἰσχυρώτερον.

P. 6, 2. τὸ μὲν φυλακτικώτερον] Sic Aristoteles Polit. III, 2. p. 78, 29. ἐπεὶ καὶ οἰκονομία ἐτέρα ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς· τοῦ μὲν γὰρ κτᾶσθαι τῆς δὲ φυλάττειν ἔργον ἐστίν.

P. 6, 3. ἀνδρείαν] F ἀνδρείαν.

P. 6, 4. πορίζη τὰ ἔξωθεν, τὸ δὲ σώζη τὰ ἔνδον] πορίζη τὰ scripsi ex V., ex P vero σώζη τὰ. F habet πορίζει τὰ et σώζει τὰ ex itacismo. Vulgo πορίζεται ἔξωθεν, τὸ δὲ σώζεται ἔνδον. Pro ἔνδον A 2. ἔνδρον. Verum viderat iam Schneiderus ad Xenoph. Oec. p. 48, qui refert Cod. Lipsf. ferre πορίζει τὰ et σώζει τὰ.

P. 6, 4. πρὸς τὴν] Articulum addidi ex P V F et cod. Lipsf. ap. Schneider. l. 1.

P. 6, 8. γένεσιν κοινὴν τὴν δὲ ὠφελίαν ἰδίον] V F γένεσιν ἰδίου τ. δ. ὠ. κοινὴν. F etiam ὠφέλειαν.

III. p. 6, 13. καὶ ὁ κοινὸς] P V ὁ καὶ ὁ κοινός.

P. 6, 14. 15. ἰκέτιν] F ἰκέτην. Postea pro ἡγμένην P prima manu ἡγμένοις, quod correctum est ab alia manu.

P. 6, 15. δεῖν] Male eiecit S cum V. Pro δοκεῖν F δοκεῖ. Quod si recipias, verba ὥσπερ ἰκέτιν — ἀδικεῖν non sunt obliquae, sed rectae orationis, quod minus bene habet.

P. 6, 16. αἱ θύραζε συνουσίαι γινόμεναι] F V αἱ θύραζε συνιοῦσαι γυναῖκες. Haec scripturae diversitas epitomen sapit; συνιοῦσαι γυναῖκες ipse Aristoteles scripsisse videtur, συνουσίαι γινόμεναι epitomator Theophrastus. Facit igitur Aristoteles, ut assolet, cum Hesiodo Oper. 372. μηδὲ γυνὴ σὲ νόον πυγαστόλος ἐξαπατάτω Αἰμύλα κωτίλλουσα τεῆν διφῶσα καλήν.

P. 6, 17. ὁμιλίας] V c. al. ὁμιλίαν.

P. 6, 17. μήθ' ὥστε δεῖσθαι ἴσως παρόντος μήθ' ὥς ἀπόντος ἀδυνατεῖν] Sic scripsi cum F. Ceteri μήθ'

ὥστε δεῖσθαι μηδ' ὡς ἀπόντων omnes. Sensus est: ὥστε δεῖσθαι ἴσως καὶ ἄλλης ὁμιλίας παρόντος ἀνδρός. Qui vulgatam tuentur ridicule ὁμιλίαν de concubitu intelligunt; quid isti in participio ἀπόντων suppleant, nescire me fateor. Nam ita Camerarius: est ἑλλειπτικὴ oratio, ut intelligendum sit praeceptum hoc tradi de consuetudine mutua viri et uxoris. Quam suavem illam quidem esse iubet, sed non tamen intemperantem, ut sit secundum poëtam: non tristis torus attamen pudicus. — Sensus hic est: sufficiat uxori consuetudo cum marito, verum discat etiam absente marito sibi satis esse.

P. 6, 19. ὥστε ἱκανῶς] V ὅσα ἱκανῶς.

P. 6, 20. Ἡσιόδου] V. Oper. 699. ubi vulgo legitur ὡς κ' ἡθεα κεδνὰ διδάξης. Pro διδάξης V διδάξει.

P. 6, 23. κοσμήσεως] Haec uberius tractavit Xenophon oeconom. cap. 10.

P. 6, 26. ὁμιλία] A 2. ὁμιλίας. Praetulisse videtur Camerarius in interpretatione latina. De διαφέρουσα ἐστὶ cf. quae monuimus ad Aristot. Polit. p. 287. Adde H. Stephan. de dial. att. p. 160. Pro τῇ σικευῇ Isingr. margo τῇ σικηνῇ.

V. p. 7, 1. τῶν κτημάτων] Aristot. Polit. I, 2. p. 6, 18. καὶ ὁ δοῦλος κτημὰ τι ἐμψυχον. et p. 7, 11. ἄλλου δ' ἐστὶν ἄνθρωπος ὃς ἂν κτημα ἢ ἄνθρωπος ὢν κτημα δ' ὄργανον πρακτικὸν καὶ χωριστόν.

P. 7, 3. τοῦτο δ' ἦν] Hic usus imperfecti verbi substantivi probe notandus; non est enim idem atque *fuit aliquando sed et erat olim et nunc est*. Sic infra p. 8, 27. In Politicis V, 1. p. 152, 6. ὀλιγαρχικὸν δ' καὶ ὁ ἀρχων ὁ εἷς ἦν ἐν τῇ πολιτείᾳ ταύτῃ non debebam praeferre lectionem codicis Parisini, a quo abest verbum substantivum. Ethic. N. V, 6. p. 89, 16. οὐδ' ἀρα ἀδίκον οὐδ' δίκαιον τὸ πολιτικόν· κατὰ νόμον γὰρ ἦν καὶ ἐν οἷς ἐπεφύκει εἶναι νόμος· οὗτοι δ' ἦσαν οἷς ὑπάρχει ἰσότης τοῦ ἀρχεῖν καὶ ἀρχεσθαι.

Cf. de hoc usu Schaefer. app. Dem. II. p. 216 et Reifig. ad Soph. O. C. 1697. Meinekium Menandr. p. 149. John Seager ad Aristoph. Acharn. 427. Dind., qui in eo tamen errat, quod locutiones *τουτί τί ἦν τὸ πρᾶγμα*, *τουτί τί ἦν τὸ προσέρπον*; eodem modo interpretatur, quae de inopinato rei alicuius adspectu usurpata loquentis dubitationem exprimere gestiunt, num ea vere sint, quae spectasse sibi visus est.

P. 7, 5. *ἐργάτης*] F *ἐργαστής*.

P. 7, 8. *προστακτέον*] Sia P et Isingr. *μαργο-προστάκτων* F. Ceteri *προσακτέον*. Quod sequitur *ὁμιλίαν* recepi ex V F; ceteri *ὁμιλία*. Ad *ὁμιλίαν* supple *ἀναγκαῖον εἶναι*.

P. 7, 9. *μήτε ὑβρίζειν ἑᾶν*] Philodemus *μήθ' ὑβρίζειν ἑᾶν τοὺς δούλους μήτε... ἐζειν* in suo epitomes exemplari aut aliud verbum praeter *ὑβρίζειν* legisse videtur aut, quod probabilius videtur, non *ἀνιέναι*, sed verbum synonymum ut *μαλακίζειν*. Sed illo verbo usus est Aristoteles etiam in simili loco polit. p. 53, 28.

P. 7, 9. *μὲν*] Abest ab A 2.

P. 7, 10. *τιμῆς*] V *τιμὴν* propter *πλῆθος* quod sequitur, cuius tamen ratio aliquantum differt. Cf. p. 7, 14. Pro *μεταδιδόναι* A 2. *μεταδόντα*, quod neque tum ferri poterit, si καὶ post *ἀνιέναι* tollatur.

P. 7, 11. *οἶνου πόσις*] Aelianus in Romanorum institutis fuisse scripsit libro secundo et hoc servatum inprimis: ne qua libera neu serva mulier vinum biberet; ceteri honesto loco nati ne vinum gustarent ante annum aetatis tricesimum quintum. In insula autem Co abstinuisse traditur iuventus utriusque sexus vino usque ad coniugium. Plutarchus etiam scripsit Catonem censorium in castris atque militia semper aquam bibisse, nisi in maxima et ardentissima siti, tunc enim aceto illum usum, et interdum modico vino quum vires de-
minui sentiret. CAM.

P. 7, 13. Καρχηδόνιοι] S articulum addidit.

P. 7, 14. στρατιάς] V στρατιάν. Postea idem ὀλίγαις pro ὀλίγον, quod unice verum. Nam ita etiam Philodemus p. 47, 8.

P. 7, 18. ἀδυναμίαν] F ἀδυναμείαν.

P. 7, 20. οἶόν τε.] F οἶονται (sic.)

P. 7, 22. ἦ] In V legitur post κακίας, ab F. abest.

P. 7, 23. χείρους] F χεῖρον, paullo post παρὰ οἰκίας.

P. 7, 26. ἀργίαν] F ἀργείαν. Paullo post idem μιμουμένην.

P. 7, 28. προσθεωροῦντας] F προσθεωροῦνται. Post Φάρμακον vulgo δὲ legitur, quod a meis abest.

P. 8, 1. γένη δ' ἂν εἴη] F γένη δ' ἂν εἴη δούλων.

P. 8, 2. ἀνδρεῖα] Philodemus legisse videtur Συμικά p. 47, 18.

P. 8, 4. καὶ γὰρ οἱ ἄγαν δειλοὶ οὐχ ὑπομένουσι καὶ οἱ θυμοειδεῖς οὐκ εὐαρχοί] Haec iam monita sunt in Politicis Aristotelis VII, 9. p. 237, 1. τοὺς δὲ γεωργήσαντας μάλιστα μὲν, εἰ δεῖ κατ' εὐχὴν, δούλους εἶναι μῆτε ὁμοφύλους πάντας μῆτε θυμοειδεῖς· οὕτω γὰρ ἂν πρὸς τὴν ἐργασίαν εἶεν χρήσιμοι καὶ πρὸς τὸ μηδὲν νεωτερίζειν ἀσφαλεῖς. Pro θυμοειδεῖς V θυμώδεις. Sed ita Aristoteles etiam alio Politicorum loco, II, p. 38, 24. Συμικόν vero Eth. M I, 4 Cassius ap. Varron. de R. R. 1, 17. Mancipia esse oportere neque formidolosa neque animosa dicit.

P. 8, 4. ὠρίσθαι] F ὠρίσαι (sic.) Pro πᾶσιν A 1 πᾶσι.

P. 8, 6. δίκαιον γὰρ καὶ συμφέρον τὴν ἐλευθερίαν κείσθαι ἄθλον] De his ita se locuturum esse Aristoteles promiserat Polit. VII, 9. p. 237, 9. τίνα δὲ δεῖ τρόπον χρῆσθαι δούλοις καὶ διότι βέλτιον πᾶσι τοῖς δούλοις ἄθλον προκείσθαι τὴν ἐλευθερίαν ὕστερον ἐροῦμεν. Sed nihil praeterea de hoc argumento in Politicis invenitur; quare certum est

ad hunc oeconomicorum locum amandare lectores voluisse Aristotelem.

P. 8, 8. τεκνοποιίαις] Cf. Varro de R. R. I, 1. et Schneider ad Xenoph. Oec. p. 63.

P. 8, 9. ὁμοεθνεῖς] Qui hic dicuntur ὁμοεθνεῖς Polit. VII, 9. audiunt ὁμόφυλοι. V. adnot. ad p. 8, 4. Pro πόλεσι c. V scripsi πόλεσιν.

P. 8, 10. θυσίας] Philodemus p. 47, 25. εὐθυσίας legisse videtur. Ceterum eos festos dies in animo habet, qui proprie servorum causa instituuntur, ut apud Romanos Cato suadet in saturnalibus et compitalibus: de R. R. 57.

P. 8, 11. ἡ τῶν] V F μὴ τ. Postea pro πλείονα Philodemus p. 47, 27 πλέον legisse videtur, nisi etiam hic scribendum πλέον' ἔχουσιν. Nam πλείονα non habet, quod quenquam offendat. Sensus est πλείονα γὰρ ἔχουσιν οὗτοι τοῦ πάθους, οὔπερ ἔνεκα τὰ τοιαῦτα ἐνομίσθη: illud vero πάθος est nimius commissionum amor.

P. 8, 14. περί] F παρά.

P. 8, 16. ἡθμῶ ἀντλεῖν] Cf. Xenophont. Oecon. VII, 40.

P. 8, 17. τετρημένος] F τετριμμένος. V. Schott. prov. et Erasm. ad.

P. 8, 18. τῶν ὑπαρχόντων] Desunt in V F.

P. 8, 19. διηρῆσθαι] P διηρεῖσθαι.

P. 8, 20. τῶν κτημάτων] V F τούτων. Etiam hoc vestigium est epitomes.

P. 8, 21. νενεμῆσθαι] V νενομεῖσθαι.

P. 8, 22. ὅπως μὴ ἅμα κινδυνεύσωσιν ἅπασιν] Haec omnia epitomen sapere, non est quod multis demonstremus; nam quot sunt commata hic tot etiam singularia praecepta esse videntur v. c. διηρῆσθαι δεῖ τῶν κτημάτων ἕκαστον, πλείω τὰ κάρπιμα εἶναι τῶν ἀκάρπων, τὰς ἐργασίας οὕτω νενεμῆσθαι ὅπως μὴ ἅμα κινδυνεύσωσιν ἅπασιν. Sylburgii

ἅπασαι non opus est; πᾶσι, quod Philodemus legisse videtur ad opera rustica pertinet. Caveant oeconomi suadet Aristoteles, ne eundem agrum eodem modo conferant; nam, ut Cato ait, alius ager est frumentarius, alius nebulosus, macrior et frigidior alius. Hunc igitur diverso modo colunto. Pro κινδυνεύωσιν Philodemus p. 48, 19 κινδυνεύωσιν legisse videtur, nam κινδινεύη qui scripsit τὸν οἰονόμον intellexisse putandus est. Utrum praestet pro rei ratione non difficile est dictu. Nimirum legislator hanc legem scribat: Δεῖ τοὺς πολίτας τὰ τεῖχη φυλάττειν ὅπως μὴ κινδινεύη ἡ πόλις (cf. Xenoph. Oecon. 7, 36.), non ὅπως μὴ κινδινεύσῃ, quod legislatorem, qui praesens esse fingitur, decet universe aliquid prohibere, non respectu habito casus alicuius fortuiti; non is cavebit lege: *ne forte aliquando fiat, quod sane fieri potest*, sed potius *ne fiat*. Idem legislator non scribet legem, ὅπως μὴ κινδυνεύσει, quod hoc futurum tacitam aliquam loquentis sententiam involveret, quae aequae abesse debet a severitate legislatoris. Nam qui dicit ὥσπερ με τὸν Ἀθάμανδ' ὅπως μὴ θύσῃς futuro usurpato id assecutus est, ut ii, quibuscum loquitur, intelligant, se non facile passurum esse id, quod metuat. Apertum est igitur non quoque loquendi genere in quoque loco uti Graecos, sed pendere omnia ex iudicio loquentis. Accedit etiam mos quidam Atticorum, qui in iis locis, ubi propter iudicii et sermonis rationem aequae bene coniunctivo atque indicativi futuro uti licebat, futurum praeferunt, si iudicium antecedens praesenti tempore vere asserat. (Indicativi enim est iudicium quod logici dicunt assertorium.) Hic παραλληλισμός ex ipsa ratione indicativi praesentis et futuri facile ita derivari potest, ut qui in membro antecedente asseruit iudicio eundem etiam in consequente securius sententiam pronunciare statuamus. Demonstrari hoc imprimis ex Demosthene potest. Olynth. II, 2. δεῖ τοίνυν

τοῦτ' ἤδη σκοπεῖν αὐτούς, ὅπως μὴ χεῖρους — εἶναι δόξομεν. et 11. σκοπεῖσθε μέντοι, ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον. Olynth. III, 1. In Phil. I, 22. καὶ ὅπως μὴ ποιήσετε ὃ πολλάκις ὑμᾶς ἐβλάψεν scripsit Bekkerus et poterat sane ita scribere Demosthenes, sed propter addita verba ὃ πολλάκις ὑμᾶς ἐβλάψε praeferam aoristum, quod hic iudicium involvit Demosthenis posse id, quod saepe accidit, etiam in posterum accidere. de Pace 13, 14. Xenoph. Oec. p. 487, 27. Non opus erat igitur ut Poppo ad Thucyd. III. p. 422 tribus exemplis me refutaret, qui animadvers. ad Aristot. Pol. p. 305 dixerim, *solere* ita loqui Atticos; *regulam ferream* esse ne verbo quidem dixi. Neque verebar, ne mihi vitio a quoquam verteretur, quod illum Thucydidis locum II, 67. πείθουσι τὸν Σάδοκον τοὺς ἄνδρας ἐγχειρίσαι σφισίν, ὅπως μὴ βλάβωσιν in meum usum converterim, ubi apertum est πείθουσι esse historicum praesens.

P. 8, 23. τοῖς τε] τε abest a F.

P. 8, 24. καὶ τοῖς λακωνικοῖς] Cato de r. r. 11. *vendacem patremfamilias esse oportet non emacem*. Cf. Plin. H. N. XVIII, 6. Hoc videtur vere laconicum esse praeceptum. V. Mueller. Dor. II. p. 204.

P. 8, 15. ἀποδιδόμενοι γάρ] Philodemus p. 48, 24. legit πωλοῦντες, quo explicatur ἀποδιδόμενοι, de quo infra videamus. Particula abest a VF; pro ἀποδιδόμενοι A 2 ἀποδιδόμενα.

P. 8, 26. ταμείου θέσις] Haec item Lacedaemonios respiciunt. V. Xenoph. R. Laced. VI, 3. Mueller. Dor. II. p. 205. Pro ταμείου θέσις V ταμείου δὲ θ.

P. 8, 27. ἐπιτάττειν] Hoc recepi e V F. Vulgo τετάχθαι. Pro παντ' V πάντα.

P. 8, 28. περί] F παρά.

P. 9, 1. οὐδεὶς] οὐθεις FVA 1.

P. 9, 3. αὐτοῦ ποιεῖσθαι χρὴ τὴν ἐπιμέλειαν] P δι' αὐτοῦ κ. τ. ἐ. V αὐτοῦ ποιεῖ ἔχειν δεῖ τ. ἐ.

P. 9, 4. τοῦ Λίβυος] Sic P F (qui habet Λιβύος) V. Vulgo articulus abest. Abest τοῦ etiam ante Πέρσου a V. Postea pro εὖ ἂν ἔχοι FV et cod. Lips. ap. Schneid. ad Xenoph. Oec. p. 86. εὖ ἔχει.

P. 9, 5. τί μάλιστα] F τὰ μ. et postea Λιβύς.

P. 9, 6. ὁ τοῦ δεσπότου ὀφθαλμός] Idem est quod Plinius ex Catone monuit Hist. N. XVIII, 5. *frontem domini plus prodesse, quam occipitium.* Idem dixit Columella. Ceterum cf. Xenoph. Oecon. 12. ubi idem dictum memoratur.

P. 9, 9. ὥς ἐκατέροις διαιρεῖται τὰ ἔργα] Ne quis alia legisse putet Philodemum p. 48, 26. γνωστὸν δὲ πᾶσιν τὸ δεῖν ἐπιβλέπειν αἰὲ αὐτὸν ἐν οἰκονομίᾳ μικρᾷ, ὀλιγάνις δ' ἐν ἐπιτροπευομένῃ, Scito haec non esse verba Aristotelis, quae refert ille, sed ipsius Philodemi, quibus illa Aristotelis corrigere vult. Pro οἶόν τε V F οἶονται, P οἶοντε.

P. 9, 10. 11. ἐν δ' ἐπιτρ.] F οὐδ' ἐπιτροπευομένας.

P. 9, 13. ἐν τοῖς ἄλλοις] ἐ. τ. ἄλλοις (sic) οἰκονομίαις F, ubi οἰκονομίαις pro glossmate adiectum esse videtur.

P. 9, 14. μὴ ἐπιμελῶν] Ita V F; μὴ ἐπιμελῶν ὄντων Isingr. Vulgo μὴ ἐπιμελείᾳ. Haec forma genitivorum absolutorum, ubi non opus est, ut genitivum participii verbi substantivi suppleas, latius apud Graecos patet, quam docent grammatici. Hesiod. Scut. 153 Σειρίου ἄζαλέου. Sophocl. Oed. C. 1588 ἰφηγητῆρος οὐδενὸς φίλων. Oed. T. 1260 ὦν ἰφηγητῶν. Cf. Matth. Gr. §. 563. Verbum substantivum non esse supplendum dixi etiam ad Hesiod. Scut. 153.

P. 9, 16. ἐγείρεσθαι χρὴ πρότερον] V ε. χ. πρῶτον. Rem ipsam etiam Cato 5. suavit de villico loquens: *primus e lecto surgat, alios excitet, postremus cubitum eat; prius videat villam ut clausa sit.* Ceterum totum comma non ita interpungendum esse: εἶναι τοὺς ἐφεστῶτας ἐπεὶ καὶ ταῦτα καὶ καλὰ πρὸς ἀρετὴν καὶ ὠφελίμα πρὸς οἰκονομίαν. Ἐγείρεσθαι χρὴ κ. τ. ε. demonstrat praeter δὲ particulam additam etiam Philodemus p. 48, 28. 49, 1.

P. 9, 17. μ. ἀφύλακτον] F μηδέποτε ἄφουκτον. Philodemus p. 49, 3. legisse videtur ὅλην οἰκίαν ἀφύλακτον.

P. 9, 18. ὅσα τε δεῖ] V F ὅτε δεῖ h. e. ὅ τε δ. Similiter Columella II, 1. *Agricolationis caput est fecisse quicquid exegerit ratio et postea praeterlabentis temporis fuga quam sit irreparabilis quis dubitet?* Cato 5. *Res rustica sic est: si unum sero feceris omnia opera sero facies.* Inprimis vero Plinius H. N. XVIII, 6. *Malum patremfamilias (esse) quisquis interdum fecerit quod noctu possit nisi intempestate caeli, peiorem qui profestis diebus egerit quod feriatis deberet, pessimum qui sereno die sub tecto potius operaretur quam in agro.*

P. 9, 19. παριέναι] V περιέναι, F περιέναι.

P. 9, 19. τό τε διανίστασθαι νύκτωρ] Etiam hoc epitomen mihi sapere videtur; nam aegre χρήσιμον vel tale aliquid suppleas. Neque Sylburgii correctio τοτὲ δέ, *interdum etiam*, satis mederi loco videtur; debebat saltem τοτὲ τε propter antegressum ὅσα τε v. 18. Probat etiam Philodemus p. 49, 3. τὸ διανίστασθαι νύκτωρ εἰωθέναι.

P. 9, 20. ὑγίειαν] P ὑγείαν.

P. 9, 21. φιλοσοφίαν] Sic V F Philodemus p. 49, F 2

5. et Isingr. margo. Ceteri φιλόσοφον. Camerarius aut τὸ φιλόσοφον aut καὶ φιλοσοφίαν divinaverat.

P. 9, 22. ὁ ἀττικὸς τρόπος] In animo Aristotelem ea habuisse, quae apud Xenophontem leguntur Oeconomico IX, 7. Schneiderus putat ad l. l. p. 64. ὅπλων ἄλλη φυλὴ, ἄλλη ταλασιουργικῶν ὀργάνων, ἄλλη σιτοποιικῶν, ἄλλη ὀψοποιικῶν, ἄλλη τῶν ἀμφὶ λουτρόν, ἄλλη ἀμφὶ μάκτρας, ἄλλη ἀμφὶ τραπέζας. Καὶ ταῦτα πάντα διεχωρίσαμεν οἷς τε ἀεὶ δεῖ χρῆσθαι καὶ τὰ θοινητικά. Χωρὶς δὲ καὶ τὰ κατὰ μῆνα δαπανώμενα ἀφείλομεν δίχα δὲ καὶ τὰ εἰς ἐνιαυτὸν ἀπολελογισμένα κατέθεμεν. Sed quid ea, quae primo loca dicta sunt ad ἐπιαρπίας, quae memorantur ab Aristotele? ἡ διάθεσις τῶν ἐπιαρπιῶν hoc nostro loco nihil aliud esse videtur quam tabulae de proventibus et expensis diserte descriptae. V. Platon. Legg. XII, p. 991. e. (Frcf.) χρημάτων εἰσφορᾶς περὶ τῷ κοινῷ τετιμῆσθαι μὲν ἕκαστον τὴν οὐσίαν ἕνεκα πολλῶν χρεῶν· καὶ τὴν ἐπέτειον ἐπιαρπίαν ἐν γράμμασιν ἀποφέρειν ἀγρονόμοις φυλέτας. Quae deinceps apud Aristotelem sequuntur ἐν δὲ ταῖς μεγάλαις κ. τ. ἐ. magis veritati consentaneum est respicere ad Xenophontis verba. Verba τῶν δαπανωμένων (*quae expendenda sunt*) de iis intelligo, quae Xenophon alio loco (7, 36) exposuit: καὶ ἃ μὲν ἂν αὐτῶν δέῃ δαπανᾶν σοὶ διανεμητέον· ἃ δ' ἂν περιττεύειν δέῃ προνοητέον καὶ φυλακτέον, ὅπως μὴ ἢ εἰς τὸν ἐνιαυτὸν κειμένη δαπάνη εἰς τὸν μῆνα δαπανᾶται. Ceterum pro ἐπιαρπιῶν F ἐπιαρπίων.

P. 10, 1. οἰκίαν] Varro R. R. I, 12. *Danda opera, ut potissimum sub radicibus montis sylvestris villam ponas, ubi pastiones sint latae, ita ut contra ventos, qui saluberrimi in agro flabunt, posita sit.*

P. 10, 3. εὐήμερίαν] F εὐήμεριαν, Isingr. εὐήμερειαν.

P. 10, 4. κτήματα] F κτήμασι.

P. 10, 5. ποῖα] ποῖα A 1. S, qui οἰκίαν supplevisse videtur.

P. 10, 6. καὶ ποῖα ἀψύχοις] Haec verba desunt in V.

P. 10, 8. ξένοις] Haec domus atticae pars ξενῶν appellatur. V. Platon. Tim. 20. Legg. XII, 6. p. 953.

P. 10, 9. εὐήμεριαν] A 1. 2. εὐήμερειαν.

P. 10, 11. κατὰ βορρῶος] F κατὰ μορρος, P κατὰ μορρος pr. manu, sed pro κ al. manu scriptum β. A 1. 2. κατὰ μορρος. Aristoteles Polit. VII, 10. p. 237, 15. αὐτῆς δὲ πρὸς αὐτὴν εἶναι τὴν θέρειν εἶχεσθαι δεῖ κατατυγχάνειν πρὸς τέτταρα βλέποντας, πρῶτον μὲν ὡς ἀναγκαῖον πρὸς ὑγίαιαν· αἱ τε γὰρ πρὸς ἑωτὴν ἐγκλισιν ἔχουσιν καὶ πρὸς τὰ πνεύματα πνέοντα ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ὑγιεινότεραι· δεύτερον δὲ κατὰ βορέαν· εὐχέμεροι γὰρ αὗται μάλλον. V. Schneider ad Aristot. Polit. p. 419. Recte explicuisse Schneiderum κατὰ βορρῶον *unter dem Nordwinde* docetur Xenoph. Oecon, 9. καὶ σύμπασαν δὲ τὴν οἰκίαν ἐπέδειξα αὐτῇ, ὅτι πρὸς μεσημβρίαν ἀναπέπταται ὥστε εἰδηλον εἶναι ὅτι χειμῶνος μὲν εὐήλιός ἐστι, τοῦ δὲ θέρους εὐσκίος et Sophocl. Philoct. 16. σκοπεῖν ὅπου 'στ' ἐνταῦθα δίστομος πέτρα τοιάδ', ἵν' ἐν ψύχει μὲν ἡλίου διπλῇ πάρεστιν ἐν θάκησις, ἐν θέρει δ' ὕπνον δι' ἀμφιτρῆτος αὐλίου πέμπει πνοή, Varron. R. R. I, 12. *Ad exortus aequinoctiales aptissima, quod aestate habeat umbram, hieme solem. Sin cogare secundum flumen aedificare curandum ne adversum Eurum ponas. Et paullo post: vitandum ne in eas partes spectet villa ex quibus ventus gravior afflare soleat.*

P. 10, 11. ἰσοπλατῆς] nempe ut magis soli quam Euro pateat.

P. 10, 13. θυρωρός] Varro R. R. I, 13. *Villici proxime ianuam cellam esse oportet, eumque scire qui introeat aut exeat noctu, quidve ferat, praesertim si ostiarius est nemo.* De θυρωρῷ eiusque cella v. Pollux Onom. I, 77.

P. 10, 13. ἐργων] Favaronius ἐργατῶν coniecerat. V. Philodem. p 49, 10. Contra vero unice verum est ἐργων.

P. 10, 14. σωτηρίαν] τὴν σωτηρίαν V L. Sed articulus etiam apud Philodemum abest p. 49, 8.

ADNOTATIO
AD ANONYMI OECONOMICA.

ADNOTATIO AD ANONYMI OECONOMICA.

P 13. ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ. VPF et codices fere omnes ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ Β., Α 1. 2. Σ ΑΡ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟ Β. Secutus sum Schneiderum.

P. 13, 1. μέλλοντά τι] Sic PVFL Schn. Vulgo τινά cum Α. 1. 2.

P. 13, 1. κατὰ τρόπον] Post τρόπον vulgo δεῖ legitur in editionibus recentioribus, quod a codicibus et Α 1. 2. abest. Et recte quidem. V. Reiz ad excerpta Polit. p. 44. Zell. ad Ethic. N. p. 65. Eadem ratio est in constructione verbalium in εἶν cum accusativo.

P. 13, 2. περὶ] Sic VFL Isingr. m., Schn. Vulgo abest. V περὶ οὓς πραγματεύονται, F περὶ οὓς πραγματεύεται.

P. 13, 2. πραγματεύεται] Rarissime hoc verbo Aristotelem usum esse Niebuhrius monet Opusc. I. p. 414., atque ita tantum usum esse, ut praeter ea loca, quibus *librum scribere* id significare vellet, abhorreret a transitiva verbi potestate, adiecta περί praepositione. Rarius usum esse Aristotelem non dixerim. Nam ita Polit. II, 1. p. 31, 19. ὅπερ φασὶ καὶ συμβαίνειν τινὲς τῶν τὰς τῆς γῆς περι-

όδους πραγματευομένων; VII, 13. p. 245, 19. τοῦτ' ἂν εἴη τῷ νομοθέτῃ πραγματευτέον VIII. 1. p. 257. 1. ὅτι μὲν οὖν τῷ νομοθέτῃ μάλιστα πραγματευτέον περὶ τὴν τῶν νέων παιδείαν. *Ethic.* N. IV, 1. p. 61, 3. *Sylb.* κέρδους γὰρ ἕνεκα ἀμφοτέροι πραγματεύονται, X, 6. p. 182, 27. καὶ γὰρ ἀτοπον τὸ τέλος εἶναι παιδιὰν καὶ πραγματεύεσθαι καὶ κακοπαθεῖν τὸν βίον ἅπαντα τοῦ παίζειν χάριν. *Rhetor.* I, 2. πρὸς ὃ καὶ μόνον πειραῖσθαι φαμεν πραγματεύεσθαι τοὺς νῦν τεχνολογοῦντας. *Physic.* III, 4. p. 47, 26. *Sylb.* προσῆκον ἂν εἴη τὸν περὶ φύσεως πραγματευόμενον θεωρῆσαι περὶ ἀπείρου. Et sic *Ethic.* Eud. I, 7. p. 88. δεῖ δὲ περὶ τούτου πραγματευθῆναι et paucis interiectis: εὖ γὰρ ὅπως ὑπάρξῃ τὸ ὁτῶν ὑπάρχον ἰατρικὴ πραγματεύεται. Neque, si vel maxime abstinuisset a vocabulo Aristoteles, suspectum foret, quum eo usus sit Aristophanes *Nubb.* 525. ὧν οὐνεκ' ἐγὼ ταῦτ' ἐπραγματευόμην, Demosthenes in *Phil.* II. p. 70. ἐν πάντων δ' ἂν τις ὁρθῶς θεωρῇ πάντα πραγματεύεται κατὰ τῆς πόλεως συντάττων, Xenophon. *Oecon.* XI, 14. 16. καὶ μὲν τι κατὰ πόλιν δέη πράττειν ταῦτα πραγματευόμενος περιπάτῃ τούτῳ χρῶμαι.

P. 13, 3. εὐφυῆ] Noli mutare in εὐφυσ, quum codices omnes et editiones antiquae et recentes ita ferant; nam non satis firma lex esse videtur a Buttmanno *Gr.* I. p. 198. scripta praesertim in adiectivis a φυῆ et sim. derivandis, ubi ipsa substantivi forma vim suam exseruisse videtur. V. *Matth. Gr.* §. 113. Veterem interpretem legisse μήτε (l. μηδὲ) ἀφυῆ εἶναι sine causa suspicatur Schneiderus ex verbis et non ingeniosum non esse.

P. 13, 4. φιλόπονόν τε] τε abest ab A 2. Paullo post pro ὅ τι *Sylb.* coniecit εἰ τι. Praetervidit vir doctissimus hypotheticam pronominis relativi significationem: ὅτι γὰρ ἂν est ὅταν γάρ τι.

P. 13, 5. διαμαρτήσεται περὶ] F διαμαρτήσεως παρά.

P. 13, 7. τέσσαρες] F τέσσαραι.

P. 13, 8. τοῦτο] ταύτας ex coniectura scripsit Schneiderus.

P. 13, 10. ποικιλωτάτη] A 1. 2. S et ut videtur alii codd. ap. Sylb. ποικιλοτάτη. Quod sequitur δὲ abest a V F.

P. 13, 13. ἀλλήλαις] V F ἀλλήλοις.

P. 13, 14. ἐνάστη] A 1. ἐνάστη. Antea pro ταῦτα V L ταύταις.

P. 14, 2. μὲν] Abest a V L.

P. 14, 2. ἔχουσα] F ἔχουσι et pro περὶ ν. habet παρὰ ν.

P. 14, 3. τετταρα] P τέσσαρα.

P. 14, 5. κρατίστου] Codd. et editiones omnes ἑκαστον inepte. Omnino puto deesse hoc loco aliquid. Nam et ἐλλείψεως figura talis nimis dura fuerit. CAM. Camerarius videtur scribere voluisse ἑκαστον τοιόνδε, τὸ μὲν περὶ τὸ νόμισμα. Deesse aliquid manifestum est: et vocula μὲν ad sequens membrum (τὸ μὲν περὶ τὸ νόμισμα) pertinere videtur. SCHN. At nihil deesse ipse locus evincit. Quod reposuimus ex coniectura certissimum est. Cf. p. 14, 15. τοῦτων πρώτη μὲν καὶ κρατίστη, p. 14, 25. ταύτης δὲ κρατίστη μὲν πρόσοδος, p. 15, 4. αὐτῆς δὲ ταύτης κρατίστη μὲν πρόσοδος.

P. 14, 5. ποῖον] Intelligendum est de materia pecuniae; aurea et argentea nomine τιμίου comprehenditur, ferrea, aerea et stannea εὐώνου. V. Boeckh. Oecon. civ. Athen. I. p. 32. Eckhel. Prol. ad doct. n. p. XVIII.

P. 14, 5. νόμισμα, λέγω] Sic vere scriptor posituram fecit, ut sexcenties apud Aristotelem, non ut apud Sylburgium νόμισμα λέγω, ποῖον.

P. 14, 6. ἐξαγωγήμα καὶ εἰσαγωγήμα] F V εἰσαγωγήμα καὶ ἐξαγωγήμα.

P. 14, 8. ἐν τῇ ταγῇ] Vel erit scilicet ἀντὶ τοῦ διαταγῇ vel pro hoc illud scriba exaravit. CAM. Boeckhius (Oecon. civ. Athen. I. p. 322) ex Hesychio (s. v. ταγή

cf. Schneider praef. p. IX) docet ταγὴν esse βασιλικὴν δωρεάν; Schneiderus vero *pretium aliquod definitum, quo soluto res exportandae atque importandae redigantur ad gazam regiam*. Si illa fuisset auctoris sententia scripisset, ni fallor, ὡς ταγὴν ἐκλαβόντι, sin vero haec, alio verbo pro ἐκλαβόντι usus esset. Ἐκλαβεῖν τινα ἐν τῇ ταγῇ nihil aliud esse videtur quam *excipere merces quasdam (non pretium earum) secundum legem τῆς ταγῆς τῶν φόρων* V. Herodot. I, 89. 90. Paulo post pro ἐκλαβόντι A 2. ἐκλαβόν τι, F ἐκλαμβόντα.

P. 14, 9. τὰ ἀναλώματα] Intellige leges sumptuarias, quae certis rebus, nisi soluta sit pecuniae summa, uti vetant. V. p. 24, 9. Quae sequuntur καὶ πότερον δοτέον νόμισμα εἰς τὰς δαπάνας non ita accipienda esse videntur, ut τὸν βασιλέα suppleas ad δοτέον, (de salariis enim intelligit Boeckhius l. l.), sed τῷ βασιλεῖ.

P. 14, 9. περιαιρετέον] F παρετέον.

P. 14, 10. νόμισμα — ὥνια] Sic P Sylb. A 1. 2, καὶ ὅταν νομίσματος ὥνια (non voluit ὅς' ἂν νομίσματος ὥνια, ut Schn. opinatur, sed ὅσα νομ. ὥ.) LV, ποτὸν δοτέον νόμισμα εἰς τ. δ. ἢ ὅταν νομίσματος ἔνια F; δοτέον νόμισμα, ἢ ἀντὶ νομίσματος ὥνια Schneiderus scripsit.

P. 14, 11. δὲ] Abest a V F L.

P. 14, 12. εἰδὴ ἕξ] εἰς ἕξ V L.

P. 14, 13. τῆς γῆς] Sic F. Articulus vulgo abest. Quod sequitur γινομένων est Schneideri correctio pro vulgato γενομένων, quae sustentatur a codice F.

P. 14, 14. ἐμπόρων] Schneiderus malebat ἐμπορίων, cui etiam Boeckhius l. l. patrocinator. Cf. p. 14, 20. Sed quum a mercatoribus portorium exigatur, aequè bene dicitur ἀπὸ ἐμπόρων atque ἀπ' ἐμπορίων.

P. 14, 14. τελῶν] V. Boeckh. Oec. civ. Ath. I. p. 320. 325.

P. 14, 16. ἐκφόριον] Lex. Seg. Ἐκφόρια· τὰ ἐκφόρια τῆς γῆς, τὸν καρπὸν; laudavit Schneiderus. Articulum ante γῆς omisit idem.

P. 14, 18. ἡ] Omisit Sylb. Paulo post ἰδίῳ ἐν τῇ χώρᾳ γ. Schneiderus scripsit ex sententia Camerarii. Sed haec facile supplentur e p. 14, 13. Pro χρυσίον — ἀργύριον V L χρυσία — ἀργύρια, pro quibus Schneiderus volebat χρυσός — ἀργυρός, sine causa.

P. 14, 20. ἐμπορίων] V ἐμποριῶν (V. adnot. ad p. 14, 27.) A 1. 2. F Sylb. P καὶ ἀπὸ τ. ἐμπ. et sic etiam postea iidem τετάρτη δὲ καί.

P. 14, 21. ἀπὸ τ. κατὰ γ. κ. τ. ἐ.] V. Boeckh l. 1.

P. 14, 22. ἀπὸ βοσκημάτων] Sic VFL. Sed P A 1. 2. S. Schn. ἀπὸ τῶν β. Non de scriptura e pascuis haec intelligenda esse, sed de pecudibus ipsis (v. p. 25, 3) monuere Schneiderus et Boeckhius. Postea pro ἐπιναρπία VFL ἐπιναρπίας.

P. 14, 23. ἀπὸ] VF ἐπί.

P. 14, 24. ἐπικεφάλαιον] Incertum, utrum de civibus an de servis intelligendum sit. Cf. Boeckh. l. 1. p. 324. Pro ἐπικεφάλαιον VFL ἐπικεφαλαίων, pro χειρωνάξιον VFL χειρῶν ἄξιον, P χειρονάξιον.

P. 14, 27. τῶν ἐμπορίων] Articulus abest a V F A 1. 2. Sylb.; ἡ ἀπὸ τ. ἐμπ. scripsi cum Schn. e VL., vulgo sine ἡ; pro ἐμπορίων V F S ἐμποριῶν. V. adn. ad p. 14, 20.

P. 14, 27. δι' ἀγώνων] Heerenius olim coniecerat δι' ἀγορῶν, Schneiderus δι' ἀγοραίων, in quo non apta est praepositio, ut recte monuit Boeckh. Oec. C. Ath. I. p. 323, qui ipse lenissime correxit διαγωνῶν, collato Polybio IV, 52; tamen male me habet pluralis, expectandam τῆς διαγωγῆς.

P. 14, 28. ἐγκυκλίων] Ego cum Camerario et Schneidero ad λειτουργίας ἐγκυκλίους refero, nam si quis velit

cum Boeckhio (p. 323.) de commercio vulgari interpretari (Hesychius: ἐγκύκλια τὰ ἐγκυκλοίμενα τῷ βίῳ καὶ συνήθει V. Camerar.) vereor ne ad politicam oeconomiam, quae est rerumpublicarum liberarum, referat tanquam his peculiare, quod ad omnia pertinet oeconomiae genera, regium, satrapicum cet. Hae vero liturgiae stricte pertinent ad politias. Nec impedit quicquam quominus haec munera in redditibus habeantur publicis, quum in regia oeconomia parata regum pecunia redimenda sint.

P. 15, 2. οἰκονομεῖν] V οἰκονομήν (sic.)

P. 15, 5. ἐγκλημάτων] Sic V L A 1. 2., ἐγκλημάτων F, ἐγκυκλημάτων P (?) S. Schn. Camerarius volebat ἐργολαβημάτων, Schneiderus ἐγκτημάτων (in errore versatur Boeckhio, qui etiam pro ἐγκυκλίῳ p. 14, 28 coniecisse Schneiderum ἐγκτημάτων putat) Salmasius de foenor. trapez. p. 11 ἐμπολημάτων. Ἐγκύκλημα, quod praefert Boeckhio, an legatur apud auctores antiquos eo sensu, quem voluit vir doctissimus, non satis scio (*das Einkommen vom übrigen gewöhnlichen, nemlich dem einträglichen Handel und Wandel*). Schneideri coniectura prorsus est absona quippe τὰ ἀπ' ἐγκτημάτων, in expensis habenda forent, non in redditibus (v. Boeckh. Oec. I. p. 319). Nam quod ait in praef. p. XI: „quod vocabulum quanquam proprie id quod quis in aliena terra possidet, significet, tamen additum ἄλλων mihi persuadet, hic etiam eas possessiones indicari, quas civis in agro civitatis suae habet“ vereor ut cuiquam persuadeat. Aptissimus in hanc rem est locus oratoris in oratione de Halonneso p. 87. H St. τὰ μὲν ὑμέτερα εἶναι ἐγκτήματα ὡς ἐν ἀλλοτρίᾳ, τὰ δὲ αὐτῶν κτήμαθ' ὡς ἐν οἰκείᾳ. Ego, donec certius quid de lectione ἐγκυκλημάτων atque de usu vocabuli innotuerit, ἐγκλημάτων praeferam de μισθῷ δικαστικῷ intelligendum, de quo vide Boeckhium Oec. I. p. 250. Meier. et Schoemann. de proc. Athen. p. 136.; paratur enim haec merces τοῖς

τῶν ἄλλων ἐγκλήμασι. V. Pollux VIII, 127. Quanquam intelligo haec non in universum ita satis bene dici posse quum ad rempublicam Atheniensium proprie pertineat.

P. 15, 7. ὃ πάσαις — καὶ προσήκει σκοπεῖν αὐτὸ μὴ παρέργως] Sic fere Aristot. Polit. I, 3. 1. 15, 9. 10. 11.

P. 15, 7. πάσαις] P A 1. 2. πᾶσι. Pro ἐπικοινωνεῖται, quod legitur in V F P (marg.) L, ἐποικονομεῖται A 1 S, ἐπικονομεῖται A 2.

P. 15, 8. παρέργως] F παρέργοις.

P. 15, 9. τὸ τὰν αὐτῶν ἀνάλωμα] τὸ abest a V, postea vero additum τὰ τ'.

P. 15, 11. ἡ σατραπεία] Sic A 1. 2. V F L Schn. Nulgo εἰς.

P. 15, 12. ἡ πόλις] V F A 1. 2. ἡ πόλις. Porro ἄ ante ἄρτι abest ab eisdem et A 1, pro ἅπαντα A 1. 2. ἅ πάντα.

P. 15, 13. τ. δυνατὴ φέρειν] A 1. 2. τ. εἰ δυνατὴ φέρειν, τ. διαφέρειν V L.

P. 15, 14. τούτοις χρηστέον] Haec verba absunt a V, quare uncinis inclusi. Schneiderus καὶ τούτοις χρηστέον scripsit, nihil inde lucratus. Sylburgius: „nisi post τούτων inseratur φέρειν δύναται et copulativa καὶ, perplexa et soluta structura fuerit.“

P. 15, 16. γίνεσθαι] V F P A 1. 2. S γενέσθαι. Praesens restituit Schn., sed non monito lectore. Etiam aoristus defendi potest.

P. 15. 16. μικρὰ ἢ νῦν] Sic F. Vulgo μ. μέν.

P. 15. 17. τῶν νῦν ἀναλουμένων] Absunt a V L. Seclufit Schn. τῶν abesse videtur a P.

P. 15, 19. βλάβει] V L βλάβη. Οὗν abest a P.

P. 15. 21. πεπράγασιν] Nota πεπράγασιν activa significatione pro πέπραχα. SYLB. Notavit etiam Niebuhrius Opusc. Phil. I. p. 414. Sed ita praeter loca ab Niebuhrio indicata (Rhet. II, p. 92, 22. Poet. p. 235.

22.) etiam Ethic. N. X, 8. p. 187, 9. πεπραγότες δὲ τὰ κάλλιστα, ὡς ὤρετο καὶ βεβιωκότας σωφρόνως· ἐνδέχεται γὰρ μέτρια κερταμένους πράττειν ἢ δεῖ. Multo rarius reperias πέπραχα apud Aristotelem, ut Problem. XXX, 13. Tamen eo usus est Aeschines p. 70, 24. HSt.

P. 15, 22. τι] Sic V F L. τε P A 1. 2. Prorsus abest ab editt. Sylb. Schn. Porro pro διώκησαν V L ἐδιώκισαν. Vereor, ne scripserit ἐδιώκησαν ad normam ἐδίγησαν sim. Pro ὑπελαμβάνομεν F V L Isingr. ὑπολαμβάνομεν.

P. 15, 23. συναγρόχαμεν] V L συναγιώχαμεν, F συναγιόχαμεν. Recte notavit Niebuhrius l. l. V. Lobeck ad Phryn. p. 121. et quae monui ad Theodof. p. 248. Pro ἀγρόχα Spartanos dixisse ἀγάγοχα adnotavit Maittairius de dial. p. 215. A., προσαγρόχασιν perfecto usus est Synefius ep. 31. Cf. Sylb. ad Clenard. Inst. p. 481.

P. 15, 24. ἐφαρμόσει τι οἷς ἂν αὐτὸς πραγματεύη] Sic V F L nisi quod pro τι οἷς habent τοῖς, hoc enim ex coniectura correximus; ἐφαρμόσει est intransitivae significationis, πραγματεύη non tertiae, sed secundae personae. A 1. 2. τοῖς οἷα ἂν αὐτὸς πραγματεύηται, P ἔστι γὰρ ὅτε τούτων ἐφαρμόσει τοῖς οἷα ἂν αὐτὸς πραγματεύηται. Sylb. ἔστι γὰρ τούτων ἢ τις ἐφαρμόσει τοῖς οἷα ἂν αὐτὸς πραγματεύηται, Schn. ἔστι γὰρ ὅτε τούτων ἐφαρμόσει τις ἢ ἂν αὐτὸς πραγματεύηται.

P. 15, 26. Κύψελος] A 1. 2. Isingr. Κύψελλος, gemino λ.: itidemque Iacobi Stapulensis versio et Raph. Volaterrani epitoma; ego cum Camerario Κύψελος malui uno λ, ut in oraculo isto apud Herodotum: Κύψελος Ἡτίδης, βασιλεὺς κλεινοῖο Κορίνθου. SYLB. V. adnot. ad Arist. Polit. p. 404. et var. lect. Polyaen. I, 7. Non multum in his tribuam oraculi auctoritati, quum insequens patronymicum Ἡετίδης sit pro Ἡετιωνίδης. Videtur enim nomen Κύψελλος a κύπτω et λαός deducendum (nomen tyranni habet omen), ut Χάριλλος a Χαρίλαος (v. Boeckh. Inscr. I. p. 887. Schaef. app. ad Dem. II. p. 84. 370.) postea vero ad-

iecta esse fabula de arca illa. De re ipsa, quae hic narratur vide Dionys. H. III, 46.

P. 15, 26. εὐξάμενος] A 2 τεξάμενος.

P. 15, 28. ἀναθήσειν] Post hoc verbum Schn. adiecit γενόμενος, quo facile caremus. Paulo post ἀπογράφασθαι abest a VFL. De verbi significatione v. Boeckh. Oec. civ. Ath. II. p. 45.

P. 16, 2. ἐκάστου] F ἐκατέρου. Porro pro ἐκέλευσεν L F ἐκέλευεν.

P. 16, 3. τοῦτο] Abest ab A 1. 2.

P. 16, 4. ἔτεσιν ἐκεῖνον] P V F ἔτεσι κεῖνον, quod probe notandum, quum etiam in ceteris sint Ionismi quaedam vestigia. V. ad p. 13, 3. p. 16, 6. 9.

P. 16, 5. ἀνιέρωσεν] Sic P; F ἄν ἰέρωσεν, V ἄν ἰέρωτε. L ἄν σιέρωσε. Vulgo ἀνιέρωσε.

P. 16, 6. κεντῆσθαι] V ἐκτῆσθαι, F κτίσαι.

P. 16, 7. Λύγδαμις] De hoc Naxiorum tyranno, Pisistrati coaevo iuniore, v. Aristot. Polit, V, 5, p. 162, 25. ap. Athenaeum VIII. p. 348. Herodot. I, 64. Polyaen. I, 23.

P. 16, 7. ἐκβαλὼν φυγάδας] A 2 ἐκλαβών. De re ipsa v. Herodot. V, 30. ἐκ Νάξου ἔφυγον ἄνδρες τῶν παχέων ὑπὸ τοῦ δήμου. Nempe initio popularis fuit Lygdamis, tyrannidem postea instituturus, atque locupletes illi inde a Lygdamidis tempore exulasse videntur.

P. 16, 8. βραχέος] V βραχέως.

P. 16, 9. ἀπέδοτο] V ἀπόδοτο.

P. 16, 15. πριαμένου] F Πριάμου.

P. 16, 15. τὰ τεμένη τὰ δημόσια] Sunt agri publici, qui non ad templa pertinent. V. Boeckh. Oec. civ. A. II. p. 142. Pro ἀπέδοντο L V ἐπέδοντο.

P. 16, 16. χρωμένοις] FVL χρώμενοι, ab A 1. 2.

prorsus abest; quare seclusi, utpote exortum e syllaba proxime sequente.

ἀναρπα] i. e. agros nondum cultos et saltus. Mirum in pedestri scriptore videtur ἀεννάως adverbium quod sequitur.

P. 16, 17. Διασωτικά] Θεασωτικά F. De Διάσοις v. Boeckh. Corp. Inscr. I. p. 151. 162. 170. Locus classicus est apud Aristotelem Eth. N. VIII, 9. p. 146, 13. ἔναι δὲ τῶν κοινωνιῶν δι' ἡδονὴν δοκοῦσι γίνεσθαι Διασωτῶν καὶ ἐραnistῶν· αὗται γὰρ θυσίας ἕνεκα καὶ συνουσίας — θυσίας ποιοῦντες καὶ περὶ ταύτας συνόδους τιμὰς τε ἀπονέμοντες τοῖς θεοῖς καὶ ἑαυτοῖς ἀναπαύσεις πορίζοντες μεθ' ἡδονῆς· αἱ γὰρ ἀρχαῖαι θυσίαι καὶ σύνοδοι φαίνονται γίνεσθαι μετὰ τὰς τῶν καρπῶν συγκομιδὰς οἷον αἱ ἀπαρχαί. μάλιστα γὰρ ἐν τοῖτοις ἐσχόλαζον τοῖς καιροῖς. Fuere Διασωταί Calliopes, Musices, Apollinis. V. Jacobs ad Philostr. p. 662.

P. 16, 17. πατριωτικά] sunt phratriarum (curiarum) fundi, secundum Boeckhium Oec. civ. Athen. II. p. 1, 2., phylarum seu tribuum secundum Tittmannum (Civ. Gr. p. 402). Mihi neutrum videtur; potius sunt gentium (γενῶν) areae, ut ex Dicaearchi notissimo fragmento colligas (apud Steph. v. πάτρα c. corr. Buttmanni), dicendae. Sylb. malebat Φατριωτικά seu Φρατριωτικά; F habet πατρινά.

P. 16, 19. τὸ ἄλλο κτῆμα] Nempe vicinos intelligit.

P. 16, 18. ὠνοῦντο] F ὠνοῦνται.

P. 16, 19. Διασώταις] F Θειασώταις. Porro pro ἑτερα τὰ δ., quod habent F V A 1. 2. Sylb., ἑτερα χωρία cum PL scripsit Schn. Praeterea supple ἔδοντο ex ἀπέδοντο.

P. 16, 20. τὸ γυμν.] Articulus abest ab A 1. 2. Sylb.

P. 16, 22. ἀλειείαν] ἀλείαν P A 1. 2. Sylb. Cf. Lobeck. Phryn. p. 493.

P. 16, 23. ἀλῶν ἀλατοπωλίαν] ἄλλων ἀλανοπωλίαν L, ἀλῶν ἀλανοπωλίαν V, ἁ. ἀλανοπωλείαν F. „In ἀλατοπωλίαν vitium latere suspicor, aut in addito ἀλῶν. Fortasse τῶν ἀλῶν μονοπωλία accessit ex interpretatione vocis ἀλατοπωλία, tandem vero μονοπωλία propter similitudinem omissa fuit.“ SCHN. Sed ἀλῶν genitivus non est ab ἄλες, sed ab ἄλαι, *salinae*. V. H. Steph. gloss. p. 373.

P. 16, 24. Φαρμακοπωλῶν] Φαρμακοπώλων P A. 1. 2. Sylb.

P. 16, 25. τῶν τοιουτοτρόπων τὸ γένος τὸ τρίτον] τὸ γένος addidi ex coniectura omissum a festinante calamo propter repetitum articulum; δέ vero quod sequebatur post τρίτον expunxi, omissum illud in antiqua interpretatione latina; secluserit etiam Schn. T. τοιούτων τρόπων V F. τό ante τρίτον abest ab A 1. 2. Sylb.

P. 16, 28. 17 1. ἀποδόσθαι — πρίσθαι] Camerarius: *neque licebat alio nummo vel de altero emere, vel alteri quicquam*. Minime vero; ἀποδόσθαι est *vendere pecuniam*, πρίσθαι *emere* a trapezitis. V. de verbis ὠνεῖσθαι et πρίσθαι de metallis usurpatis Boeckh. comm. de met. Laur. p. 112. 115. 116. Hoc medium ἀποδόσθαι hic et p. 16, 15. 27. p. 18, 17. aliquantum differt ab activo, quod est *tribuere* ut p. 18, 16. Polit. p. 144, 21.

P. 17, 3. αὐτῶν ἀμφοτέρων] Procul dubio scribendum ἐξ ἀστῶν ἀμφοτέρων: ut habet etiam Raphaelis Volaterrani epitome, *nisi ex utroque parente cive natum*. Sic etiam seq. v. potius ἐξ ἐνὸς ἀστοῦ *altero tantum parente cive natum*: pro quo supra habuimus (Polit. VI, 4) ἐξ ὁποτέρου οὖν πολίτου vel αὐτοῦ adverbialiter accipiendum pro *in praesenti*. SYLB. Recepit ἀστῶν Schn. Nimis tamen festinanter hoc factum esse videtur et a Schneidero et ab aliis viris doctis in aliis aliorum scriptorum locis. Ipsum pronomē αὐτός multo significantius in

hòc loquendi genere *civem* denotat quam ἀστός. V. p. 18, 12. Sic Aristoph. Acharn. 509. αὐτοὶ γὰρ ἐσμεν, οὐπὶ Ληναίῳ τ' ἀγῶν κοῦπω ξένοι πάρεσιν, in quo loco αὐτοὶ (*soli* Athenienses) opponuntur ξένοις. Cf. Casaubon. ad Theophr. Char. §. 3. et Spanhem. ad Aristoph. Nubb. 219. Cf. nostr. p. 18, 12. Eadem mutatio facta est in Aristot. Polit. III, 4. p. 80, 23, quum alibi (III, 1. p. 73) ἐξ ἀμφοτέρων πολιτῶν dicat Aristoteles.

P. 17, 4. ἀστοῦ] Male sic cum Schn. ad mentem Sylb. scripsi pro αὐτοῦ, quod praebent ceteri. Potius debebam cum F corrigere αὐτῶν.

P. 17, 5. σιτοδοσία] F σιτοδογία (sic.)

P. 17, 6. γενόμενοι] VF γινόμενοι. Pro δέ, quod est ante γενόμενοι, L τε.

P. 17, 6. κατήγαγον] Vi coegerunt ponticas naves ad Byzantium appellere et mutuo dare frumenta. Quod sequitur χρόνου δὲ γενομένου intelligendum est de longiore solvendae pecuniae dilatione. Expectabas χρόνου δὲ γενομένου καὶ τῶν ἑμπ. ἀ. Pro γενομένου V γινομ.

P. 17, 9. ἐπιδεδεκάτους] V. Boeckh. Oec. civ. Athen. I. p. 144. 347. Verba ἐπιδεδεκάτους — διδόναι defunt in L. Omisit cum Raphaele vetus versio.

P. 17, 9. τι] τε FA 1.

P. 17, 10. τὸ ἐπιδ.] Sic FVA 1. S. Omissus est articulus in cet. et ap. Schn., qui malebat τοὺς δ' ὠνούμενους — διδόναι τὸ ἐπιδέκατον. Non opus est. τῆς articulus ante τιμῆς abest a F.

P. 17, 12. ἐγκτήσεως] ἐκκτήσεως V, ἐκτίσεως FA 1. 2. Ἐγκτήσις est ius ἐγκτήματα habendi (v. animadvers. ad p. 15, 5.) Ceterum haec lex de vetita μετοίκων ἐγκτήσει est attica. V. Boeckh. Oec. civ. I. p. 154. II. p. 71.

P. 17, 13. τὸν] Abest a F. At V εἰσφέρειν τὰ τοῦ δανείου βουλόμεναν (sic), L εἰσφέρειν τὰ τοῦ δανείου βουλόμενοι.

P. 17. 14. ὁ Ἀθην.] Articulus abest a VFL.

P. 17, 14. τὰ ὑπερέχοντα τῶν ὑπερώων] Dicuntur a Latinis pergulae. Sic in glossario ap. Steph. p. 167 *Pergula* ὑπερώων. Simile quid, ut monuit Schn., Iphicrates postea suavit Atheniensibus, teste Polyaeo III, 9. τὰ ὑπερέχοντα τῶν οἰκοδομημάτων εἰς τὰς δημοσίας ὁδοὺς ἀποκόπτειν ἢ πιπράσκειν.

P. 17, 16. προφράγματα] Alicubi reperi scriptum περιφράγματα. CAM. Heraclides in republ. Athen. de Aristide, Themistocle et senatu areopagitico narrat: καὶ τῶν ὁδῶν ἐπεμελοῦντο ὅπως μὴ τινες ἐνοικοδομῶσιν αὐτὰς ἢ δρυφάντους ὑπερτείνωσιν, ubi a vero puto aberrasse amicum Caraium cum italicum *balconi* compararet cum δρυφάντοις. SCHN. Hinc colligas Schneiderum προφράγματα habuisse pro septis vel vallis pro domibus in plateis ab Atheniensibus positis, ne quis invito domino quasi in castellum intraret. Verum aliter res habet. Pergulae poterant duplici modo aedificari, aut ita ut simpliciter trabes secundi tabulatī prominerent in plateam iisque superstruerentur pergulae, aut ita, ut pergulae columnis ligneis sustentarentur, quae quasi porticum in platea formarent. Atque illae quidem simplices pergulae a nostro dicuntur τὰ ὑπερέχοντα τῶν ὑπερώων, columnae προφράγματα; a Polluce Onomast. I, 81. illae appellantur γεισιποδίσματα, semibarbaro vocabulo, hae vero γεισίποδες. Αἱ δὲ προβολαί, inquit, τῶν ὑπερώων οἰκημάτων αἱ ὑπὲρ τοὺς κάτω τοίχους προύχουσαι, γεισιποδίσματα καὶ τὰ φέροντα αὐτὰς ξύλα, γεισίποδες. Quae ab Heraclide dicuntur δρύφαντοι non differunt a γεισίποσι nisi nomine.

P. 17, 16. ἀνοιγομένης] A 2 ἀναγομένης.

P. 17, 17. οὐν] Abest a F.

P. 17, 17. τὰ κτήματα] Nempe τὰ οἰκήματα.

P. 17, 19. ἀδόκιμον ἐποίησεν] Nummum qui tunc Athenis usurpabatur improbum esse iussit et pretio [minori] constituto ad se pecuniam omnem deferri imperavit. Cumque convenirent qui alio signo vellent eudere [cudi]

idem illud argentum elocavit. CAM. Cf. Boeckh. Oec. civ. Ath. II. p. 135.

P. 17, 19. τάξας] V τάξαι.

P. 17, 21. τῷ νόψαι] VL τὸ κ., F τὸ σκόψαι.

P. 17, 21. αὐτὸ] Abest a VL.

P. 17, 22. Φυλαρχεῖν ἢ χορηγεῖν ἢ τινὰ εἰς ἑτέραν] V Isingr. Φιλαρχεῖν. Porro χορηγὴν εἰ τινες ἑτέραν V, χορηγεῖν εἰ τινες ἑτέραν L, χ. ἢ τινὰ εἰς ἑτ. A 1 2. De choregia (v. Boeckh. corp. inscrpt. I. p. 483) quod dicit auctor bene animadvertendum est. Nam Clifthenem (Ol. LXVII, 4) primum choros instituisse virorum ex Marm. Par. ep. 47. monuit Welckerus addit. ad librum de trilog. Aeschyl. p. 254. Sed vereor omnino ne latius hic χορηγίας notio pateat. Recentiores enim Atticorum scriptores χορηγεῖν non de instruendis, adornandis alendisque choris intelligunt, sed de alimentis vel sumptibus in universum. Sic ipse Aristoteles Polit. I, 2. p. 10, 2. ὅ τι τρόπον τινὰ ἀρετὴ τυγχάνουσα χορηγίας καὶ βιάζεσθαι δύναται μάλιστα, III, 9. p. 132, 29. ἃ φύσεως δεῖται καὶ χορηγίας τυχεῖρας. Adde loca ab Iacobso congesta ad Philostr. p. 531. Etiam χορηγεῖν verbo sic utitur Aristoteles Polit. III, 1. p. 112, 6. τῷ κάλλιστα πεφουκότι καὶ κεχορηγημένῳ. VII, 1. p. 218, 1. ὁ μετ' ἀρετῆς κεχορηγημένος. Quodsi igitur τὸ Φυλαρχεῖν de dando tribulibus epulo, seu de ἐστιάσει, cum Wolfio prolegg. ad Dem. Lept. p. LXXXVIII et Boeckhio O. C. A. I. p. 487 intelligamus, hoc et quod sequitur τὸ τριηραρχεῖν erunt genera quaedam munerum singularia, his generalia addidisse eum putaveris ἢ χορηγεῖν τινὰ ἑτέραν λειτουργίαν τοιαύτην ἡμελλον. Hoc si statuis δαπανᾶν quod sequitur expungendum esse videtur ut glossema ad χορηγεῖν. Sed ampliandum esse censeo, donec de chororum institutione certius aliquid ad nos pervenerit.

P. 17, 23. τοιαύτην λειτ.] Sic VLF Schn. λειτουργ., τοι. Sylb.

P. 17, 23. *τινα*] Schn. εἰς τινὰ ἐτ. Sed τινὰ non pertinet ad λειτουργίαν, sed ad δαπανᾶν ut plurali numero enunciatum non singulari. Paulo post pro ἡμελλον F ἡμελον.

P. 17, 26. *τοὺς λελειτουργηκότας*] τ. λειτουργικούς VL, τὸ λειτουργικῶς F (voluit fortasse εἰς τὸ λελειτουργηκός) Schn. τ. λειτουργηκότας.

P. 17, 26. *τῇ τε ἱερείᾳ κ. τ. ἐ.*] Hoc ex parte tantum habendum in chrematisticis; praecipua enim huius rei ratio ad censum civium pertinet, quem eodem pene modo instituisse Hippias videtur atque postea apud Romanos a Servio Tullio institutus est. V. Dionys. Hal. Antiq. Rom. III, 15. Εἰς δὲ τὴν θυσίαν ταύτην καὶ τὴν σὺν-οδον ἅπαντας ἐκέλευσε τοὺς ὁμοπάγους κατὰ κεφαλὴν ὠρισμένον νόμισμά τι συνεισφέρειν, ἕτερόν τι τοὺς ἄνδρας, ἕτερον δὲ τι τὰς γυναῖκας, ἄλλο δὲ τι τοὺς ἀνέβους. ἐξ οὗ συναριθμηθέντος ὑπὸ τῶν ἐφεστηκότων τοῖς ἱεροῖς φανερὸς ὁ τῶν ἀνθρώπων ἀριθμὸς ἐγένετο κατὰ γένη τε καὶ καθ' ἡλικίαν· ὥς δὲ Πείσων Λεύκιος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἐνιαυσίων ἀναγράφει ἱστορίᾳ, βουλόμενος καὶ τῶν ἐν ἄστει διατρίβοντων τὸ πλῆθος εἰδέναι τῶν τε γεννωμένων καὶ ἀπογινομένων καὶ τῶν εἰς ἄνδρας ἐγγραφομένων ἔταξεν ὅσον ἔδει νομίματος καταφέρειν ὑπὲρ ἐκάστου τοὺς προσήκοντας εἰς μὲν τὸν τῆς Εἰλειθυίας θησαυρὸν — ὑπὲρ τῶν γεννωμένων, εἰς δὲ τὸν τῆς Ἀφροδίτης — ὑπὲρ τῶν ἀπογενομένων, εἰς δὲ τὸν τῆς Νεότητος ὑπὲρ τῶν εἰς ἄνδρας ἀρχομένων συντελεῖν· ἐξ ὧν ἡμελλε διαγνώσεσθαι καθ' ἐκαστον ἐνιαυτὸν ὅσοι τε οἱ σύμπαντες ἦσαν. De stipendio sacerdotis Palladis v. Mueller. de Minerva Pol. p. 13. Sed vide ne ad reditus aerarii sacri hoc magis pertineat quam ad stipendium sacerdotis.

P. 18, 3. Ἀθηναῖοι δὲ οἱ] VL Ἀθηναῖοι καὶ οἱ. Male. Nam Potidaeae incolae post expugnatam ab Atheniensibus urbem (Thucyd. II, 70. Diodor. XII, 46.) semper appellantur Ἀθηναῖοι οἱ ἐν Ποτιδαίᾳ οἰνοῦντες, ut apud Demosth. pers. de Halon. p. 79 HSt. Ἀθηναίων οἱ ἐν Ποτιδαίᾳ κατοικοῦντες. Pro Ποτιδαίᾳ F Ποτιδέα.

P. 18, 4. ἀπογράφασθαι] De hoc vocabulo v. Boeckh. corp. Inscr. 1. p. 289.

P. 18, 5. εἰς τὸν — ἀλλὰ] Absunt haec verba ab F. Ab LF abest ᾧ v. 6. Pro εἴη vñ. 7. F τή (sic.)

P. 18, 7. ὑποτιμᾶσθαι] De hac re ita Schneiderus: „In iure Attico, ubi, causa ab accusatore aestimata, erat multa a reo solvenda, huic contra licebat aestimare multam, quam ipse meruisse confiteretur: hoc dicebatur ἀντιτιμᾶσθαι et ὑποτιμᾶσθαι [v. Meier. et Schoem. proc. att. p. 179.] De re ipsa ita sentio. Censum agebant Athenienses, ut e honorum ista descriptione et aestimatione pecuniae collatio a cive quoque belli tempore conferendae (εἰσφορὰ) recte describi et constitui posset. Summam pecuniae ex censu aestimatam et ad publicos usus conferendam δήμαρχοι referebant in tabulas; hoc dicebatur ἐπιγράφειν. Cf. Valesium ad Harpocrationem in Ἐπιγραφεῖς. Isocrates Trapezit. p. 367. ed. Coray: εἰσφορᾶς ἡμῖν προσταχθείσης καὶ ἐτέρων ἐπιγραφῶν γενομένων, ἐγὼ πλεῖστον εἰσήνεγκα τῶν ξένων αὐτός τε καὶ οἱ ἐμοί, καὶ ἐμαυτῷ μὲν ἐπεγράψαμην εἰσφορὰν μεγίστην, ὑπὲρ δὲ Πασίωνος ἐδεόμην τῶν ἐπιγραφέων, λέγων, ὅτι τοῖς ἐμοῖς τυγχάνει χρήμασι χρώμενος. p. 369. τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον παῖδα ἀπεγράψατο μὲν ἐν τοῖς τιμήμασιν ὡς δοῦλον μετὰ τῶν οἰκετῶν τῶν ἄλλων. ubi Valesius ἐπεγράψατο voluit scribi. Sed qui nomina familiae et bona sua profitetur, ut in tabulas referantur, ἀπογράφεται: de aestimatione vero saepe summa oriebatur contentio, et pauperibus licuisse videtur, ut in ἀντιδόσει factum scimus, si quis infra iustum pretium bona sua ipse aestimasset, aliam subiicere aestimationem, ex qua summa pecuniae conferendae constitueretur. Hoc dici videtur ὑποτιμᾶσθαι. Aestimatione semel constituta, summa pecuniae conferendae definiebatur et in tabulis ipsis nomini possessoris adscribebatur: hoc faciebant ἐπιγραφεῖς. De ὑποτιμῇσει et omnino de modo censum agendi Athenis nullum adhuc scriptoris lo-

cum reperire memini: nec hanc partem disputationis de εἰσφορᾷ civium Atheniensium ad liquidum perduxit Wolf in Prolegom. p. XCIX. Ceterum ex hoc loco subito affulget lux comparato loco Aristotelis Politic. VI, 2, 6. de Aphytaeis, in quo interpretando aberravimus omnes, falsa interpretatione verborum quorundam in errorem inducti: τιμῶνται γὰρ οὐχ ὅλας τὰς κτήσεις, ἀλλὰ κατὰ τηλικαῦτα μέρη διαιροῦντες, ὥστ' ἔχειν ὑπερβάλλειν ταῖς τιμήσεσι καὶ τοὺς πένητας. Male igitur τιμήσεις sumus interpretati *census*, qui sunt τιμήματα: contra ὑπερβάλλειν τιμήσεσι idem est, quod hic dicitur ὑποτιμᾶσθαι, contra liceri, plus liceri. Hactenus Schneiderus, qui in praefatione ad Oeconomica p. XXI addit se vereri ne vana similitudinis Aphytaeorum et Potidaeatarum species in fraudem se induxerit. Tamen cum Schneidero faciunt Boeckhius Oecon. p. Athen. II. p. 45. 71. et Huellmannus de orig. tribut. p. 41. Mihi admodum diversa esse videntur quae Aristoteles de Aphytaeis (Polit. VI, 2. p. 203) et quae noster de Potidaeatis refert, nam illa ad magistratus pertinent, haec ad tributum. Rem sic mihi informo. Munia belli apud Potidaeatas pro habitu agrorum (κτημάτων) olim fiebant ita, ut secundum classes tributum conferrent. Ita si prima classis, ut hoc utar, fuit quingentorum iugerum, secunda trecentorum et sic porro, eis qui primae vel secundae classi adscripti erant certa pecuniae summa pro tributo in aerarium pendenda erat. Si qui vero fuerunt, qui septingenta iugera possiderent non maior iis ex lege summa conferenda fuisset quam iis, qui quingenta iugera. Huic rei, iniquae quidem, ut videbatur, ita Potidaeatae medebantur, ut promulgarent a quingentis iugeribus pendendam esse certam pecuniae summam. Hinc qui septingenta haberet iugera primum hanc summam conferebat, deinde adiuncto alio, qui trecenta possideret pro ratis addebat. Sic vel pauperio-

res plures, qui terna vel vicena iugera haberent, adiunctis aliis usque ad summam quingentorum iugerum idem pendebant. Hoc est illud ἵνα οἱ πένητες δύνωνται ὑποτιμᾶσθαι, quod passivum est non medium verbum: *ut vel pauperiores pro vera agrorum copia contribuerent, adiectis eorum agris aliorum iugeribus.*

P. 18, 8. διμναῖον] F διμαῖον. Duabus minis mancipium emi solebat. V. Herod. V, 77.

P. 18, 10. ἑκαστος σῶον τῇ πόλει] ἑκάστου σῶμα ἢ πόλις VF. συνέφερον ἑκαστος σῶμα ἢ πόλις L. Qui factum sit, ut πόλις scriberetur ad p. 18, 11. declaravi. De ἑκαστος tamen quid ferat L incertus sum; nihil enim Schn. adnotavit.

P. 18, 10 σῶον] V. Boeckh. Corp. Inscr. I. p. 122.

P. 18, 11. Ἀντισσαῖος] Δε quod vulgo legitur post Ἀντισσαῖος abest a VFL. Deesse nomen proprium non est dubium. Vetus versio habet *Polippolis Atheniensis*, vel *Olippolis A.* Si praeter haec verioris nominis vestigia lectionem codicum VFL in versu antecedente consulueris eam exortam esse facile diceres ab aberrante librarii oculo. Polipolis enim est πόλει Πόλις ex iotacismo, exortumque ex inepta coniunctione duarum narrationum. Scriptum est igitur εἰς-έφερον τῇ πόλει. Πόλλις Ἀντισσαῖος. Notus est Pollis Lytti conditor, qui in codicibus quibusdam item Πόλις scribitur. Pollis Argivus est apud Thuc. II, 67 Athen. p. 31. B., Pollis Atheniensis apud eundem p. 477., ubi in codicibus scribitur Πόλις, Pollis Lacedaemonius apud Aesch. c. Ctes. p. 85 HSt., Diod. XV, 34. et Plutarch. Dion. 5. ubi item codices Πόλις et Πόλλις. Quod habet Raph. Volat. epitoma Ἀντισθένης Ἀθηναῖος non sustentatur a codicibus, quanquam oeconomicum scripsit Antisthenes.

P. 18, 14. ὑπεγγύου] FV ὑπὸ ἐγγύου. L ὑποεγγύου, Schn. ex Sylburgii coniectura ὑπογύου. Veren-

dum est ne auctor noster, non ille optimae notae, ὑπεγγύου vocabulum ab ὑπό et ἐγγύς derivarit; nisi ὕπεργυς scripserat ut πάρεγγυς. Pluribus de causis codices secutus sum. Nam quid impedit, quo minus ὑπεγγύου οὔσης τῆς ἐορτῆς explicemus *vadibus impensarum in annum proximum datis*. Certe nolui temere mutare quod aliquo modo defendi poterat. Pro δέ Sylb. malebat δὴ sine causa.

P. 18, 15. ἐπεισεν] L εἶπεν.

P. 18, 16. εἰς νέωτα] F εἰς ν.

P. 18, 17. συναγαγόντας ἀποδίδοσθαι] F ἀποδιδόσθαι (sic) συνάγη (sic), V ἀ. συνάγει, L ἀποδίδοσθαι συνάγει., A 1. 2. σ. ἀποδόσθαι. Quum vetus versio habeat: *haec autem congregantes ad propinquas civitates vendere*, Schneiderus suspicatur auctorem legisse συναγαγόντας εἰς τὰς πλησίον πόλεις ἀποδέσθαι.

P. 18, 19. Λαμψακηνοί] L Λαμψακινοί. Ab A. 1. 2. abest δέ quod sequitur.

P. 18, 20. αὐτοὺς] ἐαυτούς VL.

P. 18, 21. τετραδράχμου] Sic FVP. Ceteri τετραδράχμου. De illa scriptura v. Eckhel doctrin. num. Proleg. XXXVIII. Utrumque bonum. V. p. 36, 4. Sic infra p. 28, 3, ἐλασσον et ἐλαττον. Contracta forma erat τετραῖχμον V. Etym. M. p. 754 et Boeckh, Corp. Inscr. I. p. 753.

P. 18, 22. ἐξάδραχμου] PF ἐξάδραχμόν, VL ἐξάδραχμον. Etiam accusativus bene habet. V. p. 36, 4. Postea pro χοᾶ VLF χόα, P χόαν (χοῦν?) Recte de accentu iudicavit Buttmannus Gr. gr. mai. I. p. 241. Cf. Matth. Gr. gr. §. 90.

P. 18, 25. ἡ πόλις καὶ εὐπόρησε] καὶ abest a VLF; εὐπόρισε L.

P. 18, 27. τετραράκοντα] Sic F. Ceteri τεσσαράκοντα, quod ut praeferam in bono attico hic posthabendum est alteri lectioni.

P. 18, 28. ἐν Βοσπόρῳ τυράννους] Strabo XI, 2. καὶ ἔστι τῶν μὲν εὐρωπαϊῶν Βοσπορανῶν μητρόπολις τὸ Παντινάπαιον, τῶν δ' Ἀσιανῶν τὸ Φαναγόρου· καλεῖται γὰρ καὶ οὕτως ἡ πόλις. Hic praecipue de Panticapaeo sermo est, cuius tyranni Theudosiam urbem impugnarunt, quae societate cum Heracleotis coniuncta erat. V. Polyæn. V, 23. VI, 19. Vide de his regulis vel dynastis Strabon. Geogr. VII, 4. p. 310. τὸ δὲ Παντινάπαιον ἐμοναρχοῦτο πολὺν χρόνον ὑπὸ δυναστῶν τῶν περὶ Λεύκωνα καὶ Σάτυρον καὶ Παιρισάδην· αὕτη τε καὶ αἱ πλησιόχωροι κατοικίαι πᾶσαι αἱ περὶ τὸ στόμα τῆς Μαιώτιδος ἐκατέρωθεν μέχρι Πειρισάδου τοῦ Μιθραδάτῃ παραδόντος τὴν ἀρχήν· ἐκαλοῦντο δὲ τύραννοι. Dinarch. contr. Dem. p. 95 HSt. et e recentioribus F. A. W. ad Leptin. p. 249. Olann. Syllog. inscr. p. 120. Raoul-Rochette *Antiquités grecques du Bosphore Cimmérien* p. 51. Koehler *remarques sur un ouvrage intitulé Antiquités grecques du Bosphore Cimmérien* p. 31. Plures una fuisse regulos ex inscriptione graeca patet (V. Boeckh. Corp. I. p. 147. a.) atque ex Aeschin. contr. Ctes. p. 78 HSt.

P. 19, 3. χρόνου δὲ ἱσταμένου] V χρόνου δισταμένου. Mihi scriptum esse videtur ἀγοράν, χρόνον διστάμενοι ἐν ᾧ ἐμελλον ἀποδώσειν τὴν τιμήν· τοῖς τε δὴ κ. τ. ε. Certe χρόνου ἱσταμένου passive debet intelligi: *constituto tempore*.

P. 19, 4. τοῖς τε] P τοῖς δέ.

P. 19, 6. δι' ἄλλην] Paulo tolerabilior lectio foret διαδιδόντες ἄλλοις οὐ μισθὸν παρεῖχον, nisi forte verior scriptura est διδόντες σκυτάλην; eius videlicet generis scytalam quae vulgo etiam usitata est ut scilicet taleola seu bacillo in duas partes fisso et inciso mercis numero altera eius pars penes creditorem maneat altera sit penes debitorem. SYLB. Equidem διαλλαγήν fuisse suspicor i. e. permutationem pecuniae. SCHN. Διαλλαγή prorsus alienum ab hoc loco, σκυτάλη nimis artificiosum. Ego

διδόντες (τοῖς ἐμπόροις) διαγραφὴν (non ipsam pecuniam sed perscriptionem) hic legendum esse puto.

P. 19, 7. παρῆγον] LV παρῆσον.

P. 19, 7. ἐν ὀλκιάσει καὶ ἄνδρα] ἐνολίσασιν ἄνδρα VFPA 1., ἐν ὀλκιάσιν ἄνδρα LA 2.

P. 19, 8. ἐπέστησαν ἐφ' ἐκάστη] ἀνεπέστησαν V, ἐ. ἐφ' ἐκάστην LV, ἐφ' ἐκάτων (sic) F.

P. 19, 10. τούτων· ἅπαντα] Sic cum If. marg. scripsi suadente Sylburgio; vulgo τούτων ἅπαντα· πρότερον κ. τ. ἐ. In eis quae sequuntur πρότερον συλλέγει ἢ ἀργύριον ἐδίδοσαν F, πρότερον συλλέγει ἢ ἀ. ἐ. VL, πρότερον συνελέγει ἢ ἀ. ἐ. P, πρότερον συνελέγει ἢ τὰργύριον ἐ. A 1, προτ. σ. ἢ ἀργ. A 2, πρότερον οὖν συνελέγει τὰργύριον ἢ ἐ. Schn.

P. 19, 11. ἢ ἐδίδοσαν] Priusquam solvendi stipendii tempus advenerat.

P. 19, 12. ἀργύριον] A 1. 2. τὸ ἀργ.

P. 19, 13. ἀπῆλθον] milites.

P. 19, 14. Σαμίων] Τελμίων PLVF. Nempe scriptum erat ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΙCΑΜΙΩΝ hinc inepte a librariis mutatum ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΙΤΕCΑΜΙΩΝ, ultima littera vocabuli Λακεδαιμόνιοι (Ι) pro T habita. De Telmissensibus igitur noli cogitare c. Raph. Volat., V. Panofka res Sam. p. 37. Pro Samiis apud Plutarch. de adul. et am. discr. 33. (T. VII. p. 207 Hutt.) Smyrnaei leguntur. Cf. Boeckh. Oec. civ. Ath. II. p. 132.

P. 19, 15. κἀθοδον] Eiecti erant a Polycrate. V. Herod. III, 46. Plut. Lac. apophth. p. 236. Hutt.

P. 19, 16. καὶ αὐτοὺς] ἑαυτοῖς abiecto καὶ LV.

P. 19, 18. Σαμίοις] Λακεδαιμονίοις VL.

P. 19, 19. Καλχηδόνιοι] Sic LV, Χαλκηδόνιοι F Schn., Καρχηδόνιοι P (sed corr.) A 1. 2, S. Notissima confusio. V. quae monuimus ad Arist. Polit. p. 323. Chalcedonii et Iones Καλχηδονίους dicebant, Attici eos Χαλκηδονίους dixere pro more suo. V. Schweigh. ad Athen. III.

p. 92. E. Meinek. ad Menandr. fragm. p. 93. interpretes ad Aristoph. Eq. 174., Passov. ad Parthen. p. 61. Prorsus ita Φυτία et Πυθία, de quibus v. Mueller. Dor. I. p. 207., Φιδάννη et πιθάνη (Brunck. ad Aristoph. Eq. 802. et Suidas III. p. 113), θρίαμβος et *triumphus*, Θελγῖνες et Τελχῖνες, Θραῖνες et τραχύς. In ἐνταῦθα pro ἐνθαῦτα Attici a more suo paullulum deflexerunt, de quo videndus diligentissimus Schaefer. ad Dem. II. p. 731.; ἐνταῦτα legitur in inscript. boeot. V. Boeckh. O. C. A. II. p. 392.

P. 19, 19. ξένων] Milites hic intelligi apertum est.

P. 19, 21. ἡδύναντο] V ἡδύνανται.

P. 19, 22. σῦλαν] A 1. 2. S σύλαν, P σύλον. Ceteri σῦλον. Pro ἔχει, quod sequitur, VL ἔχων, pro εἰ βούλεται c. A 1. 2. LP Schn. ἡ β. scripsi. De re ipsa v. Boeckh. Oec. civ. Ath. II. p. 128. Nempe τὸ σῦλον est quod quis rapuit, ἡ σῦλα ius rapiendi, quemadmodum ἐγκτησις est ius in peregrino agro centurias possidendi.

P. 19, 24. Πόντον] F τόπον.

P. 19, 25. ἔταξαν] VPFL A 1. 2. ἔταξε. Mutavit primus ut videtur S, sed non monito lectore.

P. 19, 26. ποιήσασθαι] Il. m. ποιήσεσθαι.

P. 19, 27. συλλεγόντων] F συλλεγόντων.

P. 19, 28. συλῶν] Sic FA 1. 2. S. Ceteri σύλων. Antea ἀπήλαξαν F.

P. 20, 1. συληθεῖσιν] VL et cod. Camer. συλληφθεῖσι, quod bene haberet si de ἀνδροληψία sermo esset. Pro δικαίως P a pr. m. δίκαις, a sec. m. δικαίως.

P. 20, 5. ὀφείλοντες — στρατιώταις] L ὀφείλοντας στρατιώτας.

P. 20, 8. νόμου] V. Boeckh. Oec. civ. Ath. II. p. 47. 133.

P. 20, 9. χρέα] V χρέη εἰς τὸν δ., L χρέα εἰς τὸν δ.

P. 20, 10. τοὺς ὀφ. μέν] Sic A 1. 2. PS., τοὺς μέν ὀφ. VLF Schn. Antea pro ἐψηφίσαντο V ἐψηφισαν.

P. 20, 12. κατὰ φέρειν] V φέρειν.

P. 20, 12. καὶ] κατὰ FA 1. 2. S.

P. 20, 13. εὐπορήσωσι] Suspicati mendosum esse locum nos de sortis perfolutione illa sumus interpretati quasi scriptum fuisset in archetypo: ἕως ἂν καὶ τὸ ἀρχαῖον ἐκπορίσωσι. De quo legentum ut par est iudicium esto. CAM. Sententia verborum est: *donec ad pristinam copiam perveniatur*. SYLB. Neque hac interpretatione neque illis mutatis opus est. Nam post τὸ ἀρχαῖον supple ex antecedentibus κατὰ φέρειν.

P. 20, 15. φόρους] Abest a F, φόβους habent A 1. 2. Sic infra v. 17. iidem.

P. 20, 17. ὁ βασις.] F sine articulo.

P. 20, 18. Κατασκευαστοὶ] Schn. male κατακείαστοι.

P. 20, 21. πλείω] Abest a FPV.

P. 20, 23. ἐξεκκλησιάσας] Verbum ἐξεκκλησιάζειν in concionem advocare usurpant LXX interpretes et scriptores sequiores. SCHN. Verbum est ut προπροκυλίνδομαι sim. In Thucyd. VIII, 93. Bekkerus correxit ἐξεκκλησίασαν pro ἐξεκκλησιάσον. V. Buttm. Gr. gr. m. I. p. 344.

P. 20, 24. οὗσα] Abest a L. Porro αὐτοῦ αὕτη habeat FPA 1. 2. S., αὕτη abest a VL, ἡ πόλις αὐτῶν, αὐτὴ ἀτ. malebat Sylburgius, unde Schneiderus ἡ πόλις αὐτῶν ἀτείσχιστον scripsit. Sed non opus est mutato. Metropolis hic non est μητρόπολις proprie sic dicta, sed caput ditionis Mausoli; ergo recte habet αὐτοῦ. Prorsus inepte dictum esset: *Mylassa est metropolis Mylassensium*.

P. 20, 26. φέρειν] Schn. malebat εἰσφέρειν.

P. 21, 1. τὸν θεόν] P τὸν τὸν θεόν.

P. 21, 2. οἰκοδομεῖν] Deest vel ἔαν vel tale aliquid. CAM. Addidit Schneiderus. Sed sine causa. Pertinet enim ad id loquendi genus, de quo egit Schaef. ad Theocr. epigr. V, 4., quanquam aliquantum differt hoc exemplum ab illis. Pro οἰκοδομεῖν V οἰκοδομῆν.

P. 21, 3. Κόνδαλος ἑπαρχος] Raphael Volat. *Cordaulus* (Candaules?) *magister equitum*, vetus interpres *Condolus Mausoli rector*.

P. 21, 5. ἡ ἔν] F ἡ νόν, V ἡ νόν, ab A 1. 2. S. absunt. V. ad p. 21, 8.

P. 21, 6. ἀπαγαγόντα] Sic P; ἀγόντα F, ἄγοντα LV, ἀγαγόντα ceteri.

P. 21, 7. ἐπανεέλθου] F Schn. ἐπανεέλθῃ. Postea δέ.

P. 21, 8. ἐπικαρπίαν] Hoc satis quidem probabile est, siquidem ἐπικαρπίαν interpretare usumfructum, factum esse de ovibus et tauris, sed de suibus non item, quare ἡ ἔν addita ab librariis esse videntur. Sed ἐπικαρπίας significationem v. p. 14, 22.

P. 21, 9. τε] abest a P.

P. 21, 10. ἐπώλει ὡς ἐπικαρπίας] Ita scribendum esse putavimus pro ἐπώλει τὰς ἐπικαρπίας. Nam: *arborum eminentium aut procidentium in regias vias vendere fructus* si esset, ut vertit Camerarius scribendum erat τῶν δένδρων τῶν ὑπερέχοντων κ. τ. ε. Sed τὰ ὑπερέχοντα ἢ πίπτοντα sunt fructus, ἐπικαρπίαι vero ususfructus. V. Philod. p. 51, 15. Nisi τῆς ἐπικαρπίας legendum est. V. p. 14, 22. Nam accusativus ita ferri non potest, si vel maxime infra (v. 12) legatur διαπύλιον ἐπώλει, δραχμὴν τοῦ σώματος; nam δραχμὴν τοῦ σώματος appositio quodammodo dici possit ad διαπύλιον.

P. 21, 12. διαπύλιον] De διαπυλίῳ Hesychius dicit τέλος τι περ' Ἀθηναίης οὕτω ἐκαλεῖτο; sed num huc pertineat vehementer dubito. V. Boeckh. Oec. civ. Athen. I. p. 500. F διὰ πύλιον.

P. 21, 12. δραχμὴν] F δραχμῶν. Et hoc fortasse rectius. Non enim opus est addere δύο vel τινῶν. V. Jacobl. ad Ach. Tat. p. 440.

P. 21, 12. ἄμα τε] τε abest ab SA 1. 2., ἄλλα τε FV.

P. 21, 14. πότῃ τε τετελεύτησεν] Erant milites auxilarii, quibus singillatim danda stipendia erant. Si quis igitur mortuus erat ab eo inde tempore centurionibus stipendium huius mortui denegabatur. Οὐ ante παρέρχ. in V deest.

P. 21, 16. φορεῖν] Sic VL. Vulgo φέρειν. V. Lobeck ad Phryn. p. 585. Postea pro ἐφῆσε VL ἐφη, pro παρά F περί.

P. 21, 17. προνομία] PA 1. 2. προσνομία, VL προνομία; pro προστετάχθαι LV προτετάχθαι. De Persis comitis v. Herodot. VI, 19.

P. 21, 18. αὐτῷ] A 1 S. αὐτῶ.

P. 21, 19. ἐπινεφάλαιον] F ἐπινεφάλεον. Quod sequitur αὐτῷ deest in A 1. 2. PS.

P. 21. 20. μεταπέμψασθαι] Rectius μεταπέμψεσθαι SYLB. Recepit Schn., sed sine causa. V. Wunderlich. observ. crit. p. 177. Schaefer. ad Theocrit. Id. V, 60. Krueger. ad Dion. histor. p. 101.

P. 21, 21. ἔδοσαν] A 2 ἔδωσαν.

P. 21, 21. συνελέγη] FVL συνελέχθη.

P. 21, 22. πολλοῦ ὄχλου] ὄχλου πολλοῦ VL Schn. In P sic corr. alia manus.

P. 21, 23. Φωκαίας] Φωκέας LPA 1. 2. Et sic legitur in nummis Phocaeae senioribus. V. Eckhel Doctr. N. I, 2. p. 534.

P. 21, 24. Φωκαέων] Φωκέων A 1. 2. VL, Φωκαίων F.

P. 21, 23. Ἀριστοτέλης] De hoc Aristotele nihil ad nos pervenit. Videtur ad eum nummus aeneus pertinere, in quo legitur ΦΩ., gryphi pars anterior, infra ΑΡΙΣΤΟ. V. Rasche lex. T. III. p. 1224. Tyrannum fuisse ex p. 22, 2. τὰ περὶ τὴν πόλιν τούτοις διοικεῖν παραδοῦναι concludas. De Rhodo eius patria res est anceps. Nam fuit Aristoteles Rhodius commentator Platonis teste Proculo in Tim. 1 ὅτι γὰρ μὴν τὰ Παναθηναῖα τοῖς Βενδιδαίοις εἶπετο λέγουσιν οἱ ὑπομνηματισταὶ καὶ Ἀριστοτέλης δ

Ῥόδιος ἱστορεῖ, ut vereare ne Ἀριστοτέλης Ῥόδιος sit nomen eius ex quo sua convalescit auctor noster.

P. 21, 26. αὐτῷ] Sic A 1. Ceteri αὐτῶ.

P. 22, 1. βούλεσθαι] βουλευέσθαι A 1. 2. FVP (sed corr.) L.

P. 22, 1. καὶ τὰ] κατὰ VL, κατὰ παρά F. Mox L διοικεῖν.

P. 22, 4. παρόντες πορίσαντες] Sic FP. A ceteris abest πορίσαντες.

P. 22, 4. 5. ἑτέροις] ἑταίροις VL. Sic idem infra mox ἑταίρων. Pro πάλιν A 1. 2. S πᾶσιν. Pro ἃ εἰληφῶς εἶη παρά F αἰεὶ εἰληφῶς εἶη περί.

P. 22, 6. ἔφασαν οὐκ ἐλάττω δώσειν] Sic VLPF Schn. Ceteri ἔδοσαν οὐκ ἐλάττω omisso δώσειν.

P. 22, 9. τε] II. δέ.

P. 22, 9. κατιδών] VFL οὐκ ἰδών. Mox pro ἀδικίας F ἀδικίαν. Ceterum ἀδικίας est genitivus non accusativus. Sic enim construe κατιδών οὐσας δίκας πολλὰς καὶ μεγάλας ἐν τῇς πολλοῦ χρόνου ἀδικίας.

P. 22, 10. διὰ πόλεμον τὸν ἐμπεσόντα] Sic scripti cum Schneidero ex vetere versione, quae habet ut *iniustitias propter guerram quae inciderat*. Non mutassem lectionem codicum τούτοις διὰ πολέμου δικαστήριον, si scriptum esset καὶ ἐν πολλοῦ χρόνου ἀδικίας διὰ πολέμου, δικαστήριον κ.

P. 22, 11. χρόνον δ' ἔθηκε] Sic P. Parentheseos signa adieci. Pro χρόνον A 1. 2. S νόμον. VF καὶ χρόνων προέθηκε, L et Camer. liber καὶ χρόνον προέθηκε. Hoc Schn. recepit.

P. 22, 12. ἔσσεσθαι] εἶναι A 1. 2. S. Pro προτέρων L προτίων.

P. 22, 13. παραβόλιον] Sic P. παραβόλου FA 1. 2. S, παραβολήν VL et lib. Camer., προβολή Schn. De παραβολίῳ v. Boeckh. Oec. civ. Ath. I. p. 386. Meier et

Schoem. proc. Ath. p. 771. Παραβόλιον est recentiorum, Aristoteles dixit παράβολον. Pollux VIII, 63. Cf. Phrynich. p. 238. Lob.

P. 22, 14. ἐγκλήτους] ἐγκλήτους A. 1. 2. FVSPL(?) Apertum est Aristotelem duos appellandi gradus instituisse, priorem iudices a se constitutos (δικαστήριον καθίσας), altiore se ipsum; παραβόλιον enim ad iudices pertinet, αἱ ἐγκλητοὶ μετ' ἐπιτιμίων ἐφ' αὐτὸν ad ipsum Aristotelem, qui ab utraque parte se corrumpi patiebatur.

P. 22, 14. ἐπιτιμίων] Sic PL codex Camer. Sch. Ceteri ἐπιτιμίου. Mox pro ἐφ' αὐτὸν Schn. ἐφ' αὐτῶν male.

P. 22, 15. ἐκατέρων ἀργύριον] P ἐκάτερον ἀ. Ab A 1. 2. S. ἀργύριον abest.

P. 22, 16. συνήγαγεν] συνήγαγον VF.

P. 22, 17. δ' ἐν] Sic A 1. S. Ceteri δὲ ἐν. Pro σιτοδεία L σιτοδία.

P. 22, 18. τε] Abest ab A 1. 2. S. In L in litura est.

P. 22, 19. ἰδιωτῶν] V ἰωτῶν.

P. 22, 22. ἐμπόρια] F ἐμπορεῖα. Post hoc vocabulum Schn. addidit τῆς Μακεδονίας, quod ita vetus versio: *miserant ad mercatum Macedoniae, unde venit frumentum.*

P. 22, 24. καὶ οὐ δυνάμενοι] Schn. addidit διαλῦσαι, in adnotationibus tamen se inferuisse διδόναι dicit. Sed e sequentibus τόκον ἔφερον supple φέρειν. Melioris aevi scriptor scripsisset καὶ οὐ δυνάμενοι ταῦτα.

P. 22, 27. σιδηροῦν] Imitati esse videntur Byzantios. V. interpr. ad Aristoph. Nubb. 249. ad Polluc. p. 1053. Eckhel. doctr. Num. I. p. XVIII.

P. 23, 1. ἀργύριον] Deest in A 1, 2. S.

P. 23, 2. ἴσον] ἴσον S Schn.

P. 23, 3. Χρείας] P δαπάνας in litura.

P. 23, 4. Δεύτερον] Rarum hoc pro *postea*.

P. 23, 5. τόκον] V. Boeckh. Oec. civ. Ath. II. p. 134.

P. 23, 5. κατέφερον] L ἔφερον. Porro τε post ἀεί abest a FVLPA 1. 2.

P. 23, 6. διεδίδοσαν] διέδοσαν A 1. 2. PS. Pro σιδηροῦς A 2 σιδηροῖς.

P. 23, 7. Σηλυμβριανοὶ] Sic VFL Schn. Σηλυβριανοὶ A 1. 2. S, Σελυβριανοί P. Hoc ultimum prorsus falsum. In inscriptionibus quibusdam legitur Σαλυπριανός. V. Boeckh. Corp. Inscr. I. p. 526. Ofann. Syll. p. 135. Eodem modo in codicibus legitur Ἀμβρακιώτης et Ἀμπρακιώτης. Stephanus B. Σηλυμβρίαν dicit non Σηλυβρίαν, quam a βρία πόλις et Σῆλος (conditoris nomen est) deduxit nomen; Σηλυβρία dicitur a Ptolemaeo et Strabone. Sed Σηλυμβρία praetulerunt Graeci propter fortiolem sonum ut ὄμβριμος dixerunt non ὄβριμος, quod in recentioribus editionibus legitur; de quo dixi ad Hesiod. Theog. 140.

P. 23, 7. δέ] Abest a VL.

P. 23, 8. σῖτον μὴ ἐξαγαγεῖν] σῖτον μὴ ἐξάγειν A 1. 2. S, σίτου μὲν ἐξαγωγὴν ἐν λιμῷ γενομένης F, σίτου μὴ ἐξαγωγὴν ἐ. λ. γενομένης V, σίτου μὴ ἐξαγωγὴν - γενομένην L, σίτου μὴ ἐξαγωγὴν εἶναι ἐν λιμῷ γενομένοις Schn. In ἐξαγωγὴν infinitivum ἐξαγαγεῖν latere suspicabar, quare hoc recipere ausus sum recepto etiam ex A 1. 2. σῖτον. Pro γενομένοις A 2 γενομένοι. Ceterum haec Selymbrianorum lex videretur admodum ridicula esse praesertim si Schneideri rationem sequaris propter adiecta vocabula ἐν λιμῷ γενομένοις, nisi sermo esset de locupletibus negotiatoribus, quorum intererat carius vendere annonam apud externos si fames esset. Apertum est igitur eo tempore annonae caritatem fuisse atque propterea non licuisse singulis civibus evehere annonam, τὸν παλαιὸν σῖτον. Nunc vero nova lege lata permittebatur civibus annonam exportare, si maiori pretio a republica ipsa emissent.

P. 23, 9. ἐκείνοις] Expectaveris ὑπάρχοντος δ' αὐτοῖς.

P. 23, 13. ἣν ἔδωκει — αὐτοῖς] Absunt a V, a L etiam τιμὴν, a F solum ἣν. Pro αὐτοῖς P αὐτῆς.

P. 23, 14. διὰ στασιασμόν] διαστασιασμόν VF.

P. 23, 16. οὐδέν] Schn. οὐθέν.

P. 23, 17. τὸν βουλόμενον τ. γ. δανείζειν ὡς ἐργάζονται] Non opitulantur codices: ὡς ἔργα ὡς τοῖς πρ. VFL. Nam deesse aliquid iuraveris, vel μὴ δεῖν δεδιέναι, vel μὴ ἀπολλύναι καιρόν vel μὴ μέλλειν vel tale aliquid. Sed ψηφίσασθαι hic significare videtur *plebiscito impellere*. Non satis intellexisse videtur Tittmannus de Graec. rebusp. p. 456.

P. 23, 19. λειπομένων] θλιβομένων FVL.

P. 23, 20. Ἐφέσιοι — νόμον ἔθεντο] Non populus Ephesus, sed senatus, βουλή, qui erat ex quinque tribubus lectus (quinque tribus erant Βέννιοι, Εὐώνυμοι, Ἐφέσιοι, Τήιοι, Καριναῖοι V. Steph. Byz. v. Βενναμία. Haec neglexit Tittmannus Graec. rer. p. p. 429). Ad hunc senatum etiam antiquissima lex pertinet apud Proculum ad Hesiodi Erg. 494 καὶ εἰς νόμος ἐν Ἐφέσῳ μὴ ἐξεῖναι πατρὶ παῖδας ἀποθέσθαι ἕως ἂν διὰ λιμὸν παχυνθῇ τοὺς πόδας.

P. 23, 22. τῶν τε κιόνων] Huius generis columnae eae esse videntur, quarum inscriptiones explanavit Boeckhius Corp. Inscr. I. p. 5. p. 39.

P. 23, 24. τὸ ἀργ.] Articulus abest ab A. 1, 2. S.

P. 23, 25. Συρακούσιος] PLA 1. Συρακουσίσις, V Συρρακούσιος. De hoc scribendi genere v. quae monui ad Aristot. Polit. p. 293. Hanc duplicis ῥῶ scripturam serius exortam esse puto ex etymologicis rationibus. Nam Συρακῶ palus, unde Syracusae nomen ceperunt, deducenda ab σύν et ῥήγνυμι formatur a Cyane et Anapo coniunctis. Unde Συρακοῦσαι primo, deinde serioribus temporibus Σιρράκοῦσαι; nam ab initio ρ duplicari non solebat. Cf. Brunck. ad Aristoph. Ach. 930. Sic Τυρανός et Τυρράνός (v. ad p. 26, 4) Σκισφοριών et Σκιρροφοριών, Βορέας et Βορ-

ῥᾶς al. Nec tamen ῥρ prorsus alienum ab antiquioribus temporibus videtur, si Alcaeī illius versus meminimus qui est apud Hephaest. Gaisf. p. 90. ἢ ῥ' ἔτι Δεινομένει τοῦ Τιρρᾶκῆος (v. Matth. Alc. fragm. p. 56.) ubi Τιρρᾶκῆος pro Συρακούσιος ironice dixit Alcaeus.

P. 23, 25. βουλόμενος] F βουλομένοις.

P. 23, 27. Δήμητραν] Sic VP. Ceteri Δήμητρα. Καί, quod vulgo additur post Δήμητρα, delevi auctoritate VLF.

P. 24, 1. τοῦτο] F τοῦτον.

P. 24, 2. τοὺς ἄλλους] LV τοῖς ἄλλοις.

P. 24, 3. τῆς θεοῦ] Templum Cereris erat prope a theatro maximo in ea urbis parte quae Neapolis dicebatur. V. Cicer. Verr. IV, 2, 53. Goeller de situ et orig. Syracusarum p. 65.

P. 24, 4. Ἄνευ γενικών] VL ἐνευγενικών, F ἀνευγενικών.

P. 24, 5. θύσας] θείσας VL. Num voluerunt θήσας? Porro καὶ post θεόν abest a VL.

P. 24, 6. θεῶ] F θεᾶ. Pro ἀπηνέγκατο VL ἀπηνέγκαντο.

P. 24, 7. δεδανεισμένος] V δεδανεισμένοι.

P. 24, 9. χρυσοφορεῖν] VLF χρυσὸν φορεῖν. Quod sequitur τάγμα τι pro τάγματα recepi e VLP et libr. Camer. cum Schn.

P. 24, 9. ἐν τῷ ἱερῷ] VFL εἰς τὸ ἱερόν.

P. 24, 10. ναυπηγεῖσθαι] A 1. 2. S ναυπηγήσειν. Δέ ante ναυπ. deest in VF. In P legitur τε. Expeditionem parabat contra Carthaginienses. V. Diodor. XIII, 41: διανοεῖτο γὰρ ὅπλα μὲν παμπληθῆ καὶ βέλη παντοῖα κατασκευάσαι, πρὸς δὲ τοῦτοις ναῦς τετρήρεις καὶ πεντήρεις, οὐδέπω κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους σιάνους πεντηρικοῦ νεναυπηγημένου et c. 42. ἤρξατο δὲ ναυπηγεῖσθαι τετρήρεις καὶ πεντηρικὰ σιάνη πρῶτος ταύτην τὴν κατασκευὴν τῶν νεῶν ἐπινοήσας. Ἀποίων γὰρ ὁ Διονύσιος ἐν

Κορίνθω ναυπηγηθῆναι τριήρη πρῶτον ἔσπευδε κατὰ τὴν ἀποικισθεῖσαν ὑπ' ἐκείνων πόλιν αὐξῆσαι τὸ μέγεθος τῆς τῶν νεῶν κατασκευῆς.

P. 24, 10. ἥδει] V εἶδη.

P. 24, 11. πόλιν] Naxiorum vel Catanensium. Diodor. XIII, 40.

P. 24, 11. συναγαγῶν-πόλιν] VL συναγαγεῖν-πόλιν.

P. 24, 12. προδίδοςθαι] F προδιδόσθαι.

P. 24, 13. στατήρας] V. Boeckh. Oec. civ. Ath. I. p. 16. — καὶ δύο στατ. F aperto errore.

P. 24, 14. ἥ] Abest a F. In P appictum in marg.

P. 24, 15. διημαρτηῶς] V διημαρτηός.

P. 24, 16. αὐτοῦς] VFL αὐτοῖς. Mox pro εἰσήνεγκαν, quod praebent A 1. 2. PS, εἰσήνεγκεν FVL Schn.

P. 24, 17. ἀνεκτέστατο] ἀνεκτίστατο VF.

P. 24, 20. καττιτέρου] VF καττιτερίου L καττιτερίου effictum ad analogiam τοῦ ἀργυρίου. De nummis e stanno (vel potius plumbo albo secundum Boeckh. Corp. Inscr. I. p. 752.) procusis v. Eckhel. doctr. num. I. p. XVIII. Mueller. de Etrusc. I. p. 326. Consentit cum nostro auctore Pollux VIII, 79. Sed quod deinceps addit καὶ τὸ νομισμάτιον τέσσαρας δραχμὰς ἄττινὰς ἴσχυεν ἀντὶ μιᾶς non videtur ad idem factum pertinere sed ad ea quae narrantur a nostro paullo aliter p. 26, 2.

P. 24, 21. ὑπερεῖπεν] Diviso fortassis legendum ὑπερ εἶπεν ut τούτων πέρι et similia: praepositione scilicet nomini postposita. SYLB. Mire erravit Schneiderus sic scribens: „sequens ὑπερεῖπε debetur Sylburgio pro περιεῖπε.“ Nam περιεῖπε ne unus quidem codicum; neque ὑπερεῖπεν primus scribere voluit Sylburgius, quod ab omnibus praebetur codicibus.

P. 24, 22. βουλόμενοι ἕκαστος ὃ ἀνείλετο] Sic VL. Sed F βουλόμενος ἑ. ὃ ἀνείλετο. Vulgo βουλόμενοι ἕκαστος οὖν εἴλετο. E narratione auctoris nostri patere videtur Dionysium iam ante procudisse nummos et singulis

civibus exhibuisse quam Syracusanorum comitia id permiserant.

P. 24, 23. καττιτέρινον] II. καττιτερινόν oxytonως: contra materialium analogiam. SYLB.

P. 24, 24. αὐτῷ] A. 1. 2. αὐτῶ.

P. 24, 25. οὐκ ἔφασαν εἶχειν] Sic A 1. 2. PFLV Schn., ἔφασαν οὐκ εἶχειν S male, nescio qua auctoritate.

P. 24, 26. παρ' αὐτῷ] Sic Schn. ex conii. Camer. et Sylb. Vulgo παρ' αὐτοῦ. Ferrem si abesset articulus. Mox δὲ abest ab A 1. 2. Rem aliter narrat Polyaen. strat. V, 2, 19.

P. 24, 27. τῶν] Abest a PF. Μοκ ἀπογράφοντες τί ἕκαστος ἀγέραςεν: ἐπειδὴ τ. F. Pro ἀπογράφετο VL ἀπογράφονται, pro Συρακουσίων V Συρρακουσίων (v. adnot. ad p. 21, 23. 25.) Ab L haec vox omittitur.

P. 25, 1. ἀναφέρειν] Minime assecutus est Camerarius vertendo: *persoluto autem pretio referre ad se utensile iussit quod emisset unumquemque*. ἀναφέρειν hic eadem significatione qua εἰσφέρειν usurpatur ut p. 26, 3. 8. 9. 11. 12. 13. V. Meierus de bon. damn. p. 16.

P. 25, 2. δὲ] L τε.

P. 25, 3. βοσκήματα] F βοσκημάτων. Porro αὐτὰ πρὸς τοσοῦτους οὖν τοίνυν κτησ. FVL. Sed optime quadrat vulgata. Solebat enim Dionysius sicubi tributum sibi postulare simul exponere cui usui id vellet. Atque hoc auctor expressit verbis πρὸς τοσοῦτον.

P. 25, 4. νῦν κτησαμένους] P νῦν τι κτησ.

P. 25, 6. ἐξόντων ἐπὶ καιρὸν ᾧστο] PA 1. 2. εἰ. ἐπικαίρως τό, LF εἰ. ἐπὶ καιρὸν ὡς τὸ εἶναι, V ἐξὸν τῷ ἐπὶ καιρὸν ὡς τὸ εἶναι.

P. 25, 8. σφάζοντες] σφάζοντες F.

P. 25, 9. πρὸς τοῦτο] Forzan legendum ὁ δὲ πρὸς τούτῳ (vel πρὸς τούτοις) ἔταξε: *ille insuper imperavit*. SYLB. Minime vero; πρὸς τοῦτο est: *ut hoc prohiberet*; et οἱ δὲ

quod sequitur ita scriptum est ac si antegressum esset
 ὡς δὲ ὁ μὲν πρὸς τοῦτο ἔταξε.

P. 25. 9. σφάζεσθαι ὅσα δεῖ τῆς ἡμέρας] Haec non satis intellexit Camerarius, qui ita interpretatus est: *cum autem ad haec Dionysius edicto definisset iugularum pecudum indies numerum.* Neque melius vetus versio: *at ille ad hoc statuit quanta oportet occidi in die: illi autem iterum diis mactari faciebant.* Contra haec est sententia: *ille vero plures uno die pecudes mactare cives vetuit, quam quibus cuique opus in dies vel ad quotidianum usum esset*

P. 25, 10. ἱερόθυστα] V. Phryn. p. 159 Lob.

P. 25, 11. τε] Sic VLFP. Abest ab A1.2. S Schn.

P. 25, 12. ἀπογράψασθαι χρήματα] L a. χρήματι.

P. 25, 12. οἴκοι] Sic A1.2, οἰκῆιον F, οἴκοι ceteri. Adverbium admisi propterea quod sensus est ἀπογράψασθαι χρήματα πρὸς αὐτὸν ἐκείνων ἔσοι οἴκοι εἰσὶν ὀρφανικοί. Qui tutatur οἴκοι non habet quo χρήματα referat. Nimis enim audacter factum hoc vocabulum cum S et Schn. expungere. Vereor tamen ne in codice F lateant verae lectionis vestigia ὅσοις οἰκῆιοί εἰσιν ὀρφανικοί. Pertinet enim ad propinquos orborum tutela. Certe οἶκον ὀρφανικόν qui memoratur lex. rhet. p. 269. Bekk. ab hoc loco prorsus alienum esse puto.

P. 25, 13. πολλῶν] Sic Schn. ex emendatione Sylburgii, cui etiam πάντων in mentem venerat. Vulgo ἄλλων.

P. 25, 14. ἀπεχρᾶτο] Sic PA 1. 2. S., ἀπέχρωτο VF, ἀπεχρῶτο (sic) Schn. Fortasse in libris quibusdam erat: χρηματ' εἶχεν ἵνα ἀποχρῶτο. Ἀπεχρᾶτο etiam p. 28, 25. eadem significatione, hic enim αὐτοῖς subaudiendum est quum τὰ τούτων χρήματα pertineat ad ἀπογραψαμένων. Mi-

nus apte igitur Sylburgius: *nota ἀπεχρᾶτο cum accusativo pro utenda accipiebat: nam in abutendi significatione dativum casum adsciscit.* Cf. tamen p. 26, 15.

P. 25, 14. ἐλθοιεν] Sic VLF. Ceteri ἐλθοι.

P. 25, 15. καταλαβών] Sic A 2 P S Schn. Ceteri cum A 1 καταλιπών.

P. 25, 16. μὲν ἂν ἐξανδραποδισθεῖεν] μὲν ἀνεξ. F. Μὲν omisit Schn. Pro ἐξανδραποδισθεῖεν LV ἐξανδραποδισθέν.

P. 25, 17. μέντοι τὰ] F μὲν τά.

P. 25, 18. τρεῖς μνᾶς] Leniora refert Diodor. XIII, 111. τὸ μὲν οὖν πλῆθος ἀποστείλας εἰς Συρακούσας ἐκέλευσε τοὺς δόντας ἀργυρίου μνᾶν ἀπολυτροῦσθαι· τοὺς δ' εὐπορῆσαι μὴ δυνηθέντας ἐλαφροπώλησε.

P. 25, 21. εὐπορωτέρων] ἐμπορωτέρων vulgatae editiones SCHN. Quas dicat vulgatas editiones nescire me fateor; ἐμπορωτέρων neque in codicibus neque in editionibus legi.

P. 25, 22. ἐκέλευε] Sic A 1. 2. PS. Ceteri ἐκέλευσε. Postea pro λαβών LV λαβεῖν.

P. 25, 24. ἀπέδοτο] F ἀπέδοκε (sic).

P. 25, 26. ἀποδόσει] A 1. 2. ἀποδώσει. Pro ἀπῆ-
τουν F ἀπῆ τον, V ἀπῆτο.

P. 26, 2. ἐξέδωκε] VL διεδωκε. Porro pro δυναμένην F δυνάμων, V δυναμένα. Ceterum aliter hanc rem narrari a Polluce Onom. VIII, 79 dixi adnot. ad p. 24, 20.

P. 26, 2. δραχμὰς τότε] A 1. 2. VLF δ. καὶ τότε. Sed καὶ abest a PS Schn.

P. 26, 3. δ] Adieci e coniectura. Sensus est ἐξέδωκε τὴν δραχμὴν δύο δυναμένην δραχμὰς καὶ ἅμα τὸ ὀφειλόμενον ὃ ἀνήνεγκαν πρὸς αὐτόν. Nisi velis, omisso pronomine relativo, ἀνήνεγκαν ita intelligere ut hic sit sensus: *restituit civibus pecuniam ita ut quod mutuo ei dederant pro tributo esset habendum.*

P. 26, 4. Τυρρηνίαν] P. Τυρηνίαν. Sic Τυρανά pro Τυρρηνά in notissima Hieronis galea. V. Boeckh Corp. Inscr. I. p. 35. De re ipsa v. Diodor. Sic. XV, 14. Aelian. V. H. I, 20. Polyaen. V, 2, 21. Sermo est de Pyrgis Agyllaeorum urbe. Cf. Mueller. Etrusc. I. p. 198. II. p. 55. Quae hic dicitur Leucothea dea Ovidio Fast. VI, 545. Ciceron. Tusc. I, 12. de Nat. D. II, 36. Mater Matuta audit, auctori glossarii ab H. Stephano editi *Albunea*, quod ipsum nomen est pro *Albidea*, ut Carna pro Cardea; nam i littera plerumque est copulativa apud Latinos, rarius u ut in *Graiugena*, *Troiugena*, rarius etiam o ut in *viocurus* sim. Huius Leucotheae, non Vestae, erat templum Tiburi pulcherrimum ad Anienis praecipitem casum, *domus Albunae resonantis* ab Horatio dictum. De cultu Leucotheae apud Romanos v. Plutarch. Camill. 5. Creuzer. Symbol. III. p. 30.

P. 26, 5. χρυσίον] F χρησίον.

P. 26, 7. ναῦται] Scilicet milites eius. V. Polyaen. V, 2, 21. F νῦνται. Paulo post ἐποίησατο scripsimus e P pro ἐποίησε. Verba κήρυγμα — ἔχει delunt in VF.

P. 26, 9. ἀνενέγκαντι] V ἀνενέγκαντα.

P. 26, 11. ἀνενεγκόντες] Sic A 1. 2. PF. Ceteri ἀνενέγκαντες.

P. 26, 12. ἔξειν] ἔχειν A 1. 2.

P. 26, 14. Μενδαῖοι] A 1 Μνεδαῖοι. Pro ἀπὸ λιμένων V ἀπολομένων.

P. 26, 15. τελλῶν] V τελλῶν.

P. 26, 15. προσπορευόμενα] Sic VPL; προσαγορευόμενα F, προσποριζόμενα ceteri.

P. 26, 15. ἐχρῶντο] Durum est in hac narratione ἐχρῶντο accusativo iunctum. SCHN. Cf. ad p. 25, 14.

P. 26, 16. τῆς γῆς καὶ οἰκιῶν] V. Boeckh. Oec. Civ. Ath. I. p. 328.

P. 26, 18. *ὁπότῃ*] Sic VF. Ceteri *ὁπότῃν*. Qui sequitur articulus post *ἀπεδίδοσαν* abest ab A 1. 2. SF (qui habet *ἀπεδίδωσαν* *ὀφείλοντες*.)

P. 26, 19. *ἐκέρδαινον*] Hinc sequitur democraticam fuisse rempublicam.

P. 26, 21. *τῇ*] Abest ab A 1. 2. FPVL. Sylburgius malebat *δέ*, quod restituisse se dicit Schneiderus, qui nihilo minus *τῇ* habet.

P. 26, 22. *καταλειπομένων*] V *καταλοιπομένου*, F *καταλοιπομένων*.

P. 26, 24. *ἀποδόσθαι τοὺς ἰ. τῇ π. ὡς ἐκδ. χρ.*] VF *ἀποδόσαι τῇ πόλει ὡς ἐκδανεῖσαι τοὺς ἰδιώτας χρήματα*, Schn. ex mente Camerarii *ὡς ἐκδανεῖσαι τῇ πόλει χρήματα τοὺς ἰδιώτας*. Ceteri *ἀποδόσθαι τῇ πόλει ὡς ἐκδανεῖσαι τοὺς ἰδιώτας χρήματα*.

P. 26, 25. *Καλλίστρατος*] De hoc Callistrato Callicratis f. Aphidnaeo v. Boeckh. Oec. Civ. Ath. I, p. 246. Sermo esse videtur de Methone, ubi magistratus munere functus erat Callistratus, ni fallor. Quamquam *ταλαντιαίους* ad Athenienses pertinere videtur.

P. 26, 26. *ἐλλιμενίου*] V. Hemsterhus. ad Polluc. VIII, 132. p. 956. Quod apud eundem Polluc. VIII, 30 ex Eupolide legitur *ἐλλιμένιον δ' δοῦναι πρὶν εἰσβῆναι σε δεῖ* qui de *conscendenda nave* intelligit cum Kuehnio vereor ne sribliginem Attico homini inurat. Aristophanes Polydo ap. Polluc. VIII, 31. *ἐλλιμενίζειν* coniunxit cum *δεκατεύειν*.

P. 26, 28. *ταλαντιαίους*] F *ταλαντίαιον*, L *ταλλαντιανίους*. De hoc vocabulo v. Lobeck ad Phryn. p. 544. Camerarius volebat *Ταυλαντίους* reponere miro errore. *Ταλαντιαῖοι* sunt qui apud Athenienses dicuntur *πεντακοσιομέδιμνοι*. V. Polluc. VIII, 130 coll. Boeckh. Oec. civ. Athen. II. p. 30 sq.

P. 27, 1. καθιστάναι] καθεστάναι P A 1. 2. Neque hoc ineptum ut v. 3. Illud habet Andocides de myster. p. 17. HSt. καὶ καταστήσας ὑμῖν ἐγγυητάς. Pollux VIII, 60, al.

P. 27, 3. καθιστάναι] A 1. 2 S. καθεστάναι; Sylburgius praeferebat καθιστάναι.

P. 27, 4. δύνηται] L δύναται. Verba καὶ καθ' ὅσον τις δύνηται πείθειν pertinent ad τοὺς μετέχοντας pauperiores, de quibus v. l. l. Andocidis: ἐπριάμην ἕξ καὶ τριάκοντα ταλάντων, ἀπελάσαι δὲ τούτους καὶ καταστήσας ὑμῖν ἐγγυητάς ἐξέλεξα τὰ χρήματα καὶ κατέλαβον τῇ πόλει καὶ αὐτὸς οὐκ ἐζημιώθην ἀλλὰ καὶ βραχέα ἐνεργαίνομεν οἱ μετέχοντες.

P. 27, 5. Τιμόθεος Ἀθηναῖος] De Timothei factis v. Cornel. Nep. vit. Timothei. Boeckh. Oec. civ. Ath. I. p. 316. Alius est Timotheus Atheniensis a Diogene Laertio allegatus III, 5.

P. 27, 5. F. Ἀθηναῖος] A 2 Ἀθηναίους.

P. 27, 5. πρὸς Ὀλυνθίους] Sic A 1. 2. PFVS. Ὀλυνθίοις sine πρὸς Schn.

P. 27, 9. πωλήσειν] V πωλήσι. Quod sequitur προσεῖπεν in προεῖπεν mutavit Schn. e sententia Sylburgii. Et recte quidem, ut videtur.

P. 27, 10. χαλκόν] Aliter Polyaen. III, 10, ἐπεισε τοὺς ἐμπόρους χρῆσθαι νομίσματι τῇ ἑαυτοῦ σφραγίδι ἀλλασσομένους δὲ τὴν σφραγίδα τὸ ἀργύριον λαμβάνειν.

P. 27, 11. λειῶν] FL λείων. Quid sint λεία docet Thucyd. II. 97. αἱ λείαι an alibi occurrant nescio.

P. 27, 13. ἀναφέροντας] ἀναφέρονται.

P. 27, 15. ὑπεναντίους] Sic VFL. Vulgo ἐναντίους.

P. 27, 19. ἐπεὶ] V ἐπί. Quod sequitur περὶ αὐτὸν abest a L, in A 1. 2. est περὶ αὐτόν.

P. 27, 20. ὥστε] VL ὥσπερ. Pro τρίμηνον FL τρίμηνου, pro σιταρχίαν FVL σιταρχίαν.

P. 27, 22. αὐτόν] Sic PA 1. 2. Abest a FVL (?) Schn. S. Sed τὸν Τιμόθεον videtur additum esse pro glossmate. Glossematis enim scatet hoc comma. V. p. 27. 23. p. 28, 1. Quare seclusimus uncinis.

P. 27, 23. εἰ μὴ τῇ ἀληθείᾳ] VFL εἰ μὴ τῷ κατὰ λόγον εἰ μὴ τῇ ἀληθείᾳ. Mirum ni scripsit εἰ μὴ αὐτῷ κατὰ λόγον προσδόνιμα ἦν τὰ χρήματα omissis εἰ μὴ τῇ ἀληθείᾳ et πρὸς αὐτόν. Pro προσδόνιμα A 1 προσδόνημα.

P. 27, 24. τῶν μισθῶν] Sic VL Schn. (e conl. Sylb.) Ceteri ὑπὲρ τε μισθῶν.

P. 27, 25. Σάμον] F Σάμων. De hoc facto cf. Polyaen. I, 10.

P. 27, 27. τοῖς Σαμίοις] Debebam cum omnibus codicibus et antiquis editionibus scribere αὐτοῖς τοῖς Σαμίοις. Sed operarum errorem, errorem Schneideri repetentium, praetermisi.

P. 27, 27. εὐπόρησε] PA 1 εὐπόρισε.

P. 27, 28. τε] δέ Ifingr. margo.

P. 28, 1. ἀφικνουμένους] Sic P, ἀφικομένους A 1. 2. S., εἰσαφικνουμένους VF, εἰσαφικομένους Schn. ex L. Praeterea Schn. e Polyaeno III, 10. ξένους inseruit post εἰσαφικομένους.

P. 18, 2. ἀληλεσμένον] F ἀληλεμένον, L ἀληλευμένον.

P. 28, 3. μηθὲν] Sic F. Ceteri μηδέν.

P. 28, 4. μετρητήν] Sic Schn. PL; sed F μετριτόν, VA 1. 2. S. μετρητόν. Pro ταξίαρχαι LP ταξίαρχοι. Post hoc vocabulum sequitur τε in PFA 1. 2. S. Non debebam igitur exulare iubere cum Schn. VL.

P. 28, 5. διεδίδοσαν] διεδοσαν FV.

P. 28, 6. αὐτοῖς] Sic scripsit Schn. pro αὐτοῖς.

P. 28, 7. καὶ ὁπότε ἀπ.] καὶ abest ab A 1. 2. VLF; pro καὶ ὁπότε ἀπ. P καὶ ὁπότε δὲ ἀπ. Pro ἀπαλλάττοινο F ἀπαλλάττοινο. Pro ἦν idem εἶη.

P. 28, 9. ἐπιτήδεια] F ἐπιτήδειας (sic).

P. 28, 9. ἐπιτηδείων] A 2 ἐπιτηδεῖαν, F τῶν γ' ἐπιτηδείων.

P. 28, 10. Δατάμης] Διδάλης LA 1. 2. S Stapulensis versio et epitome Raph. Volat., Διδάλλης F, Διδάλῃς (sic) V. Camerarius Didalcem vocat. Δατάμης e Polyaeno VII, 21 scripsit Schn. V. Boeckh. Oec. civ. Athen. I. p. 307.

P. 28, 11. πολεμίας] F πόλεως; pro ἐν τῇς P ἐν τοῖς. „Vetus versio reddidit *de spoliis* quasi ἐν τῇς λείας scriptum esset.“ SCHN.

P. 28, 12. δὲ] Omitti a vulgatis editionibus Schn. dicit. Quas dicat vulgatas nescio.

P. 28, 13. τεχνάζει] V τεχνάτε (sic), L τεχνᾶται.

P. 28, 14. συναγαγῶν] συνάγων A 1. 2. Pro ἀπορεῖσθαι A 1. 2. P εὐπορεῖσθαι.

P. 28, 16. ὥς] Abest a VFL; εἴτα δ' VL.

P. 28, 17. τοῦ χωρίου] τῇς χώρας A 1. 2. P. Neque hoc male. Nam ita Polyaen. VII, 21, 1. ἀπέχοντας δὲ ἡμέρας ὁδὸν ἐκέλευσε κατὰ χώρας μένειν ἀναπαυομένους. Fuit autem trium dierum profectio.

P. 28, 19. ἐπισκευάσας] V ἐπισκεάσας.

P. 28, 20. ταῦτα] κοῖλος ἄργυρος dicuntur vasa et alia huiusmodi, quapropter etiam v. 20 cum ταῦτα subaudiendum τὰ σκεύη. SYLB.

P. 28, 22. ἄργυρον τὰ ἀγόμενα] Sic Isingr. m. Schn. ἀργύριον τὸν ἀγόμενον V, ἄργυρον τὸν ἀγόμενον FA 1. 2. PS.

P. 28, 23. εἰς Ἀμισον] εἰσαμίδον F, εἰς Ἀμίδον V, εἰς Ἀμιλον L, εἰς ἄμισον A 1. 2., *ad Vermidium* vetus interpres. Apud Polyaenum l. l. legitur Ἀμισόν, quod recepissem si de productione syllabae mediae constaret. Nam Ἀμισος exortum esse videtur ex varia lectione Ἀμιλος.

P. 28, 23. ἐλθόντα] ἐλθόντας FS.

P. 28, 24. Ἀμισον] ἄμισον A 1. 2. V.

P. 28, 25. δὲ] LP δὴ.

P. 28, 27. Haec vulgo cohaerent cum antecedentibus. Hinc Schneiderus ita: „Partem extremam, inquit, narrationis praeteriit vetus interpres: nec video equidem, quid illa faciat ad rem, de qua nunc agitur. Suspicionem igitur duas narrationes coaluisse in unam alteriusque initium excidisse: quam suspicionem firmat Polyaei comparatio.“ Nihil excidit; sed debebant haec separari ab antecedentibus. Fabris et mercatoribus Datames monopolium dederat.

P. 28, 27. δέ] Abest a PA 1. 2. FVL. Pro τεχνίτας V τεχνήτας.

P. 28, 28. αὐτοῖς] αὐτοῦς VFA 1. 2. L.

P. 29, 3. Ταῶ] P Ταῶ, Isingr. Θαῶ. Apud Polyaei III, 11, 5 Θάμω, apud Plutarchum, Diodorum Athenaeum et Gemistum rectius Ταχῶ. V. Boeckh. Oec. civ. A. II. p. 141.

P. 29, 5. ἱερέων] Sic recte scripsit Schneiderus monente Sylburgio. Vulgo ἱερείων.

P. 29, 6. ἱερεῖς] ἱεροῖς FV.

P. 29, 7. δέ] Abest a VFL.

P. 29, 8. παρ' αὐτοῖς] V παρ' αὐταῖς.

P. 29, 8. εἶναι καὶ ἰδία αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς] ἰνδεῖ καὶ ἰνδία αὐτοῖς ἱερεῖς F, ἰνδεῖ καὶ ἰνδία αὐτοῖς ἱερεῖς VL. Camerarius: *et quinque sacrorum administrationem volentes esse suam ita singuli pecunias regi dare.* Vetus interpres: *audientes autem sacerdotes et sacerdotium apud eos singuli esse volentes quilibet per se pecuniam sibi dabat.* Sylburgius malebat: καὶ ἰδία ἑκαστος καὶ κοινῇ αὐτῶ τὰ ἱερὰ ἐδίδον χρέματα. V. p. 34, 21. 22.

P. 29, 9. αὐτοῖς] Sc. Chabriae et Tacho. Non opus est Schneideri coniectura ἑκαστος — ἰδία αὐτῶ ἱερεῖς ἐδίδον χρέματα.

P. 29, 10. ἐκέλευσεν] Chabrias.

P. 29, 11. πρότερον] VL πρῶτον.

P. 29, 12. δὲ] Abest a FVL.

P. 29, 12. αὐτῶ] Sic A 1. 2. S, αὐτῶ LV Schn., αὐτῶν F.

P. 29, 13. ὁ πόλεμος] Articulus abest a FVLP.

P. 29, 14. ἀπ' οἰκίας] ἀποικίας PA 1. 2. Post ἐκέλευσεν supple ex antecedentibus προστάξαι τὸν Ταών.

P. 29, 14. διαλυθῇ] F διαλυθῆς.

P. 29, 17. ἀρτάβης] F ἀρτάμης facili mutatione.

De artaba persica mensura v. Herodot. I, 192.

P. 29, 18. πλοίων] F πλείων.

P. 29, 19. ἄλλην] VL ἄλλων.

P. 29, 20. τέλος] Pro hoc vocabulo in PLF legitur κελεῦσαι, repetitum ut videtur e vs. 22.

P. 29, 21. μέλλουσι] VL ἔχοντα.

P. 29, 22. ἔχοι] Sic primus legi iussit S. Secutus est Schn. Vulgo ἔχει. Pro κελεῦσαι, quod sequitur, S malebat ἐκέλευσεν. Sed non opus est mutato in hoc scriptore, qui non gravatus est dicere ἐκέλευσε κελεῦσαι.

P. 29, 23. ἐνεγκάντων] V ἐνεγκόντων. Pro τῶν πλείστων S malebat τὸν πλεῖστον.

P. 29, 24. τούτῳ] VLF τοὺς τῷ. Pro χρῆσθαι FVPL χρᾶσθαι.

P. 29, 25. συστῆσαι] A 2. συστήναι.

P. 29, 25. νομάρχοις] Ita S corrigi iussit vulgatum ναυάρχοις. V. p. 35, 18. Secutus est Schn.; νοάρχοις habent FV, δάρχοις (?) L. De re ipsa v. Polyaen. V, 11.

P. 29, 27. Κότυος] Κότιος V. Hic Cotys est Cersobleptis Perisadis et Amadoci pater, de quo multa saeviter facta referunt Demosth. c. Aristocr. p. 658. Athenaeus XII. p. 531 sq.; eius filia Tarse nupsit Iphicrati Atheniensi, ut est apud Athen. IV. p. 131. et Cornel. Nep. vit. Iphicr. fin. Cf. animadvf. ad p. 31, 15

Eadem res narratur de Seuthe Cerfobleptis equitum praefecto a Polyaen. VII, 32.

P. 29, 28. αὐτῶ] V αἰτόν, F αὐτῶν.

P. 30, 1. τῶν ἀνθρώπων ὧν ἤρχε] Mirum hoc est προτάσσω τινός. Nam τῶν ἀνθρώπων genitivum esse pro τῶν ἀνθρώπων τινὰς non facile mihi persuadeas, ut est illud Platon. Phaedon. p. 78. τῶν πολλῶν καλῶν οἷον ἀνθρώπων ἢ ἵππων. Vereor ne scripserit ἐκέλευσεν (sic P) ὧν ἀνθρώπων ἤρχε.

P. 30, 2. κατασπεῖραι] Sic FPVL. Vulgo σπεῖραι. Pro προτάξαι L προτάξαι.

P. 30, 4. εὐπόρησε] Sic F. Ceteri ὑπόρησε. V. Herodian. ap. Hermann. de emend. rat. gr. Gr. p. 314. XXXVIII.

P. 30, 6. Θράξ] A 1. 2. Θράξ; neque hoc male si dempseris iota. V., si opus est, ea quae diximus animadvf. ad Theod. p. 236.

P. 30, 6. Περινθίων] Sic V et ita constanter. F Περινθίου, A 1 Περινθών, A 2. S Schn. Περινθίων. Περινθίων ne unus quidem nummorum Perinthiorum, omnes Περινθίων.

P. 30, 7. τὸ] Abest a VFL.

P. 30, 11. ἀποχρήσασθαι] Noster pro simplici verbo utitur ut p. 28, 25 et saepius.

P. 30, 14. αὐτοὺς] τοὺς Περινθίους.

P. 30, 15. ἐδάνειζετο] FVL ἐδάνειζε. Est: frustra petierat. De hac significatione imperfecti v. Schaefer. app. ad Demosth. I. p. 337. Elmsleium ad Eurip. Heracl. 1003.

P. 30, 15. νομίζεσθαι] Sic FVL. Ceteri νομίσασθαι.

P. 30, 16. Μέντωρ υἱός] Quid sit Μέντωρ υἱός non intelligo. Atque suspicor illud υἱός depravatum exarando ex eo, quod esset in archetypo Πέδιος. De Hermia autem amico et, ut aliqui scripsere, socero Aristotelis,

circumvento fraude Mentoris et capto occupatisque locis munitis, quae ille tenuerat, historia perstringitur in Diodori libro XVI, [p. 538 HSt.]. Extat historia et apud Strabonem, qui scribit Hermiam ad regem Persarum missum a Memnone in crucem fuisse sublatum. Hic Hermia eunuchus et servilis conditionis, gente Bithynus, audiisse traditur Athenis Platonem; et legitur epistola inter platonicas scripta communiter ad Hermiam, Eraclum et Coriscum. Mortuo Aristoteles et paeana scripsit et monumentum statuit inane. Graeci κενοτάφιον vocant. De quo Theocritus Chius, referente Laërtio:

Ἑρμίου εὐνούχου ἡδ' Εἰβούλου ἄμα δούλου
Σῆμα κενὸν κενόφρων τεύξεν Ἀριστοτέλης.

Commemorat idem Laërtius et epigramma Aristotelis inscriptum statuae Hermiae positaе Delphis hoc:

Τόνδε ποτ' οὐχ ὁσίως παραβὰς μακάρων θέμιν ἀγνὴν
ἔκτεινεν Περσῶν τοξοφόρων βασιλεὺς,
οὐ φανερῶς, λόγῃ φονίῳ ἐν ἀγῶσι κρατήσας,
ἀλλ' ἀνδρῶν πίστει χρησάμενος δολίων.

Et Mentor autem et Memnon Rhodii fuere atque adeo, ut Diodori scripta innuere videntur, fratres et ambo operam navarunt militarem regibus Persarum. CAM. Vetus versio vocem υἱός omisit reddens *Menchor herimiam* capiens. SCHN. De Hermia locis a Camera-rio prolatis adde Polyaen. VII, 48. Strab. XIII. p. 908. Dionys. H. ep. ad Amm. p. 121, Apollod. ap. Diog. L. V, 9. Legendum est pro υἱός vel δόλω (cf. epigr. Aristotelis delphicum.) vel παρακρούσει vel tale quid. Cf. locum Diodori laudatum.

P. 30, 17. εἰασε] Abest a LF.

P. 30, 18. Ἑρμείου] Sic F. Vulgo additur τοῦ. Ἑρμίου scribi vult Harpocratio s. v. Ἑρμίας; sed v. Wesseling. ad Diod. II. p. 122.

P. 30, 19. εἰ τι] A 1. 2. εἴ τι.

P. 30, 20. ὑπεκκείμενον μεθ' αὐτῶν εἶχον] F ὑποκείμενον μεθ' αὐτὸν εἶχον, PL ὑπεκκείμενον μεθ' ἑαυτῶν εἶχον. Ceterum versus 21 deest totus in VFL. Pro ὑπεκκείμενον μεθ' αὐτῶν A 1. 2. ὑπεκκείμενον ὃ μεθ' ἑαυτῶν. Quis codicum habeat ὑπεκκείμενον τοῦτο μεθ' ἑαυτῶν, ut legitur in S Schn., nescio. Nam quod Schneiderus ait *vulgatum τοῦτο ὃ μεθ' ἑαυτῶν correxisse Camerarium* non verum est. Dixit enim ille ὃ perperam esse inculcatum atque inducendum, ut nos fecimus, de τούτο vocabulo nihil.

P. 30, 22. Μέμνων 'Ρόδιος] V. Diodor. XVI, p. 338 HSt. Codex F Μέμνον 'Ρόδος κελεύσας. Etiam L habet κελεύσας.

P. 30, 25. παρὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν] F περὶ τ. ἀ. Nempe promiserat se tributis, ab omnibus, etiam a pauperioribus, dandis, hanc summam soluturum esse. Sed quum tempus advenisset solvendi, mutuo se iterum a locupletibus sumere dixit. V. Boeckh. Oec. c. Ath. II. p. 132.

P. 30, 27. αὐτῶ] A 1. 2 S αὐτῶ.

P. 31, 2. αὐτοῖς] LF αὐτῆς.

P. 31, 4. ἐπ' αὐτῶ] Schneiderus Sylburgii coniecturam ἑαυτῶ pro ἐπ' αὐτῶ recepit. Sed ἐπ' αὐτῶ est *praeterea etiam*.

P. 31, 5. σὺν τόκῳ] Sic Schn. e LVF pro ἐν τόκῳ.

P. 31, 6. παρ' αὐτῶ] Defunt haec vocabula in A 1. 2. P S.

P. 31, 6. παρηγεῖτο] A 1. 2. PS παρηγεῖτο. Quod nos dedimus, ferunt VF, suavit Sylburgius, recepit Schn. Sed male fecimus recipientes quod propositum a Schneidero erat. V. animadvers. p. 134.

P. 31, 7. σιταρχίας] σιταρχίας A 1. 2. VSP, συνταρχίας F. Recte L Schn. σιταρχίας.

P 31, 7. ἐξ ἡμερῶν] ἐξ ἡμερῶν FV. De hoc loco Camerarius ita: „Mutilus hic locus videtur et esse sententia haec: cum ante frumentum dare consuevisset nova luna, coepisse eum deinde dare duobus diebus posterius; ita tandem consummatis diebus XXX lucrum scilicet fecit unius mensis.“ Schneiderus vero ita: „vetus versio *dabat etiam stipendiariis secundo calendarum solutionem: primo quidem mense praeteribant tres dies, venienti autem quinque: hoc vero modo procedebat usque ad triginta. Furabatur igitur ab anno mensem.* Vides duas insignes scripturae varietates fuisse in libro veteri. Primum ubi sex dies anni eximit, vulgata versio habet *dierum, in quibus in anno vacabat* vel potius *vacabant*. Deinde clausula de toto mense ex anno stipendiario exempto nusquam in vulgata comparet, nec cum senario dierum numero primum indicato congruit. Vocabulum τριαντά uterque interpres male vertit *usque ad triginta*: est enim postrema mensis lunaris dies, eadem ἐνῆ καὶ νῆα appellata ab Atticis. Qui sint dies exemptiles optime docebit Cicero Verrin. II, 57. *Est consuetudo Siculorum ceterorumque Graecorum quod suos dies mensesque congruere volunt cum solis lunaeque ratione, ut nonnunquam, si quid discrepet, eximant unum aliquem diem aut summum biduum ex mense: quos illi ἐξαίρεσιμους dies nominant: item nonnunquam uno die longiorem mensem faciunt aut biduo* (quos Latini intercalares vocant). Quae iste (Verres) cum cognovisset, novus astrologus — eximi iubet non diem ex mense, sed ex anno unum dimidiatumque mensem, hoc modo, ut quo die, verbi causa, esse oporteret Idus Januarias eo die Calendas Martias proscriberet. Similiter igitur Memnon mensem integrum eximit anno dum primo mense tertio die, secundo quinto et ita deinceps duobus vel tribus diebus

procedentibus usque ad trigesium, stipendia militibus solveret eamque fraudem praetexebat ratione astrologica dierum exemptilium quos ipse crearat, novus item astrologus. Apparet itaque numerum sex dierum ab initio positum esse falsum et requiri triginta. Diversa ratione Cleomenes, infra c. 40. milites menstruo stipendio fraudasse narratur. Haec igitur Schneiderus. Sed nimis audacter factum esset si reciperemus eius coniecturam τοὺς μισθοὺς τριάκοντα ἡμερῶν. Mihi omnino hic locus ita scribendus esse videtur: τῶν τε στρατευομένων παρ' αὐτῷ παρηγεῖτο τὰς σιταρχίας καὶ τοὺς μισθοὺς ἔξ ἡμερῶν τὸν ἐνιαυτὸν ἰ. e. παρηγεῖτο τοὺς μισθοὺς τῶν παρ' αὐτῷ στρατευομένων ἔξ ἡμερῶν τινῶν τὸν ἐνιαυτὸν: *er verweigerte den Sold von so manchen Tagen das Jahr hindurch.* De hac numeri ellipsi, si quidem ita dici potest, v. nos supra ad p. 21, 12, Schaefer. ad Lamb. Bos. ellips. gr. p. 477. et quos laudavit Jacobsius ad Achill. Tat. p. 440.

P. 31, 8. αὐτοῖς] Schn. αὐτοῦς.

P. 31, 10. ἔξαιρεσίμους] ἔξαιρεσίμων F. Postea πρόν τε πρὸ τοῦ χρόνον κ. τ. ε. VL τήν τε π. τ. χρ., F τόν τε πρὸ τοῦ χρόνου διδοὺς τῆς στρατιώτης, Isingr. τὸν πρὸ τοῦ χρόνου.

P. 31, 12. σιταρχίας] τὴν σιταρχίαν FL, τὰς σιταρχίας A 1. 2. VPS.

P. 31, 13. δ' ἐχομένῳ] δεχομένῳ F.

P. 31, 14. ἕως] ὡς VL. Et postea LF τριάδα.

P. 31, 15. Χαρίδημος Ωρεΐτης] Est is qui dicitur Atheniensis a Diodoro XVII, 30. quod civitate eum Athenienses donarant (v. Demosthenes in Aristocr. p. 641. Theopompus ap. Athen. X. p. 436.) Argumentum orationis Demosth. in Aristocratem eum dicit γαμβρὸν Κότυος τοῦ τῶν Θρακῶν βασιλέως; ipse Demosthenes p. 663: ἐγὼ

σιοπῶ Κότυν ὅτι κηδεστὴς ἦν Ἰφικράτει τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ Χα-
ριδήμῳ Κερσοβλέπτῃ.

P. 31, 16. Ἀρταβάζου] Est Mentoris sororis ma-
ritus (Diodorus XVI. p. 449), qui bis defecerat a rege
Persarum. Hinc Charidemus, Darii Codomani Persarum
regis legatus, contra eum missus esse videtur.

P. 31, 18. οὐκέτι] A 1. 2. οὐκ ἔτι.

P. 31, 20. ἦ τι] V εἴ τι. Schneiderus „ita (ἦ τι)
codex L, cum edd. vulgatae haberent ἦ τε.“ Qui ha-
beat ἦ τε scio neminem. Idem dictum esto de χωρίων
v. 21. quod ferre vulgatas editiones dicit.

P. 31, 21. παραπομπήν] A 1. 2. Isingr. παραπο-
κοπήν.

P. 31, 23. προαγαγών] L προσαγαγών.

P. 31, 25. ὅσων] ὅσον FVL. Postea κείνους V.

P. 31, 27. μηδὲν ἄπλουν κεντῆσθαι] μ. ὁ. ἐκτῆσθαι
VL, μηδὲ ὁ. ἐκτῆσθαι F.

P. 32, 3. πεποιῆσθαι] A 1 πεποιεῖσθαι. Porro pro
εἶχον ἃ ἐτυχον LV εἶχον ἅν ἐτυχον.

P. 32, 5. παρ' οἷς] F παρ' οἷς ὧν [παρ' οἷς ὧν? V.
anim. ad p. 16, 4.]

P. 32, 5. ἐπράττετο] ἐπράττε LVF.

P. 32, 7. Φιλόξενός τις Μακεδών] V. Niebuhr.
opuscul. I. p. 415. Plutarch. Alex. 22. Athen. I. p. 22.
Arrianus III, 6, 6. Schlosser histor. antiq. I, 3. p. 226.

P. 32, 9. χορηγούς] χοραγούς FP. Quod sequitur
προέγραψε est lectio omnium codicum et editionum; Schn.
προέγραφε.

P. 32, 9. Καρῶν] Sic PF Schn.; καιρῶν LV; ce-
teri καρπῶν.

P. 32, 13. λειτουργίας] λειτουργείας A 1. 2. S Schn.

P. 32, 14. ἀναλώσειν] P λώσιν.

P. 32, 15. καὶ] δὲ καὶ L.

P. 32, 17. παρὰ τούτων] παρὰ τοῦτο F. Pro & ἐβούλετο L εἰ βούλεται. Pro καὶ προσῆν FVL καὶ προσόν, pro παρ' ἐκάσταις F παρ' ἐκάστης. Camerarium, qui ita vertit: *et ita accedebat aliquid singulis*, Sylburgius legisse arbitratur προσῆι παρ' ἐκάστων. Sed sensus est: *donec adiisset singulos*.

P. 32, 18. Εὐαίσης] Vetus interpres: *Eueses*.

P. 32, 19. ἀφίστασθαι] ἀφίσταται F.

P. 32, 20. ἐκρέμασεν] Sic FVL. Ceteri ἐκρέμα.

P. 32, 23. τοὺς] Abest ab A 1. 2.

P. 32, 25. τὰ ὁμολογηθέντα] τῷ ὁμολογηθέντι V.

P. 32, 27. Κλεομένης Ἀλεξανδρεύς] A condita Alexandria [τῆς πρὸς Φάρω πόλεως p. 33, 15] cuius condendae curam commiserat ei Alexander; nam patria fuit Naukratites. Arrianus Anab. III, 5, 5. Ἀραβίας τῆς πρὸς Ἡρώων πόλει Κλεομένην τὸν ἐκ Ναυκράτιος (ἄρχειν δίδωσι) καὶ τούτῳ παρήγγελλτο τοὺς μὲν νομάρχας εἶναι ἄρχειν τῶν νόμων τῶν κατὰ σφᾶς καθάπερ ἐκ παλαιοῦ καθεισθῆκει, αὐτὸν δὲ ἐκλέγειν παρ' αὐτῶν τοὺς φόρους· οἱ δὲ ἀποφέρειν αὐτῷ ἐτάχθησαν. Improbiter hominis arguit locus epistolae Alexandri post mortem Hephaestionis ad eum datae apud Arrianum VII, 23, 13. ἦν γὰρ καταλάβω ἐγὼ τὰ ἱερὰ τὰ ἐν Αἰγύπτῳ καλῶς κατεσκευασμένα καὶ τὰ ἡρώα τὰ Ἡφαιστίωνος, εἴ τε τι πρότερον ἡμάρτηκας, ἀφήσω σε τούτων, καὶ τὸ λοιπὸν ὀπηλίῃ σου ἂν ἀμάρτης οὐδὲν πείσῃ ἐξ ἐμοῦ ἄχαρι. De eadem hominis improbitate testatur Demosth. c. Dionys. p. 1285. Κλεομένους τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ ἄρξαντος ὃς ἐξ οὗ τὴν ἀρχὴν παρέλαβεν et reliqua. SCHN. Cf. Boeckh. Oec. civ. A. II. p. 141. A. Maius ad Alexandri itin. 1, 21. p. 28. mire erravit.

P. 33, 1. δὲ] F καὶ.

P. 33, 2. νομαρχῶν] LV μονάρχων.

P. 33, 3. τῷ μὴ ἐξάγεσθαι] τὸ μ. εἰ. L., τὸ μ. ἐξαγαγέσθαι V, τῷ μ. ἐξαγαγέσθαι F.

P. 33, 5. ἐπέβαλεν] A 2 ἐπέλαβεν.

P. 33, 6. εἰ μὴ ἐξαγομένου] Sic VFL; εἰ μὴ a ceteris abest. Boeckh. Oec. civ. A. I. p. 92. De εἰ cum participio v. Hermann. ad Viger. p. 832. ὀλίγον hic est *parum* contrarium vocabuli *nimis* ut ap. Herodot. VI, 109.

P. 33, 7. νομάρχας] VL μονάρχους, P νομάρχους.

P. 33, 9. ὁ κροκοδείλος] Stephanus Byz. v. Κροκοδείλων πόλις, πόλις ἐν τῇ Μοιρίδι λίμνῃ ἐν Αἰγύπτῳ. Ἡρόδοτος δευτέρᾳ. Ἐκλήθη δὲ οὕτως. Ὁ Μηνᾶς [cod. ὁ μαν....] βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἰδίων κυνῶν διωκόμενος μεθ' ἵππου φεύγει. Καταπεσόντος δὲ τοῦ ἵππου ἐν Μοιρίδι λίμνῃ, ὑπὸ κροκοδείλου [λέγεται] ληφθῆναι καὶ ἐξενεχθῆναι εἰς τὸ πέραν καὶ οὕτως ὀνομασθῆναι καὶ πόλιν κτίσαι καὶ καθιερώσασθαι τοὺς κροκοδείλους. Ἀπεῖπε δὲ μηδένα ἀποιτείνειν τὸ ζῶον ἡγεῖσθαι τε ὡς θεόν. Haec hausta sunt ex Diodoro I, 89 ex eoque supplenda sunt. Plin. H. N. V, 9. νομόν Κροκοδειλοπολίτην dicit.

P. 33, 10. πρότερος] Sic P Schn. (unde hic hauserit nescio) Ceteri πρότερον. Quodsi significaret, quod expressit Schlofferus histor. ant. I, 3. p. 256., scripturus erat καὶ πρότερον auctor.

P. 33, 11. κροκοδείλους] P κροκοδύλους.

P. 33, 13. ἡδύναντο] V ἐδύναντο.

P. 33, 14. ἔδωκαν αὐτῷ] εἰ. αὐτῷ V, ἔδωσαν αὐτῷ F, ἔδωσαν α. P, ἔδωκεν α. A 2. Pro οὕτως F οὔτος.

P. 33, 15. αὐτῷ οἰκίσαι] αὐτοῦ οἰκῆσαι FL, αὐτῷ οἰκῆσαι V.

P. 33, 16. τῷ Φάρῳ] F τῷ Φαραῷ, V τῷ Φασῷ, L τὸ Φάρσῳ. Alexandriam innuit. V. ad p. 32, 27.

P. 33, 16. τὸ ἐμπόριον] Sic PFL. Articulus vulgo abest; pro ὃν L ἄν.

P. 33, 17, 18. καταπλεύσας εἰς τὸν Κάνωβον] F καταπλεύσας δὲ τὸν πόν, VL καταπλεύσας τὸν τόπον. Latet alia nominis orthographia εἰς τὸν Κάνωπον, de qua v. Steph. Byz. f. v.

P. 33, 19. μετακίσει] ἐπὶ τοῦτο ἤκειν ἔφη μετακινήσει L.

P. 33, 20. δ'] Abest a PA 1. 2. FVL. Pro *νάτοι-
νοι* V *νάτηνοι*.

P. 33, 21. ἔδωκαν κ. τ. έ.] L τότε δε — εὐπρεπῇ — ἦται
αὐτοῖς. Verba ἰν' ἔα κατὰ χώραν defunt in VL. Pro ἔδω-
καν L ἔδωκεν, pro ἀπηλλάγη idem ἀπηλάγη.

P. 33, 22. εἶτα] τότε VLF.

P. 33, 23. εὐπρεπῇ] εὐπρεπῇ A 1. 2. LII.

P. 33, 24. αὐτοὺς] αὐτοῖς LV. Quod sequitur
τοῦτο γὰρ αὐτῷ τὸ διάφορον εἶναι ita intelligendum est: huius
enim summae damnum se facturum si Canobi non Ale-
xandriae esset emporium.

P. 33, 26. δ'] Abest a L.

P. 33, 27. μετώκησεν] μετώκησεν VL.

P. 33, 28. ἐπ' ἀγοράσματα] ἐπαγοράσματα F unde
scripsimus ἐπ' ἀγοράσματα probante Sylburgio. τινὰς ἐπ' ἀγο-
ράσματι VL, τινὰ ἐπ' ἀγοράσματι A 1. 2. S. Ceteri τινὰ ἐπ'
ἀγοράσματι.

P. 33, 28. καὶ αἰσθόμενος] Sic P Schn. FVL. A
ceteris abest καί.

P. 33, 28. ἐπιτεύχηκεν] ἐπιτέτυχεν VLF.

P. 34, 1. αὐτῷ] αὐτά F. Pro μέλλει A 1. 2. S
μέλλειν.

P. 34, 3. αὐτὸν] Abest a LV.

P. 34, 4. προσέξειν] F προσάξειν. Budaeus, qui
p. 526 comm. προσάγειν in Aristotelis loco p. 7, 8., ubi
nos e codicibus προστακτέον scripsimus, ita intellexit quasi
id significaret *imponere*, et hic praetulisset προσάξειν quod
etiam vetus interpres legisse videtur. Sed optime qua-
drat προσέξειν i. e. *Cleomenes dixit se isto homine non
amplius usurum*.

P. 34, 5. προσποιήτου] προσποιήτου VF. V. doct.
accent. graec. nostram G. 33, b) 3. p. 85 ed. III. Cf.
Suidas v. Ἐκλεπτός p. 692. Similiter peccatur in Aeschyl.

Agam. 1205 (Well.) δακτυλοδεικτῶν pro δακτυλοδείκτων; illud est a δακτυλοδείκτης vocabulo.

P. 34, 6. ἀκούσαντες] ἀκούοντες PFV. Quod sequitur αὐτόν abest a Schn.

P. 34, 7. τι] A 1. 2. τινά.

P. 34, 7. παραγενόμενος] L γενόμενος.

P. 34, 9. ἀπήγγειλαν] LFV ἐπήγγειλεν. παρά abest a L.

P. 34, 11. 12. τοῦ τε σίτου — χώρα] FL τουτέστιν ἡ τοῦ πώλου ἐν τῇ χώρᾳ.

P. 34, 11. ἀνῆνεγκε] Ante hoc verbum addendum esse videtur μείους, ἐλάττους vel simile quid. SYLB.

P. 34, 12. δεκαδράχμου] Sic LV; δέκα δραχμοῦ F, δεκάδραχμον P, δέκα δραχμῶν ceteri. Sermo est de medimno, qui alias erat minoris pretii. V. Boeckh. Oec. civ. A. I. p. 103.

P. 34, 13. ἡρώτα] F ἡρώτησε. Quod sequitur πόσου scripsi cum Schn. pro πῶς e sententia Camerarii.

P. 34, 13. τοὺς] αὐτοὺς FLV.

P. 34, 14. ὅσου] ὅσον PF.

P. 34, 15. ἐνεῖνον] Sic PA 1. 2. sc. σῖτον. FVL ἐνεῖνο τε μὲν. Pro ἐκέλευσε VL ἐκέλευεν. Ceteri pro ἐνεῖνον habent ἐνείνους.

P. 34, 16. αὐτῷ] A. 1. 2. αὐτῶ.

P. 34, 17. τοῦ σίτου] τοῦ τάππου FL.

P. 34, 19. τὸ ἀνάλωμα] τὸ ἀνώμαλον ἀνάλωμα A. 1. 2. Pro καταλυθῆναι Schn. malebat παραλυθῆναι ut c. 26. Non opus est.

P. 34, 22. κοινῇ] κοινωνῇ F.

P. 34, 23. μέλλειν] V μέλειν.

P. 34, 24. αὐτοῦ] αὐτοῦ A 1. 2., αὐτῶν L.

P. 34, 25. καὶ αὐτός] καὶτός VLF.

P. 34, 26. Ἀντιμένης Ῥόδιος ἡμιόδιος] Quid sit ἡμιόδιος ego quidem ignoro, qui scit dicat. Significa-

tionem viarum propterea quod harum paullo post [p. 36, 13.] istius nominis commemoratione mentio fit retinui-
 mus. Veniebat quidem in mentem factum esse ex eo
 quod Graecis ἡμιόλιος est. Sed interpretationi causam
 dederunt sequentia. CAM. ἡμιόδιος videtur corruptum ex
 ἡμιόλιος. SYLB. Equidem existimo ἡμιόλιος fuisse scriptum.
 Theodotum ἡμιόλιον nominat Polybius V, 42. [59. 79.
 Θεόδοτος ὁ καλούμενος Ἡμιόλιος, a corporis proceritate ut
 Schweighauesero videtur] vocis tamen eius significatio-
 nem qui explicaret neminem adhuc reperire memini.
 SCHN. Pro Ἀντιμένης Niebuhrius opusc. I. p. 415.
 hic et p. 36, 13 Ἀντιγένης corrigebat. Assentitur Boe-
 ckhius Oec. civ. A. I. p. 79. Recepissem Antigenem a
 cordatis iudicibus commendatum, nisi dubia quaedam ma-
 nus adhuc inhiherent, quae si quis exemerit, non amplius
 detinebunt. Antigenes, sub Alexandro dux argyraspi-
 dum (Plutarch. Alex. 70.), ab Antipatro (Ol. 114, 3.)
 demum secundum Diodor. XVIII, 39. Satrapa Susorum
 constitutus est. Is ergo nec vivo Alexandro (p. 35, 6.)
 pluribus imperare satrapis (p. 36, 13.) potuit nec impe-
 rare toti Macedonum exercitui (p. 35, 7. τὰ ἀνδράποδα
 τὰ ἐπὶ τῷ στρατοπέδῳ ὄντα ἐκέλευσε τὸν βουλόμενον ἀπογράφεσθαι;
 sic enim legitur in codicibus). Accedit quod Antige-
 nem ex Diodor. XVIII, 50. 62. Macedonem fuisse non
 Rhodium concludas. Nec satis intelligere me fateor
 quae post addidit vir doctissimus eis, quae de Anti-
 gene dixit l. l.: *auch können die gerühmten Erpressun-
 gen erst nach Perdikkas Tode vorgefallen seyn*: haec
 enim aut non pertinent ad eum, quem ipse Alexan-
 der (p. 34, 27. 36, 6.) provinciae cuidam praeposuit aut
 etiam in ceteris vocabulis hoc comma exspectat Niebuhrii
 emendatricem manum. Donec igitur iniectos scrupu-
 los quis exemerit faciam cum Antimene Rhodio, qui
 primo in Asia (p. 34, 27, p. 36, 14.) postea vero in

Aegypto (V. ad p. 35, 7.) in quaestoribus regiis fuisse videtur. In ἡμιοδίου vocabulo nihil differunt codices nisi quod in A 1 post ῥόδιος est spatium vacuum, in P vero margine legitur γνώριμος. Quid, si hoc recipiamus pro ἡμιόδιος, orto illo fortasse ex vocabulo antecedente, ut scriptum sit Ἀντιμένης ῥόδιος γνώριμος γενόμενος Ἀλεξάνδρου περὶ Βαβυλῶνα, i. e. cui plurimum fidebat Alexander.

P. 34, 28. παλαίῳ] παύλου VLF.

P. 35, 1. δ'] A 1 δέ.

P. 35, 4. τεχνίτας κλητοὺς] V. Homer. Od. XVII, 386.

P. 35, 4. ἄλλους ἄγοντας] ἄ. τοὺς ἄγοντας VLFP. Pro ἰδία F ἰδια. Pro ἐπιδημοῦντας, quod habent Schn. F, ceteri ἀποδημοῦντας.

P. 35, 5. ἔπρασσε] F ἔπρασαν κατὰ νόμον, VL ἔπρασαν κ. τ. ν.

P. 36, 6. Ὡς πάλιν τε πορίζων] ὦς πάλιν τε πορίζει FV, ὦς πάλιν πορίζων L, πάλιν τε πορίζων PA 1. 2. S, πάλιν τ' ἀπορῶν Schn. e coniectura Camerarii. Ὡς bene habet; sc. Ἀλεξάνδρῳ.

P. 35, 7. Στρατοπέδῳ] Sic scripsi pro στρατοπέδῳ. Nam hic sermonem non esse de toto Macedonum exercitu, si Antigenes vel si Antimenes audiat is, de quo res narratur, significavi ad p. 34, 26. Intelligendum est igitur Στρατόπεδον Aegypti oppidum, de quo v. Herodot. II, 154. Strabon. XVII. p. 801. J. H. Voss. *Alte Weltk.* p. XVIII. Pro ἐπὶ τῷ στρατ. VFL ἐπὶ στρατ. Sic Polybius II, 60. ἐπὶ ταῖς Κεγχρεαῖς et alii inferioris aevi scriptores.

P. 35, 8. θέλοι] θέλει FVP. Postea pro τελεῖν A. 1. 2. PS μέλλειν. Schneiderus τελεῖν pro interpretatione habet verbi ἀποτίσαι. Vide tamen ne scriptum fuerit ἀπὸ τῆς μνᾶς pro ἀποτίσαι.

P. 35, 10. ἀποδράσῃ] Sic V, ἀποδρά FP Schn., ἀποδρῶ A. 1. 2., ἀποδρῶ S, qui ἀποδρά coniecit vel εἰ δ' ἀποδράῃ.

P. 35, 10. τὴν τιμὴν] Articulus abest a V.

P. 35, 12. συντελεῖ] Sic VLPP Schn., συντελεῖν A 1. 2. S. Sylburgius συνετελεῖτο coniciebat, Schn. συνελέγη; ὀλίγων quod in vulgatis editionibus circumferri dicit Schneiderus qua nitatur auctoritate nescio.

P. 35, 13. ἀποδρῶν] F ἀποδίση, VL ἀποδράση.

P. 35, 13. τῆς... ἐν ᾗ ἐστὶ] Sic S, sed sine lacunae signis; A 1. 2. P τῆς ἐν ᾗ ἐστὶ, F τῆς ἐν ἡσείῃ, V τῶν σατραπῶν τῆς ἐν νεσίῃς, L τῶν σατραπῶν τῆς ἐν ἡστίῃς, Schn. τῆς [χώρας] ἐν ᾗ ἐστὶ, sed malle se legere τῆς χώρας [vel γῆς] εἰς ᾗ ἐστὶ τ. στρ. addidit. Mihi scripsisse videtur auctor τῆς Βουβαστίτιδος, ἐν ᾗ ἐστὶ, coll. Herod. II. 154. 166.

P. 35, 14. ἡ] abest ab A 1. FVLP.

P. 35, 16. Ὀφέλλας Ὀλύμπιος] Haud scio an legendum sit Ὀφέλλας Κυρηναῖος: de cuius potentia et rebus gestis narrat Diodorus Siculus XVIII, 21. SYLB. Interfectus est Ol. 118, 1. Diodor. XX, 42. De diversa eius nominis scriptura v. Polyaen. V, 3, 4. Wesseling. ad Diod. II. p. 274. Cyrenaeum fuisse natu nemo antiquorum scriptorum tradidit. Videtur ad eius χρηματισμὸν proverbium ὀφελίας ὁ ἀγὼν pertinere quod est apud Diogenian. VII, 41.

P. 35, 17. ἐπὶ τὸν νομὸν τὸν Ἀρριβίτην] εἰς τὸν νόμον τὸν Ἀρριδίτην A 1. 2., εἰς τὸν νομὸν τὸν Ἀρριδίτην PS, εἰς τ. ν. τῶν Ἀρριτήτων V, ε. τ. ν. τῶν Ἀρριδητῶν L, εἰς τ. ν. τὸν Αἰρριδίτην F. Ad haec Sylburgius: „rectius Ἀρριβίτην ut apud Strabon. 929, 940. et apud Ptolemaeum 262: ubi eius provinciae metropolis vocatur Ἀρριβίς. Apud Stephanum Byz. ex Herodiano est Ἀρῶραβις πόλις et Ἀρῶραβίτης νομός: ex Hecataeo autem Ἀραράμβη πόλις et Ἀραραμβίτης νομός.“

P. 35, 17. προσελθόντες] F προσελθόντας.

P. 35, 18. νόμαρχοι] νομάρχαι VF, νομάρχοι PA 1. 2.

P. 35, 19. 20. ἐπιμελητὴν τὸν νῦν] F ἐπιμελίτα τὸν νοῦν.

P. 35, 23. εἶα] εἶναι VL. Pro πράσσεσθαι F πράσσεσθαι.

P. 35, 24. ἐκέλευεν ὅσους αὐτοὶ ὑπετιμήσαντο] ἐκέλευεν ὅτε αὐτοὺς ὑποτιμήσαντος VL, ἐκέλευεν ὅτε αὐτοὺς ὑπετιμήσαντο F. Pro ὅσους A 2. ὅσου.

P. 35, 24. αὐτὸν δ' ἔκ.] αὐτὸν κατ. VL, τὸν κατ. F. Ceteri δ' ἔκ. Coniunxi utramque lectionem.

P. 35, 25. ἐκείνοις] ἐκεῖνος PFA 1. 2., ἐκεῖνους VL. Pro ἐδόκει VLF δοκεῖ.

P. 35, 26. ἐτάξαν] Sic A 1. 2. PS, αὐτοῖς τάξαντα χρήματα πολλαπλάσια FVL; Schn. e coniectura scripsit ἐτάξαντο.

P. 36, 1. Πυθοκλῆς Ἀθηναῖος] Ἀθηναῖος abest a LV. Nescio an huc pertineat Ἰσαβαίνειν Πυθοκλεῖ apud Athen. V. p. 213. e.

P. 36, 2. μόλυβδον] PA 1. 2. μόλιβδον. V. Wessel. ad Diod. I. p. 124.

P. 36, 2. Τυρίων] Nos Tyrium vertimus ignorantes quid diceretur: fortasse sit verum ἐν Τυρμιδῶν. Sic enim in Attica appellant populum quendam tribus Oeneidos. Ubi suspicari aliquis possit plumbi olim fuisse metalla, sicut alibi fuit argentifera arena. CAM. Non abs re suspicetur aliquis legendum esse τῶν Λαυρίων seu τοῦ Λαυρίου, quia Λαύριον sive Λαύρειον argenti metallum fuit in Attica, ut docet Pausanias Atticῶν initio et Thucyd. In argenti autem metallis plumbum quoque inveniri satis notum est. SYLB. Facit cum Sylburgio Boeckhius de metall. Laur. p. 95, scribens τῶν Λαυρίων; et recte quidem. Pro Τυρίων P margo τριήρων.

P. 36, 4. δίδραχμον] Legi potest etiam διδράχμου ut seq. versu. SYLB.

P. 36, 4. εἶτα] Est vitium typhoteticum pro εἴτα.

P. 36, 4. τάξαντας] τάξαντος τιμὴν sine αὐτοῦς L, τάξαντος αὐτοῦς τ. FP, τάξαντα αὐτοῖς τ. A 1. 2 S, τάξαντος αὐτοῦς sine τιμὴν V. Quod recepimus cum Schn. primus correxit Sylburgius.

P. 36, 5. ἐξαδράχμου] F ἐξαδραχμοῦ.

P. 36, 6. Χαβρίας] P Χαβρία coniunctum cum πωλεῖν (v. 5.) sine interiecta positura. Pro κατειλεγμένων L συηλεγμένων (?)

P. 36, 7. τῷ δὲ Ταῷ ἐξήκοντα μόνων οὐσης] Sic lib. Camer.; τῷ δὲ T.....ῷ ἐξ. μόνον οὐσῶν F, τῷ δὲ Ταῷ ἐ. μόνων οὐσῶν P, τῷ δὲ Ταῷ ἐ. μόνον οὐσῶν VL, τῷ δὲ νεῶν ἐ. μόνον οὐσῶν A 1. 2, τῶν δὲ νεῶν ἐξ. μόνον οὐσης S. De regis Aegypti nomine vid. animadvers. ad p. 29, 3.

P. 36, 8. προσέταξε] προστάξει A 1 VF, πρόσταξει A 2, προστάξει αὐτοῖς ἐν P.

P. 36, 9. πλέοντας] P πλέονας. Pro αὐτοῦ VL αὐταῖς.

P. 36, 10. σιτηρεσιᾶσαι] σιτηριᾶσαι ἢ αὐτοῦς πλείω F, σιτηριᾶσαι ἢ αὐτοῦς πλείω LV (hic σιτηριᾶσαι).

P. 36, 11. 12. ἃ προσέταξεν] ἔδωκε. Προσέταξεν Ἀντιμένης F, ἔδωκεν. Προσέταξεν Ἀντιμένης V. Similiter peccatum est p. 36, 6. 18. p. 18, 11.

P. 36, 13. Ἀντιμένης] V. animadvers. ad p. 34, 26. Particulae τε post Ἀντιμένης τοὺς respondet δὲ particula v. 16. Pro θησαυροῦς τοῖς L tantum θησαυροῦς sine articulo.

P. 36, 14. τὰς βασιλικὰς] Articulus abest a FV. Codex V etiam post ἀναπληροῦν interpungit propterea quod προσέταξεν (v. 11. 12.) eiusdem commatis esse putabatur.

P. 36, 15. νόμον τὸν] Articulus abest a V.

P. 36, 16. διαπορεύοιτο] Sic e Sylburgii coniectura Schneiderus; διαποροῦν τὸ FPL, διαποροῦντο V. Ceteri διαποροίη τό.

P. 36, 17. παρ' αὐτοῦ] Sic FVLP Schn. Ceteri παρ' αὐτόν.

P. 36, 19. Κλεομένης] Κλεομένους PF coniuncto commate superiori, Κλεομένα VL.

P. 36, 20. σιταρχίαν] σιταρχίαν A 1.2. VFPS. Ita etiam v. 22. 25.

P. 36, 21. κατέπλευσεν] κατέπλευσαν V. Pro προσπορευομένου quod sequitur S malebat προπορευομένου, sed sermo est de mense insequenti, praeteritis iam calendis.

P. 36, 22. διέδωκε] δέδωκε F.

P. 36, 23. διέλιπεν ἕως τῆς νουμηνίας] ἕως οὖν τῆς νοῦμηνίας VL, διέλειπεν ἕως οὖν τ. ν. F. Schneidero scribendum videbatur: ἀποπορευομένου δὲ τοῦ μηνὸς ἀναπλεύσας — εἰσιόντος μηνὸς διέλιπεν (nempe τὴν σιταρχίαν) ἕως τῆς τρίτης νουμηνίας. Sed V. animadvertit. ad p. 36, 21.

P. 36, 25. ἐκεῖνος] κεῖνος V, κῶνος F.

P. 36, 26. παρὰ] περί F. Ceterum noli παρὰ τὸν ἐνιαυτὸν verba cum Schneidero cum ἀφῆρει μισθὸν αἰεὶ μηνὸς coniungere, sed cum παραλλάξας ἓνα μῆνα, ut Sylburgius indicavit positura.

P. 36, 27. Σταβέλβιος ὁ Μυσός] Vetus interpres: *Stilpius Misensis debens mercedem stipendiariis congregavit comestabulos et dixit eis.* Raphael Volat. *Stabelbyus rex Mysorum debens stipendium militibus.* SCHN. F Στ. ὁ μῦς, ceteri Στ. ὁ Μυσῶν. Aretinum legisse Μίσων Camerarius animadvertit. Nos ὁ Μυσός secundum veterem interpretem scripsimus. Verum haec omnia aleae sunt plenissima. Poteram cum eadem probabilitate coniicere Σαβύλινθος ὁ Μολοσσός e Thucyd. II, 80.

P. 36, 28. ὁ Φείλων] Addidi cum Schneidero secundum Camerarii sententiam e vetere translatione.

P. 36, 28. αὐτῶ] FVL αὐτοῦ.

P. 37, 1. εἶναι] εἶχε VL.

P. 37, 2. ὅταν] Post ὅταν deesse videtur δέ, vel γάρ vel similis alia coniunctio. SYLB. Erravit vir doctissimus; nam constructio est: τῶν δὲ ἡγεμόνων ἐκείνων (sc. ἰδιωτῶν), ὅταν δέηται στρατιωτῶν, ἐκάστῳ δοῦς ἀργύριον κ. τ. ἐ. Sic infra v. 4. ἐκείνοις ad eosdem gregarios milites pertinet. Pro ἐκείνων VF κείνων.

P. 37, 3. ἐπὶ ξεινολογίαν] P ἐπιξεινολογίαν, F ἐπι... νολοχίαν, V ἐπὶ κεινολογίαν, L ἐπὶ κοινολογίαν. Voluerunt sine dubio ξεινολογίαν, ut κείνων al. sunt ionismi vestigia. V. animadvers. ad p. 16, 4.

P. 37, 4. ἐκείνοις] κείνοις PF, κείνους V. Pro ἥδιον FVL ἴδιον.

P. 37, 6. ἑκαστον τοὺς αὐτῶν καταλόγους] ἑ. τ. αὐτῶν καταλόγους PA 1.2. S, ἑκ. αὐτοὺς καταλόγους V, ἑ. αὐτοὺς κατὰ λόγους L, ἑ. τοὺς αὐτοὺς καταλόγους F. Scripsi cum Schn. αὐτῶν, quamquam etiam αὐτῶν non male habet. Pro καταλόγους Camerarius malebat κατὰ λόχους. Sine causa.

P. 37, 6. δὲ] Abest a VLF.

P. 37, 8. ἀπέστειλαν] καὶ ἀπ. VLF.

P. 37, 9. δὲ] Abest a VFL.

P. 37, 13. εἰ] Abest a VL.

P. 37, 14. 15. ἀργυρᾶν] VF ἀργυρῆν. Cf. animadvers. ad. p. 16, 4. 37, 3.

P. 37, 15. ἀγαθοῦ δαίμονος] Cicero de nat. deor. III, 34. a Camerario allegatus, ita: *Dionysius mensas*

argenteas de omnibus delubris iussit auferri, in quibus quod more Graeciae veteri inscriptum esset bonorum deorum, uti se eorum bonitate velle dixit. Rectius haec narrari a nostro et ab Athenaeo XV, p. 693 adnotavit Schneiderus: ὅτι δέ, ita Athenaeus, δοθείσης τῆς τοῦ ἀγαθοῦ δαίμονος κράσεως ἔθρος ἦν βαστάζεσθαι τὰς τραπέζας ἐδειξε διὰ τῆς αὐτοῦ ἀσεβείας ὁ Σικελιώτης Διονύσιος· τῷ γὰρ Ἀσιληπιῷ ἐν Συρακούσαις ἀνακειμένης τραπέζης χρυσῆς προπιῶν αὐτῷ ἄκρατον ἀγαθοῦ δαίμονος ἐκέλευσε βασταχθῆναι τὴν τράπεζαν.

P. 37, 15. ἐκέλευεν] ἐκέλευσεν FV, ἐνόλευσαν L.

P. 37, 17. προτετακότα] προτεταχότα FL A1.2., προτεταχότι V.

P. 37, 17. εἶπας ὅτι] εἶπας ἂν ὅτι δέομαι ἐξαίρειν F, εἶπεν ἂν ὅτι L. Neque hoc alterum male.

P. 37, 17. ἐκέλευε] ἐκέλευσε FVL.

P. 37, 18. τὰς] ὅ abest a FVL cum ipsa post ἐκέλευσε positura.

P. 37, 18. στεφάνους] Post hoc vocabulum in F est spatium septem syllabarum.

P. 37, 20. εὐωδέστερα] εὐωδεστέρους scripsit Schneiderus. Sed haec non sunt refecanda ad unguem; etiam scripto εὐωδέστερα de coronis intellexit auctor, non de vestibus.

P. 37, 20. ἱμάτια μὲν λευκὰ] Sic F; ἱμάτια λευκὰ VL, ἱμάτιον μὲν λευκόν A1. II., ἱμάτιον μὲν λινοῦν A2 S. Sylburgius malebat λεπτόν pro λευκόν. Cicero de nat. D. III, 34 *laneum pallium* habet. Libenter scripsissem ἱμάτια μὲν λινᾶ, si codices assentirentur. Cf. *epistol. platon.* XIII. p. 728. Laemar. καὶ ταῖς Κέβητος θυγατράσι χιτῶνια τρία ἑπταπηχῆ, μὴ τῶν πολυτελῶν τῶν ἀμοργίνων ἀλλὰ τῶν σι-

καλικῶν τῶν λινῶν. Osannus Sylloge Inscr. p. 83 coniecit λευκολινῇ utpote conflatum ex duabus lectionibus.

P. 37, 21. λευκοῖνους] Λευκίνους codices et editiones. Quad nos cum Schneidero recepimus coniecerant Camerarius et Sylburgius.

P. 37, 22. περιετίθει] περιτίθει F. Cf. quae dicinus ad p. 16, 4. 37, 3. 14.

ADNOTATIO AD PHILODEMUM.

P R A E F A T I O

EDITORIS NEAPOLITANI *).

I. Praecipuam philosophiae partem apud antiquos ethicen fuisse, nemo est qui ignoret: ab ea autem diligentissime pertractanda nec Epicurum, nec eius sectatores abhorruisse, testes habemus non modo Laërtium in *Vitis philosophorum* lib. X, et quotquot eius moralium praeceptorum meminerunt, sed locupletissimum hodie Philodemum nostrum, cuius, quae invenimus opera, in moralibus plerumque argumentis versantur: sed illa potissimum, quibus est titulus vel *περὶ κακῶν*, signatum littera I, vel *περὶ κακῶν καὶ τῶν ἀντικειμένων ἀρετῶν, καὶ τῶν ἐν αἷς εἶσι, καὶ περὶ α'*, quomodo inscribuntur duo volumina signata, alterum littera Δ, alterum littera Θ, quod in lucem nunc edimus. Unde colligere licet plura, et voluminosa fuisse eius opera ethicen pertractantia.

II. Praeterea inter ethices argumenta, sive potius inter morales virtutes vel vitia, recensuisse *οἰκονομίαν*, h. e. artem bene administrandae domus vel contra, testes adhuc habebamus prae ceteris Laërtium et Stobaeum, qui plures memorarunt philosophos de oeconomia pertractantes: sed Philodemus hodie nos dubitare non finit; qui de illa post Epicurum eius etiam discipulum Metrodorum diligentissime pertractasse narrat Col. XXVII. huius

*) Scripsit Franciscus Iavaronius. Secundis curis absolvit Carol. Maria Rosinius R. Societatis Borbonicae praeses perpetuus.

voluminis. Oeconomiam enim ab arte acquirendi distinguendam putat Philodemus cum suis, eamque idcirco inter virtutes enumerandam, ut patet ex Col. XXI. v. 44. et seq. Et recte quidem. Facultas enim bene regendi domum eadem est ac bene ducendi vitam imperturbatam et tranquillam, si in hoc libro, qui est de vitiis et virtutibus oppositis et de eorum subiectis et obiectis, de oeconomia ex professo tractet, et in sequentibus eandem materiem se tractaturum spondeat.

III. Ex his autem veterum philosophorum de oeconomia tractatibus vix duo ad nos usque pervenerunt, alter nempe Xenophontis in libro, cui titulus: Ἀπομνημονευμάτων πέμπτος, ἥτοι οἰκονομικὸς λόγος, alter vero sub Aristotelis nomine, τῶν οἰκονομικῶν α'. Atqui hos ipsos libros forte fortuna Philodemum ad trutinam revocantemprehendimus: quod magno sane nobis fuit subsidio ad eius sententias tuto adsequendas. Sed id, in quo maximas Philodemo habeamus gratias oportet, illud est, quod primus nos docuit perperam Aristotelis nomine inscriptum fuisse librum τῶν οἰκονομικῶν, cum ille fuerit merum Theophrasti opus, quod criticis usque modo nunquam suboluit. Id autem citra dubitationis aleam a nostro eruimus. Theophrasti enim nomen nitidissime expressum est in αὐτογράφῳ, semel scilicet atque iterum Col. VII. v. 38 et 47, ubi eius sententias suis ipsius verbis recitare incipit; et rursus Col. XXVII. v. 5, ubi se non omnia Xenophontis et Theophrasti, quos superius sugillaverat, respuere profitetur.

III. Praeterea id etiam Philodemo debemus, quod uno atque altero loco genuinam eorum scriptorum lectionem nobis patefecerit, ut infra observabimus.

V. Magnum quoque haec papyrus pretium habet, quia, etsi trunco sit capite, vlx tamen sex primas σελίδας

vel decurtatas vel ita discerptas habet, ut, quod ad bonam partem, desperatae sint lectionis: reliquae vero numero viginti duo vel integrae sint, vel suppleri facili negotio possint ita, ut integer textus decurrat usque ad vigesimam octavam.

VI. Iam vero nobis, ut ardenti litteratorum desiderio nostra haec *κειμήλια* quantocius cognoscendi fieret satis, propositum erat tum scholiis tum commentariis in posterum abstinere, et nudam textus lectionem, cum supplementis sponte fluentibus et litterali versione, publici iuris facere: si qua vero notatu digna forent, praefatione aliqua lectores monere. In hoc tamen edendo volumine nobis imperare non quivimus, ut ne aliquas adnotationunculas singulis fere columnis adscriberemus; gratissimum fore lectoribus censentes, si qua loca sive Xenophontis, sive Theophrasti Philodemus vel recitat, vel respicit, e regione habeant et aliqua notatu digna ibidem inveniant.

VII. Habes igitur, erudite Lector, institutum nostrum: adcipe nunc, si lubet, in antecessum, quaenam sit Philodemi mens in tota hac disputatione. De oeconomia igitur tractaturus noster eo intuitu, qui philosophum moralia tractantem deceret, docendo scilicet, quo pacto domus et familia regi et administrari debeat a viro sapiente, h. e. ab eo, qui vitia fugere et oppositas virtutes sectari velit, et vitam tranquillam et quam minime incommodam (qui est ultimus epicureae doctrinae scopus), principio magni nominis philosophos reprehendit, quod in huiusmodi disputatione a scopo aberrantes vel dissona vel aliena vel inutilia vel superflua multa scripserint. Hac mente prius in Xenophontem et ab eo inductum Socratem, mox vero in Theophrastum animadvertit. Num alios quoque philosophos inantecessum carperit, ignoramus; quantum enim a libri initio

distet columna quae nobis est prima, quis novit? Sed fortasse contentus fuit hos solum magni nominis viros in medium proferre; alios enim, praecipue sophistas, suppresso nomine passim exagitat.

Col.
I.

VIII. Principio autem ea Xenophontis verba respicit, ubi Critobulus boni oeconomi munus ita definit: οἰκονόμου ἀγαθοῦ εἶναι εὖ οἰκεῖν τὸν ἑαυτοῦ οἶκον: cui reponit Socrates: ἢ καὶ τὸν ἄλλου δὲ οἶκον εἰ ἐπιτρέπει τις αὐτῷ, οὐκ ἂν δύναιτο, εἰ βούλοιτο, εὖ οἰκεῖν, ὥσπερ καὶ τὸν ἑαυτοῦ; quod utique Critobulus concedit. Noster vero opponit id inutile dictu esse ideoque nec solitum proponi in eiusmodi tractatibus; quare siue concedatur, siue negetur, tantumdem fore; quippe oeconomus sensu suo non alius dici debet, nisi qui propriam domum regere noverit, ita ut beate vivat; non qui artem novit accumulandi et custodiendi divitias siue sibi siue aliis; id enim ἀδιάφορον est. Tota autem haec sententia, quippe lacuna intercepta, tum indicio reliquae vocis ἀδιάφορον tum ab Epicuri doctrina, quam infra luculentissime exponit, erui facile potest.

Col.
II.

VIII. In columna vero secunda et tertia deridet ut inutile id, quod Xenophon a Socrate dictum narrat de uxore. Critobulus enim, ait noster, non ignorabat, quod omnes norunt, uxorem nempe aliquibus adiumento esse ad comparandas opes, aliis omnino damnosam. Tum addit male a Xenophonte induci Critobulum a Socrate sciscitantem, num necessaria vel utilis sit uxor illi, qui philosophiam sectari cupiat; et an omnis uxor a marito belle edoceri queat de suis officiis; et an culpa in virum reiicienda sit, si illa peccet: atque id a Socrate, qui tum indocilem nactus fuerat uxorem Xanthippen; quare hic ad Aspasiam Critobulum discipulum remittat. Heic autem animadvertere iuverit Philodemum aperte scripsisse: ὁ δὲ Ἀσπασίαν αὐτῷ συνιστάναι εἶπεν. Vera igitur huius loci lectio apud Xeno-

phontem vulgata est, quae habet: συστήσω δὲ σοὶ ἐγὼ καὶ Ἀσπασίαν, non vero, quam alii codices praeferunt: συστήσω δὲ σε ἐγὼ καὶ Ἀσπασία ¹).

X. Non novum porro docet noster esse id, quod ipsemet Socrates Xenophonte narrante tradit, nempe γυναῖκα κοινωὺν, ἀγαθὴν οὔσαν, οἴκου πάνυ ἀντίρροπον ἐπὶ τὸ ἀγαθὸν εἶναι τῷ ἀνδρὶ κ. τ. λ. Sic enim videtur scripsisse Philodemus, etsi eo in loco discerpta sit papyrus; non quidem, ut habet vulgata male transpositis verbis: νομίζω δὲ γυναῖκα κοινωὺν ἀγαθὴν οἴκου οὔσαν, πάνυ ἀντίρροπον εἶναι. vocem enim οἴκου de suo loco motam esse patet. Quod autem ibi subdit, lacuna quidem nobis invidit; sed ea videtur esse sententia: etsi verum sit ita plerumque accidere, in hac tamen tractatione id minime interest; investigandum enim est quid quisque per se facere debeat, ut bonus oeconomus adpelletur. Non diffitetur enim, ut habes in Col. III. Col. III. multum utiles fore conversationes peritae uxoris, et praecipue ejus labores ad domum aedificandam: ita ut, licet proprie vir sit oeconomus, possit aliquo pacto etiam uxor talis dici; quia adiumento ei esse potest, ut feliciter illius labor domum aedificet, et doceat opera iucundiora.

XI. Post haec αὐτόγραφον discerptum iterum filet; sed fortasse hanc sententiam continet: uxorem necessariam non esse ut infra apertissime scribit; itaque ad efformandum bonum oeconomum id non pertinere adsumit.

XII. Mox evidentissime pertransit ad examinanda, quae Xenophon ex ore Socratis disputat de animi vitiis ²), quae in causa sunt, cur homo rectae oeconomiae vacare nequeat, ut ex sequente Columna patet. Ibi enim ipsum reprehendit, quod praeter morem δούλους absolute adpel- Col. IV.

1) Vide edit. Francofurti pag. 827.

2) Vid. l. c. pag. 821.

let eos, qui vitiis laborant. Et quidem sic l. c. incipit Socrates: *περὶ δούλων μοι ἐπιχειρεῖς, ὦ Κριτόβουλε, διαλέγεσθαι*, adeo ut Critobulus nesciens, de quibus loquatur, respondeat: *οὐ μὰ Δία, οὐκ ἔγωγε*. Deinde per compendium refert, quo ille argumento probet servos dicendos esse, qui voluptatibus serviant, dominis malis et improbissimis, ignaviae, incuriae, aleis, perversis familiaritatibus etc. quibuscum pugnandum sit magis, quam cum hostibus. Atque heic rursus *αὐτόγραφον* detritum silet. Divinando tamen arguimus, quid reposuerit Philodemus. Fortasse illum reprehendit, quod in definitione *τῆς ἡδονῆς* peccarit, quasi voluptas per se vitanda res sit; quapropter ea vitia adpellaverit *λυπὰς ἡδοναῖς περιπεπλεγμένας*. Scitum est enim ex Epicuri doctrina ultimum hominis finem adeoque summum bonum voluptatem esse. Cum autem *τὴν ἡδονὴν* Epicurus *τέλος* dicebat, non quidem intelligebat luxuriosorum hominum libidines, sed tantum non dolere corpore, et animo simul tranquillum esse; ut ipsemet in Epist. ad Menoeceum scribebat apud Laërtium lib. X. *segm. 131*: *ὅταν λέγωμεν ἡδονὴν τέλος ὑπάρχειν, οὐ τὰς τῶν ἀσώτων ἡδονὰς, ἀλλὰ μήτε ἀλγεῖν κατὰ σῶμα, μήτε ταραττεσθαι κατὰ ψυχὴν συνείροντες*: iure igitur sensu suo querebatur Philodemus voluptatis nomen tributum esse ignaviae, incuriae, aleae cet.

Col.
V.

XIII. Mox vero, ut nodum, quod aiunt, in scirpo quaerat, eundem quoque castigat, quod *πτωχόν* pauperem vocaverit ex mente Socratis Critobulum, et quidem stricto sensu, non per *πρόληψιν* eo quod tantum illi opum non suppeteret, quantum suae eximiae conditioni et necessitatibus responderet ²⁾; propterea quod Socrates, ut ipse ait, non reale semper id reputaverit. Tum vero illum insimulat, quod falsam opinionem Socrati adscribe-

2) Ibidem pag. 822.

ret, cum dicit, satis illi fuisse quinque minas ad naturales indigentias, adeoque inanem reputasse opum affluentiam. Re tamen vera id Xenophon non scripsit, ait enim: ἐγὼ μὲν οἶμαι, ἔφη ὁ Σωκράτης, εἰ ἀγαθοῦ ὠνητοῦ ἐπιτύχοιμι, εὐρεῖν ἂν μοι σὺν τῇ οἰκίᾳ τὰ ὄντα πάντα πάνυ ῥαδίως πέντε μνᾶς. Sed haec verba interpretatur noster, quasi dixerit, quinque minis Socratem contentum fuisse ad paranda omnia, quae opus haberet: propterea inquit id falsum esse, et illius moribus repugnans. Testem idcirco adpellat Ischomachum et alios scriptores, qui loquentem Socratem induxerunt.

XIII. Post haec alia ingens lacuna interiacet; sed non admodum difficile est divinare, quid in eius fundo delitescat. Adlegat procul dubio Socratis dialogum cum Ischomacho, quem ipsemet Xenophon in eodem libro recitat ¹⁾; ex quo sane palam sit Ischomachum neque pauperem neque sordidum hominem fuisse, qui inanem reputaret bonorum affluentiam; quandoquidem tantopere bene procurandae rei domesticae una cum uxore vacabat. Et quidem in eo dialogo pag. 849. Socrates sic loquitur: καὶ ἐγὼ ἀκούσας ταῦτα, μέλει γὰρ δὴ σοὶ, ὦ Ἰσχόμαχε, ὅπως πλουτῇς, καὶ πολλὰ ἔχων χρήματα, πολλὰ ἔχης πράγματα τούτων ἐπιμελούμενος; πάνυ γε, ἔφη ὁ Ἰσχόμαχος, μέλει μοι τούτων, ὧν ἐρωτᾷς. Male ergo Xenophon, ait noster, inducit Socratem in diversa abeuntem a sententia hominis valde sapientis (verba sunt ipsius, quae habes in Col. VI.), qualis erat Ischomachus, quem is moralia tractans, non solum ut oeconomicum, sed ut honestum et probum repraesentavit; nec non ipse Socrates, veluti utriusque magistrum.

Col.
VI.

XV. Pergit deinde noster in Xenophontem animadvertere hisce verbis: τοῖς δ' ἐπεσκευμένοις ὁ Σωκράτης ἐρωτη-

1) Ibid. pag. 835.

Θεὸς Κριτόβουλον προσεπιβάλλει διδάξαι τὴν οἰκονομικὴν ἐπιστήμην, ὥς μαθήσεται διὰ μιᾶς ἀκροάσεως εἶναι τηλικαύτην κ. τ. λ. Quae procul dubio illum Xenophontis locum (ibid. pag. 833) respiciunt, ubi postquam in agriculturae laudes παρ' ἔργον Socrates excurrisset, Critobulus eum sic compellat: σὺ δὲ ἡμῖν ἐνθεν λέγων περὶ τῆς οἰκονομίας ἀπέλιπες, πειρῶ τὰ τούτων ἐχόμενα διεκπεραίνειν; Cui Socrates responsurus, cum omnia summatim, quae dixerat, praesertim de agricultura ceteris artibus anteponenda, recollegisset; illi enarrat, quo pacto olim hominem καλὸν καὶ γαστὸν convenerit, Ischomachum nomine, et quae de arte domus practice administrandae ab eo didicerit. Itaque Xenophon bene longum inter Socratum et Ischomachum habitum dialogum recitat, ut hac una auditione Critobulus edoceatur.

XVI. Sed quid potissimum in eo dialogo noster reprehendere incipiat, ignorare nos cogit ultima ingens lacuna, quae autographum mutilavit. Procul tamen dubio multa superflua vel prorsus inutilia esse contendit, quae tum longo sermone is sub Ischomacbi persona inculcat. Praesertim vero, ni fallimur, ea praecepta deridet, quae de instituendis villicis tradit: ipsis nempe benefacere, et praemia diligentibus tribuere, ut sint erga dominum benevoli; quasi ista sint villicorum propria et huiusmodi hominibus tantum utilia, aliis vero secus: sic enim ipse sermonem concludit: ἄλλων
Col. VII. ὄφελος οὐκ εἶναι πεποιθέναι μωροῦ νομίζω.

XVII. Tum subdit: Ζητῶ δὲ, ὅντινα τὰ ῥηθέντα ἐπαίδευσεν, εἰ μὴ τὸν ταῦτα ἐπεγνωκότα; Qualis nempe erat Socrates, quicum fabulabatur Ischomachus: ideoque ut inutilia etiam traducit. Sed, sua pace dixerim, frivola admodum est haec animadversio: quippe Xenophon non Socratem re vera per Ischomachum erudiendum intendebat, sed sub eius persona, quicumque ea instructione

opus haberent. Quare suspicor in mendo cubare vocem *ἔπεγνωκότα* tachygraphi vitio (quandoquidem plura tum in hoc tum in aliis voluminibus menda partim obelo ab ipsomet confixa, partim neglecta invenimus) et pro ea reponendum *ἀπεγνωκότα*, ut sensus sit: Quemnam haec dicta instruebant, nisi hominem, qui ea non nosset? Atqui nemo ignorat; idcirco prorsus inutilia. Quare subnectit eiusdem naturae esse, quae ibidem dicuntur de ratione imperandi, et educandi servos animalium exemplo; quae longa esse ait, et satis cognita ab agricolis, etsi artificiose ab eo comparata videantur, ut a philosopho dicta adpareant. Item ut inutilia pariter traducit quae ibidem habentur de cohibendis furacibus servis, Draconis, Solonis, et Regum leges commemorando; quippe somnianti similis reputandus sit, qui villicum iustitiam edocere posse praesumat. Hac sententia in Xenophontem inquirere desinit.

XVIII. Absoluto Xenophonte adversus Theophrastum sibi disputandum esse adsumit; imo potius, ut ait, adversus illos, qui licet in Theophrasti scriptis veluti cuniculos egerunt, eius sententias carpentes, sicubi ille ab ipsis dissentiret; supervacanea tamen illos obiecisse ait, negligendo, quae animadversione digna forent. Et continuo non aliud opus in vestigare nicipit, quam librum I. *Οἰκονομικῶν*, quem sub Aristotelis nomine adhuc habuimus, eiusque commata modo *κατὰ λέξιν* modo per compendium recitat: ut dubium ultra non sit, falso a veteribus librariis fuisse Aristoteli adscriptum, quod Theophrasti purum putum opus fuit. Et quoniam is Theophrastum persequens non ultra caput quintum eius libri progreditur, quem primum Aristotelis *Οἰκονομικῶν* inscribunt; manifestius eruimus Aretini spurium foetum fuisse caput sextum, quod is ex pleniore *ἀπογράφῃ* in latinum vertisse fabulatus est, et quod Tufanus bona fide

in Graecum transtulit, et exinde rursus Camerarius latina versione donavit. Gerrae germanae: siquidem satis nunc idoneo teste exploratum habemus, Theophrasti opus esse tantum quinque illa primi οἰκονομικῶν capita, nec ultra eum librum procedere. Neque id mirum videri debet, quod tantulum libellum de oeconomia Theophrastus scripserit. Non enim integrum τῶν οἰκονομικῶν librum illum esse reputamus, sed particulam aliquam, sive capitulum plenioris ethici tractatus, fortasse τῶν πολιτικῶν in quo et de oeconomia a politica discernenda differuit. Etenim sic exorditur: ἡ οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ διαφέρει. Num vero alter οἰκονομικῶν liber Aristotelis foetus genuinus sit, in medio relinquimus: certe a primo longe diversus est tum materie tum stilo: quod Graeci sermonis periti facile animadvertent. Sed qui plura de hoc argumento quaerit, adeat meritissimi nostri socii Angeli Antonii Scotti diatriben in primo actorum volumine impressam.

Col. XVIII. Hisce praelibatis sequamur nunc Philodemum Theophrasti libellum ad trutinam revocantem. Et quidem a primis usque verbis castigationem orditur, cum dicit, frustra eum adlaborasse, ut oeconomiam a politica distingueret; quippe id nihil ad rem facit: falsum praeterea πολιτικὴν nullo pacto esse monarchiam, oeconomiam vero semper esse monarchiam; ut propterea nulla sit inter eas ἀναλογία. Et re quidem vera quis neget politicen incipere posse ab uno, sicut oeconomicen a patrefamilias? Porro ut inutile etiam reiicit, quod Theophrastus scribit, nempe quasdam artes per semet facere suipius instrumenta, quaedam vero minus; cum omnibus perspectum sit proprium huiusmodi artium esse leges statuere et in usu ponere et docere, quid sit civitas, et quare domus ante civitatem existere debeat; et propterea oeconomiam priorem esse politica. Protritum etiam dicit esse apud scriptores, domus partes esse hominem et rem; atque

rerum omnium naturam in minimis partibus speculari esse.

XX. Hisce autem ut inutilibus reiectis ad arguendos eius παραλογισμοὺς pertransit. Et quoniam Theophrastus scripserat: *μέρη οἰκίας ἀνδρὸς τε καὶ κτησὶς ἐστίν· ἐπεὶ δὲ πρῶτον ἐν τοῖς ἐλαχίστοις ἡ φύσις θεωρεῖται, καὶ περὶ οἰκίας ἀνὸς ὁμοίως*, quaerit noster, quem nexum habeant ista cum sequentibus, quae ad verbum recitat: *ὥστε κατὰ Ἡσίοδον δέοι ἀνὸς ὑπάρχειν οἶκον μὲν πρῶτα γυναῖκα τε· τὸ μὲν γὰρ τῆς τροφῆς πρῶτον, τὸ δὲ τῶν ἐλευθέρων·* ita ut secundum Hesiodum exstare oporteat principio domum et mulierem: horum enim primum ad nutrimentum adtinet, alterum ad homines liberos. Tria autem ipse observat: I. Si per Hesiodum sub nomine οἴκου venit τὸ τῆς τροφῆς πρῶτον, ipse autem superius dixit primum esse ἀνδρὸς, deinde κτησίν, quomodo hoc testimonio abutitur, ut probet primam de uxore curam esse habendam? nisi velit sub τροφῆς nomine venire uxorem, quae domum item administrat. II. Cur γυναῖκα interpretatur de homine libero, quasi uxor ad homines tantum liberos pertineat? III. Cur ipse γυναῖκα sumat pro uxore, cum multi dicant Hesiodum diserte scripsisse κτητήν, οὐ γαμετήν. Quae tertia Philodemi animadversio adeo sponte fluit, ut iam pridem occurrerit τῷ κριτικῶτάτῳ Scaligero, qui in citatum Hesiodi versum (Oper. et Dier. 405 edit. Amstelod. cum notis Varior.) verbum γυναῖκα sic commentatur: non intelligit uxorem, sed ancillam, Aristoteles in oeconomicis falsus est memoria, cum hoc versu absolutam sententiam contineri et γυναῖκα putat esse γαμετήν. Sed hic locus maiorem a nobis ἀκρίβειαν desiderat.

XXI. Animadversione enim dignum est, eundem Hesiodi στίχον ab ipsomet Aristotele Polit. lib. I. Cap. 2. recitari, ut proprerea suspicio oriri queat, re ipsa utrumque librum ad unum eundemque auctorem pertinere,

contra quam insinuat Philodemus: et quod maius est, utrobique γυναῖκα pro uxore sumi, nulla habita ratione ad sequentem versum, ubi habetur diserte: κτητήν, οὐ γαμετήν. Inverosimile sane videtur, non unum Theophrastum, sed etiam Aristotelem in uno eodemque loco aeque hallucinatum vel falsum memoria fuisse, ut ait Scaliger. Verum si adtentius rem consideres et utrumque scriptorem conferas, ex hoc ipso, quod utrobique idem Hesiodi versus recitetur, sed diverso sensu, videbis profecto non posse ad unum eundemque scriptorem utrumque librum pertinere.

XXII. Et quidem verus Aristoteles citato lib. I. Politic. demonstrare satagit, uxorem dici non posse ancillam, atque sic more suo argumentatur: Maritus et uxor sunt in eodem societatis gradu, et id necessitate naturae; necesse enim est coniugare illos, qui non possunt ab invicem separari generationis causa, quales sunt mas et femina. Ἀνάγκη πρῶτον συνδυάζεσθαι τοὺς ἄνδρ' ἀλλήλων μὴ δυναμένους εἶναι, οἷους θῆλυ καὶ ἄρρεν τῆς γενέσεως ἕνεκεν. Φύσει μὲν οὖν διωρίσατο τὸ θῆλυ καὶ τὸ δοῦλον. Etenim natura non facit, ut fabri aerarii delphicum gladium, diversis usibus accommodatum ob inopiam, sed unum ad unum. Apud barbaros quidem femina et servus eodem gradu habentur, etenim non habent, quod natura dominari queat, sed fit eorum societas ex servo et serva. Ex his igitur duabus societatibus domus est prima: ἐν μὲν τούτων τῶν δυῶν κοινωνιῶν οἰκία πρώτη.

Totum hoc porro, quod dicta argumentatione conclusit, duas scilicet esse societates, alteram ex marito et uxore, alteram ex domino et servo, et harum primam proprie dici οἰκίαν, confirmare studet Hesiodi testimonio; quare subdit: ὁρῶνς Ἡσίοδος εἶπε ποιήσας.

Οἶκος μὲν πρώτιστα γυναῖκά τε βοῦν τ' ἀροτῆρα.

Bos enim, ait, pro servo pauperibus est. Quotidiana igitur societas secundum naturam constituta domus est: Ὁ γὰρ βοὺς ἀντ' οἰκέτου τοῖς πένησιν ἐστίν. Ἡ μὲν οὖν εἰς πᾶσαν ἡμέραν συνεστηκυῖα κοινωνία κατὰ φύσιν, οἶκός ἐστιν. Per Aristotelem igitur nomine οἴκου Hesiodus indigitavit primam societatem naturae ex viro et uxore, mox alteram per verba: γυναῖκά τε βοῦν τ' ἀροτῆρα.

XXIII. Videamus nunc, quomodo eundem versiculum interpretetur auctor οἰκονομικῶν; is primo ait: μέρος τῆς οἰκίας ἀνδρωπός τε καὶ κτησίς ἐστι: tum id poëtae auctoritate confirmat his verbis, quae Philodemus recitat: ὥστε καὶ Ἡσίοδον δεῖν ἂν ὑπάρχειν.

Οἶκον μὲν πρώτιστα γυναῖκά τε.

ideo secundum Hesiodum oportet esse: principio domum et uxorem; τὸ μὲν γὰρ τῆς τροφῆς πρῶτον, τὸ δὲ τῶν ἐλευθέρων. Quod commentum scilicet deridet Philodemus, ut οἶκον sumat pro τροφῇ. Ab Aristotele igitur longe diversus abit auctor οἰκονομικῶν. Ad haec animadvertere etiam iuverit, apud nostrum totam illius argumentationem κατὰ λέξιν recitantem non integrum Hesiodi versum, sed primum tantummodo hemistichium: οἶκον μὲν πρώτιστα γυναῖκά τε haberi; ut argumento sit reliquum βοῦν τ' ἀροτῆρα de suo librarios supplevisse, Theophrastum vero reticuisse, utpote quod ad rem suam minime faceret. Magis igitur magisque patet non unum eundemque fuisse utriusque libri scriptorem.

XXIII. Adhuc tamen non parum negotii faceffit id, quod neuter horum scriptorum noverit ab Hesiodo expresse designari γυναῖκα κτητήν, οὐ γαμετήν, nempe mulierem famulam, non uxorem quae boves sequeretur: quod certe utriusque interpretationem et commentum

excludit. Mirum sane tantos philosophos vel hallucinatos in tam obvia interpretatione, vel memoria falsos fuisse. Id utique nunquam persuadear. Itaque Philodemi verba adtentius considerans mihi videor huiusce nodi non improbabilem solutionem invenisse. Noster enim non opponit Theophrasto Hesiodum scripsisse κτητὴν οὐ γαμετὴν, sed plures etiam esse qui dicerent ita scripsisse: πολλῶν καὶ φασκόντων αὐτὸν γεγραφέναι κτητὴν οὐ γαμετὴν. Id autem satis, ni fallor, aperte indicat variam fuisse tunc temporis lectionem, etsi multi eam praetulerint, quae minime Theophrasto faveret. At quaenam esse potuit alia lectio, quandoquidem omnes hodierni codices, quod sciamus, cum vulgata conveniunt? Equidem si nobis conicere licet, una litterula immutata, optimam habebis, quae ab ignorantiae vel oblivionis nota tanti nominis viros eximet. Si enim legas: κτητὴν ἢ γαμετὴν, belle illos purgabis, carminis ratio aequae constabit et sententiam fortasse magis idoneam poëtae adscribes. Quae enim de causa necesse arbitraretur Hesiodus opus esse, ut mulier, quae boves sectaretur, emta ancilla foret, non uxor? Quasi agricolis, qui ancillam non haberent, uxoribus uti ad boves sectandos et alia domestica negotia procuranda non expediret.

XXV. Inter alia porro, quae in Theophrastum notare pergit noster Gadarensis, illud etiam est: cur ex di-
 col. ctis inferat, primam de uxore curam habendam esse, cum
 1X. possit beata vita duci etiam sine uxore. Exinde autem colligimus, quae vera fuerit Epicureorum de uxore sententia. Multi enim Epicurum adcularunt, quod a sapiente uxorem prohibuisset. Et quidem Epictetus apud Arrianum lib. I. cap. 7. sic fatur: Ἐπινοεῖς Ἐπικουρείαν πόλιν • ἐγὼ οὐ γαμῶ, οὐδ' ἐγώ • οὐ γὰρ γαμητέον • ἀλλ' οὐδὲ παιδοποιητέον • ἀλλ' οὐδὲ πολιτευτέον. Τί οὖν γένηται; πόθεν οἱ πολῖται; τίς αὐτοὺς

παιδεύσει; τίς ἐφήβαρχος; τίς γυμνασίαρχος; et lib. I. cap. 23. sic Epicurum adfatur: διὰ τί ἀποσυμβουλεύεις τῷ σοφῷ τεκνοτροφεῖν; τί φοβῇ; μὴ διὰ ταῦτα εἰς λύπας ἐμπέσῃ; Ἄλλ' ὁ μὴ εἰδὼς ταῦτα τολμᾷ λέγειν, ὅτι μὴ ἀναιρώμεθα τέχνα. Quare Clemens Alexandrinus hanc doctrinam a Democrito Epicurum hausisse opinatur. Sed immerito ex hoc capite ille vapulat; siquidem Philodemus, fidissimus eius interpres, satis heic ostendit ipsius de nuptiis opinionem non longe a Stoicis abesse, qui, ut habet idem Alexandrinus, indifferens quid putabant matrimonium et liberorum procreationem, κατὰ μὲν τοὺς ἁπλὸν τῆς Στοᾶς ἀδιάφορον ὃ τε γάμος ἢ τε παιδοτροφία. Et quidem Laërtius lib. X. segm. 115. aperte testatur Epicurum tum nubere, tum filios procreare sapienti permisisse, licet aliquando quaedam sint vitae περιστάσεις, in quibus nubere minus expediat: καὶ μὴν καὶ γαμήσειν καὶ τεκνοποιήσειν τὸν σοφόν, ὡς Ἐπίκουρος ἐν ταῖς διαπορίαις καὶ ἐν ταῖς περὶ φύσεως, κατὰ περίστασιν δὲ ποτε βίου οὐ γαμήσειν καὶ διατραπήσεσθαι τινάς. Quapropter frustra Casaubonus et eum sequutus Gassendus Laërtio vim inferre ausus fuit, et quasi mendosum eius verborum textum sic refingere: καὶ μηδὲ γαμήσειν, μηδὲ τεκνοποιήσειν τὸν σοφόν, κατὰ περίστασιν δὲ ποτε βίου καὶ γαμήσειν καὶ τεκνοποιήσειν τινάς.

XXVI. Ulterius mox procedens Philodemus inquirendum esse docet, cur Theophrastus dixerit: τὸ τίνα τρόπον γαμετῇ δεῖ προσφέρεισθαι τοῦ περὶ τῆς συνήθως νοουμένης οἰκονομίας λόγῳ προσήκειν. quae sic latine vertimus: certo quodam modo oportet se apud uxorem insinuare, ut illa animadvertat sermoni de oeconomia, qualis de more reputatur: et cur idem putaverit omnino ducendam esse virginem. Haec autem si conferas cum ἀπογράφῳ, quem sub Aristotelis nomine habemus, nusquam ibi invenies; sed tantummodo citatum Hesiodi versum 699. Oper. et Dier.

Παρθενικὴν δὲ γαμεῖν, ἵνα ἤθῃα κεδνὰ διδάξῃς.

Quid igitur inquires? Num Philodemum somniasse diceres, qui tam diligenter quaerit, quod castiget? An potius mancum atque corruptum esse, quem prae manibus habemus Theophrasti librum? Hoc potius nostra sententia.

XXVII. Et quidem, si huiusce loci contextum inspicias, haud utique nexum tanto philolosopho dignum invenies. Cum enim is dixisset, uxorem a viro minime adficiendam esse iniuria per consuetudinem cum extraneis, haec verba subnectit: *περὶ δὲ ὁμιλίας μήθ' ὥστε δεῖσθαι, μήθ' ὥς ἀπόντων ἀδυνατεῖν ἡσυχάζειν. ἀλλ' οὕτως ἐθίζειν ὥστε ἱκανῶς ἔχειν παρόντος καὶ μὴ παρόντος.* quae verba per Camerarium, si Diis placet, sic latine sonant: ad usum vero, congressumque quod adtinet, ne ille desideretur praestandum est, neu propter absentiam quieti locus non sit: sed adsuescendo conciliabitur, quod satis sit praesentibus et absentibus. Quae quidem Oedipo indigent. Melius fortasse, si pro ἀπόντων legas ἀπόντος, atque sic reddas: quod ad conversationem adtinet curandum, ut neque illo indigeat uxor, neque ut, absente marito, nequeat quiescere, sed sic eam adsuefacere, ut contenta sit, sive adsit vir, sive non adsit. Haec quidem verba sententiam fortasse meliorem continent, quam Camerarius adstruxit: vel sic tamen nexum minime idoneum habent cum iis, quae sequuntur: *εἰ δ' ἔχει καὶ τὸ τοῦ Ἡσιόδου.*

Παρθενικὴν δὲ γαμεῖν ἵνα ἡθρα κεδνὰ διδάξῃς.

Quis non videt male haec cum praecedentibus fuisse confuta? Oportuerat saltem praemittere ad rectam uxoris institutionem, utile adprime fore iuenculam virginem ducere; tum vero id poëtae auctoritate confirmare. Sed quoniam de oeconomia sermo est, rectius certe oratio procederet, si, ut innuit Philodemus, praeciperet Theo-

phraſtus, ut maritus, nulla uxorem iniuria adficiens, in eius animum ſe belle inſinuaret, tum vero ſermonem de domeſtica adminiſtratione inſtitueret; atque hinc adſtrueret neceſſitatem ducendi virginem idque Heſiodi carmine firmaret. Exemplum huiusmodi ſermonis, quod fortaſſe prae oculis habuit Theophractus, habetur apud Xenophontem, nempe Iſchomachi ad ſuam uxorem, quam virginem duxiſſe narrabat (a). Hoc ſane pacto ſermonem proceſſiſſe indicat Philodemus: etſi neceſſitatem ducendi virginem non agnoſcat. Procul dubio igitur hoc etiam in loco corruptum Theophracti contextum et ex Philodemo reſtituendum fateberis.

XXVIII. Aliqua tamen non improbanda eſſe edicit, quae ſcilicet ille ſcribit de ſervorum punitione; his tamen locum ibidem non eſſe opponit. Mox vero magis probanda ait, quae his ſubnectit; et quae ipſe ſic ſummatim exponit hoc ordine: γένη δεῖ πρὸς τὰ ἔργα μήτ' ἄγαν δειλὰ μήτε θυμικά, καὶ τῶν πόνων ἄθλον προκείσθαι. (εἰ καὶ τὸ πᾶσιν καὶ τὸν χρόνον ὀρίξειν πάντως οὐκ ἀναγκαῖον). Quibus ſane verbis ſatis ſuperque indicat ſe intellexiſſe Theophractum loquutum de praemio illis ſervis tribuendo, qui rite diurnum penſum ſtatuto tempore abſolverent; etſi ipſe tempus praefinire neceſſe minime duceret. Et quidem ſi οἰκονομικῶν librum conferas, fateberis de huiusmodi praemiis ſermonem inſtitui, non vero de ſummi libertatis praemio, quod intempeſtive ſubiectum eo in capite hodie legitur. Ecce tibi totum contextum: Ὡς περ καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅταν μὴ γίγνηται τοῖς βελτίοσι βέλτιον, μηδὲ ἄθλα ἢ ἀρετῆς καὶ κακίας, γίγνονται χεῖρους οὕτω καὶ περὶ οἰκείας. Διόπερ δεῖ ποιεῖσθαι σκέψιν καὶ διανέμειν τα καὶ ἀνιέναι κατ' ἀξίαν ἕκαστα, καὶ τροφὴν, καὶ ἐσθῆτα, καὶ ἀργίαν, καὶ κολάσεις, λόγῳ

a) Vide apud. Xenoph. cit. lib. V. Ἀπομνημονευμάτων.

καὶ ἔργῳ μιμουμένους τὴν τῶν ἱατρῶν δύναμιν ἐν Φαρμάκου λόγῳ γένῃ δ' αὖ εἴη πρὸς τὰ ἔργα βελτιστά μήτε δειλά, μήτε ἀνδρεῖα ἄγαν χρὴ δὲ καὶ τέλος ὠρίσθαι πᾶσιν. Huc usque Theophrastum Philodemo consonum habes: non item, cum subdit: δίκαιον γὰρ καὶ συμφέρον τὴν ἐλευθερίαν κείσθαι ἄθλον. Procul dubio si ita scripsisset Theophrastus, a Philodemo male vapulasset, utpote qui libertatis praemium proponendum duxerit servo, qui diurnum pensum rite absolveret. Pro certo igitur habeas verba τὴν ἐλευθερίαν e librariorum cerebro ortum habuisse: Theophrastum vero, ut Philodemus habet, τῶν πόνων προκείσθαι ἄθλον scripsisse.

Col. XXVIII. Reliqua, quae iure, an iniuria reprehendere pergit Epicureus noster Col. X et XI. plana admo-
 XI. dum sunt et adamussim respondent tum verbis, tum sententiis, quae ex libro Οἰκονομικῶν in nostris animadversionibus adscripsimus. Notandum tantummodo est quod legitur in fine Col. XI. v. 44 et sequ. Habentur apud Theophrastum sub finem capitis 6. atque adeo totius libri haec verba: δοκεῖ δὲ ἐν ταῖς μεγάλαις οἰκονομίαις χρήσιμος εἶναι θυρωρός, ὃς αὖ ἢ ἄχρηστος τῶν ἄλλων ἔργων πρὸς σωτηρίαν ἐκφερομένων καὶ εἰσφερομένων; quae Camerarius sic vertit: In re familiari magna existimatur utilis esse ianitor quoque ex eorum numero, qui non sunt utiles ad opera facienda, ut salva sint quae efferuntur et inferuntur. Fortasse ea fuit Theophrasti mens, quidquid [quam?] iurgandi studio nimis severe expendit noster, laureolam quaerens in mustaceo; sed eius verba, quae nunc habemus, non ita revera sonant, nec ita legerat Philodemus. Is enim inquirendo sic scribit loc. cit. πρὸς τί λέγει τὸ σωτηρίας ἕνεκα τῶν εἰσφερομένων καὶ ἐκφερομένων καὶ τὸ τοῦτον ἄχρηστον εἶναι τῶν ἄλλων. Quae verba, si quid sapimus, sonant: cur inutilem vocat inter alios illum, qui efficit, ut salva sint, quae infe-

runtur et efferuntur? Quid enim hoc utilius? Atqui insulsiſſimus foret noſter, ſi reprehenderet ſententiam, quam prodit Cammerarius. Quid enim abſurdi hoc habet? Sedeat cuſtos ad ianuam, qui inutilis eſt ad alia opera, ut obſervet quae inferuntur et efferuntur? vitium igitur eſt in illis verbis: ἀχρηστον τῶν ἄλλων ἔργων, quae Cammerarius torquet ut ſignificent; qui non eſt utilis ad opera facienda; ſed re ipſa valent: inutilis inter alia opera; quod nihil eſt. Quovis ergo pignore decertem legendum τῶν ἄλλων ἐργατῶν, inter alios, operarios. Sic enim Philodemi animadverſio quadrat et Theophraſti Φράσις recto ſtat talo. At, inquires, in noſtro αὐτογράφῳ quomodo extat? detrita ſunt, fato malo, prima vocis elementa in Col. XII. initio, et reſidua tantum extant.... ων. nos autem reſtituimus ἐργατῶν. Utere, ſi lubet.

XXX. Ad trutinam ſic revocatis cum Xeno-^{Col. XII.}phontis, tum Theophraſti placitis ad exponendam ſuam ex Epicuri doctrina ſententiam gradum facit. Proteſtatur autem ſe minime diſputaturum „quomodo a ſapiente pulchre duci vita queat intra domeſticos parietes, ſed ſtrictè quomodo is poſſidere et cuſtodire divitias debeat:“ et primo quid ſentiendum ſit de Cynicorum inſtituto, qui ſua ſecum omnia ferentes divitias repudiabant. „Non improbandum autem ait, ſi cui libeat Cynicorum more vitam ducere, quatenus pacifica, imperturbata et minime ſollicita ea vita ſit:“ ceterum vanitatis plenam eſſe alibi ſe demonſtraſſe prodit. „Id enim ſolummodo procurandum docet, ut vita ſit ſerena, pacifica et minime ſollicita: ad quem finem obtinendum nequaquam^{Col. XIII.} neceſſe ait ea omnia defugere, quae aliquid negotii fa-
ceſſunt; quoniam multa ſunt, quae quamdam adferunt moleſtiam, cum adſunt, ſed maiorem, cum abſunt: quod exemplis apte confirmat. “

Col.
XIV.

XXXI. Hinc insinuat, quomodo sapiens possidere et custodire, non dissipare divitias debeat. „Ipsae enim ait, nequaquam per se, sed propter malitiam eorum, qui illis abutuntur, sunt quandoque incommodae. Etenim, etsi aliquam molestiam possidentibus facessunt, liberant certe maioribus incommodis, quae paupertatem comitantur; si tamen homo ad divitias usque maiores accumulandas animum non intendat, neque ambitione se per eas extollendi aduratur: atque id, cum ipsi liceat bona

Col.
XV.

per alios, idest amicorum ope, administrare et custodire. Hoc enim pacto facilis illi evadit administratio, quae fiat in communi et sine contentionibus, parcendo inutilibus expensis, quae nullum vitae adminiculum praebent, vel quae brevi tempore sunt periturae. Hoc igitur pacto, inquit, sapiens nunquam pecunia ita indigebit, ut propterea magnas tolerare debeat molestias; atque adeo tranquillam et impertubatam vitam aget absque ulla ad-

Col.
XVI.

augendi opes sollicitudine: et si quando difficilia ingruent tempora, non indignabitur, neque diras evomet, sed pauperculam vitam libenti animo instituet; quippe qui naturae vices exploratas habeat et quantum eius vitae ratio sapientiae conducat agnoscat. Etenim, licet ad lautiores vitam ducendam animo propendeat, non desunt ipsi adminicula, quibus ea, quae sibi necesse sunt, invenire queat, si quidem homo modestus sit et sobrius et verax; et si vilibus hominibus se minime adiungat.“

XXXII. „Cum igitur talis sit sapiens, sequitur, nunquam labiles ipsi manebunt facultates; atque adeo practice bonus erit oeconomus cum administrationis, tum custodiae respectu. Stulti enim hominis est rem suam non custodire, cum custodiae labor non est inhonestus, atque is avaritia expers non omittit expendere aliquid rerum utilium, cum ipsi naturales ad plura comparanda insint vires. Et quidem nemo proprie oeconomus dici

potest, qui divitias sponte abiecerit, si verbi vim expendas, quantumvis sufficienti experientia ad domum regendam et lucrum faciendum non careat. Unicuique enim facile est, quae utilia sibi sunt, prospicere, dummodo accumulandi studio non laboret, sed substantiam sine noxa et difficultate administrare noverit; imo etiam nulla molestia adficietur, si qua evenient, quae providere non potuit. Peritia igitur, qua sapiens caret, est illa ^{Col. XVII.} nempe thesaurizandi. Is enim minime idoneus est observandis temporibus, cum inutilis est lucrandi peritia etiam illis, qui ea ut qui maxime pollent.

XXXIII. „In hoc autem, addit, videtur accidere, sicut in panis et ciborum opificio: unusquisque enim sibimet talia facere novit, etsi peritus in arte coquinaria non sit; quia datur in hisce negotiis, quod ad usum, peritia quaedam artificiosa. Sapientes igitur non sunt quidam optimi rerum procuratores, colligendis et servandis opibus intentissimi: non inepti tamen inveniundo quae usui sunt, et procurando, ne temere et celeriter res diffluat; ut quidam putant, qui doctos homines adeo ineptos autumant, ut potius pessumdent quam custodiant quae sunt necessaria. Etsi enim adcidat, ut vir doctus talis quandoque sit, non utique talis idcirco est, quia prae aliis discernere novit et res necessarias naturali fini admetiri, neque quia mente non constat; sed dicendum potius, nihil eum praeter utilitatem moliri et omnino a ceteris hominibus differre: quin etiam ex eius ^{Col. XVIII.} verbis reliquos homines adversus similes casus firmari, ut propterea non dubitent liberales fieri et omnia sua elargiri.

XXXIII. Pergit porro demonstrare, quomodo sine magnis laboribus possideri et servari opes queant.

„Vulgus enim, ait, bonum custodem appellat; qui divitias congerere novit, non qui beneficus et largitor

est. Huic sane viro haudquaquam facile est divitias ad-
 mulare et congestas intactas servare; noverit tamen id
 facere, quod possidendis et tuendis opibus adprime con-
 fert, cum nihil aliud per pecuniam quaerat, quam se belle
 habere. Cum enim ipse satis cognoscat laborem, qui ne-
 cessarius est ad qualemcumque servandam possessionem,
 Col. nec non voluptatem, quae a possessione percipitur, facile
 XIX. poterit prospicere, quid sibi magis expediat. Etenim
 fieri potest, ut quis multa et celeriter adquirat, si unum
 sibi finem opes adcumulandi et pauperiem vitandi pro-
 ponat: id tamen non sine gravi cura et molestia peragere
 valeat. Sapiens idcirco paucis contentus erit. Et cum
 talis fuerit, vicaria opera non indigebit; etsi non iniu-
 cundum sit aliquem, tamquam administrum, aequae ac
 excellentem panis opificem, habere. Ceterum nulla per
 divitias adficietur molestia; sed potius gratias de illis for-
 tunae habebit. Itaque utilitatem is semper capiet et
 quaestum bonum faciet.

XXXV. Heic autem protestatur noster, bonum quae-
 stum non adcipiendum esse secundum vulgarem et litte-
 ralem significationem; nam, cum non adhuc indicaverit,
 qualis sit sapientis possessio et possessionis usus, ne vi-
 deatur eodem vitio laborare, quo sophistae, dicit refe-
 rendum esse ad praeconceptionem a se boni negotiato-
 Col. ris notionem. Quapropter subdit: „Si bonus negotia-
 XX. tor ille dicatur esse, qui possideat et administret
 secundum veram utilitatem; talis utique dicendus est
 sapiens: sin vero hominem, qui magno cum labore
 et contentione multa comparet, licet maiorem molestiam,
 quam oblectationem inde capiat, bonum negotiatorem
 dixeris; talis utique sapiens non erit. Qui enim igno-
 rant, quaenam sit vera utilitas, stulte putant in magna
 opulentia utilitatem inesse. Philosophis autem convenit
 exponere, quomodo sapiens utiliter possideat et divitiis

praesit: et ad summam, qualis sit optima rei familiaris^{Col. XXI.} administratio. Id autem, ait, plerique philosophorum non faciunt, sed boni negotiatoris praedicamentum sapienti tribuere satagunt, priusquam definiant, quisnam sit bonus negotiator: itaque suam sententiam ad vulgarem usum detorquent; quod plerumque etiam in aliis quaestionibus faciunt, ut redarguendi multitudinem causas habeant, cum eas locutiones alio sensu adciipiunt; quo sane vitio laboravit Aristoteles in dialogo, quem de hoc subiecto in Peripato habuit. Demonstrare enim adgressus est bonum virum bonum negotiatorem esse, pravum vero negotiatorem pravum esse; priusquam scilicet definiret, quid boni vel mali negotiatoris adpellatione intelligeret: qua de re iure a Metrodoro reprehensum fuisse novimus.“ Haec ipse: nos vero tum Aristotelis dialogum tum Metrodori censuram ignorare cogimur.

XXXVI. Hisce porro praefatis dicere pergit, facili negotio comprehendi posse, qualis et quantae possessionis curam sapiens gerere debeat et quo sensu bonus oeconomus et negotiator dici debeat; et quaenam proprie sit oeconomia, quaenam acquirendi ars et utriusque effectus;^{Col. XXII} et cur oeconomia ad felicitatem conducat, lucrandi autem ars inutilis sit et molesta: atque hinc coniiciendum, quaenam animi dispositione sapiens curas adsumere debeat. Sunt enim, ait, procul dubio curae comparandis divitiis adsumendae.

XXXVII. „Profecto, sequitur, innata hominibus acquirendi cupiditas est, ut propterea putent magis sibi prodesse sollicitudines et litigia, quam vitam tranquillam, et imperturbatam; sed nos, ut consequentes simus, arbitremur oportet, sibimet non optime consulere, qui opes per magnos labores et pericula adquirunt; nec optimum esse divitiarum usum, quem fecere Callias Siculus, Sco-

pas Thessalus, Cimon et Nicias Athenienses, utpote qui fuerunt homines gloriae cupidi et nulli philosophiae addicti.“ Nostri autem verba haec sunt: οὐ μὲν οἶσθαι πορισμὸν ἄριστον εἶναι τὸν δορίκτητον, καὶ χρῆσιν, οἷαν ἐποιήσατο Καλλίας κ. τ. λ. quae sonant: non reputare optimum reditum illum, qui sit hasta quaesitus, nec usum, quem fecit Callias etc. Πορισμὸν tamen δορίκτητον non stricte censemus ab eo sumi pro castrensi peculio, sed etiam pro quasi castrensi, quod scilicet magno cum labore et vitae periculis comparatum sit.

XXXVIII. Observandum praeterea, quinam illi, quos adpellat δοξονόπους κατὰ σοφίαν οὐδετέραν, fuerint et quemnam eorum pecuniae usum improbandum censeat. Et quidem, ut a postremis ordiamur, de Cimone et Nicia Atheniensibus satis historia loquitur. De Cimone enim locupletissimum testem habemus Nepotem in eius vita: „Fuit tanta liberalitate, cum compluribus locis praedia hortosque haberet, ut nunquam eis custodem imposuerit fructus servandi gratia, ne quis impediretur, quo minus eius rebus, quibus vellet, frueretur: semper eum pedisequi cum nummis sunt sequuti, ut, si quis opis eius indigeret, haberet, quod statim daret, ne differendo videretur negare: saepe cum aliquem offensum fortuna videret minus bene vestitum, suum amiculum dedit: quotidie sic coena ei coquebatur, ut quos non vocatos videret in foro, omnes convocaret, quod facere nullum diem praetermittebat: nulli eius fides, nulli opera, nulli res familiaris defuit: multos locupletavit: complures pauperes mortuos, qui, unde efferrentur, non reliquissent, suo sumtu extulit.“ Eadem fere iisdem verbis habet Athenaeus lib. XII. cap. 8.

XXXVIII. De Nicia Atheniensium duce videtis Suidam V. Νικίας ubi eum narrat Cythera insula capta, ma-

gnum Lacedaemoniis terrorem incussisse atque octo annorum pacem inter duas civitates procurasse, utpote qui pacis esset valde studiosus: sed denique in Siciliam cum Alcibiade profectum, ut bellum Siculis inferret, infelici exitu una cum Demosthene victum captivumque a Siculis fuisse interfectum. Sed quod ad eius divitias usumque spectat debemus Athenaeo, qui lib. VI. cap. 20. sic habet: Νικίας ὁ Νικηράτου, ὡς ὁ καλὸς ἔφη Ξενοφῶν ἐν τῷ περὶ πόρων, χιλίους ἔχων οἰκέτας ἐμίσθωσεν αὐτοῖς εἰς τὰ ἀργυρεῖα Σωσία τῷ Θρακί, ἐφ' ᾧ ὁβολὸν τελεῖν τῆς ἡμέρας. Et infra ibidem eum ζάπλουτον adpellat, cum ait: Romanos multa servorum millia solitos fuisse habere, οὐκ ἐπὶ προσόδοις, ὥσπερ ὁ τῶν Ἑλλήνων ζάπλουτος Νικίας.

XXXX. De Scopa autem Theſſalo, ab aliis eiusdem nominis a veteribus celebratis diverso, meminit in primis Tullius de Oratore lib. II. §. 352 et seq. T. I. ad usum Delph. „Dicunt enim, cum coenaret Cranone in Theſſalia Simonides apud Scopam, fortunatum hominem et nobilem, cecinissetque id carmen, quod in eum scripsisset, in quo multa ornandi caussa poëtarum more in Castorem scripta et Pollucem fuissent, nimis illum sordide Simonidi dixisse, se dimidium eius ei, quod pactus esset pro illo carmine, daturum: reliquum a suis Tyndaridis, quos aequè laudasset, peteret, si videretur. Paulo post esse ferunt nuntiatum Simonidi, ut prodiret, iuvenes stare ad ianuam duos quosdam, qui eum magnopere evocarent: surrexisse illum ipsum, prodisse, vidisse neminem: hoc interim spatio conclave illud, ubi epularetur Scopas, concidisse, ea ruina ipsum oppressum cum suis interiisse.“ Cuius historiolae a Tullio relatae mentio sit quoque apud Suidam V. Σιμωνίδης, ubi Callimachi tetrastichon recitat, quod sic legit Rich. Bentleius ad fragm. Callimachi LXXI:

Οὐδ' ὑμέας, Πολύδευκες, ὑπέτρεσεν, οἳ με μελάθρου
 Μέλλοντος πίπτειν ἐντὸς ἔθεςθ' ἔπειτα
 Δαιτυμόνων ἄπο μούνον, ὅτε Κρανώνιος, αἴ, αἴ,
 ὦλίσθεν μεγάλους οἶκος ἐπὶ Σιοπάδας.

De eiusdem luxu et bibacitate meminit Athenaeus
 Dipn. lib. X. cap. 10 Φανίας ὁ Ἐρέσιος Σιόπαν Φησὶ τοῦ
 Κρέοντος μὲν υἱόν, Σιόπου δὲ τοῦ παλαιοῦ υἱοῦν φιλοποτοῦντα
 διατελεῖσθαι καὶ τὴν ἐπάνοδον τὴν ἀπὸ τῶν συμποσίων ποιεῖσθαι
 ἐπὶ θρόνον καθήμενον καὶ ὑπὸ τεττάρων βασταζόμενον οὕτως οἴκαδε
 ἀπιέναι. Eundem inter celeberrimos bibaces enumerat
 Aelianus Var. Hist. lib. II. cap. 41. ipsiusque meminit
 Quintilianus et Plutarchus in Catone maiori pag. 346.
 Tom. I. et in: de Cupid. divitiarum pag. 327. Tom. II.
 Lutetiae Parisiorum CIOICXXIV.

XXXI. Restat nunc Καλλίας quem noster adpellat Σι-
 κελιώτην: is nobis negotium facessit. Plures enim fuerunt
 Calliae nomine a priscis memorati, sed quem potissimum
 noster respexerit, cui τοῦ Σικελιώτου adpellatio quadret,
 non invenimus. Quemdam Calliam comicum Laërtius
 memorat. lib. II. Segm. 18. nec non Suidas V. Καλλίας:
 at hunc Atheniensem fuisse constat, Lyfimachi filium,
 cognomento Σχοινιῶνα. Alium Calliam rhetorem nominat
 Athenaeus lib. VIII. cap. 6: itemque alium historicum
 lib. XII. cap. 10. de quo Suidas ibid., Syracusium ad-
 pellans, inquit: ἀναληφθεὶς ὑπὸ Ἀγαθοκλέους καὶ δώρων μεγάλων
 ἀποδόμενος τὴν προφητικὴν τῆς ἀληθείας ἱστορίαν οὐ διαλελοιπεν ἀδίκως
 ἐγνωμιάζων τὸν μισθοδότην. Hic utique, cum domo esset
 Syracosia, Σικελιώτης dici poterat a Philodemo: sed
 hunc neque admodum divitem, nec divitiis abusum ali-
 quo pacto fuisse novimus, ut propterea inter celebri-
 ores divites primo loco scribi mereretur. Extat autem
 et alius Callias divitiis, et abusu infamis, si modo τοῦ
 Σικελιώτου ipsi adpellatio conveniret. Is nempe est, quem
 recenset Suidas V. Καλλίας cognomine λακινόπλουτον, qui,

ait, legatus ad Artaxersem missus foedus sub Cimone sancitum confirmavit: eumque diserte Ἀθηναῖον adpellat in V. Λακκίεπλουτον. Eius item meminit Athenaeus lib. IV. cap. 25. et Hipponici filium et inter Atheniensium ἐπιφανεστάτους et musices peritum dicit: et lib. XII. cap. 9. de eodem narrat.

XXXXII. Longe aliter rem narrat Plutarchus in Aristidis vita, ubi, cum de eius abstinentia verba faciat, aliquos tamen ait circa ipsum fuisse, qui se inscio et invito rapacitate notati fuere: quos inter fuit Callias taedifer: eodem pacto rem narrat Aristophanis scholiastes Nub. v. 64.

XXXXIII. Undecumque autem isthaec λακκοπλούτου adpellatio ortum duxerit, id pro certo haberi debet, cuiusdam Calliae Atheniensis nepotibus inhaesisse; inter quos unus denique fuit, qui luxu et lascivia rem omnem abligurivit: adeo ut in proverbium abierit, teste Suida, Aristophanis in Avibus scinma: Καλλίας πτεροῖνεῖ, eiusque παροιμίας Lexicographus rationem reddit Aristophanis versus recitans: Κωμωδεῖται Καλλίας, ὥς ἀπολέσας πάντα τὰ χρήματα· ἅτε γὰρ ὢν γενναῖος, ὑπὸ συκοφαντῶν τίλλεται, αἴτε θήλειαι προσεκτίλλουσιν αὐτοῦ τὰ πτερά.

Hic tamen non idem esse videtur, ac Callias ille, quem Nepos in Cimonis Vita Elpinicae eius sorori nupsisse narrat, cum inquit: Huius coniugii cupidus Callias quidam non tam generosus, quam pecuniosus, qui magnas pecunias ex metallis fecerat, egit cum Cimone, ut eam sibi uxorem daret: id si impetrasset, se pro illo pecuniam soluturum. Novimus enim ex Athenaeo lib. V. cap. 18. Calliam Hipponici filium praetorem fuisse, cum navali praelio certarunt Athenienses annis vigintiquatuor post Peri-

clis interitum: ideoque non pecuniosus modo, sed et generosus erat. Sed siue eundem dicas, siue diversum autumes, numquam profecto Σικελιώτην invenies, quem indicat Philodemus. Numne ergo ad Calliam Syracusanum historicum confugiemus? Minime id quidem. Etsi enim is ab Agathocle locupletatus dicitur, nihil tamen traditum ab historicis habemus de eius divitiarum abusu, quod Philodemi dictis congruat, ut de aliis tribus ab eo citatis. Susplicamur potius heic nostrum memoria fuisse lapsum atque Calliam Syracosium cum Hipponici filio confudisse et propterea Siceliotem adpellasse.

XXXVIII. Ceterum ex iis, quae adhuc apud veteres de memoratis viris habemus, non satis omnino mens Philodemi constat; siquidem eos adpellat viros gloriae cupidos, qui nulla philosophia duce quaedam in speciem pulchra patrarint, unde placuerunt tantummodo hominibus discernendo ineptis illos, qui practice aliquid speciosum facinus operantur, a philosophis qui ex certis principiis virtutem colunt. Quod nobis argumento esse debet, illos speciosa quaedam facinora reapse perpetrasse, quae sibi vulgarium scriptorum admirationem conciliarunt. Et quidem, quod de proluxa Cimonis liberalitate adcepimus, Philodemi verbis quadrat: fortasse etiam quod de Niciae industria, servos locantis ne inutiles aleret, eius laudi verti poterat. Scopas autem et Callias mirum sane est, si quem laudatorem invenerint, quando de iis non nisi luxuriam, ebrietatem et pecuniae dissipationem novimus. Dicendum igitur, nos latere, quae fortasse gesta aliquam virtutis vel magnanimitatis speciem praetulerint, et laudis materiem aliquibus suppeditarint. Quidquid tamen de illorum gestis fuerit, et num laudi potius, an vitio illis verti debuerint; certe, subdit noster: non ea pulchra exercuerunt facinora, quae ad ani.

mi tranquillitatem, praestantissimis bonis innixam, conducunt.

XXXXV. Equidem huc usque rectissime arguit Epicureus noster, eum minime laudandum, qui ad captandam vulgi opinionem aliqua in speciem pulchra admittit, animum vero suum componere nescit ad virtutis normam. Sed id ipsum Epicuri sectatoribus plerique obiiciebant, praesertim Stoici, eos nempe vera virtute expertes esse; ut proinde nihil memorandum et laude dignum patrare possent. Hanc igitur objectionem mox occupat Philodemus: sed levi nimis brachio propulsat; quippe ait, huiusmodi accusationem indignam esse hominum celeberrimorum, qui se, veluti sapientiae et perfectionis duces iactent.

XXXXVI. His porro subdit, ridiculum magis esse, ^{Col. XXIII} quod quidam philosophorum censerent, distinguendum scilicet inter varias lucrandi rationes, et alias prae aliis decoras vel indecoras esse: sic e. g. per equestrem artem lucrari pulchrum esse; per mercaturam vero etsi servi tantum laborent, infelix negotium fore; stultum autem, si quis mercaturam simul et equestrem artem exercere velit: sic etiam agriculturam propriis manibus tractare miserum negotium esse; alienum vero agrum conductum colere probi et diligentis hominis esse opus. Contra enim se res habet, reponit noster. Quo minores enim nexus et necessitudines homo cum hominibus habet, e quibus multae plerumque adveniunt molestiae, eo iucundiores vitae rationem et secessum cum amicis tranquillum et decentissimum ad viros principes adcessum habet. Decentia enim neque a magno comitatu, neque a servorum peritia et doctrina pendet: haec autem vix secundum et tertium locum obtinent.

XXXXVII. Hisce praelibatis propius ad exponendum adcedit, quo pacto adquiri et servari opes ob utilitatem possint sine anxietate et molestia. Et primum omnium inquit id esse, quod a philosophis inculcatur, gratis scilicet viris benefacere, quemadmodum omnium cum reverentia versus Epicurum factitatum fuit (a discipulis scilicet et amicis, quales fuerunt Hermarchus, Polyaenus, Metrodorus, aliique) tum vero non sectari, nisi quae vera sunt et non controversa, id est, quae nullam adferunt perturbationem. Quibus autem danda sit opera, ut quis adquirat quod utile est et adquisita custodiat; id ait ab unoquoque facili negotio cognosci posse, si cupiditates et timores cohibere noverit. Quam enim pecuniam non profundit, nec in parvum usum invertit, is adprime splendidus est: non enim luxuriosa vita et intemperans, nec magnificus vasorum apparatus reddit hominem illustrem; multoque minus attonitus pavor Deorum et mortis et dolorum et eorum omnium, quae dolores creare putantur. Itaque si quis ea, quae minus expetenda sunt, non admiretur, nec, quae minus metuenda, pertimescat; optimus facultatum adquisitor et custos erit. Equidem, subnectit, per iniustitiam posse tum adquiri tum servari pecuniam vulgus putat: sed mox, ut plurimum, eadem iniustitia privat bonis tum lucrifactis, tum prius existentibus. Quapropter si homo, qui nec aviditate, nec timore laborat, iustitiam quoque colet, sine periculo adquiret et servabit.

Col.
XXIV.

XXXXVIII. Pergit porro demonstrare, quantum oeconomiae amicitia et liberalitas profit; quare ait: Procul dubio, qui amicos non habet, exoneratus videtur impensis, quae amicis iuvandis sunt opus; sed is homo apud omnes despicabilis evadit et expers benevolentiae; quare nec praestantem redditum, nec tutam

bonorum custodiam habebit: qui autem amicos compa-
raverit, feliciter utroque ex capite ipsi eveniet. Hu-
manitatis enim et comitatis defectus multum nocet,
quippe homines auxilio destituit et saepe substantias
minuit: contrariae autem dispositiones contrarios produ-
cunt effectus. Simpliciter autem puto omnem malitiam
impedimento esse iucundae vitae rationi et facultatum
curae: oppositas vero virtutes mirum in modum ad fe-
licitatem conferre. Quibus sane verbis lectorem ad ge-
nerale sui operis argumentum revocat, quod est: *περὶ
κακῶν καὶ τῶν ἀντισημείων ἀρετῶν καὶ τῶν ἐν οἷς εἰσι καὶ περὶ α'.*

XXXXVIII. Id ipsum porro clarius explicare per-^{Col.}XXV.
git, atque Hermarchi auctoritate fretus ait „beneficia
et largitiones, quae probis honestisque amicis fiunt, et
curas, quae ipsis impenduntur, non modo patrimonium
non minuire, ut male nonnulli opinantur, sed potius
possessionem esse utiliore, quam bene cultum agrum,
imo thesaurum adversus fortunam tutissimum.“ Hic
nempe est Hermarchus Agemarchi filius Mytilenensis,
quem corrupto nomine omnes MSS. et editi codices
dixerunt *Ἑρμαχον* et cui Epicurus domum hortum et
libros testamento legavit, nec non suae scholae post se
ducem nominavit. Vide Laërtium lib. X. segm. 16.
De recta autem eius nominis scriptione quis ulterius
dubitabit? Vide Antiq. Hercul. Tom. V. De' Bronzi I.
Tav. 17. pag. 71.

L. Idemque mox Epicharmi verbis inculcat, oportere scilicet, ut sapiens vir non solum impensam confi-
deret, sed etiam futurum de longe adparens lucrum
prospiciat, et saepe aliquid proiciat, quasi semen, quod
terrae mandatur, ut fructum suo tempore proferat.
Hic autem Epicharmus non alius procul dubio est,
quam comicus et medicus *τῆς πυθαγορείης διατριβῆς μετε-*

σχηκώς, ut ait Plut. in Vit. Numae, quique teste Suida V. Ἐπίχαρμος comoediam Syracusis invenit una cum Phormo. Et quidem in recitatis a Philodemo verbis nemo non comicam emphasim agnosceret: οὐ μόνον δαπάνης, ἀλλὰ καὶ τοῦ παρὸντος κέρδους ἀρπαστικὸν γινόμενον προνοεῖν δὲ καὶ τοῦ μέλλοντος· ita et in reliquis: nec plures fuisse celebres Epicharmi nomine Pythagorae discipulos ex ipso met nostro erui posse censemus; nullo enim διακριτικῶν ipsum signat, uti solitus est facere, sicubi plures eodem nomine celebres sibi occurrunt. Suidam quoque unum agnovisse patet l. c. etsi varias de patris et patriae nomine opiniones proferat. Ceterum de numero, quot Epicharmos celebres tulerit antiquitas, de aetate et litterarum studiis atque generibus, mire dissentiunt et veteres et recentiores, ut recte monuit Harles in Fabric. lib. II. cap. XVIII. p. 298. Quinam autem fuerint critici scriptores, qui in diversa abierunt, recensitos habes in Mongitoris Biblioth. Sicul. quem videsis Tom. I. pag. 180. ubi eruditus bibliographus Epicharmorum multipliciter inde ortam putat, quod alii alio nomine eius patrem adpellarint, nec non varii in eius patria assignanda fuerint antiqui scriptores: quod quidem minime improbandum reor. Id autem quod ait „inter vetustiores scriptores haud aliquem fuisse video, qui hanc multipliciter admittat“ confidentius dictum autumo. Si enim Diogenem Laërtium consulas, duplicem certe Epicharmum agnovisse dicas oportet; nisi potius in mendo eius verba cubare adfirmes. Biographus enim lib. III. segm. 9. et seqq. Platonem enarrat plura ex Epicharmi Comici scriptis transtulisse: πολλὰ γὰρ Ἐπιχάρμου τοῦ κωμωδοποιοῦ προσωφείληται τὰ πλεῖστα μεταγράψας. Mox vero lib. VIII. segm. 78. inter Pythagorae auditores Epicharmum Elothalis filium Coum enumerat, ipsumque plura reliquisse ait ὑπομνήματα de

rerum natura, de sententiis et de medicina: de comoediis vero ne verbum quidem; ita ut Fabric. Bibl. Gr. cap. XVIII. pag. 677. opportune adnotet: mirum est, quod Laërtius Epicharmi Pythagorici ὑπομνήματα memorans, in quibus (ut ipse ait) Φυσιολογεῖ, γνωμολογεῖ, ἱατρολογεῖ, ne verbulo quidem innuit comoedias eum docuisse. Et sane mirum; siquidem, ut inquit Henricus Steph. in praef. edit. an. 1592. ob id praecipue Laërtius laudandus, quod, cum saepe contingat, ut facienda sit mentio rei alicuius, de qua antea verba fecerit, videmus passim eum ostendere se minime eorum, de quibus antea scripserit, esse immemorem. Vel igitur fateberis Epicharmum Κῶν a κωμωδοποιῶ diversum Laërtii mente fuisse; vel potius corrupta eius verba esse in cit. lib. VIII. suspicaberis. Corruptionem vero manifestam deprehendes, si eo in loco biographi verba attente consideres. Sic enim habet: Ἐπίχαρμος Ἡλοθάλους, Κῶος, καὶ αὗτος ἤκουσε Πυθαγόρου· τριμηνιαῖος δὲ ὑπάρχων ἀπηνέχθη τῆς Σικελίας εἰς Μέγαρα, ἐντεῦθεν εἰς Συρακούσας. Idque ex ipsiusmet scriptis se didicisse fatetur. Quid monstri est hoc? Natus in Aegaei insula Co, trimestris adducitur e Sicilia! Ecquando huc advolavit? Num rubens a partu? Possibile id quidem; sed biographo non reticendum. Ad haec quomodo Coum adpellat, si mox epigramma eius statuae inscriptum recitat, ubi Syracusae eius patria dicuntur? ὃν πατρίς ἐστὲ φάνωσ' ἄδε Συρακοσίων. Adeo sibi Laërtius non constat! Atqui si unum verbulum refingas et pro Κῶος legas κωμωδοποιός, quod fortasse compendii causa decurtatum a librario fuit, omnia belle constabunt. Habebis enim unum eundemque Epicharmum comoediarum scriptorem, de quo antea mentionem fecerat, Pythagorae discipulum, in Sicilia natum, trimestrem inde abductum Megara (non utique in Sicilia, sed in Achaia) et hinc rursus Syra-

culas advectum; qui praeter comoedias, quae fortasse Laërtii aevo deperierant, memorata *ὑπομνήματα* reliquerat. Si commentum placet, hanc quoque gratiam Philodemo nostro debebis.

LI. Hisce autem sic disputatis ad ostendendum pertransit, quantum peccent avari et qui falsis utuntur in oeconomia regulis. „Qui enim, ait, servandae pecuniae unice intendunt, modicum negligere et impensas pro substantiae modo facere nesciunt: nec sibi in emendo illam normam statuunt, ut pluris vel minoris emant, prout aliquid utile vel inutile sit unicuique: nec considerant pro divitiarum facultate uni culpabile esse si continenter emat, adeo ut patrimonium absumat, alteri vero inculpabile. Absurdum item per singulos menses annuos proventus tribuere, quasi non interdum eveniat, ut necessitate urgente multo magis infumere debeant: nec minus absurdum illud, quod aliqui Romanorum facere consueverunt, ut, cum nova proventuum fieret adcessio, partem in sumtus, partem in adparatus, partem in repletionem, partem denique in thesauro recondendam dissiparent; quasi non adcidat aliquando, ut urgentibus temporibus et honestae vitae ratione neque domum exornare, neque thesaurizare liceat, sed potius pecuniam
Col. XXVI. tum praesentibus negotiis, tum iucundis animi impulsibus obsecundandis admetiri expediat. Etenim quemadmodum, cum plura superveniunt, genio et amicis indulgere in innoxiiis cupidinibus licet, ita egestati obvienti occurrere necesse est per non illiberales sumtuum diminutiones in se potius, quam in amicos: eodem prorsus pacto privatas meditationes, privatos philosophorum confessus, syllogismorum compositiones intermittere sine rubore expedit aliquando: quod enim iusto plus est, turpe est; quod vero tantum est, quantum utile, honestum est.

LII. Monet praeterea in procuratoribus et ministris eligendis non sua tantum utendum sententia, sed sibi amicos, qui periti sint, adiungendos: et saepe etiam possessionum administrationem a domesticis ad extraneos transferre non improbandum ait. Non omnes enim possessiones, inquit, uno eodemque modo administrandae sunt: atque adeo verum est illud effatum: ultimo quoque hominum aliquando indigemus.

LIII. Animadverti denique divitias, quae ab avaris dicuntur dilabi, saepe esse partem certiore et quae uberiores fructus spem portendit. Tum subdit molestum sibi esse sapientem monere, ne pollicitationibus aliquorum fidat et ideo incuriosus sit earum rerum, quae per semet comparare et custodire potest, neque vanis praetextibus stabilia bona absumat et quae magis Col. XXVI fluxa sunt, conservet; etsi in hunc errorem multi inter philosophos lapsi sint. Cum enim, inquit, amici adsunt, studendum est parsimoniae, ut ipsi amici post eius mortem aliquam bonorum partem nanciscantur: sunt enim filiorum loco habendi: si vero non adsunt, non modo parsimoniam, sed maiorem etiam diligentiam per se quisque adhibere debet.

LIII. Hactenus oeconomiae praecepta ad Epicuri mentem accommodata. Sed antequam manum de tabula tollat noster et librum claudat, tria coronidis loco subnectit. Profitetur primo, se non omnia, quae a Xenophonte et Theophrasto de oeconomia sunt tradita, improbare, imo plura in illis esse, quae philosophis sint amplexenda. Philosopho enim minime erubescendum ait, si ab alio, quod utile est, mutuetur; sed potius si negligat.

LV. Tum vero adversus eos, qui inutilem hanc novam de oeconomia tractationem censerent, se Metro-

dori exemplo tuetur, qui post magistrum Epicurum de eadem fufius et adcuratius tractavit: aliis vero, qui fortaffe uberiores ea de re disputationem postularent, occurrit; quippe ait, maiori indagine opus non esse, ut quis intelligat, quid sibi velit imperturbata domus administratio et quam longe paupertati divitiae antecellant.

LVI. Denique minutiora praecepta, quae scripto contineri haud facile possunt, voce suis discipulis se traditurum pollicetur: alia vero multa, quae adhuc enucleanda restant de cura scilicet et custodia possessionum, tum de divitiarum voluptate et paupertatis malignitate, tum etiam de arte sive publicam sive privatam vitam regendi, tum demum de experimento ad negotia vel eligenda, vel fugienda necessario et de eiusmodi aliis in sequentibus se scripturum spondet.

LVII. Exinde autem, quod ait, ἀνάγκη εἶναι ποιεῖν τὰς παραδόσεις, manifestum fieri puto, huiusmodi Philodemi scripta nihil aliud esse, quam praelectiones in usum auditorii sui concinnatas.

ADNOTATIO AD PHILODEMUM.

P. 41, 1. εἰ γὰρ μὴ εἶπε κ. τ. ε.] Haec ita suppleverunt editores Neapolitani: ὅτι [οὗτο]ς συν[νοεῖ εἶναι τῆς] οἰκονομίας ο[ὐ μόνον] ἔργον τὸ εὖ κ. τ. ε. quae quomodo cohaereant cum sequentibus non video.

P. 41, 2. εὖ οἰκεῖν] N εὖοικεῖν et sic v. 3. εὖοικεῖσθαι. Respexisse Philodemum ad verba Xenophontis Oec. 1, 2. 3. monuit Iavaronius: Δοκεῖ γοῦν — οἰκονόμου ἀγαθοῦ εἶναι εὖ οἰκεῖν τὸν ἑαυτοῦ οἶκον — Ἡ καὶ τὸν οἶκον, ἔφη ὁ Σωκράτης, εἰ ἐπιτρέποι τις αὐτῷ οὐκ ἂν δύναίτο, εἰ βούλοιτο, εὖ οἰκεῖν, ὥσπερ καὶ τὸν ἑαυτοῦ.

P. 41, 3. 4. λαμβανομένου σου] Sic legi ipse vidi quum essem Neapoli; N λαμβανομένου του, quod quid sit nescire me fateor; nam apices et accentus fastidiunt Neapolitani editores, morbo quodam campano laborantes, ut nescias utrum του sit encliticum an ἐρθονομούμενον. Transtulit haec ita editor ut verbis *eo sensu id accipiens ut quid magni et beati oeconomus conferat* indicare videatur se λαμβανομένου τοῦ pro τοῦτου scripsisse. Quod minime ipsi invidemus. Nisi aperte λαμβανομένου pictum esset in papyro scripsissem λαμβανόμενον ποι, id ut additum videretur explicationis causa; nam λαμβανόμενον ποι ἐν τοῦ μεγαλωστὶ συμφέροντος καὶ μακαρίως adiecta sunt ut εὖ οἰκεῖν et εὖ οἰκεῖσθαι magis eluceret.

P. 41, 4. τὸ] Post articulum unius syllabae spatium est in papyro. Vide ne τὸ προπορίζεν scriptum fuerit.

P. 41, 9. ὁ τε] N [οὐ]τε perversae. De τε et οὐτε particulis se excipientibus res est nota.

P. 41, 10. οὐκ ἂν φθονῇσαι] Hinc infit apodosis.

P. 41, 11. ἀλλ' οὐκ ἂν συγχωρήσαιμεν] N οὐκ ἂν συγχωρήσαι (nescio utrum συγχωρήσαι an συγχωρήσαι voluerit.)

P. 41, 13. ὅτι δεῖ κατὰ καιρὸν μανθάνειν καὶ κατὰ τινὰς ἡλικίας] N καὶ[οὐ μόνον]τὰς ἡλικίας, ex antecedentibus nihil; τ in τὰς est ambiguum in papyro, quare scripsi [τι]νάς. Ceterum Philodemum ante oculos habuisse Xenoph. Oec. III, 10. Iavaronius monuit: ἀλλ' εἶναι τινές μοι δοκοῦσιν ἡλικίαι καὶ ἵππων καὶ ἀνθρώπων αἱ εὐθύς τε χρήσιμοι εἰσι καὶ ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπιδιδόασιν. Ἐχω δ' ἐπιδείξαι καὶ γυναιξὶ ταῖς γαμεταῖς τοὺς μὲν οὕτω χρωμένους ὥστε συνεργοὺς ἔχειν αὐτὰς εἰς τὸ συναύξειν τοὺς οἴκους, τοὺς δὲ ἢ ὡς μάλιστα λυμνοῦνται. Scripsi συνέργως non συνεργῶς quod adiectiva cum ἔργον et cum praepositionibus composita rectius βαρυτονοῦνται, quamquam in his mire variant codices.

P. 42, 6. αἰτίαν ἔχειν] Xenophont. Oec. III, 11. καὶ τούτου πότερον χρῆ, ὃ Σώκρατες, τὸν ἄνδρα αἰτιάσθαι ἢ τὴν γυναῖκα; NEAP.

P. 42, 7. ἡδεῖ] Sic exemplar Herculanense. Scribere voluit ἡδεῖ librarius. Nam saepius τὸ προσγεγραμμένον ἰ neglectum ab eo videmus. Cf. p. 44, 25. Inepte N ἡ δεῖ: fortasse minus recte, quam oportet, a Socrate discere cupit.

P. 42, 8. ἡξίου] N ἡξιοι; quod quid sit ipsi sciant.

P. 42, 9. φησιν ὡς] N ἔφη. Sed ὡς particula necessario addenda erat. Locus quem notat Philodemus est apud Xenoph. Oec. III, 14. συστήσω δὲ σοὶ ἐγὼ καὶ Ἀσπασίαν ἢ ἐπιστήμονέστερον ἐμοῦ σοι ταῦτα πάντα ἐπιδείξει.

Recte addidit Iavaronius nostrum vulgatam Xenophontis tueri.

P. 42, 9. ταῦτα] Abest a N. Adieci e Xenophonte.

P. 42, 10. αὐτὸς] N αὐτῖς, quod non decet atticum scriptorem.

P. 42, 11. γυναῖκα κοινωνόν] Haec ita dirimenda positura esse: γυναῖκα κοινωνόν, ἀγαθὴν οὔσαν, οἴκου πάνυ ἀντίρροπον εἶναι Iavaronius monuit praef. p. 155. Quo quid lucreris, si in Xenophontis loco ita scribis ut iubet Iavaronius, non intelligo.

P. 42, 16. καὶ τούτων μὲν καλῶς γιγνομένων] N καὶ εὖ μὲν τούτων γιγνομένων. Nempe hausit ex Xenophontis loco: ἔρχεται μὲν γὰρ εἰς τὴν οἰκίαν διὰ τῶν τοῦ ἀνδρὸς πράξεων τὰ κτήματα ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ, δαπανᾶται δὲ διὰ τῶν τῆς γυναικὸς ταμιευμάτων τὰ πλεῖστα· καὶ εὖ μὲν τούτων γιγνομένων αὖξονται οἱ οἴκοι κακῶς δὲ μειοῦνται. Sed ita minime spatium papyri cum verbis suppletis conspirat.

P. 42, 18. καὶ γὰρ δὴ λέγω γε ὅτι αἱ ἐπιμέλειαι] N λέγω δὲ ὅτι αἱ ὁμιλῖαι.

P. 42, 20. γαμετῆς ἄλλας] N οἱ πόνοι τὰς; sed τ littera in τὰς est ambigua in papyro.

P. 42, 20. ὠφελίας] V. de hoc vocabulo quae diximus p. 73.

P. 42, 21. 22. N haec ita suppleverunt: ὥστε καὶ ἄνδρα τὸν οἰκονόμον λέγωμεν τῶν χρημάτων καὶ κτημάτων γονετήν, περιποιεῖ γυνὴ καὶ ταύτας ἐν τοῖς κτήμασι καὶ χρήμασιν καὶ οἰκονομεῖ, de quibus penes lectorem iudicium esto.

P. 42, 26. αὐτὴν] N ἄν. Quae post πράγματα sequuntur usque ad οἰκονομίας p. 43, 5. prorsus abfunt a N editione; sed facile eliciuntur e vestigiis litterarum, si memineris Xenophonteī loci Oecon. VIII, 2, VIII.

P. 42, 28. λέγοι] Papyrus Herculaneensis λέγει. Sed quum ἄν v. 27. huc pertineat scripsi λέγοι.

P. 43. 4. εἰ οἱ μὲν ἐχθροὶ χρήματά εἰσιν] Haec pertinent ad Xenophont. Oecon. I, 6. 15. καὶ οἱ ἐχθροὶ ἄρα — χρήματά εἰσι τῷ δυναμέω ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ὠφελεῖσθαι — οἰκονόμου ἄρα ἐστὶν ἀγαθοῦ καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐπίσταςθαι χρῆσθαι ὥστε ὠφελεῖσθαι ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν.

P. 43. 5. ὡς ἀληθῶς] V. Wyttenbach. ad Platon. Phaedon. p. 156.

P. 43, 5. οἰκονομίας] Post hoc vocabulum hypothetarum errore praetermissus est obelus. Nam haec suppleta sunt.

P. 43, 7. αὐτὴν] sc. τὴν συνήθειαν i. e. loquendi usum. Post πειράται delenda est positura, quae operarum errore irrepsit.

P. 43, 8. τινὰς τὰς κωλυούσας κακίας καὶ] N ἡδονὰς τὰς κολυούσας • κακοὺς καί.

P. 43, 9. ἀμελίαν] Sic papyrus, N ἀμέλειαν.

P. 43, 10. καχομειλίαν] Sic papyrus, N καχομίλειαν. Sed ι longum ε fere diphthongo in his papyris herculanensibus exprimitur. Cf. Boeckh. Corp. Inscr. I. p. 300 ubi Ποτεῖδαια. Sic p. 45, 16. 24. πολειτινήν; p. 54, 19. τεχνεῖται in tractatu Philodemi de musica T. I. Vol. Hercul. col. XII, 9. legitur ὀμειλίαν, col. XVIII, 20. Σιβαρδείτης, col. XVIII. 11. Φιλειτείσις, quod probe notandum. Nam quod nuper monui in diario litter. Hermes inscripto XXV. p. 163., ut ea corrigerem quae de philitiis Lacedaemoniorum dixeram ad Aristot. Polit. p. 470., hac nominis scriptura mirifice sustentatur. Dixi enim Φιλίτια veram esse eius rei appellationem, derivandam illam a Φίλος, unde Φιλίτης, media longa, et Φιλίτια, atque prorsus cum ἐταιρίᾳ Cretensium hoc conspirare dixi ut esset *amicorum convivium*. Quodsi igitur Φιδίτια in manuscriptis quibusdam legitur, pertinet haec ironica commutatio ad Atticorum comicos, ut habet Antiphanes apud Athen. III, p. 143. ἐν Λακεδαίμονι | γέγο-

νας; ἐκείνων τῶν νόμων μεθεκτέον | ἐστίν· βάδιζ' ἐπὶ δεῖπνον εἰς τὰ Φιδίτια. | Φειδιτίων forma prorsus abstinendum est; ad scriptores pertinet Φιλίτια, ut habent codices. De Φιλειτείσις male ita editores Neapolitani: „expungendum duximus a voce Φιλειτείσις, quae cernitur in αὐτογράφῳ, primum ε, quod amanuensis errore huc irrepsit. Constat enim scribi posse Φειδίτεια, Φειδίτια et Φιδίτια. Sed quum noster pro δ reposuerit λ, itaque non derivarit a Φειδῶ sed a φίλος, ne in prima quidem syllaba adpingenda erat diphthongus ει.“ Quod ad alteram diphthongum in exitu vocabuli attinet derivanda est ista ab eo scribendi genere de quo videndus est Phrynich. p. 367. Lobeck. Igitur si quid expungere volebant Neapolitani alterum ε expungere debebant non alterum quod ratione nititur. Porro Philod. de mus. Col. VIII, 25 habet παραμείξει hac scriptura indicans, in μῆξις esse longum natura, secundum regulam Draconis Strat. p. 65. Quod quanquam mirum videtur nostris, qui aoristi secundae quantitatem ad omnes eius vocabuli formas transferunt, respondet tamen grammaticorum praeceptis.

P. 43, 12. ἔνεκα τῆς τῶν δεσποτῶν λαγνείας καὶ λιχνείας] N διὰ δεσποτῶν, ἀμνηχανίας καὶ λιχνείας. Sed λαγνείας scripsisse Philodemum patet e Xenophontis loco Oec. I, 22. δοῦλοι γὰρ εἰσι καὶ οὗτοι — καὶ πάνυ γε χαλεπῶν δεσποινῶν, οἱ μὲν λιχνειῶν, οἱ δὲ λαγνειῶν, οἱ δὲ οἰνοφλυγιῶν, οἱ δὲ Φιλιτιμιῶν τινων μωρῶν καὶ δαπανηρῶν. —

P. 43, 14. οἰνοφλογίας] Scr. οἰνοφλυγίας. Est vitium typotheticum.

P. 43, 15 — 18. ταῦτα — πλουτοῦντα] Haec non habent N.

P. 43, 18. μὴ ἱκανῶς ὥς καὶ πτωχόν] N μετ' ἐμφοάσεως καὶ πτωχόν.

P. 43, 19. τόνδε] Κριτόβουλον, v. Xenophon Oec. II, 2. οὐκοῦν ἔγωγ' — οὐδέν μοι δοκεῖς προσδεῖσθαι χρημάτων, ἀλλ'

ἱκανῶς πλουτεῖν· οὐ μέντοι γε, ὦ Κριτόβουλε, πάνυ μοι δοκεῖς πέ-
νεσθαι.

P. 43, 22. πέντε μνᾶς] Xenophon Oec. II, 3.
ἐγὼ μὲν οἶμαι, ἔφη ὁ Σωκράτης, εἰ ἀγαθοῦ ὠνητοῦ ἐπιτύχοιμι, εὐ-
ρεῖν ἂν μοι σὺν τῇ οἰκίᾳ καὶ τὰ ὄντα πάντα πάνυ ῥαδίως πέντε μνᾶς.
NE AP.

P. 43, 24. κενὴν δ' εἶναι τὴν] N κενὴν δὲ αὐτήν,
quod spatium non patitur.

P. 43, 26. ἐπ' αὐτὸ τὸ εὐπορον γελοῖον καὶ τῷ
τρόπῳ] N ἐπ' αὐτοῦ εὐπορον: ψεῦδός ἐστι καὶ τρόπῳ.

P. 43, 28. προσωποποιῆσθαι] N προσωπιζόντων.

P. 44, 2. γυναικονομίαν] N καλοκαγαθίαν. Sed
haec ironice addita sunt propter Xenophont. Oec. X,
2, ubi Ischomachus de feminarum nimio corpus ornan-
di studio loquitur.

P. 44, 3—5 οὐκ ἂν ἐπαινήσαιμι — καὶ ταῦτα]
Haec absunt a N. Putabam haec pertinere ad Xeno-
phont. Oec. VII, 6. ἐπεὶ τὰ γε ἀμφὶ γαστέρα, ἔφη, πάνυ κα-
λῶς, ὦ Σώκρατες, ἦλθε πεπαιδευμένη, ὅπερ μέγιστον ἔμοιγε δοκεῖ
παίδευμα εἶναι καὶ ἀνδρὶ καὶ γυναικί. Sed res est ambigua.

P. 44, 5. ὥς] Excidit obelus typothetarum er-
rore; exscribendum erat [ὥ]ς.

P. 44, 6. ἡθοποιούμενος] N ἡθικουμενος, quod
quid sit nescio.

P. 44, 8. Σωκράτους] N Σωκράτης inepte; ἀμφοτέ-
ρων sc. οἰκονομίας et καλοκαγαθίας.

P. 44, 9. θεωρήσομεν] N θεωροῦμεν.

P. 44, 11. διαλεγόμενος Κριτόβουλον πειράται]
Corrige vitium typothetarum διαλεγόμενος. N ἐρωτηθεὶς Κρι-
τόβουλον προσεπιβάλλει coll. Xenoph. oec.

P. 44, 13. οὔσαν] N εἶναι. Quod sequitur εἰ μὴ
omiserunt N.

P. 44, 17. ἐγνωκότα] Corrige typothetarum sphal-
ma; in papyro legitur ἐπεγνωκότα. Pro ἐπεγνωκότα Iava-

ronius praef. p. 159. ἀπεγνωκότα scribi iubet atque id significare putat *hominem qui ea non nosset*. Minime vero. Philodemus nihil voluit nisi actum egisse Xenophontem affirmare, non enim inveniri posse cui incognita sit ista doctrina.

P. 44, 20. ἐπιτηδεύόμενα. Πῶς δ' ἀνεκτά, Φαίνεσθαι.] N ἐπιτηδεύόμενα προσανεκτά Φαίνεσθαι, hac addita interpretatione: *et quidem quae ait de imperando et educando animalia edocta proponens, et longa sunt et agricolis satis cognita et artificiose comparata, ut videantur excellentia*. Ceterum haec pertinent ad Xenoph. Oec. XIII, 6, monente N.

P. 44, 21. Φαίνεσθαι καὶ ὑπὸ φιλοσόφου κελεύόμενα ποιεῖν τὸν ἐπίτροπον καὶ ὑπ' αὐτοῦ συντελούμενα;] Haec dicta sunt propter Xenophontea XIII, 10: ταῦτά τε οὖν, ὅσα περ αὐτὸς ποιῶν οἶμαι πιθανωτέροις ἀνθρώποις χρῆσθαι διδάσκων οὓς ἂν ἐπιτρόπους βούλωμαι καταστήσαι καὶ τὰς συλλαμβάνω αὐτοῖς· ἱμάτιά τε γάρ, ὅσα δεῖ παρέχειν ἐμὰ τοῖς ἐργαστήρσι, καὶ ὑποδήματα, οὐχ ὅμοια πάντα ποιῶ, ὁλλὰ τὰ μὲν χεῖρω, τὰ δὲ βελτίω, ἵνα ἢ τὸν κρείττω τοῖς βελτίοσι τιμᾶν, τῷ δὲ χεῖρονι τὰ ἥττω διδόναι. His docetur praeberi ab hero vestimentorum varia genera, quae procurator servis ceteris pro dignitate tradat, negotio sic usus vere herili: hoc est illud τὰς συλλαμβάνω ἐπιτρόποις, *una cum villicis hoc subeo muneris, ut modo illi modo ego faciam*. Haec minus probat Philodemus, ne servus aliquis villicus philosophice agere vel idem agere cum philosopho videatur. Philosophus est dominus ipse, ea significatione, de qua Schneiderus egit ad Xenoph. Oec. p. 88. *Atque hoc sane, inquit Philodemus, ferri non potest, servum aliquem, dum reliquis servis pro dignitate sua largitur vestimenta, a philosophia vel a philosophis edoctum id facere videri, vel videri ea peragere quae oeconomi agunt philoso*

phia tincti: ita enim servus liberalis ingenii esse videretur.

P. 44, 23. δ' ἐμοὶ] N δέ μοι.

P. 44, 24. ἀπέχεσθαι τῶν δεσποσύνων] Xenophon Oec. XIII, 2. NEAP.

P. 44, 25. τραγωδεῖται] Sic papyrus sine addito iota. Cf. dicta ad p. 42, 7.

P. 44, 27. βασιλικῶν] Νόμους βασιλικούς pertinere ad instituta regum Persarum monuere interpretes ad Xenoph. Oec. XIII, 7. Sed ex Athen. VI, 25. 27. p. 234. F. p. 235. C. patet has leges pertinere ad Athenienses eorumque archontem regem.

P. 44, 27. ποιεῖν] sc. τοὺς οἰκέτας. Nam ita Xenophon XIII, 4. καὶ τοὶ τὰ μὲν καὶ ἐκ τῶν Δράκοντος νόμων, τὰ δὲ καὶ ἐκ τῶν Σόλωνος πειρῶμαι, ἔφη, λαμβάνειν, ἐμβιβάζειν εἰς τὴν δικαιοσύνην τοὺς οἰκέτας.

P. 44, 28. τὸν ἐπίτροπον διδάσκειν] Constr. τὸν ἐπίτροπον, αὐτὸν ὄντα οἰκῆτην, τοὺς ἄλλους οἰκέτας τὴν δικαιοσύνην δυνατὸν εἶναι διδάσκειν λέγοντα τοῖς κατ' ὕπνον λαλεῖν δοξαζομένοις ὅμοια λέγειν ἡγοῦμαι.

P. 45, 1. λαλεῖν] N δῆλον.

P. 45, 4. ᾧ] Sic N. Fortasse rectius ἧ.

P. 45, 7. ταῦτ' ἐστίν] N διαλέγει, miro sphalmate. Idem paullo post κατ' αὐτούς.

P. 45, 9. διαλεγόμεθα] N διαλεξόμεθα.

P. 45, 12. τούτου] N ταῦτα. Mox pro καὶ idem ἄν.

P. 45, 13. ἀποψόμενοις] N ἀποψόμενος.

P. 45, 14. ᾧ προέθηκον] N οἱ προέθηκον cum hac interpretatione: omnes enim super his quodammodo cuniculos egerunt quandocunque Theophrastus despectans ab aliquibus dissentit: supervacanea tamen istī obiecerunt, in qua nescias utrum οἱ sit dativus pro αὐτῶν, an

οἱ pro οὗτοι. Ex praefatione §. 18. tamen patere videtur οἱ Neapolitano esse pro οὗτοι.

P. 45, 15. καὶ] Est vitium typotheticum pro καὶ. De καὶ εἰ vide quae diximus ad Aristotelis Polit. p. 285. Ceterum quum ψεῦδος esse dicit Philodemus ὅτι ἡ μὲν πολιτικὴ ἐκ πολλῶν ἀρχόντων ἐστίν, ἡ οἰκονομικὴ δὲ μοναρχία, non attendit ad Aristot. Polit. I, 2. p. 11, 21 sq.

P. 45, 12. καὶ ταῦτ' ἐνεργέστατον] Corrige vitium typotheticum: in papyro est καὶ ταῦτ' ἐναργέστατον, pro quo N καὶ τοῦτο ἐναργέστατον male.

P. 45, 24. Pro πολιτικῆς scribendum erat πο[λε]ιτικῆς.

P. 45, 25. δὲ] N δὴ.

P. 45, 28. οἰκονομικῆς] N οἰκίας.

P. 46, 1. τοῦτό γε] N τοῦτο sine γέ.

P. 46, 4. ἐλευθέρων] Post hoc vocabulum com-
mate incidendum erat.

P. 46, 4. εἰ μὴ κτήσις, ὧς γε καὶ τροφή, γαμετή.] Haec demonstrant non satis intellexisse Philodemum ea quae dixit Aristoteles. Monuisse ei Stagirites videbatur, οἰκίας partes esse generaliter ἀνθρώπου et κτήσιν, debere autem ἀνθρώπου, quemadmodum Hesiodus iubeat, primum οἶκον (i. e. τροφήν), deinde γυναῖκα (γαμετήν), denique βοῦν ἀροτῆρα (ὅς ἐστι ἀντ' οἰκέτου) sibi procurare, hinc ei videri uxorem numerari in rebus quae possidentur, ut domum et servum: verum errat Epicureus noster; multum differt κτήσις a κτήματι. V. Polit. p. 6, 16. οὕτω καὶ τὸ κτήμα ὄργανον πρὸς ζωὴν ἐστὶ καὶ ἡ κτήσις πλῆθος ὀργάνων ἐστὶ καὶ ὁ δοῦλος κτήμά τι ἐμψυχον. Non verendum erat igitur ne quis ex eis quae p. 4, 7 sq. Oecon. dicta ab Aristotele erant γυναῖκα haberet pro κτήσει. Contra vero qui p. 4, 7. dicitur ἀνθρώπος, est paterfamilias: huius est primum omnium domum (τροφήν) sibi comparare deinde eam societatem instituere quae naturalis est inter liberos homines, nempe matrimonium.

P. 46, 5. μὲν] N ἄν. Post οἰκονομοῦσα ponatur signum interrogationis.

P. 46, 9. κτητὴν οὐ γαμετὴν] Iavaronius praef. §. XXIII. legendum esse putat κτητὴν ἢ γαμετὴν; male. Nam e verbis Philodemi patet alterum versiculum κτητὴν, οὐ γαμετὴν, ἥτις καὶ βουσὶν ἐποίτο in quibusdam Hesiodi exemplaribus deesse. Haec est illa lectionis diversitas.

P. 46, 16. καὶ πῶς τὸ τίνα τρόπον κ. τ. ἐ.] Haec male Iavaronius, Camerarii nostri obtrectator, transtulit praef. §. XXVI. Debebat ita interpretari: *et quomodo ea quae tradidit ille de ratione, qua decet uxore uti, pertinent ad naturam oeconomiae vulgo sic dictae.* Atque haec dicta sunt propter ea quae docentur ab Aristotele p. 6, 12 — 19, quae magis ad ethicen spectare Philodemo videbantur quam ad oeconomiam. Quod apud Philodemum est προσφέρειν τῇ γυναικὶ id ab Aristotele p. 6, 17. dicitur ὁμιλία. Noli igitur pro mutilo habere hunc locum cum Iavaronio.

P. 46, 22. δούλου δὲ εἶδη] N δούλων δύο εἶδη.

P. 47, 1. ἔαν] Sic papyrus; N ἔαν. Eodem modo p. 48, 26. 50, 7. Quod sequitur μαλακίζειν recepi pro πιέζειν, quod supplevit N, quum papyrus εἴκειν ferre videretur. Cf. p. 77.

P. 47, 2. ἀληθινωτέροις] Sic vere scripsisse videtur Philodemus quum secundum Aristotelem ἐλευθεριωτέροις exspectaveris: οἱ ἀληθινοὶ sunt ii qui περὶ τὴν ἀλήθειαν sunt occupati i. e. philosophiae vel perspicientiae veri operam suam navantes. Ἀληθινός et ἀτάραχος plerumque hanc significationem apud Philodemum habent; cf. p. 59, 16. Sic Stilpo dicenti cuidam: admirantur te ut beluam: οὐ μενοῦν, respondit, ἀλλ' ὥς ἄνθρωπον ἀληθινόν.

P. 47, 5. ἀπέχεσθαι] N ἀφαιρτέον.

P. 47, 11. οὐκ] N μή.

P. 47, 13. ὥς] N ἄτε.

P. 47, 13. Φυλαττόμενα] N ἀλλαττόμενα, qui ita interpretatur: *quippe quae a moderatioribus varientur*. Sed sensus est: *quae sponte ab iis observantur, qui re modica familiari utuntur*.

P. 47, 15. παραληπτέον] Post hoc vocabulum virgula interpungere debebam cum N.

P. 47, 19. ἄθλον προκειῖσθαι] Iavaron. in praefatione §. XXVIII. autumabat comprobari ex hoc Philodemi loco posse, in Aristotelis verbis p. 8, 6. τὴν ἐλευθερίαν adiecta esse e librariorum cerebro. Scilicet ille nec Aristot. Pol. p. 237, 9. legit nec ea, quae proxime sequuntur ὁ χρόνος ὠρισμένως.

P. 47, 21. τεκνοποιίαις] N τεκνοποιαις.

P. 47, 22. κοινῶς χεῖρον] N κοινῶς · χεῖρον.

P. 47, 28. τοιαῦτ' ἂν νομισθεῖν] N τοιαῦτα νομισθεῖν. Mox pro μὴν τὸ N μέντοι.

P. 48, 2. πρὸς] N περί.

P. 48, 4. νοούμενον οὐ κατὰ κ. τ. έ.] N νοοῦνται ἕκαστα. Sed σ ante τα syllabam non legitur in papyro. Porro N post ἕκαστα ita [δι]ὸ τὰ π[άντα τε δοκεῖ σ]χολά[ζειν, αὐτο[μα]-θῶς δὲ [περι]έχοντ[ε]ς [λογίζομ]εν οὐδὲ κατὰ τὴν τέχνην. Τοῦ δὲ κοσμητικοῦ κ. τ. έ.: quae hoc significare voluit: *quapropter omnia otiose dicta videntur: et quae ipsi sponte intelligimus et comprehendimus sine artis subsidio*. „Oriturque miserrima clades armorum facie et graiarum errore iubarum.“

P. 48, 11. παρὰ τὴν ὠφελίαν ἢ] N εἰς τὸν βίον.

P. 48, 12. ἡξίου] N ἡξιούν.

P. 48, 16. ἄχρηστα κοινῶς · πάντα γὰρ δεῖ] N ἄχρηστα · κοινῶς πάντες δεῖ. Sensus est: *sin vero χρήσιμα intellexit, inutilia sunt omnino quae dixit*.

P. 48, 21. πᾶσι μαίνεται κινδυνεύειν] Scribere volebat μαίνεται ὥστε πᾶσι κινδυνεύειν. Cf. p. 8, 22.

P. 48, 22. ποεῖν] N ποιεῖν; sed distincte scriptum est ποεῖν ut saepius. V. Theodof. p. 247.

P. 48, 23. ἤν γε] ἤν τε N.

P. 48, 24. δυσχερής — ἀλυσιτελής] N δυσχερές — ἀλυσιτελής; sed in papyro scriptum est ἀλυσιτελής. Videtur igitur aut ex v. 22. ἡ παρανέλευσις supplendum, aut legendum δυσχέρεια ut p. 51, 7. 8.

P. 48, 27. αὐτόν] N μέν.

P. 48, 27. ὀλιγάνις] N πολλάνις. Nempe hic arbitrabatur πολλάνις esse supplendum quod ita Aristoteles p. 9, 9. 10. καὶ τοῦτο (τὸ πάντ' ἐφορᾷν αὐτόν) ποιητέον ἐν μικραῖς οἰκονομίαις ὀλιγάνις, ἐν δ' ἐπιτροπευομέναις πολλάνις: sed ita si supplerimus ineptissime Philodemus dixerit αἰεὶ (p. 48, 27.) pro ὀλιγάνις, quo usus Aristoteles erat. Perspicuum est igitur verba Philodemi contraria innuere eis quae proposuerat Aristotelis. Hic enim sensus est: *Theophrastus monuit in exigua oeconomia rarius opus esse ut ipse inspicias, saepius vero in ea oeconomia quae procuratori tradita sit, quum omnibus eluceat contrarium, nempe in exigua oeconomia semper inspiciendum esse patrifamilias, rarius vero in ea quae tradita procuratori sit.*

P. 49, 5. ὑγίειαν] N ὑγείαν. Illud vero clare perscriptum est in papyro.

P. 49, 6—10. Haec facete dicta esse persuasum erat Philodemo; παραγγέλλειν περὶ τοῦ Φρουροῦ ei est ambire munus vigilis nocturni atque ipse sensus hic: Si philosophum ipsum (v. p. 9, 21.) auctor iubet eo ambire munus vigilis nocturni quod noctu surgere e lectulo eum cogat, cur, quaeso, praeterea ostiario opus esse dixit et quasi pro axioma venditavit (καὶ τοῦτο θεματιζόμενον) quum item monuerit eum ostiarium a ceteris muneribus immunem esse debere?

P. 49, 8. λέγεται] N λέγει.

P. 49, 10. ἐργατῶν] Ab Iavaronio mihi verba dari passus sum, qui ἐργατῶν ex coniectura reposuit praef. §. XXVIII. Scribe ἐργων.

P. 49, 10. θεματίζόμενον] N θεματίζωμεν.

P. 49, 19. αὐτῆς οὕτω δῆποτε] N ταύτης οἶωδηποτε.

P. 49, 21. πάντα καθῶς] N εὐκαίρως. Porro δοκεῖ quod sequitur abest a N.

P. 49, 22. ἐν τοῖς περὶ πλούτου λόγοις] Innuit Epicurum et Metrodorum.

P. 49, 24. παραδίδοσθαι] N μεταδίδοσθαι.

P. 49, 27. ῥάστην] Sic sine ἰῶτα προσγεγραμμένῳ papyrus. Sed vide ad p. 47, 1.

P. 49, 28. ποιοῦνται] N βιοῦνται. Mox pro περιφέροντες N περιέλκοντες.

P. 50, 1. ἀμελῇ] N εὐτελῇ. Postea pro τε habet δέ.

P. 50, 2. φροντίδα δ' ὥς] N φροντίδα ὥς. Pro μόνον καὶ πραγματείαν idem μελετὴν καὶ πραγματείαν. Quae sequuntur in papyro post πραγματείαν ita supplevit N: Τὸν ἀ[γό]μενον πε[ρι]εχ[όμεθα· καὶ τοῦ]το μόνον [τοῖς κ]αθ[η]γε[γ]μόσιν ὁ[ρι]ζόμε[νον·] τοῦτο γὰρ [εἶ]ναι καὶ πρὸς [φιλο]σοφ[ία]ν· τὸ δὲ πλεόν τοῦ [εἶναι] ἂν ἤδη κενόν [γ]εγρά[φαμεν.] Ὡς τοῦτο μ[ε]ν ἀρε[σκει εἰπ]εῖν· ὅτι βίος αὗτος [ἐγίνε]το, [ἐ]φ' ᾧ ἡ πλε[ίστη] συνε[ίη (XIII) εὐημερί]α καὶ εἰρήνη — Haec ita convertit latine bonus Iavaronius: *Qui ita agat amplectimur; et si id solummodo ducibus exercituum sit praescriptum: id enim quoque secundum philosophiam esse putamus: quicquid vero hoc amplius vanum utique esse iam scripsimus. Itaque hoc quidem placet dicere, vita talis sit cui plurima insit serenitas et pax* — Verba graece sonant, sensum non assequor.

P. 50, 7. σχοίημεν] Papyrus . . χωήμεν, N σχωήμεν. Ita si scripserat librarius volebat σχώημεν calamo exarare.

P. 50, 8. ἐν ποιεῖ] Sic papyrus, non ἐμποιεῖ; cf. v. 13. p. 54, 16. p. 55, 10.

P. 50, 11. ἀπλάτῳ] Sic papyrus. N interpretatus est: *at multo maior habenda est cura illi qui delicatus est, cum incipit hiemare.* Quo iure ipse videat. Mihi ἀπλούτῳ scribendum esse videtur.

P. 50, 12. ἀρχῇ] N ἀρχει.

P. 50, 13. ὑπάρχων οὐκ ἐνοχλεῖ, πλείω μὴ ὑπάρχων ἐνοχλήσει ὁ τοιοῦτος] Ad τινάς supple Φροντίδας; N ὑπουργίας, οὐκ ἐμποεῖ πλείω μὴ ὑπάρχων· ἐνοχλεῖ δὲ ὁ τοιοῦτος.

P. 50, 15. σπουδαῖος οἶος] V. Matth. Gr. gr. §. 445. b.

P. 50, 16. αἰρήσεται] N ἐξελεῖν.

P. 50, 19. ἃ μὴ κεντημένος βιώσεται κακοπαθεστέρως ὥστ' ἀδύνατον ὡς μὴ πρὸς ἐνίων ὀχλεῖσθαι] N ἃ μὴ ἢ κεντημένος· βιώσεται περ ἀδεεστέρως οὕτως, ὡς μὴ πρὸς ἐνίων ὀχλεῖσθαι.

P. 50, 24. ὀλίγοις] N ὄντως. Porro pro τίνα δὲ δεῖ καὶ εἰ τούτων καὶ τὸν πλοῦτον N τίνα δὲ δεινυμένων καὶ τὸν πλοῦτον.

P. 50, 25. τι] τὸ N.

P. 51, 1. τῷ γλισχροῦ τὸ καθ' ἡμέραν ἐνοχλεῖ] N τῷ ποτε πόνῳ, τὸ καθ' ἡμέραν ἀντέχειν ἡδύ· καὶ — hac notula subiecta: Huiusmodi supplementum fortasse importunum videbitur: quoniam plura continet elementa quam vacuis lineolae spatiiis comprehendi queant. Ego vero suspicor ταχυγράφον scripsisse ΚΑΘΗΜΕΡΑΝΤΕΧΕΙΝ pro ΚΑΘΗΜΕΡΑΝΑΝΤΕΧΕΙΝ ita ut festinanti exciderint elementa AN quae duplicare debuerat; et quae si semel tollas videbis reliqua vacuis spatiiolis apte congruere.

P. 51, 2. ὥστ' ἐκείνῳ ὃς πλούσιός ἐστι καὶ τῷ τὰναγναῖα μὴ κεντημένῳ δίκαιον εἶναι] N περ πορισμός· ὥστε καὶ τῷ τὰ πολλὰ κεντημένῳ δίκαιον ἂν εἴη.

P. 51, 17. ὑφιστάναι] N ὑφιστάνει. In papyro ΥΦΙΣΤΑΝΕ. Mox pro μὴ διὰ πόνον τινὰ π. N. μηδὲ (μηδε?) δι' αὐτοῦ τὸ π. Pro παραπολλύμε[νον] scribendum erat παραπολλύμε[ον]; πόνος παραπολλύμενος est *opera perdit.*

P. 51, 19. τὸν πλοῦτον] N τὸ ἄμεινον.

P. 51, 20. καὶ τῷ ἐνεργάζεσθαι τοῦτο εὐνόως οἰκονομεῖσθαι] καὶ ἐνεργεῖσθαι τούτῳ, δεξιῶς οἰκονομεῖσθαι.

P. 51, 22. φύσιν πλοῦτος οὐ τῷ προσεπανέλκειν ἑαυτοῖς γίνοιτ' ἂν] N φύσιν ὧν πόθος πλεῖστον πρὸς τῷ ἀνέλκειν ἑαυτὸν γίνεται· ἢ ἂν κ. τ. ε.

P. 51, 24. παρὰστυσομένων] pertinet hic genitivus ad eosdem de quibus τὸ προσεπανέλκειν ἑαυτοῖς dixit v. 22., scilicet ad ἀνθρώπους.

P. 51, 26. περιέλη] N περιειλη.

P. 52, 1. τῷ πλεονεκτεῖν αὐξῆσαι οὗτος] N τῷ ἐξεστι, ἂν ἢ πλοῦτος.

P. 52, 2. ποιήσεται παρ' οἷς] N ἄλλους καὶ παρ' οἷς.

P. 52, 3. ἀπαράλλακτος] N ἀπαράφύλακτος. Porro pro διαγωγῇ ἢ N διὰ Φιλίας. Suadet Philodemus ut philosophus, si locuples sit, divitias cum amicis philosophis communicet: ab his ipsâ philosophiâ (τῇ διαγωγῇ) fidissime servari, eoque optime res domesticas administrari, si amici, quibus quis utatur (τῷ κεντῆσθαι καὶ κτᾶσθαι φίλους) in suum usum convertant, quemadmodum Epicurum cum amicis suis et discipulis liberaliter egisse traditum est a Diogene L. vit. Epic. 10. 11.

P. 52, 7. μὴ διαχέηται] Non pendent haec a φυλάττειν ποιήσεται (v. 2.) ut verba διοικεῖν γὰρ οὕτω — ἀνόλουθον interiecta videantur parenthetice; sed a πολλή τις γίνεται ῥαστώνη.

P. 52, 9. τοῖς] Sc. οὕτως κοινῇ οἰκονομοῦσι.

P. 52, 10. δεομένων πολλῶν ἀγώνων] N δεόμενον π. α'. Sed non communicata rationum opera difficultatem habet, sed ipsae rationes, si modo de his vere sermo est; nam, ut fatear, mihi hic locus subobscurus videtur.

P. 52, 10. περιπέσωσι] Sc. τούτοις τοῖς ἀγῶσιν οἱ τοῦτον τὸν τρόπον οἰκονομοῦντες.

P. 52, 11 — 14. In his nihil supplevi nisi quod videbatur certum esse ex litterarum reliquiis; sic μηδέν φιλονεικεῖν v. 11. satis perspicue legitur, pro quo N μηδὲ ἀναφιλονεικεῖν, sic v. 12. κερδαίνοντας accusativo nihil clarius, pro quo N κερδαίνοντας, v. 13. pro τὰ λυσিতেλῇ N τὰ λυσিতেλῇ. Si ita sane sunt ut verba supplevi, alterum comma quod inchoatur λέγειν γὰρ οὐκ ἔχουσι, fere cohaeret cum antecedentibus ut hic sit sensus: τοιούτῳ (τῷ κοινῷ νουήματι τῶν λόγων) δυνάμενοι μηδέν φιλονεικεῖν ἔχουσι πλὴν τοὺς κερδαίνοντας θορύβου ἐλαττοῦσθαι τὰ λυσিতেλῇ πρὸς τὸ τέλος, οὐ χάριν καὶ πλεονεκεῖν βουλόμενοί εἰσι — λέγειν γὰρ οὐκ ἔχουσι κ. τ. ε. In his duo sunt quae non satis perspicua esse videri queant, alterum quod φιλονεικεῖν accusativo iunctum est pro *aemulari aliquem*, alterum quod verbum abesse videtur quod ipsi post φιλονεικεῖν addidimus ut sententia grammaticae constet. Atque alterum quidem non habeo, quo sustentare ex antiquis scriptoribus possim, nisi verbis ἐνοχλεῖν τινα p. 56, 19 defenditur alterum vero non ita prorsus a veterum loquendi more recedit. Adsumendum est enim ἔχουσι illud ex v. 14. Sic Achilles Tat. V, 23: ἐγὼ δὲ, ὡς ἐν μυστηρίῳ μὴδ' ὅστις ὁ ἄνθρωπος ἦν μὴδ' οὐ χάριν ἔτυπτεν — ὑποπτεύσας δὴ τι κακὸν εἶναι ἐδεδοίκεν ἀμύνασθαι: ubi post ἔτυπτεν supplendum ex iis quae sequuntur ὑπώπτεισα. Idem VIII, 9. ἔστι δὲ οὐχ ὁ σώζων τοὺς συκοφαντηθέντας τύραννος, ἀλλ' ὁ τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας, μήτε βουλῆς μήτε δήμου κατεγνωκότος — ἢ κατὰ ποίους νόμους, εἰπέ, τοῦτον αὐτὸν τὸν ξένον νεανίσκον κατέκλεισας, ubi ex κατέκλεισας ad κατεγνωκότος supplendum est κατακλείων vel κατακλείσας. Heliod. Aeth. VI, 9. εἴπερ τι χρὴ τοῖς προθροισθεῖσι περὶ ὑμῶν — χρὴ δὲ πιστεύειν: supple post ὑμῶν verbum πιστεύειν. Atque ita etiam locus Aristotelis Polit. VII, 8. p. 233, 24. intelligendus est: οὐκοῦν οὕτως ἀμφοῖν νενεμῆσθαι συμφέρει, καὶ δίκαιον εἶναι — ἔχει γὰρ αὕτη ἡ διαίρεσις τὸ κατ' ἀξίαν. ad δίκαιον εἶναι supple e sequentibus ταύτην τὴν διαίρεσιν. Similiter I, 3. p. 15, 10. ἔστι δὲ γένος ἄλλο κτητικῆς, ἢ μά-

λίστα καλοῦσι — καὶ δίκαιον αὐτὸ καλεῖν χρηματιστικὴν, ubi χρηματιστικὴν etiam ad καλοῦσι pertinet. Vel sic tamen in hoc loco mihi non satisfacio.

P. 52, 14. οὐκ ἔχουσιν] N οὐκ ἔστιν.

P. 52, 16. πρὸς τὰ ῥηθέντα] Corrige vitium calami; papyrus habet περὶ τ. ῥ. Intellexit autem p. 51, 27. 28.

P. 52, 17. οὐ γάρ] Post haec vocabula ita N: ἤνυσεν ὁσω.

P. 52, 18. τὰς τῶν] N τὰς τῶν ὁμοιοτρόπων ε[ῖ]δε μήγ' οὐχ οὐτ[ω ταχ]έως φ[θιρο]μένας οὐδὲ τὰς ἀκροσφαλεῖς οὐσας.

P. 52, 21. ὑπὸ] N τοῦ.

P. 52, 22. ὥς οὐκ ἀξίου διὰ τὸ σώζειν] N ὥς [ἔνευ]α [τ]οῦ δι[α]σώζειν.

P. 52, 24. δεῖ καὶ ποιεῖν] N δεῖται ποιεῖν.

P. 52, 24. πρὸς οὐδὲν πλῆθος ἀλλαντούς] Laborem istum non pecuniarum summa redimas. Similiter Epicharmus apud Xenoph. Mem. II, 2. τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τὰγάθ' οἱ θεοί. Hic est sensus, non is quem Iavaronius inesse dicit *laborum pro nulla opum copia portabilium sive tolerabilium*.

P. 53, 1. ἤκοντες ἔδρας χαλᾶ] i. e. loco se moveri patitur; ὠθοῦντες ἀράς χαλᾶ N.

P. 53, 2. μέλλον ἐστ' εὐήρης] N μέλλον εὐχερής.

P. 53, 3. τὸ φυσικὸν εἰδὼς κ. τ. ε.] *sciens naturae humanae etiam sic* (ὑπὸ ταύτης τῆς πενιχρᾶς διαίτης) *satis fieri*. Inepte Iavaronius: utpote qui naturam novit et quod per ipsam vitae rationem perficitur.

P. 53, 7. ῥαδίως] Sic papyrus, non ῥαδίως ut N. Et sic v. 10. ῥαστώνη.

P. 53, 9. τηλικαῦτ' εἶεν] N τηλικαῦτα ἦν.

P. 53, 10. πέρα] Sic, non πέρα, papyrus, et recte quidem.

P. 53, 11. Haec interrogative cum Iavaronio cepi. Satius erat scribere καὶ πλοῦτον ἀποβάλλη πέρα τοῦ μετρίου κακοπαθήσει σωτηρίας ἔνεκα χρημάτων. Οὐ μὲν τοι ἀλλ' οὐδ' ἀκροσφαλῶς κ. τ. ε.

P. 53, 15. οὐδὲ κατὰ] οὐδ' ἐπὶ N.

P. 53, 16. ἐστὶ τὸ μὴ φυλάττειν ἐφ'] N εἴη τὸ μὴ τηρεῖν οὐδ' ἐφ' —.

P. 53, 19. ἐπιτίμων] N ἐπὶ τῶν ἐμῶν. Ut dicitur χρήματα ἐπίτιμα, ita hic φυσικὰ ἐπίτιμα.

P. 53, 20. οὐδεὶς ἴδιος οἰκονόμος ὃς μὴ] N οὐ-
τις ἰδίως οἰκονόμος δοκεῖ μοι.

P. 53, 21. ὑπερβολὴν] N ἀποβολὴν δι' αὐτοῦ τοῦ λό-
γου· καὶ μὴ τινος ἐμπειρίας.

P. 53, 28. P. 54, 1. γίνηται, δέχεται οὐδὲ κα-
κοπαθεῖ] N γίνηται· γίνηται δὲ κατὰσθαι, μηδὲ κακοπαθεῖν. Pro
κατὰ p. 54, 1. N μετὰ.

P. 54, 13. εἶναι] Abest a N.

P. 54, 16. ἐνπειρίας] Sic papyrus, non ἐμπειρίας
ut N.

P. 54, 18. φαίνεται] N γίνεται.

P. 54, 19. τεχνεῖται] V. animadvf. ad. p. 43, 10.

P. 54, 23. ταχέως] N τάχα. Postea pro οὕτως N οἱ.

P. 54, 24. κακίστον] N κακίζειν. Pro λεκτέον idem
τὸ δέον.

P. 54, 25. ἀπείργωσι] N ἀποβαίνη.

P. 54, 27. φαίνονται] N αὐτόν.

P. 54, 28. ὡδὲ πῶς μισθάρναι] οὐδὲ πῶς εφισθα-
ναι N.

P. 55, 1. πεσεῖν ἐῷντες· καὶ τὸ] N ποιεῖν, ἀλ-
λὰ τό.

P. 55, 10. συνπαρέπετ'] V. ad p. 50, 8. Post
αὐτοῖς commate distinguendum erat.

P. 55, 11. ματαίων] N κραταίων.

P. 55, 12. περιείρηκε] Papyrus et N περιείρηκε,
quod est apertum scribendi vitium; cf. v. 5. Mox pro
ἐαυτοῦ τότε N ἐαυτοῦ ὥστε.

P. 55, 18. μέγ] Sic papyrus, ut etiam in inscri-
ptionibus legitur. Ceterum hic est sensus verborum:

vulgus enim eum tantum opum servatorem dicere solet qui laboriosus sit non eum qui humanus et liberalis praeterea quod ignorat eas res, quibus cum virtutibus nihil commune.

P. 55, 20. οὐδὲ τὸ] N οὐδὲ τότε.

P. 55, 21. εἰσιν ἀρεταί] εἰσιν αἱ τέχναι N.

P. 55, 23. σώζειν] N τηρεῖν.

P. 55, 27. ..ονως] N ἐντόνως.

P. 56, 5. προὔπαρχοντ' ἀεὶ] N προὔπαρχοντα οἱ.

P. 56, 10. ὀλίγοις] Sic papyrus pro ὀλίγοις. Mox pro μέτρον N μέτριον.

P. 56, 11. κατέχων] N κρατῶν.

P. 56, 22. τὴν κτησιν] In papyro T....HNKTH. ΣΙΝ, unde N ταύτην κτησιν scripsit. Videant alii quid lateat.

P. 56, 23. αὐτὸ] N αὐτός.

P. 56, 24. δεήσει προσειπεῖν] N δεήσει που, ὥς εἰπεῖν.

P. 56, 26. οὐ μὲν ἀλλ' οὐδὲ παραβιαστέον γε τοῦτ' ἔστιν] N οὐ μὲν ἀλλὰ μὴ βιαστέον γε τοῦτ' ἔστιν.

P. 57, 11. ἐννόμως τε] N ἐννοοῖ ὥστε.

P. 57, 13. πλέον κακοπαθῇ] N πλείω κακοπαθῇ.

P. 57, 14. ἄλλους] N ἄλλον.

P. 57, 16. βλάπτει, ἂν] N ἀφαιρεῖ ἂν μόνον αὐ συνθῇ-
σει χρείας ἢ γιγνομένη κ. τ. ἔ.

P. 57, 25. ποία ἢ βελτίστη] Papyrus et N ἢ ποία βελ.

P. 57, 26, οἰκησις] Vitium est typotheticum. Papyrus et N διοίησις.

P. 58, 5. τοῦ] Sic papyrus; abest ab N.

P. 58, 7. τὰς] Abest ab N.

P. 58, 8. καὶ πεῖτα δ'.....αὶ] N καὶ πεῖτα δ' αἰτίας.

P. 58, 9. ἐξελέγχοντες] N ἐξελεγχομένους. Mox pro τι αὐτοῖς N τούτοις.

P. 58, 12. κατὰ τὸν ἐν τῷ περὶ πολιτικῆς λό-
γον] N κατὰ τὸν ἐν τῷ περιπάτῳ διάλογον. Cf. eius praef.
§. XXXV. Qui fuerit peripateticus dialogus ipse nescire
se fatetur. Sed haec ad ethicam doctrinam pertinere
perspicuum est; cf. Aristot. Eth. N. III, 1. Ethicam
enim partem esse politicae doctrinae, imo utramque
doctrinam, ethicam et politicam proprie sic appellatam,
πολιτικὴν ab Aristotele dictam esse ex Magnis Moral. I, 1.
patet: ὥς μὲν οὖν συντόμως εἰπεῖν δόξειεν ἂν οὐκ ἄλλης ἢ τῆς πο-
λιτικῆς εἶναι μέρος (ἢ ἡθικῆς); atque ex Eth. Nicom. V, 1.
ubi docetur utramque esse τῆς διναιουσύνης.

P. 58, 15. ἀπέδειξεν] N περιδείξεν.

P. 58, 16. ἔστι μὲν] N ἔσεται.

P. 58, 22. τίνες αὐτῆς αἱ δυνάμεις κ. τ. ἄ.] N
ὅλως τίνες δυνάμεις. Καὶ δεῖ ὥσπερ.

P. 59, 1. τινά] N τινάς.

P. 59, 7. δεῖν μὲν νομίζεσθαι] N οὐ μὲν οἶεσθαι.

P. 59, 8. ἀρείων] N ἄριστον. Verum patet e se-
quentibus haec non laudari a Philodemo, ut Iavar. male
iudicabat praef. p. 178., sed vituperari; cf. v. 11., ubi
genitivus δοξονόπων ἀνθρώπων docet et hic genitivo opus
esse. Quare ἀρείους putavi esse huius loci.

P. 59, 9. Γαλλίας] N Καλλίας; multa inutilia
idem Iavaronius de Calliis contulit praefationis §.
XXXI., quum suum civem Gelliam Agrigentinum non
nosset. V. Diodor. Sic. XIII, 83. Athen. I, 5. p. 4.
Valer. Maxim. III, 8.

P. 59, 9. Σκόπας] V. Boeckh. explic. ad Pind.
p. 333. Plut. Cat. M. 18.

P. 59, 12. βίοι τῶν τὰ τοιαῦτα γραφόντων]. Vi-
detur innuere Theophrastum περὶ βίων. Cf. Plutarch. Nic. 10.
De Cimone Theophrastus narraverat libro de divitiis se-
cundum M. Ciceronem de off. II. 18. Item περὶ βίων scri-

pferunt Hermippus, Strato, Heraclides Ponticus, Theodorus Atheniensis, Clearchus Solensis, Satyrus alii.

P. 59, 13. φαίνονται ξεις] N φαίνονται κατὰ πράξεις.

P. 59, 14. πολιτικούς] N περαντικούς.

P. 59, 15. ἄν] N ἤν.

P. 59, 16. τοῖς σχολάζουσιν περὶ τὴν ἀλήθειαν]

Sic philosophos dicit cf. v. 23. p. 47, 2.

P. 59, 17. ἐπικρίνουσιν] Nisi etiam de omnibus his rebus iudicare didicerunt?

P. 59, 18. τοιούτους] sc. τοὺς ἐρωτήσαντας.

P. 59, 19. μὲν εἶναι] N γὰρ εἶναι.

P. 59, 20. ἐκ τῶν κυριωτάτων ἀταραξίαν] *His enim ii non videntur praeclare facere, qui animi tranquillitatem, e gravissimis rebus (philosophiae praeceptis) profectam, sectantur.*

P. 59, 21. Ἀλλ' ἡμᾶς δεῖν] Haec non satis intelligo. Secutus sum in supplendis verbis editorem Neapolitanum, quod ita quasi manu ducimur. Sed ab eius interpretatione abhorreo vehementissime. *At nos, ita ille, dicent indigere virtute, quae ad hunc finem conducit, qui videlicet sumus in inquirenda veritate solertes, secus facientes nihil per ipsam posse memorandum facere.* Δεῖν vero non infinitivus esse videtur sed participium, cum quo e v. 20. supplendum θεωρεῖν, ut hic sit sensus: *Sed contendunt isti, quum nos decuisset ea virtute uti quae ad eum, quem ipsi optimum habent, finem ducat, contrarium sectari philosophos et aut nihil agere quod dignum sit admiratione aut, siquidem philosophi potiantur urbe vel aliis quibuscunque copiis, nihil proficere.* Verum si vel maxime statuem, hanc fuisse Philodemi sententiam, quam eorum esse dicat qui contra philosophos autument, desiderare me fateor ipsam Epicurei argumentationem, quam post verba μηδὲν κινεῖν exspectaveris. Videant igitur alii, quibus hic setis Epi-

cureus noster horruerit; mihi non satis feliciter rem celsisse fateor.

P. 59, 22. Post δῆλον ὅτι commate distinguendum erat: nam φήσουσι δῆλον ὅτι est pro δῆλον ὅτι φήσουσι.

P. 59, 26. γελοιοτάτον] N γελοιώτερον. Postea pro ἀφ' ἵππικῆς N ἐφ' ἵππικῆς.

P. 59, 27. ἵππικῆς] Quemnam hic innuat nescio. Fuisse tamen videntur, qui de hac re scriberent.

P. 59, 27. πο.....κῆς] N ποριστικῆς. Poterat cum eadem probabilitate πωλητικῆς coniicere. Cato de R. R. I. *Est interdum praestare mercaturis rem quaerere, ni tam periculosum fiet; et paullo post: mercatorem autem strenuum studiosumque rei quaerendae existimo; verum, ut supra dixi, periculosum et calamitosum.*

P. 60, 3. τὸ δ' ἄλλων] Sic papyrus Herculanea; quae ita reddidit N: *alienam vero terram habere probi hominis ac diligentis negotium esse.* Cf. eius praef. p. 179. Ridicule. Apertum est vitium; scribendum erat τὸ δὲ δι' ἄλλων (sc. γεωργεῖν) ἔχοντα γῆν. *Verum quem possideat fundum aliis colendum tradere philosophum decet.* Nam σπουδαῖος Philodemo est qui ceteris est philosophus. Innuit hortos Epicuri (cf. v. 14.) Philodemus, de quibus ita Diogenes Laertius Vit. Epic. X, 10. οἱ (φίλοι) καὶ πανταχόθεν πρὸς αὐτὸν ἀφικνοῦντο καὶ συνεβίου αὐτῷ ἐν τῷ κήπῳ καθὰ φησι καὶ Ἀπολλόδωρος. Haec est illa μετὰ φίλων ἀναχώρησις apud nostrum v. 6.

P. 60, 7. εὐσχήμοσιν] N ἡγεμόσιν. Quis sit εὐσχήμων docet Phryn. p. 333.

P. 60, 9. δοι.....ν] N δούλων. Quid dixerit Philodemus non tuto assequor. Erat quum divinarem: οἱ γὰρ εὐσχήμονες οὐδὲ ἀπὸ συνοικίας, καὶ δόντων ἐμπειρίας ἢ καὶ τέχνας ἔχόντων, μηδαμῶς ἀπρεπεῖς, ut significet: *Nam si vel practicam utilitatem spectas magnopere placet contuber-*

nium honestorum virorum propter mutuum commercium experientiae et artium, quibus pollent.

P. 60, 13. εὐχάριστον . . ἃ] N εὐχάριστον, καὶ ᾧ. Verius fortasse est ὅσα.

P. 60, 14. λόγων] N ἀοκνεῖν.

P. 60, 16. ὅτι] N ὥς.

P. 60, 19. ταύτης] Sc. τῆς προσόδου. Post προὔπαρχόντων commate distinguendum erat.

P. 60, 21. ὀργῶν] N φόβων.

P. 60, 22 sq. Haec ita supplevit N καὶ ἀνατρέπειν ἐνδείκνυσι λαμπρότατον, οὐδὲ οὐσία· οὐδὲ πολλάκις πολυτελία τῆς διαίτης καὶ λαγνεία· οὐδὲ περιβλέψεια κατὰ διακόσμους καὶ τὰ τοῦτοις ὁμοιότροπα.

P. 60, 26. ἐκστατικὴν Φρίνην θῶν] Mentem Epicurei recte affecutus esse videtur Iavaronius. Eandem sententiam ita expressit Lucret. I, 63. *Humana ante oculos foede quam vita iaceret In terris oppressa gravi sub religione Quae caput a coeli regionibus ostendebat Horribili super aspectu mortalibus instans.*

P. 61, 8. ἀσυνεργήτους] N ἃ συνεργῇ.

P. 61, 9. ὑπ' εὐνοίας] N ἀπ' εὐνοίας.

P. 61, 14. ἄρα καὶ ἂν ἀρπάξουσθαι] N ἄρα ἐναναγνάσσεται; sed papyrus distincte ἀξουσθαι.

P. 61, 16. καὶ πᾶσαν] N ἅπασαν sine καί.

P. 61, 19. ἀναλόγως] N ἀξιολόγως.

P. 61, 23. Ἑρμαρχον] Vid. praef. Iavaron. §. XXXVIII., qui bene docet Ἑρμαχον non dici, sed Ἑρμαρχον. Illud vel analogiae repugnat.

P. 61, 28. Ἐπίχαρμον] Epicharmi verba sunt οὐ μόνον δαπάνης ἀλλὰ καὶ τοῦ προφανέντος κέρδους ἀρπαστικόν, fortasse ita ab ipso poeta scripta δαπάνας, προφανέντος κέρδεος ὃ ἀρπαστικόν, quae sequuntur addita sunt a Philodemo. Hoc moneo propter praefationem ed. Neap. p. 182.

Ceterum coniectura, qua ibidem p. 183. maculam abs-
tergere conatur Iavaronius Laertio, non valde placet.

P. 61, 24. τὴν τύχην] Sic papyrus; male excidit
articulus in nostro apographo.

P. 61, 27. παρὸν εὔ] Sic dirimenda vocabula erant.

P. 62, 12, ὡς]. N διαταχῶ.

P. 62, 14. κατὰ μῆνα] Docuerat hoc Xenophon
Oec. VII, 36. καὶ ἃ μὲν ἂν αὐτῶν δέη δαπανᾶν καὶ διανεμητέον·
ἃ δ' ἂν περιττεύειν δέη προνοητέον καὶ φυλακτέον ὅπως μὴ ἢ εἰς τὸν
ἐνιαυτὸν κειμένη δαπάνη εἰς τὸν μῆνα δαπανᾶται, et quem lauda-
vit Schneiderus, Colum. XII, 1, 3. Aristot. Oec. p. 8, 22.

P. 62, 15. τὸ ὅλον] N ὅλον τό.

P. 62, 16. δαπανᾶ] N δαπανᾶν.

P. 62, 17. ῥωμαίων] Catonem innuisse videtur.

P. 63, 5. ἐγλογάς] Sic papyrus.

P. 63, 10. καὶ] N μὲν.

P. 63, 12. τῶν] N περί. Post vero pro ἀπαλλάξεως
idem διαλήψεως.

P. 63, 15. ἥσσον] N ἡθῶν.

P. 63, 16. ἐκεῖναι δ' ἔστιν ὅτε ποιοῦσι] N ἐκεῖνο
δ' ἔστιν ὅτε ποιοῦ (ποιοῦ?), quod ita latine reddere conatus
est: *atque hoc illud est, quandoque nos ultimo quoque
indigere*, coll. p. 185. Contra vero hic est sensus: αἱ
μονοειδεῖς κτήσεις ἔστιν ὅτε τῶν ἐσχάτων ποιοῦσιν ἀπορεῖν. Nempe
si quis, ut hoc utar, unum tantum frumenti genus se-
verit, maximum, si mala fuerit tempestas, damnum ei
inferetur, contra vero, si pluribus usus generibus fuerit.
Nam qui alteri deest eventus praesto plerumque est
alteri. Verba ἐκεῖναι δ' ἔστιν — ἀπορεῖν melius parenthe-
seos signis includantur.

P. 63, 17. ταύτης] N τέλος.

P. 63, 18. εἶναι] Sc. δοκεῖ, quod facile supplebis
c v. 14.

P. 63, 19. εὐελπιστίας] N εὐελπιστείας.

P. 63, 22. κατεπείγοντα] N κατεμμένοντα.

P. 63, 23. ὑγροτέρως διακειμένου] N ὑγροτέρου ἀποκείμενον.

P. 63, 25. μὲν τοίνυν] N μέντοι νῦν.

P. 63, 26. καὶ οἷα] N καὶ δὲ οἷα.

P. 63, 28. μελητέον] N χρηστέον. Postea pro ὅτι δὲ idem τί δέ;

P. 64, 5. ἄλλων, εἰ δὴ] N ἄλλων. Εἰ δὴ —

P. 64, 6. οἰκονομίας] N οἰκονομίαν.

P. 64, 9. δὴ πού λυσιτελεῖς] N δὴ ποτε ἄλλως.

P. 64, 11. σατραπικώτεροι] Innuit eos ironice, qui altiore disciplinam sectari se iactent, quam Epicuri philosophiam. Similem significationem τῶν σατραπῶν vide apud Diog. Laert. vit. Diog. VI, 46. Ibi enim σατράπης est vir profusae libidinis, qui vulgaribus ethicae praeceptis se circumscribi non patitur.

P. 64, 12. ἔστι δὲ] N ἴσως.

P. 64, 13. πολλοῦ οὐκ ἄξια καὶ ὡς αὐτομαθῇ οἷα δὴ] N πολλοῦ δεισται ἰδιωτέρου δηλαδή.

P. 64, 13. 14. καὶ ὁ πιθανώτερος] N καὶ δὴ ἀνώτερος ἀνὴρ, quem esse *sublimioris ordinis virum* opinatur. Nostri supplementi hic erit sensus: καὶ ὡς αὐτομαθῇ οἷα δὴ καὶ οὐ παντελῶς ὀλίγα φήσασθαι ἡμᾶς ὁ πιθανώτερος εἰδέναι ἂν δόξαιεν.

P. 64, 14. ἂν εἰδέναι δόξαιεν οὐ παντελῶς] N καὶ δόξαιεν ὁ παντελῶς.

P. 64, 15. περὶ πράγματος μειζόνως ὠφέλησόντος] *de re quadam, quae, quum maioris sit utilitatis, etiam prolixiorē expositionem exigere videatur.*

P. 64, 16. αὐτὸν φοβήσομεθα] *Si vel maxime contendat altioris haec esse indaginis quam quae ita summatim pertractari queant.* Post φοβησόμεθα commate incidendum erat.

P. 64, 17. δεῖσθαι] N ἐνδεῖσθαι.

P. 64, 18. μακρὰν] N μυρίαν.

P. 64, 19. 20. Verba ἅμα δ' οὐδὲ δυνατοῦ — τὰς ἐπιμελείας sunt parenthetica, commate igitur disiungenda erant a sequentibus.

P. 64, 21. ἀλλ' ὁλοσχερεστέρων] N ἄλλων εὐχερεστέρων.

P. 64, 22. καταχεῖν καὶ ἀπογράφειν] N κατὰ μέρη ὑπογράφειν. De significatione verbi καταχεῖν v. Iacobs. ad Achill. Tat. p. 605.

P. 64, 23. διεξόδους κατ' ἐπιμέλειαν] N διεξόδου εἰς ἐπιμέλειαν.

P. 64, 24. τήρησιν τοῦ πλούτου] N τέρψιν πλούτου.

P. 64, 25. καταφυγὴν] N κακίαν.

P. 64, 26. ἀρχῆς] N διαίτης. Ceterum verba καὶ τέχνην τῆς πολιτείας ἄλλως τε καὶ ἀρχῆς pertinere ad doctrinam chrematisticam politicam et sumptus popularium munerum, de quibus Theophrastus locutus erat (Cf. Cic. de off. II, 16.) perspicuum est. Mox pro τὴν περὶ αἵρέσεων N τὴν πείραν αἵρέσεων.

I N D E X

RERUM ET VERBORUM.

Abydeni p. 23, 14.
Accentus verbalium in τός
 p. 138. p. 139.
*Achilles Tati*us p. 202.
Adiectivorum in ης desinen-
 tium accusativus p. 90.
 ἀδόκιμον νόμισμα p. 101,
 ἀηδία p. 73.
Africani p. 9, 6.
 ἀγαθοῦ δαίμονος p. 37, 15.
 p. 146.
 ἀγοραῖα τέλη p. 14, 21.
 ἀγῶνες p. 14.
 ἀγωνιστικά p. 60, 16.
Albunea p. 123.
Alcaeus p. 118.
 ἀληθινός p. 47, 2. p. 196.
 ἀλληλεσμένος σῖτος p. 28, 2.
Alexander Macedo p. 33, 14.
Alexandria p. 33, 15.
Amisus p. 28, 23. p. 127.
 Ἀμπρακιώτης et Ἀμβρακιώτης. p.
 116.
 ἀναβαθμοί p. 17, 15.

ἀνακτᾶσθαι p. 24, 17.
 ἀναφέρειν p. 120.
 ἀνδρία p. 76.
Antigenes p. 140.
Antimenes Rhodius p. 34,
 26. p. 36, 13. p. 140.
 ἀφιλανθρωπία p. 61, 12.
Aphytaei p. 105.
 ἀποδίδασθαι p. 99.
 ἀπολυώρητος p. 61, 9.
Aristoteles p. 58, 11. *Polit.*
 p. 76. p. 105. p. 202.
Aristoteles Rhodius p. 21, 23.
 p. 113.
Artabazus p. 31, 16. p. 135.
Athenienses p. 9, 22. p. 17.
 p. 17, 26. p. 48, 23. p. 84.
 Ἀθριβίτης νομός p. 142.
Augmentum p. 74. νεκατάρα-
 ται notavit Bernh. adnot.
 ad Nic. Blem. p. 1013.
 αὐτός· ἀπ' αὐτῶν ἀμφοτέρων, non
 ab αὐτῶν ἀμφοτέρων p. 99.

- Babylon* p. 34, 27.
 βάναυσος p. 4, 25.
 βασιλικὸς νόμος p. 194.
 βλαπτικῶς p. 42, 1.
 βοσκήματα p. 14, 14. 22. p. 25,
 3. p. 93.
Bospori tyranni p. 108.
Byzantii p. 14.
 Καλχηδόνιαι et Χαλκηδόνιοι p. 109.
*Me ipse sum admiratus, quum
 puer in annotatione Bern-
 hardy ad Dionys. Perieg. 803.
 haec legebam: „Itaque haud
 scio an Göttl. ad Aristot. Po-
 lit. p. 323 in eo quod Χαλκηδών,
 nativam popularemque scri-
 ptionem, ab Atticis ad Καλχη-
 δών conversum esse statuit,
 placitum proposuerit non sa-
 tis consideratum.“ Librum
 evolvo meum, invenio haec:
 „Nempe ipsi Chalcedonii Καλ-
 χηδονίους se dicebant, Attici
 vero nomine Χαλκηδονίων eos
 appellavere.“*
Chalcedonii p. 19, 19.
Callias p. 176.
Callistratus p. 26, 25. p. 124.
 Cf. Lycurg. contr. Leocr.
 22. Zenob. prov. IV, 34.
 Παρνύτην eundem esse negat
 Boeckhius Cec. civ. I. p.
 246. Eius nominis origo
 videtur peti posse e Vat.
 append. prov. III, 94.
Canobus p. 33. 17. p. 137.
Cares p. 32, 7.
Carthaginenses p. 7, 13.
 κατάβορρος p. 10, 11. p. 55.
Catana p. 119.
Cato de R. R. p. 81. p. 82.
 p. 83. p. 210.
 καταχεῖν p. 212.
 καθηγεμῶν p. 49, 21.
*Census Atheniensium Hippiae
 tempore* p. 103.
Chabrias Atheniensis p. 29,
 3. p. 36, 6.
 χαλᾶν ἔδρας p. 53, 1.
Charidemus Orites p. 31, 15.
 p. 134.
 χειρωναξίον p. 14, 24.
Chii p. 20, 8.
 χορηγεῖν p. 17, 22. 102.
 χοῦς p. 107.
 χρᾶσθαι cum accusativo p. 121.
 χρήματα p. 68.
 κτήματα p. 68.
 κτῆσις et κτῆμα p. 195.
 ἐκτῆσθαι et ἐκτῆσαι p. 97.
Cimo Athen. p. 99. 10.
Clazomenii p. 22, 17.
Cleomenes Alexandrinus p. 32,
 27. p. 36, 19. p. 136.
Columella p. 83.
Condalus p. 21, 3.
Corcyra p. 27, 13.
Cotys Thracum rex p. 29,
 27. p. 30, 6. p. 129.

κράτιστος p. 14, 5. 16. 25.
p. 15, 4.

Crocodilopolis p. 33, 8. p.
137.

Cynici p. 49, 2.

Cypselus p. 15, 26. p. 96.

Cyziceni p. 20, 3.

Datames Persa p. 28, 10.
Δοτάμης legitur ap. Aesch.
Persl. 921.

δεῖ omissum p. 89. δεῖν pro
δέον p. 207.

δεκάτη p. 35, 5.

δημονοπικός p. 60, 17.

Demosthenes personatus p.
103.

δ ὑστερον postea p. 115.

διαγραφὴ p. 109.

διαγωγή p. 93.

διαδικάζειν p. 19, 25.

διαλλαγή p. 108.

διαπύλιον p. 112.

διαρροῦν p. 71.

Dio Syracusanus p. 8, 28.

Diogenes Laërtius p. 182 sq.

Διονύσια p. 32, 8.

Dionysius Cassius Uticensis
p. 78.

Dionysius tyrannus p. 25,
25. p. 37, 13. p. 147.

δοξαστικῶς p. 43, 20.

δραγμή et δραχμή p. 107.

Draco p. 44, 26.

δρύφακτοι p. 101.

Ἐκκλητοὶ p. 22, 14. p. 115.

ἐκφόριον p. 93.

ἐγκλήματα p. 15, 5. p. 94.

ἐγκτήματα p. 94.

ἐγκτησις p. 17, 13. p. 110.

ἐγκύκλημα p. 94.

ἐγκύκλια p. 14, 28. p. 93.

ἐγλογαί p. 63. 5.

εἰσαγώγιμα p. 14, 7.

εἰσβῆναι p. 124.

ἐλασσον et ἐλαττον p. 107.

ἐλλιμένιον p. 26, 26. p. 124.

Ellipsis p. 202.

ἐμεθώδευσεν p. 74.

ἐμπόρια p. 54, 21.

ἐνοχλεῖν τινα p. 56, 19.

ἐνπειρία p. 54, 16.

ἐνποιεῖ p. 50, 8.

ἐνθαῦτα p. 110.

ἐνταῦτα p. 110.

ἐνταῦθα p. 110.

ἦν et erat olim et nunc est p. 76.

ἐπαρεμυθήσατο si l. v. p. 74.

Ephesii p. 23, 20. p. 117.

ἐπικαρπία p. 9, 23. p. 14,
22. p. 21, 11. p. 51, 15.
p. 112.

ἐπικεφάλαιον p. 14, 23. p. 21,
19. p. 93.

Epicharmus p. 61, 28. p.
181. p. 209.

Epicurus p. 60, 14. p. 64, 6.

ἐπιδέκατοι τόκοι p. 17, 9. p. 100.

ἐπίτροπος p. 7, 5.

- ἐργάτης p. 7, 5.
Euaeses Syrus p. 32, 18.
 εὐτετεύχημα p. 74.
 εὐθυσία p. 79.
 ἐξαγωγή p. 33, 4.
 ἐξαγώγιμα p. 14, 6.
 ἐξαιρέσιμοι ἡμέραι p. 31, 10.
 p. 133,
 ἐξεκκλησιάζω p. 111.
 γεισιπόδισμα p. 111.
Gellias Agrigentinus p. 59,
 9. p. 206.
Genitivi consequentiae sine
participio p. 82.
 γλισχρόνους ἢ l. v. p. 51, 1.
 ἄλαι p. 99.
 ἄλατοπωλία p. 16, 23.
Heliodori Aeth. p. 202.
 ἡμιόδιος p. 34, 26. p. 140.
Memorantur Baeto et Dio-
gnetus Alexandri βηματισταί
sive iterum eius mensores.
 ἡμιόλιος p. 140.
Heraclea Pontica p. 18, 57.
Hermarchus p. 51, 23. p. 181.
Hermias p. 30, 16. p. 131.
Hesiodus p. 4, 10. p. 6, 20.
 p. 46, 1. 8. 21. p. 75.
 p. 76. p. 82. p. 164.
 ἱερόθυστα p. 121.
Hippias p. 17, 14.
 ἱππική p. 59, 27.
 i longum diphthongo ei scri-
 ptum p. 190.
Iphicrates Atheniensis p. 29.
 p. 129.
 ἰσοπλατής p. 85.
Lacedaemonii p. 8, 24. p.
 10, 15. p. 19, 14. p. 81.
Lampsacus p. 18, 19. p. 30, 22.
Lauria metalla p. 143.
 λείαι p. 125.
 λειτουργεῖν p. 17, 26.
 λευκόινος p. 37, 21.
Leucothea p. 21, 5. p. 123.
Lycii p. 21, 15.
Lygdamis Naxius p. 16, 7.
 p. 97.
Mausolus p. 20, 14. p. 21,
 3. 18.
Memno Rhodius p. 20, 22.
 p. 132.
Mendaei p. 26, 14.
Mentor p. 30, 16. p. 130.
 μεταλλευτική p. 4, 18.
 μεταλλεύω p. 45, 12.
Metrodorus p. 49, 25. p. 58,
 15. p. 64, 7.
 μητρόπολις p. 111.
 μισθάρναι p. 54, 28.
 μισθαρνίαι p. 4.
 μῖξις p. 191.
Mylassenses p. 20, 23.
Naxus p. 119.
Nicias p. 59, 10. p. 174.
 νόμισμα σιδηροῦν p. 22, 27. p.
 115. καττιτέρινον p. 24, 23.
 p. 91. p. 119.

- ὄβριμος p. 116.
 οἰκοδομεῖν pro aedificandum cu-
 rare p. 111.
 Olynthii p. 26, 21. p. 27, 5.
 ὄμβριμος p. 116.
 ὠφελία p. 42, 20. p. 73.
 Ophellas Olynthius p. 35,
 p. 142.
 ὅπως μή p. 79 sq.
 ὀρφανοί p. 121.
*Palladis sacerdos apud Athe-
 nienfes* p. 103.
Panticapaeum p. 108.
 παραβόλιον p. 115.
 πατριωτικά p. 98.
 πεπαρώνηκα p. 74.
 πέπραγα p. 95.
 πέπραχα p. 96. Cf. *Ethic. N.*
 III, 1.
 πέρα non πέρα adverb. p. 203.
Pergulae p. 101.
Perinthii p. 30, 6. p. 130.
Persarum mores p. 8, 23.
 p. 9, 3. p. 48, 25.
 Φαρμακοπῶλαι p. 16, 24.
 Φιδάκνη p. 110.
 Φιλίτια p. 190.
 Φιλονεικῶν τινα p. 52, 11.
Philoxenus Cariae satrapa
 p. 32, 7. p. 135.
Phocaea p. 21, 23. p. 113.
 πιθάκνη p. 110.
Plato Legibus p. 84.
Plinii H. N. p. 83.
 πονεῖν p. 56, 21.
Polis et Pollis p. 106.
Politica p. 206.
Pollis Antissaeus p. 18, 11.
 p. 106.
Pontus p. 17, 7. p. 19, 24.
Potidaeatae p. 18, 3. p. 103.
 πραγματεύεσθαι p. 13, 2. p. 15,
 12. 25. p. 89.
 προνόμια p. 113.
 προληπτικῶς p. 43, 20.
 προωδοπεποιημένος p. 74.
 προφράγματα p. 101.
 πρὸς τοῦτο p. 120.
 προσοδικόν p. 47, 15.
 Φυλαρχεῖν p. 17, 22. p. 102.
Pythocles Atheniensis p. 36, 1.
 Φυτία p. 110.
Rhegium p. 25, 15.
Samii p. 19, 14. p. 27, 25.
 σατράπης homo profusae libi-
 dinis p. 211.
 σατραπικός p. 64, 11.
Σκισοφοριῶν et Σκισσοφοριῶν p.
 117.
 σχώημεν p. 199.
Scopas Thessalus p. 59, 9.
 p. 175.
Selymbriani p. 23, 7.
Solo p. 44, 26.
 σᾶος p. 106.
 σοφιστικοί p. 60, 16.
Stabelbius Mysus p. 36, 27.
 p. 145.

- Stratopedum* p. 35, 7. p.
 Substantiva in *ια* et *εια* p. 72.
σῦλα p. 110.
συναγῆοχα p. 96.
σύνεργα et *συνεργά* p. 74.
συνπαρέπομαι p. 55, 10.
Συρακοῦσαι, *Συρράκοῦσαι* p. 117.
Ταγή p. 92.
Tachos Aegyptius p. 128.
ταλαντιαῖοι p. 124.
ταμιεῖον p. 81.
Taós Aegyptius. V. *Tachos*.
τετρημένος πίθος p. 8, 17.
τέτυχα p. 50, 18. Cf. Lobeck
 ad Phryn. p. 395. Quan-
 quam etiam *τετευχότι* eo
 loco legi poterit ex litte-
 rarum spatio.
θαυματοποιοί p. 16, 24.
θελγῖνες p. 110.
Theophrastus p. 45, 9. 12.
 p. 64, 1. p. 153. p. 206.
διασῶται p. 16, 19.
διασωτικά p. 98. *διασοί* ab *Ari-*
stotele Polit. p. 88, 1. di-
 cuntur *θυσίαι*.
Θράξ et *Θράξ* p. 130.
θρίαμβος p. 110.
θυμινός p. 47, 18.
Συραυλία p. 6, 6.
Συραιλῶ p. 4. 26.
τί *omissum* p. 112. p. 134.
Timotheus Atheniensis p. 27,
 5. p. 125.
τριακάς p. 31, 14.
τριηραρχεῖν p. 17. 22.
τροφή p. 4, 12. p. 69.
triumphus p. 110.
Τυρηνός p. 117. V. Bernhar-
 dy ad Dionys. 347.
Tyrrheni p. 26, 4.
Varro de R. R. p. 84. p. 85.
 p. 86.
Verbum substantivum cum par-
ticipio p. 76.
Verres p. 133.
Vestes ficalae p. 147.
Xenophon p. 47, 23. p. 64,
 1. p. 152.
ξενών p. 85.
Υπέγγυος p. 106.
ὑπερῶα p. 101.
ὑποκείμενον p. 67.
ὑποθήκη p. 22, 22, 22.
ὑποτιμᾶσθαι p. 104.
ὑφηγημένος τρόπος p. 69.

A d d e n d a.

P. 9, 6. ὁ τοῦ δεσπότου ὁφθαλμός] Simile est quod
 Persa dicit apud Aeschyl. Pers. 165 ὄμμα γὰρ δόμων νομίζω
 δεσπότου παρουσίαν.

P. 47, 5. ὅτι] Ν μή. Libenter scriberem ὅτι τήν, si spa-
 tium pateretur.

Aristoteles,

Oikonomikos Anonymu Oikonomika ; Philodēmu peri kakiōn kai tōn antikeimenō
n aretōn Th

Jena 1830

Coburg, Landesbibliothek -- A II 7/10
urn:nbn:de:bvb:12-bsb11912411-2